C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Nová složka (2)\Verne_Jules-Plujici_ostrov.pdb

PDB Name: Verne Jules-Plující ostrov
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 2.5.2007
Modification Date: 2.5.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Jules Verne
PLUJÍCÍ OSTROV

1994
ČÁST PRVNÍ

I. Čtyři hudebníci

Jestliže nějaká cesta špatně začne, málokdy také dobře skončí. To měli důvod si myslet čtyři hudebníci, jejichž nástroje se válely po zemi. Kočár, do kterého museli přesednout na poslední stanici železnice, se totiž převrátil na silnici přímo nad srázem.
„Je někdo zraněný?“ zeptal se první, když se zvedl.
„Já mám jenom škrábnutí,“ odpověděl druhý a otíral si tvář poškrábanou střepem z rozbitého okna.
„Já jsem odřený,“ hlásil třetí, jehož lýtko ztratilo několik kapek krve.
Celkem vzato, nebylo to tak zlé.
„Moje violoncello!“ vykřikl třetí. „Doufám, že se mu nic nestalo!“
Pouzdra zůstala naštěstí celá. Ani violoncello, ani dvoje housle, ani viola neutrpěly žádnou újmu. Jenom je bude potřeba znovu naladit. Skvělé nástroje! „Zatracená železnice! Nechala nás na holičkách v půli cesty!“ poznamenal první. „Zatracený kočár, vyklopil nás v úplné pustině!“ řekl druhý.
„A zrovna, když se začíná stmívat!“ doplnil třetí.
„Koncert se naštěstí koná až pozítří,“ dodal čtvrtý.
Umělci tuto nehodu přijali vcelku vesele a ještě o ní vtipkovali.
„Podívejte, kočár teď vypadá jako e nad c.“
„Pinchinate!“ okřikl ho jeden z nich.
„Mám ten dojem, že je to příliš mnoho událostí v jednom klíči,“ pokračoval Pinchinat.
„Mlč, prosím tě!“
„Udělali bychom lépe, kdybychom si věci přenesli do jiného kočáru,“ dokončil Pinchinat.
Ano, skutečně je to mnoho událostí, bude-li se je čtenář chtít dozvědět.
Celý rozhovor proběhl francouzsky, ale mohl být stejně dobře pronesen také anglicky, protože všichni čtyři, díky četným cestám po anglosaských zemích, mluvili jazykem Waltera Scotta a Coopera jako svým mateřským. Tím jazykem také oslovili kočího.
Ten dobrý člověk to odnesl nejhůř, protože v okamžiku, kdy se zlomila přední osa kočáru, spadl z kozlíku. Utrpěl několik pohmožděnin, které nebyly tak nebezpečné, jako spíše bolestivé. Byl tak potlučený, že nemohl sám jít. Bylo potřeba zvážit, jak by ho dopravili do nejbližší osady.
Jenom zázrakem celá událost neskončila smrtí někoho z nich. Silnice vedla hornatou krajinou, těsně kolem srázů propastí, po pravé straně ji vroubily divoké řeky a přetínaly ji špatně schůdné brody.
Kdyby se byl omnibus rozbil asi o dvacet kroků dál, zřítil by se ze skály do propasti a nikdo by pravděpodobně nepřežil.
Ať tak či tak, povoz byl naprosto nepoužitelný. Ten, který narazil hlavou na kámen, se válel na zemi a druhý měl vážně zraněné stehno. Neměli tedy povoz ani spřežení.
Tyto čtyři umělce skutečně na území Dolní Kalifornie pronásledoval zlý osud. Dvě neštěstí za posledních čtyřiadvacet hodin… a jak by to dopadlo, kdyby nezachovali stoický klid!
V té době mělo hlavní město státu, San Francisco přímé železniční spojení se San Diegem, které se rozkládalo až u hranic původní provincie Kalifornie. A právě tam měli namířeno naši čtyři cestovatelé. Tam měli pozítří účinkovat na všeobecně očekávaném a reklamou mocně ohlašovaném koncertě. Vlak, který předevčírem vyjel ze San Francisca, měl do San Diega ještě asi patnáct mil, když došlo k prvnímu proti taktu.
Ano, proti takt. Tak tomu říkal nejveselejší z nich a všichni ten výraz od experta v oboru not rádi převzali.
Byla to nucená zastávka na stanici Paschal, kde byla trať na úseku tří až čtyř mil stržená náhlou průtrží mračen. Nebylo možné použít dráhu o dvě míle dál, protože přestupování tehdy ještě nebylo zavedené a nehoda se navíc stala sotva před několika hodinami.

Nezbývalo, než počkat, až bude železnice zase sjízdná, nebo si v nejbližším městečku najmout povoz do San Diega. Všichni čtyři byli pro druhou z možností. V sousedním městě se jim podařilo objevit starý neohrabaný, moly prožraný a velice nepohodlný landauer. Kočí souhlasil, když mu slíbili tučný výdělek a bez zavazadel jenom s nástroji se vydali na cestu.
Od dvou hodin odpoledne až do sedmi večer cesta probíhala bez problémů, ale v tom přišel druhý proti takt kočár se převrhl a to tak nešťastně, že pro další cestu byl naprosto nepoužitelný.
Všichni čtyři se najednou ocitli dvacet mil od San Diega.
Jak se tito čtyři hudebníci, Francouzi, dokonce rodilí Pařížané, dostali na tak dobrodružnou cestu nebezpečnými končinami Dolní Kalifornie?
Nyní v několika větách vypodobníme postavy těchto čtyř virtuosů a ukážeme, jak si náhoda, ta fantastická rozehrávačka podivně zažertovala s hrdiny této zvláštní historie.
V tom roce - a není potřeba připomínat, že asi před dvaceti lety - Spojené státy americké zdvojnásobily počet hvězd na své spolkové vlajce. Poté, co předtím připojily ke svému území celou Kanadu až k nejzazším hranicím polárního moře, území Mexika, Quatemaly, Hondurasu, Nicaragui a Kostariky až k Panamskému průplavu, byly na vrcholu svého průmyslového a obchodního rozmachu. V té době se cítění vyvinulo i u násilnických Yankeeů, přestože jejich vlastní umělecká tvorba byla zanedbatelná a národní duch se v oboru malířství, sochařství a hudby pohyboval poněkud neohrabaně.
Alespoň se u nich v širším měřítku rozvinul kladný vztah k uměleckým věcem.
Za drahé peníze nakupovali obrazy starých i soudobých mistrů a zřídili soukromé a veřejné galerie a za vysoké honoráře si najímali vynikající umělce operní i dramatické, stejně jako nejtalentovanější hudebníky a tříbili si tak svůj cit pro krásné a vznešené věci, který jim až dosud naprosto scházel.
Ti, kteří se zabývali hudbou, s oblibou poslouchali vynikající opery Meyerbeera, Gounoda, Berlioze, Wagnera, Verdiho, Masséa, Saint-Sanchea a Masseneta. Právě o takové slavné skladatele druhé poloviny 19. století se zpočátku zajímala laická veřejnost Nového Světa. Později došla uznání díla pronikavější a intimnější Mozarta, Haydena a Beethovena. Vrátili se totiž k pramenům vrcholného umění 18. století. Pak přišly na řadu opery a melodramata, po nich symfonie, sonáty a orchestrální suity.
Právě v době o které je řeč, v různých státech Unie vzbudila senzaci sonáta. Každá nota byla královsky zaplacená - dvacet dolarů za bílou, deset za černou a pět dolarů za osminkovou notu, a proto napadlo čtyři vynikající hudebníky, kteří věděli o této výstřední zálibě, jít hledat úspěch a štěstí do Spojených států amerických. Byli to čtyři dobří přátelé, v Paříži dobře známí absolventi konzervatoře a vysoko hodnocení na koncertech v Americe dosud málo rozšířené ‚komorní hudby'. Díla Mozarta, Beethovena, Mendelsona, Haydena a Chopina, napsaná pro čtyři smyčcové nástroje - první a druhé housle, violu a violoncello dokázali interpretovat s neobvyklou dokonalostí, podivuhodným souladem a hlubokým citem. Nebylo to ovšem nic výjimečného, ale jaké to bylo bezchybné provedení, jaká neobyčejná virtuozita! Nebývalý úspěch této čtveřice je možné vysvětlit i tón, že v té době již ohromné harmonické a symfonické orchestry posluchače nudily. Jedno je však jisté, hudba je uměleckým ztvárněním chvění zvukových vln, ale to ještě neznamená, že se kvůli těmto vlnám musí rozpoutávat bouře.
Zkrátka naši čtyři hudebníci chtěli zasvětit Američany do nevýslovně sladkých požitků komorní hudby. Společně se vydali do Nového Světa a do dvou let je Yankeeové zasypávali dolary a provoláváním slávy. Jejich večerní i ranní koncerty měly neobyčejně velkou návštěvnost. Koncertní čtyřlístek - jak je nazývali - si nemohl stěžovat na nedostatek bohatých posluchačů. Bez něho se neobešla žádná slavnost, žádná svatba, ani vybraná společnost, či domácí zábava, nebo zahradní koncert, které by ušly všeobecné pozornosti. Díky tomuto všeobecnému nadšení mohl čtyřlístek nahromadit slušné jmění, které, kdyby bylo uloženo do New Yorkské banky, by se mohlo zhodnotit na pěkný kapitál. Ale proč se nepřiznat? Pařížané v Americe hodně utráceli. Tyto krále smyčce, tyto krále čtyř strun, hromadění pokladů vůbec nezajímalo. Líbil se jim dobrodružný život, protože si byli jisti, že vždy a všude, kdekoli mezi New Yorkem a San Franciscem, Quebekem a New Orleansem, Novým Skotskem a Texasem, najdou vlídné přijetí a slušný výdělek. Žili tak trochu bohémským životem, jako bohémové, kteří tvoří nejstarší, nejpozoruhodnější a nejobdivovanější provincii staré dobré Francie.
Nyní nastala ta správná chvíle jednoho po druhém je představit čtenářům, kteří dosud nikdy neměli a ani nebudou mít potěšení je slyšet.
První houslista Yvernes, byl dvaatřicet let starý, byl střední postavy, od přírody štíhlý, s kudrnatými kaštanovými vlasy, uhlazeným zevnějškem, velkýma černýma očima a dlouhýma rukama, které byly jako stvořené, aby se rozběhly po hmatníku jeho Garnériových houslí. Měl vybrané způsoby. Rád se halil do tmavého pláště a rád nosil vysoký hedvábný klobouk. Snad byl trochu výstřední, ale byl nejbezstarostnější z celého čtyřlístku a nejméně ze všech se staralo hmotné statky. Byl to obdivuhodný umělec, nadšený obdivovatel krásných věcí, umělec s obrovským talentem a velkou budoucností.
Frascolin, druhý houslista, byl starý třicet let, byl malý se sklonem k tloustnutí, který dodává na vášnivosti, měl hnědé vlasy a vousy, mohutnou hlavu, černé oči a na nose s pohyblivým chřípím červený pruh na místě, kde nosil skřipec se zlatou obrubou, bez kterého se pro svou krátkozrakost neobešel. Byl to hodný chlapec, ochotný a úslužný, připravený se ujmout nejtěžších prací, aby ulehčil svým přátelům. Vedl čtyřlístku účty a nabádal je k šetrnosti, přestože ho nikdy neposlechli. Nebyl ani trochu žárlivý na úspěchy svého kolegy Yvernesa, chyběla mu totiž ctižádost povznést se k pulpitu prvních houslí. Jinak to byl znamenitý hudebník. Nosil širák a cestovní oblek.
Violista Pinchinat, všeobecně oslovovaný ‚Jeho výsost', byl ze skupiny nejmladší a nejlehkomyslnější. Bylo mu jednadvacet let a byl to jeden z těch nenapravitelných charakterů, které zůstávají větroplachy celý život. Měl něžnou hlavu, duchaplné, stále ostražité oči, rezavé vlasy a hladkou tvář. Jazyk se mu mrštně pohyboval mezi zdravými bílými

zuby. Byl velkým milovníkem slovních hříček a vtipů, stále připravený k útoku stejně jako k obraně. Mozek mu stále neúnavně pracoval, což přičítal čtení různých klíčů, jak to vyžadoval jeho nástroj. Byl skutečným ‚klíčem k domácnosti', jak o sobě tvrdil. Měl stále břitký humor a rád se pouštěl do vtipkování, aniž by se pozastavoval nad nepříjemnostmi, které by tím mohl svým kolegům způsobit. Proto byl často kárán a napomínán, když ho ‚náčelník' koncertního čtyřlístku uslyšel.
Tím byl violoncellista Sebastian Zorn, jako náčelník uznávaný pro svůj talent i věk - bylo mu padesát pět let, byl malý, podsaditý a rusovlasý. Měl husté vlasy sčesané ke spánkům, štětinaté kníry přecházely v licousy vybíhající do špičky. Pleť měl jako pálená cihla. Za čočkami brýlí, které předměty dvojnásobně zvětšovaly, se leskly oči. Ruce měl tlusté, pravice ozdobená velikými prsteny na prsteníku a malíku, byla navyklá na vláčné pohyby smyčce.
Domníváme se, že tato charakteristika postačí k vylíčení člověka - umělce. Odrazilo se na něm, že celých čtyřicet let mezi koleny svíral svůj zvučný nástroj. Tento celoživotní stav měl vliv na jeho povahu - cellisté bývají většinou mnohomluvní a zlostní, v hovoru otevření a rozvláční, nikoli však bez vtipu.
Takový byl Sebastian Zorn, kterému Yvernes, Frascolin a Pinchinat zcela dobrovolně svěřili vedení svého koncertního turné. Nechali ho mluvit a jednat, protože se ve všem vyznal. Na jeho panovačné chování si zvykli a smáli se pouze, když ‚vypadl z taktu', což je u umělce vystupujícího na veřejnosti politováníhodné, jak vždycky podotýkal bezohledný Pinchinat. Měl na starosti sestavování programů, určování směru cesty i korespondenci s impresárii, což umožnilo jeho podnikavé povaze projevit se na každém kroku. Nezasahoval pouze do otázek účetních, do vedení společné pokladny, svěřené do péče druhého houslisty a prvního účetního - přesného a nesmělého Frascolina.
Takže nyní tu máme čtyřlístek jako na dlani. Jejich povahy se ukázaly, ne-li přímo originální, pak alespoň nanejvýš zajímavé. Před čtenářem se rozehraje prostý příběh a uvidíme, jakou roli v něm sehrají čtyři Pařížané, kteří na svých cestách po jednotlivých státech Unie, poté, co sklidili tolik obdivu, byli uneseni… Ale neprozrazujme budoucí děj, ‚nezrychlujme takt', jak by řekl Pinchinat buďme trpěliví.
Čtyři Pařížané, jak víme, se kolem osmé hodiny večerní nacházeli na liduprázdné cestě v Dolní Kalifornii nad troskami svého havarovaného vozu. Pinchinat, Frascolin i Yvernes přijali novou situaci naprosto klidně a ještě na ni udělali několik odbornických vtipů, ale není se co divit, že náčelník čtyřlístku dostal záchvat vzteku, ovšem naprosto zbytečného. Co naplat? Violoncellista byl horkokrevný a krev mu rychle vzkypěla. Yvernes o něm tvrdil, že určitě pochází z kmene vynikajících starověkých bojovníků Ajaxa a Achilla.
Nesmíme zapomínat, že přes veškerou rozdílnost svých povah - Sebastian Zorn byl zlostný, Yvernes flegmatický, Frascolin mírný a Pinchinat neobyčejně veselý - byli výbornými přáteli a chovali k sobě navzájem bratrskou náklonnost. Cítili se být k sobě připoutáni páskou, kterou nemohl přetrhnout žádný spor o hmotné zájmy, ani žádné sobectví, navíc byli poutáni stejným vkusem a jejich srdce, stejně jako hudební nástroje v dobré sestavě, vždycky držela akord.
Zatímco Sebastian lál, a prohlížel pouzdro svého violoncella, jestli neutrpělo nějakou újmu, Frascolin přistoupil ke kočímu:
„Příteli, co myslíte, že by se teď mělo dělat?" zeptal se ho.
„Bez povozu a koní můžeme jedině čekat," odpověděl muž.
„Čekat, jestli někdo náhodou nepřijde!" zvolal Pinchinat.
„A co když nikdo nepřijde?" „Tak budeme někoho hledat," řekl Frascolin, který nikdy nepozbýval své praktičnosti.
„Kde?" rozčiloval se Sebastian Zorn a prudce pobíhal po silnici a máchal při tom rukama.
„Tam, kde je," odvětil kočí.
„No tak, kočí, řekněte něco," vmísil se do rozhovoru voiloncellista stále podrážděnějším tónem - cožpak je tohle nějaká odpověď? Jak?… Tohle nemehlo rozbije vůz, zmrzačí si koně a teď úplně klidně řekne: „Pomozte si, jak umíte." S výmluvností sobě vlastní na něj začal chrlit nekonečnou řadu zcela zbytečných výčitek.
„Nech to na mě, Zorne," zasáhl nakonec Frascolin.
Pak se obrátil ke kočímu a zeptal se: „Kde teď jsme, příteli?" „Pět mil od Freschalu."
„Je tam železniční stanice?"
„Ne, je to pobřežní městečko." „Najdeme tam nějaký kočár?" „Kočár ne, snad nějakou káru…"
„Káru taženou voly, jako za dob merovingských králů!" křičel Pinchinat. „Nevadí," řekl Frascolin.
„Zeptejte se ho raději, jestli v té díře Freschalu je nějaký hostinec. Nechce se mi teď v noci někde běhat…"
„Příteli, je ve Freschalu nějaký hostinec?" zeptal se Frascolin. „Ano, hostinec, kde obyčejně přepřahámě."
„Do toho městečka se dostaneme po hlavní silnici?"
„Ano. „
„Jdeme!"
„Bylo by kruté toho dobrého muže tady v úzkostech nechat svému osudu," podotkl Pinchinat. „Byl byste schopen jít, příteli, kdybychom vás vedli?"
„Nejde to! Zůstanu raději tady u svého kočáru. Zítra za světla se tam už nějak dostanu," odpověděl kočí.
„Můžeme vám z Freschalu poslat pomoc?"
„Ano,… hostinský mě dobře zná a nenechá mě tu jen tak…"
„Jdeme!" zvolal violoncellista a už si dával na záda pouzdro se svým nástrojem. „Ještě okamžik," řekl Pinchinat, „musíme kočího odnést trochu stranou." Pokusili se ho odvést ke kraji silnice, ale protože silně pohmožděnýma nohama nevládl, Pinchinat a Frascolin ho zvedli a položili ho pod velký strom, jehož nízké, rozložité větve nad ním tvořily zelené loubí.
„Jdeme!" zavolal již potřetí Sebastian Zoru, když si dvěma koženými řemeny přivázal pouzdro na záda.
„Jsme připraveni," řekl Frascolin a obrátil se ke kočímu: „Poslyšte, hostinský z Freschalu vám pošle pomoc, ale

nepotřebujete ještě něco do té doby, příteli?“
„Prozatím by mi přišla vhod kapka ginu,“ odpověděl kočí, „pokud vám ho ještě trochu zbylo.“
Pinchinatova láhev byla ještě plná a Jeho výsost k takové oběti ochotně svolila. „S takovou zásobou vám zevnitř nebude zima celou noc,“ řekl.
Poslední violoncellistovo zaklení přimělo společnost, aby se vydala na cestu. Byli rádi, že zavazadla nechali ve vagonu a nenaložili je s sebou na kočár. Hudebníci se tak alespoň nemuseli plahočit s jejich přenášením do Freschalu, i kdyby se jejich příjezd do San Diega opozdil. Stačilo samotné pouzdro na violu a k němu navíc i violoncello.
Hudebník se totiž, pokud je hoden svého jména, nikdy neodloučí od svého nástroje, stejně jako voják nikdy neopustí svou zbraň a hlemýžď ulitu.

II. Moc kakofonické sonáty

Jít v noci pěšky po neznámé silnici, v pustině, kde se lupiči vyskytují mnohem častěji, než pocestní, není vůbec příjemné. V takové situaci se nacházel náš čtyřlístek. Francouzi jsou, jak známo, stateční, a tihle byli víc, než je třeba, ale mezi odvahou a bázní existuje lidským rozumem nepostižitelná hranice. Kdyby vlak nebyl náhle z ničeho nic nenarazil na krajinu zatopenou nenadálou průtrží mračen, kdyby byl kočí nepřevrhl kočár pět mil od Freschalu, nemuseli by se naši hudebníci pouštět v noci do dobrodružství na podezřelé silnici. Doufejme, že se jim nestane nic zlého.
Asi v osm hodin Sebastian Zorn a jeho přátelé zamířili podle pokynů kočího k pobřeží. Houslisté nesli jen své nástroje v kožených lehkých a pohodlných pouzdrech, takže si na nepohodlí nemohli stěžovat. Nestěžoval si ani moudrý Frascolin ani veselý Pinchinat, ani idealista Yvernes. Úplně jinak se však choval violoncellista se svým obrovským zavazadlem ne nepodobným skříni, přivázaným na zádech. Patrně to měl v povaze, když měl důvod zuřit. Nakonec jen bručel, supěl a vyrážel ze sebe vzdechy.
Byla tma jako v pytli. Nebem se hnaly husté mraky, chvílemi prorážené úzkými trhlinami, kterými se ukazovala Luna ve své první čtvrti. Kdo ví, proč se dnes rusovlasá Phoebe podrážděnému Sebastianu Zornovi nezalíbila. Hrozil jí pěstí a křičel:
„Ještě tys tu chyběla s tou tvojí protivnou tváří! Neznám nic protivnějšího, než tenhle vyříznutý kus nezralého melounu, který se promenáduje tam nahoře!“ „Bylo by lepší, kdyby byl měsíc v úplňku,“ řekl Frascolin.
„Proč?“ zeptal se Pinchinat.
„Protože bychom mnohem lépe viděli.“
„Ó cudná Diano,“ deklamoval Yvernes, „ó poutnice klidných nocí, ó bledá průvodkyně Země, ó zbožňovaný idole zbožňujícího Endymiona…“
„Už jsi skončil s baladou?“ vykřikl violoncellista. „To je náramně pěkné, když houslisté začnou hrát na kvintovou strunu.“
„Nechte toho,“ přerušil je Frascolin, „nebo nakonec budeme spát pod širým nebem…“
„To by bylo pěkné, kdybychom zmeškali koncert v San Diegu,“ prohodil Pinchinat. „No to je skvělý nápad, jen co je pravda!“ zvolal Sebastian Zorn a natřásal pouzdrem, až zanaříkalo.
„Však je tvůj, příteli,“ pravil Pinchinat.
„Můj?“
„Samozřejmě! Proč jsme nezůstali v San Franciscu, kde bychom mohli okouzlovat zástupy kalifornských uší?“
„Ptám se naposled,“ řekl violoncellista, „proč jsme se vydali na cestu?“ „Protože jsi to chtěl.“
„Tak dobře, přiznávám, že já jsem měl ten politováníhodný nápad a jestli…“ „Přátelé,“ řekl Yvernes a ukázal na obloze bod, kde jemný paprsek měsíce vroubil okraj oblaku bělavou páskou.
„Co se děje Yvernesi?“
„Podívejte se, ten oblak vypadá jako drak s roztaženými křídly a pavím ocasem ozdobeným stem Argusových očí.“
Sebastian Zorn patrně neoplýval tak obrovskou obrazotvorností, jakou projevoval ctitel dcery Inachovy, protože si nevšiml ani hluboké brázdy, v níž mu uvízla noha. Padl na břicho i s pouzdrem na zádech a podobal se tak obrovskému brouku lezoucímu po zemi.
Hudebník se hrozně rozzuřil, a měl také proč, a začal recitovat levity prvnímu houslistovi, obdivujícímu se obludě na obloze.
„Za to může Yvernes! Kdyby nechtěl, abych se podíval na toho jeho zatraceného draka…“
„Už to není drak, teď je to amfora. Člověk s aspoň trochu vyvinutou představivostí ji vidí v rukou Heby, vylévající nektar…“
„Dej si pozor, aby ten nektar nebyl samá voda,“ řekl Pinchinat, „a aby nás ta tvá milovaná bohyně mládí neskropila proudem!“
Byl to sice pouhý příměr, ale ve skutečnosti se k dešti opravdu schylovalo. Rozum jim však kázal pokračovat v cestě tak dlouho, dokud ve Freschalu nenaleznou útočiště. Pomohli rozzuřenému violoncellistovi na nohy a ochotný Frascolin se nabídl, že mu ponese nástroj. Sebastian Zorn o tom z počátku nechtěl ani slyšet, nechtěl se odloučit od svého nástroje - violoncella od Ganda a Bernardela, které mu téměř bylo jeho druhou polovinou, ale musel se podvolit. A rozkošná polovička se stěhovala na záda úslužného Frascolina, který zase svěřil své lehké pouzdro do opatrování Zornovi.
Pokračovali v cestě. Urazili přes dvě míle a za tu dobu se nestalo nic zvláštního. Noc byla čím dál tím černější, protože se schylovalo k dešti. Z plujících bouřkových mraků spadlo několik obrovských kapek, ale amfora krásné Heby Yvernesovy se zatím nevylila, a čtyři noční poutníci tak měli naději, že se dostanou do Freschalu za sucha.
Museli však být nanejvýš opatrní, aby se vyhnuli pádům na tmavé cestě s hlubokými brázdami, která zahýbala často v

ostrých zatáčkách, vroubených širokými výmoly. Ubírali se kolem tmavých propastí, odkud slyšeli hučení prudké řeky. Yvernes situaci za těchto okolností považoval za velmi romantickou a Frascolin za nebezpečnou.
Na cestách Dolní Kalifornií je mnoho důvodů k obavám z nepříjemného setkání, které může vážně ohrozit bezpečnost cestujících. Čtyřlístek s sebou neměl jiné zbraně, než smyčce trojích houslí a violoncella, což se může zdát v zemi, kde byly vynalezeny Coltovy revolvery, v této době zvláště zdokonalené, jako naprosto nedostatečné. Kdyby Sebastian Zorn a jeho přátelé byli Američani, nebyli by váhali ani na okamžik a opatřili by si takovou kapesní zbraň, která se nosí vzadu na kalhotech ve zvláštní kapse. Pravý Yankee, který se chystá cestovat ze San Francisca do San Diega po železnici, by nezaváhal a opatřil by si takovou šestirannou cestovní potřebu. Avšak Francouzi to ani zdaleka nepovažovali za potřebné. Ani ve snu je to nenapadlo a možná toho budou litovat.
Pinchinat kráčel v čele a pozorně se rozhlížel po stranách cesty. Cesta byla z obou stran pevně sevřená, takže nebylo vůbec možno pochybovat o možnosti náhlého přepadení. Jeho výsost by byla ráda svým přátelům provedla nějakou taškařici, aby je vystrašil- například se najednou zastavit a hlasem roztřeseným strachy zamumlat: „Ha! Tam dole… co to je?.. Musíme být ve střehu…“
Když ale cesta zabočila do hustého lesa, mezi ‚mamutí stromy’ sekvoje vysoké padesát stop, obry mezi kalifornskou flórou, přešla ho chuť žertovat. Za každým z těch obrovských kmenů se může schovat deset mužů… Nebylo by možné zahlédnout ostrý záblesk a v zápětí výstřel? Nebylo by možné slyšet zafičení koule…? Na takových místech velmi příhodných pro noční přepadení, lze očekávat někoho ze zálohy. Jestliže se s lupiči naštěstí nesetkali, je to proto, že v Západní Americe již vymizeli a nyní se zabývají finančními operacemi na trzích Starého i Nového světa! Tak skončili pravnuci Karla Moora a Jana Sbogara! Koho jiného by něco takového napadlo, než Yvernese? „Tenhle divadelní kus skutečně za takovou výpravu nestojí!“ pomyslel si.
V tom okamžiku se Pinchinat zastavil a ztuhnul.
Sebastian Zorn a Yvernes je došli.
„Co se stalo?“ zeptal se druhý houslista.
„Myslím, že něco vidím…“ odpověděl violista, a tentokrát to nebyl žádný jeho žertík.
Mezi stromy bylo zcela zřetelně vidět pohybující se postavu.
„Je to člověk nebo zvíře?“ ptal se Frascolin.
„Nevím.“
Přestože všichni tušili, co to asi může být, nikdo neměl odvahu to vyslovit nahlas. Stáli bez hnutí těsně u sebe, dívali se před sebe a nevydali ani hlásku. Jasným místem mezi mraky probleskovaly do hlubin temného lesa měsíční paprsky a mezi větvemi sekvojí dopadaly na zem. Bylo vidět kus země v obvodu několika kroků.
Pinchinat ani na okamžik nezapochyboval o tom, že by se mýlil. Na člověka byla ta postava příliš velká, mohla patřit jenom obrovskému zvířeti, pravděpodobně nějakému dravci - ale jakému?
„To je plantigrad!“ prohodil Yvernes.
„Zatracené zvíře,“ bručel si Sebastian Zorn nervózně pod vousy, „proč tě vlastně poslouchám, Yvernesi… Nemůžeš chvíli mluvit jako normální člověk?… Co je to za zvíře - plantigrad?“
„No to je zvíře, které našlapuje na chodidla,“ vysvětloval Pinchinat. „Medvěd!“
Byl to opravdu medvěd. Obrovský medvěd. V lesích Dolní Kalifornie se nevyskytují ani lvi, ani tygři, nebo pardálové. Jedinými obvyklými návštěvníky tu jsou medvědi, ale setkat se s nimi nikdy není příjemné.
Není tedy divu, že se Pařížané ve společném akordu chtěli tomuto dravci uhnout z cesty, když on se k tomu neměl. Přitisklí těsně u sebe pomalu a rozvážně ustupovali s tváří obrácenou k dravci, a tvářili se při tom, že nechtějí utéct. Dravec je volným krokem následoval. Předními tlapami mával jako rameny telegrafu a kolébal se jako opice na procházce. Pomalu se přibližoval a začínal se chovat nepřátelsky. Hrozivě řval a klapal čelistmi, což je nikterak nepovzbudilo.
„Mohli abychom se dát na útěk, každý na jinou stranu,“ navrhla Jeho výsost. „To nejde!“ odpověděl Pinchinat.
„Jednoho z nás by dostal a ten by to odnesl za ostatní!“
Takovou pošetilost naštěstí neprovedli, bylo totiž jasné, že by to mohlo mít zlé následky.
Čtveřice se společně dostala až na méně temné místo. Medvěd se k nim přiblížil na dvanáct kroků. Považoval to místo za vhodné k útoku? Asi ano, protože řval ještě hlasitěji a postupoval dál.
Čtyřlístek propadl panice, ale vtom se ozval varovný hlas druhého houslisty: „Jen klid,… jen klid, přátelé!“
Přeběhli mýtinu a znovu se uchýlili pod ochranu stromů. Tím se ovšem nebezpečí nesnížilo. Přecházeli od jednoho kmene ke druhému, přestože se na ně dravec mohl vrhnout, a nemohli předejít jeho útoku. Nic jiného nemohli udělat, když hrozný řev dravce ustal a medvěd zmírnil krok…
Najednou se stín naplnil pronikavou hudbou, výrazným largem, kterým se projevuje duše umělce.
Byl to Yvernes. Vytáhl housle z pouzdra a nechal je rozezvučet mocným tlakem smyčce. Byl to geniální nápad! Proč by hudebníci neměli hledat spásu v hudbě? Vždyť i kameny dojaté hudbou Amfioniovou samy od sebe se pokládaly kolem Théb a dravá zvířata zkrocená něžnou hudbou přiběhla s nohám Orfeovým. Tento kalifornský medvěd měl zřejmě vlivem atavizmu stejné umělecké sklony jako jeho příbuzní z báje, protože se zklidnil a poddal se své náklonnosti k hudbě. Jak čtveřice ustupovala, následoval ji a vydával při tom zvuky jako hudební nadšenec. Málem, že nekřičel: „Výborně!“
Během čtvrt hodiny se dostali na kraj lesa. Šli dál, přičemž Yvernes stále hrál na housle. Dravec se zastavil. Nezdálo se, že by je chtěl sledovat ještě dále, protože se tlapami otočil jiným směrem.
Pinchinat také vzal do ruky svůj nástroj. „Medvědí tanec, velmi dojemný!“ zvolal.
Zatímco první houslista dřel tento známý motiv ve vyšší tónině, violista ho doprovázel drsným a nepřesným basem svých strun. Dravec se dal do tance. Zvedal hned pravou, hned levou nohu, dělal prudké pohyby a točil se. Čtveřici

nechal dojít až k silnici.
„To je obyčejný medvěd z cirkusu!“ řekl Pinchinat.
„Asi ano,“ řekl Frascolin, „ten Yvernes měl zatraceně dobrý nápad.“ „Jdeme… allegretto,“ dodal violoncellista, „a neohlížejte se.“
Bylo už skoro devět, když se čtyři žáci Apollinovi bez újmy a ve zdraví dostali do Freschalu. I tento úsek cesty byl velmi obtížný, i když medvěd je už nepronásledoval.
Freschal - asi čtyřicet domů, nebo spíše dřevěných domků kolem náměstí, na kterém rostly buky. Bylo to městečko opuštěné v polích, dvě míle od pobřeží.
Umělci se ve stínu vysokých stromů nepozorovaně dostali mezi budovy. Na náměstí spatřili skromný kostel se skromnou věží. Zastavili se, sestoupili se do kruhu, jakoby chtěli zahrát kousek dostaveníčka a začali se radit, co dál.
„No! Městečko!“ řekl Pinchinat.
„Snad jsi nečekal, že bude velké jako Philadelphia nebo New York?“ odpověděl Frascolin.
„Jenže městečko už šlo spát,“ prohodil mrzutě Sebastian Zorn a pokrčil rameny. „Neprobudíme městečko, které spí,“ povzdychl si melodicky Yvernes.
„Právě naopak! Probudíme ho!“ zvolal Pinchinat.
Nic jiného jim totiž nezbývalo, jestliže nechtěli strávit noc pod širým nebem. Náměstí bylo úplně pusté a všude kolem panovalo naprosté ticho. Obchody byly zavřené, ani jediné okno nesvítilo. Palác ‚zakleté princezny ve spícím lese’ by se zde mohl tyčit v naprostém tichu a klidu.
„A co hostinec?“ zeptal se Frascolin.
Ano… hostinec, o kterém mluvil kočí, kde cestující v nesnázích měli nalézt vlídné přijetí a nocleh. A hostinský, který měl poslat nešťastnému kočímu pomoc. Cožpak se o tom všem tomu ubožákovi jenom zdálo? Nebo… a to byla také možnost - Sebastian Zorn a jeho přátelé zabloudili? Tohle městečko možná vůbec není Freschal…
Všechny tyto otázky vyžadovaly okamžitou odpověď. Bylo potřeba se zeptat některého z místních obyvatel a aby to mohli udělat museli zaklepat na dveře některého domku, třeba hostince, pokud by ho náhodou našli.
Proto hudebníci, když prozkoumali temné okolí kolem celého náměstí, pozorně sledovali průčelí v naději, že nad některými dveřmi najdou vývěsní štít.
Protože žádný hostinec ani hostinský srub nemohli najít, byli nuceni - protože nebyli ve Skotsku - jednat jako v Americe. Který z obyvatel Freschalu by odmítl dolar, nebo i dva za osobu za večeři a nocleh?
„Zaklepeme!“ řekl Frascolin.
„V taktu,“ dodal Pinchinat.
Klepali ve třech nebo čtyřech tempech, ale bezvýsledně. Neotevřely se ani jedny dveře, ani jediné okno. Hudebníci tak minuli asi tucet domů, aniž by se dočkali odpovědi.
„Spletli jsme se,“ řekl Yvernes, „to není městečko, ale hřbitov, kde pokud je nějaký spánek, je to spánek věčný… Vox clamantis in deserto.“
„Amen!“ dodala Jeho výsost mocným hlasem kostelního zpěváka.
Co budou dělat, jestli bude trvat tohle naprosté ticho? Mají pokračovat v cestě do San Diega? Zahynou hladem a únavou, to je jisté… A kterou cestou by se měli vydat, bez průvodce, uprostřed tmavé noci?.. Mají se pokusit dostat do jiného městečka?.. do jakého?.. Podle toho, co říkal kočí, na této části pobřeží žádné jiné městečko není… Nakonec by ještě zabloudili. Bude lépe, když počkají, až se rozední…
Jenže strávit šest hodin bez střechy nad hlavou pod oblohou zataženou těžkými mraky, které hrozily tím, že každou chvíli spadnou, to se umělcům příliš nechtělo.
Pinchinat dostal nápad. Neměl sice pokaždé vynikající nápady, ale zato se mu jich v hlavě rojilo spousty. Moudrý Frascolin jeho myšlenku schválil.
„Přátelé, co kdybychom s kalifornským městečkem zkusili to, co jsme zkusili s medvědem? Medvěda jsme zkrotili trochou hudby… probuďme měšťany mohutným koncertem, při kterém nebudeme šetřit ani fortem ani allegrem…“
„Zkusíme to,“ řekl Frascolin.
Sebastian Zorn nenechal Pinchinata domluvit. Otevřel pouzdro, opřel violoncello o ocelovu špičku, a protože neměl po ruce stoličku, rovnou začal se smyčcem v ruce vyluzovat všechny možné zvuky, v nástroji ukryté.
Jeho kolegové s k němu přidali, ale s uměním to nemělo mnoho společného. „Onslowovo kvarteto h-mol,“ řekl. „Takže, jeden takt naprázdno.“ Onslowovo kvarteto měli dobře sehrané, takže stateční hudebníci nepotřebovali příliš vidět na pohyb obratných prstů po hmatníku nástrojů.
Nadšeně se dali do hry. S větším nasazením a citem snad dosud v kasinech a divadlech ve Spojených státech nehráli. Prostranství se naplnilo vznešenou harmonií, jaké stěží mohly lidské bytosti, pokud nebyly stiženy hluchotou, odolat. Kdyby skutečně byli na hřbitově, jak se vyjádřil Yvernes, hroby by se kouzlem té hudby otvíraly, nebožtíci by vstávali a kostlivci by tleskali rukama… Ale domy se neotvíraly a světla se nerozsvěcela. Skladbu dohráli za zvuků mohutného finále, aniž Freschal projevil známky života.
„To je hrůza!“ zvolal Sebastian Zorn nanejvýš rozhořčen. „Musíme těm barbarům zahrát kočičinu, jako medvědům! Budiž! Začneme: ty Yvernesi v d, Frascolin v e, Pinchinat v g a já zůstanu v h mol. Tak s chutí do toho!“
Taková kakofonie! Takové víření bubnů! Vypadalo to jako improvizovaný orchestr řízený princem z Joinville někde v brazilském zapadákově. Někdo by si mohl dokonce myslet, že provádějí nějakou hroznou Wagnerovu symfonii, hranou proti srsti!…
Pinchinatův nápad byl vcelku dobrý. Okouzlující hudba sice nic nezmohla, tím více však účinkovala kočičina. Freschal se začal probouzet. Okna se začala jedno po druhém rozsvěcet. Dvě nebo tři se dokonce otevřela.
Obyvatelé městečka nebyli mrtví, jevili přece známky života. Ani nebyli hluší, protože pozorně poslouchali.

„Budou po nás házet jablka!“ řekl Pinchinat v pauze, protože i přes potření veškeré harmonie skladby, takt dodržovali přesně.
„Tím lépe, budeme mít co jíst,“ odpověděl praktický Frascolin.
Koncert pod vedením Sebastiana Zorn a zahráli znamenitě. Zakončili ho mocným akordem, hraným ve čtyřech různých tóninách.
Ne! Z dvaceti nebo třiceti dokořán otevřených oken po nich nezačali házet jablka, ale ozvala se pochvala a bouřlivé volání: „Výborně! Výborně! Výborně!“ Nebylo pochyb o tom, že kterýkoli z domů by vynikajícím virtuosům ochotně poskytl pohostinství.
Zatímco se kvarteto oddávalo těmto hudebním orgiím, nepozorovaně se k nim až na vzdálenost několika kroků přiblížil jakýsi divák. Ten muž vystoupil z vagónu elektrické dráhy a držel se v rohu náměstí. Byl to muž vysoké postavy, poměrně tělnatý, pokud to bylo možné ve tmě rozeznat.
Zatímco Pařížané čekali pod okny, až se otevřou dveře domů, aby je přijaly a to se stále zdálo velmi nejisté - přistoupil k nim nový příchozí a dokonalým yankeeovským jazykem řekl přívětivě:
„Já sice nejsem odborník, pánové, ale dovolte mi, abych vám potleskem vyjádřil své uznání…“
„Za náš poslední kousek?“ zeptal se Pinchinat ironicky.
„Nikoli pánové, za ten první, protože hrát Onslowovo kvarteto s takovým citem se zřídkakdy slyší.“
Muž, který se objevil, byl bezpochyby znalec.
„Pane,“ začal Sebastian Zorn jménem svých přátel, „jsme vaším uznáním velice potěšeni… Jestli vám náš druhý kus trhal uši, bylo to proto, že…“
„Pane,“ přerušil ho neznámý, protože se mu jeho řeč zdála příliš dlouhá, „neslyšel jsem nikdy hrát tak falešně a potom tak dokonale. Ale chápu, proč jste tak hráli - chtěli jste probudit hodné obyvatele Freschalu, kteří se již uložili k spánku. Protože jste toho chtěli dosáhnout tak zoufalým prostředkem, dovolte pánové, abych vám nabídl…„
„Pohostinství?“ zeptal se Frascolin.
„Ano, pohostinství, staroskotské pohostinství. Pokud se nemýlím, mám před sebou koncertní čtyřlístek, proslulý po celé naší krásné Americe, která neskrblila svým nadšením…“
„Pane, velmi nám lichotíte,“ považoval za svou povinnost říct Frascolin. „A pokud jde o pohostinství, kde bychom je měli vaším přičiněním nalézt?“
„Dvě míle odtud.“
„V jiném městečku?“
„Ne. Ve městě.“
„Ve velkém městě?“
„Ovšem.„
„Dovolte, ale bylo nám řečeno, že kromě San Diega tu není jiné město.“
„To je omyl, který vám nedokážu vysvětlit.“
„Omyl?“ opakoval Frascolin.
„Ano, pánové. Chcete-li mě doprovodit, nabízím vám přijetí důstojné tak vynikajících umělců.“
„Myslím, že bychom ten návrh měli přijmout,“ řekl Yvernes.
„Mám stejný názor,“ přidal se Pinchinat.
„Jen pomalu, pomalu,“ vykřikl Sebastian Zorn, „nepospíchejte víc, než šéf orchestru.“
„Co to znamená?“ ptal se Američan.
„Že nás čekají v San Diegu,“ odpověděl Frascolin.
„V San Diegu, kde město objednalo sérii řady našich hudebních matiné a první z nich se má konat pozítří v neděli,“ dodal violoncellista.
„Aha!“ odpověděl neznámý muž tónem, na němž bylo znát, že příliš nesnáší odpor.
„To nevadí, pánové,“ dodal. „Na jeden den navštívíte město, které vám ušetří mnoho starostí a slibuji, že vás doprovodím na nejbližší stanici, abyste se včas dostali do San Diega.“
Byla to svůdná nabídka a přišla jim právě vhod. Čtyřlístek se ujistil, že kromě výhod, které jim sliboval ten ochotný muž, najdou příjemný pokoj v pěkném hotelu.
„Přijímáte?“
„Přijímáme,“ odpověděl Sebastian Zoru, kterého hlad a únava přiměly, aby tuto nabídku ochotně přijal.
„Takže, ujednáno,“ dodal Američan. „Hned se vydáme na cestu… Za dvacet minut budeme na místě a jsem si jist, že mi budete děkovat.“
Je třeba podotknout, že po posledním hurá! vyvolaném kočičinou se okna domů zase zavřela, světla zhasla a městečko Freschal se znovu ponořilo do hlubokého spánku.
Američan a čtyři umělci se svými nástroji nastoupili do elektrického vozu. Usadili se vzadu, zatímco Američan stál vpředu u řidiče-strojníka. Zatáhl za páku, elektrické akumulátory se daly do chodu, vůz se pohnul a zanedlouho svižně ujížděl k západu.
Po čtvrt hodině se před nimi rozprostřelo bělavé světlo, připomínající oslnivé rozptýlení měsíčních paprsků. Bylo to město, o němž Pařížan neměl ani tušení. Elektrický vůz zastavil a Frascolin řekl:
„Tak jsme na pobřeží.“
„Na pobřeží? Ne, ještě se musíme dostat přes jedno rameno,“ odpověděl Američan. „A jak?“ zeptal se Pinchinat.
„Náš elektrický vůz najede na vor.“
Opravdu tam byl vor, ve Spojených státech často používaný. Elektrický vůz na něj vjel i s pasažéry. Vor musel být poháněný elektřinou, protože nevyfukoval žádnou páru. Za dvě minuty, když přeplul vodní rameno, zastavil u nábřeží

ve vnitrozemském přístavu. Elektrický vůz projížděl alejí na otevřeném prostranství, až dorazil do parku, za nímž zvláštní zařízení produkovalo velmi intenzivní světlo.
Vraty v plotě kolem parku se bylo možné dostat na dlouhou širokou ulici, dlážděnou jasně zvučícími kamennými deskami. Za pět minut již umělci vystupovali před vchodem do hotelu, skýtajícího veškeré pohodlí, kde byli přijati s výjimečnou ochotou, zkrátka po americku.
Okamžitě byli odvedeni k bohatě prostřenému stolu. Povečeřeli s obrovskou chutí, čemuž se nebylo co divit.
Když hostina skončila, správce domu je dovedl do prostorného, dobře větraného pokoje, osvětleného elektrickými lampami, které se zmírněním proudu mohly změnit v noční lampičky. Vysvětlení toho divu si nechali na druhý den. Lehli si do čtyř postelí, rozestavěných v rozích místnosti. Chrápali se stejně úžasnou sehraností, jaká koncertní čtveřici vydobyla takovou pověst.

III. Výmluvný průvodce

Druhý den se v sedm hodin rozléhal společnou místností Pinchinatův hlas: „Hola!… Hop na nohy!… Raz-dva!“ čemuž předcházelo výborné napodobení hlasu trubky dávající signál k probuzení pluku.
Yvernes, nejpohodlnější z celého čtyřlístku, ještě chvíli otálel, než odložil teplou pokrývku. Musel ale následovat příkladu svých přátel a opustit vodorovnou polohu a vyměnit ji za polohu svislou.
„Nemáme času nazbyt! Ani chvilku!“ volala Jeho výsost.
„Přesně tak,“ odpověděl Sebastian Zorn, „protože zítra musíme být v San Diegu.“
„Tak dobře,“ souhlasil Yvernes, „půl dne bude na prohlídku města toho milého Američana stačit.“
„Dost mě překvapuje, že v sousedství Freschalu leží takové významné město,“ dodal Frascolin. „Jak mohl kočí zapomenout se nám o něm zmínit?“
„Ale je jisté, že v něm jsme, můj milý g klíči,“ řekl Pinchinat. „Jsme tady!“
Dvěma širokými okny pronikalo do místnosti hodně světla. Bylo vidět míli daleko do nádherné ulice osázené stromy.
Čtyři přátelé se začali upravovat v narychlo zařízeném kabinetu. Byla to rychlá a snadná práce, protože byl vybavený nejmodernějšími vymoženostmi - byly tu kohoutky na teplou a studenou vodu, splachovací toalety, teplovzdušné lázně, želízka, rozprašovač s voňavkami pracoval dle libosti, mlýnkovité ventilátory byly poháněné proudem, kartáče pracovaly mechanicky: jedny čistily hlavu, další pak šaty a boty. Úprava i očistění byly naprosto dokonalé. Na různých místech, kromě hodin a elektrických fiol, uložených na dosah, byly knoflíky zvonků nebo telefonů, kterými se bylo možné okamžitě spojit s personálem podniku.
Sebastian Zorn a jeho přátelé se mohli spojit nejen s hotelem, ale i s různými částmi města a snad dokonce - to byl Pinchinatův nápad - s kterýmkoli městem ve Spojených státech.
„A možná i na Zemi,“ dodal Yvernes. Když přemýšleli, jestli se jim to podaří vyzkoušet, bylo jim v sedm hodin čtyřicet sedm minut telefonem sděleno: „Kalixt Munbar posílá ranní pozdrav všem ctihodným členům koncertního čtyřlístku a prosí, aby co nejdříve sešli do jídelny Hotelu Excelsior, kde je připravena první snídaně.“
„Hotel Excelsior!“ řekl Yvernes. „To je krásné jméno pro zájezdní hostinec.“ „Kalixt Munbar - to je ten ochotný Američan,“ podotkl Pinchinat, „to je hezké jméno.“
„Přátelé,“ zvolal violoncellista, jehož žaludek byl stejně velitelský jako jeho osoba, „snídaně je připravena, pojďme se najíst a pak…“
„A pak … se projdeme městem,“ dodal Frascolin. „A jaké je to asi město?“
Pařížané již byli skoro ustrojeni, a proto Pinchinat telefonem odpověděl, že během pěti minut budou mít to potěšení navštívit pana Kalixta Munbara.
Když dokončili toaletu, zamířili k výtahu, který se s nimi rozjel a vyložil je v prázdné hotelové hale. Pak se otevřely dveře do obrovské jídelny, plné pozlacených ozdob.
„Jsem vám k službám, pánové, plně k vašim službám.“
Tuto větu, složenou z devíti slov, pronesl onen muž z včerejšího večera. Patřil k těm lidem, o nichž se říká, že jsou sami sobě vizitkou. Choval se tak, jako by je znal už dávno, nebo ještě lépe - jako by je znal odjakživa.
Kalixtovi Munbarovi bylo něco mezi padesáti a šedesáti lety, ale vypadal na čtyřicet pět. Měl střední postavu a jeho tučné tělo se pohybovalo pomalu. Měl mohutné a silné končetiny, byl čilý a zdravý, měl pevné pohyby - a pokud to tak lze říct, překypoval zdravím.
Podobný typ lidí nebyl ve Spojených státech nikterak vzácný a Sebastian Zorn a jeho přátelé se s nimi často setkávali.
Hlava Kalixta Munbara byla jako velká koule, vlasy dosud rusé a kudrnaté se vlnily jako listí ve větru. Pleť měl doslova v rozkvětu dost dlouhou žlutou bradku, která se dělila na dvě špičky. Kníry měl oholené, pansky posměvačná ústa s protaženými koutky se usmívala, zuby byly jako ze slonové kosti, nos poněkud nesouměrný, s pohyblivým chřípím, postavený přesně doprostřed pod čelem s dvěma kolmými vráskami, nesl skřipec přichycený jenom stříbrnou šňůrkou, která vypadala jako hedvábná. Za skly skřipce zářily těkavé oči s nazelenalou duhovkou a zornicí svítící jako žhavý uhel. Hlavu na ramenou nesl krk zvící býčí šíje. Trup seděl na masitých stehnech. Nohy našlapovaly důrazně, trochu od sebe.
Kalixt Munbar měl na sobě velmi pohodlný oblek z hnědé pruhované látky. Z náprsní kapsy mu vykukoval cíp pestrého šátku. Od jedné kapsy na vestě ke druhé se táhl masivní řetěz. Na jednom konci byl pověšený chronometr a na druhém pedometr a kromě toho uprostřed visely různé cetky. Šperky byly doplněné řadou prstenů zdobících tlusté růžové ruce. Košile byla bezvadně bílá, naškrobená, zapnutá třemi brilianty. Pod záhybem pohodlného límce bylo vidět malý nákrčník, jednoduchý hnědočervený pásek. Kalhoty byly také z pruhované látky, s mnoha splývavými záhyby, se zužovaly ke šněrovacím botám s hliníkovými přezkami.

Yankeeova tvář neměla žádný zvláštní výraz, byla to tvář lidí, kteří nemají příliš starostí a dobře se jim daří. Byl to chytrý, sebevědomý a energický muž, což bylo patrné z pevnosti jeho svalů, staženého obočí i ze svalů žvýkacích. Smál se rád a hlasitě, ale smál se víc nosem než ústy, byl to jakýsi druh posměšného smíchu, který fyziologové nazývají ržáním.
Takový byl Kalixt Munbar. Když koncertní čtyřlístek vstoupil, smekl širák, kterému scházelo už jen pero z doby Ludvíka XIII. Podal všem čtyřem ruku a uvedl je ke stolu, na němž bublala konvice s čajem a kouřilo se z pečení. Neustále mluvil a nedal jim možnost položit ani jedinou otázku - zřejmě proto, aby se vyhnul odpovědi. Chválil krásy svého města a podával výklad o nevšedních okolnostech jeho založení. Mluvil sám bez přes tání a když byla snídaně u konce, pokračoval:
„Následujte mě, prosím, pánové. Chci vás upozornit…“
„Na co?“ zeptal se Frascolin.
„Na našich ulicích je přísně zakázáno plivat.“
„My to nemáme ve zvyku,“ bránil se Yvernes.
„Tím lépe! Ušetříte si tak peněžitou pokutu.“
„Neplivat… v Americe!“ bručel Pinchinat tónem, v němž se ozývala nedůvěra.
Těžko by byli našli svědomitějšího průvodce, než byl Kalixt Munbar. Znal město do nejmenších detailů. Nebyl tam ani jeden hotel, jehož majitele by neznal jménem, ani jeden dům, o němž by nevěděl, kdo v něm bydlí, ani jeden kolemjdoucí, se kterým by se důvěrně nepozdravil.
Město bylo vybudováno symetricky. Třídy a ulice, stejně jako verandy nad chodníky se protínaly v pravém úhlu jako na šachovnici. V jeho geometrickém plánu byla jednota. Nescházela tu však ani rozmanitost, protože domy svým slohem i vnitřním uspořádáním se řídily pouze fantazií svých stavitelů. Kromě několika dlouhých obchodních ulic vypadaly domy jako paláce s krásnými dvory, vroubenými elegantními pavilony. Průčelí byla architektonicky propracována a pokoje vynikaly nádherou zařízení. Vzadu za domy byly zahrady, či spíše parky.
Bylo nápadné, že stromy se ještě úplně nerozvinuly, patrně byly zasázeny teprve nedávno. Také ve veřejných sadech, zřízených na křižovatkách hlavních dopravních tepen, pokrytých svěžím anglickým trávníkem, byly vysázené stromy mírného i tropického pásma, které však z půdy zatím nenačerpaly dostatek vegetativní síly. I tahle přírodní zvláštnost tvořila nápadný protiklad k západní Americe, kde v okolí kalifornských měst rostlo mnoho obrovských stromů.
Čtyřlístek kráčel před průvodcem a každý po svém si prohlížel čtvrť: Yvernese nevábilo to, co Frascolina a Sebastiana Zorn a zajímalo to, co Pinchinata nezajímalo ani trochu. Ale všichni byli zvědaví, jaké tajemství zahaluje toto neznámé město. Na základě různých poznatků si jistě později budou obšírně vzájemně vykládat své názory. Ostatně je tu Kalixt Munbar a ten odpoví na každou otázku. Co, že odpoví? Vůbec neposlouchá a stále mluví a mluví a nedá se dělat nic, než ho nechat mluvit. Jeho slovní mlýnek se točí a točí, jako by ho poháněl vítr.
Dvacet minut po odchodu z Hotelu Excelsior řekl Kalixt Munbar:
„Nyní se nalézáme na 13. třídě a takových tříd je ve městě sto. Tahle je nejobchodnější, je to naše Broadway, naše Regent-Street, náš Boulevard des Italiens. Tady v těchto skladech a na tržištích můžete najít všechno potřebné i nepotřebné, prostě všechno, co je nutné k životu, ať už je to nezbytné, nebo to jen poskytuje moderní pohodlí.“
„Sklady vidím,“ řekl Pinchinat, „ale nevidím kupce.“
„To je proto, že většina zakázek se provádí telefonicky nebo telótograficky…“ odpověděl Kalixt Mtmbar.
„Co to znamená?“ ptal se Frascolin.
„To znamená, že všeobecně používáme telótograf, to je zdokonalený přístroj, který přenáší písmo stejně jako slova, kromě toho máme také kinetograf, který zaznamenává pohyby a je pro oko tím, čím je pro sluch fonograf a také telerot, který reprodukuje obrazy. Telótograf je mnohem bezpečnější než obyčejný telegraf, který lze snadno zneužít. Můžeme elektricky vyřizovat zakázky a smlouvy…“
„Sňatky také?“ podotkl ironicky Pinchinat.
„Jistě, pane violisto. Proč by nemělo být možné se oženit pomocí telegrafického drátu?“
„A co rozvody?“
„Rozvody také! Při těch se naše přístroje užívají nejvíce.“
Načež následoval výbuch průvodcova smíchu, až se třásly všechny ty věčičky na jeho vestě.
„Jste veselá kopa, pane Munbare,“ řekl Pinchinat pobaveně.
„Ano, jako pěnkava za slunečného dne.“
Na tom místě narazili na příčnou ulici. Byla to Devatenáctá třída, kde byl veškerý obchod vyloučen. Vedly po ní, stejně jako po ostatních, tramvajové koleje. Vagony se pohybovaly rychle bez toho, aby zvedly jediné zrnko prachu, protože ulice vyložené parketami z australského ‚karrym’ nebo ‚jarrahem’ - proč ne přímo brazilským mahagonem - vypadaly, jako by byly vybroušené železnými pilinami. V tom Frascolin, který si všímal všeho hmotného, zjistil, že jim země pod nohama zvučí jako kovová.
„Podívejte se, co všechno tu dělají se železem! Už i ulice jsou ze železného plechu,“ řekl.
Chtěl se na to zeptat Kalixta Munbara, ale ten právě zvolal:
„Podívejte se, pánové, na ten hotel!“ a ukázal na obrovskou budovu monumentálního zjevu, jejíž průčelí s podloubím bylo obehnáno hliníkovou mříží.
„V tomto hotelu - dalo by se říct paláci - bydlí rodina jednoho z předních notáblů města. Jmenuje se Jem Tankerdon a je majitelem nevyčerpatelných ropných nalezišť v Illinois. Je to zřejmě nejbohatší člověk, a proto si ho naši spoluobčané nejvíce váží a ctí.“
„Má miliony?“ zeptal se Sebastian Zorn.
„Pah! Milion je u nás základní jednotka, tady se počítá ve stech milionů,“ odpověděl Kalixt Munbar. „V tomto městě

jsou pouze nejbohatší lidé. To je důvod, proč obchodníci z obchodní čtvrti za několik let zbohatli. Myslím malé obchodníky protože velkoobchodníka nemáme v našem malém světě, jediném svého druhu na Zemi, ani jednoho.“
„A průmyslníci?“ zeptal se Pinchinat.
„Tady nejsou průmyslníci.“
„A loďaři?“ zeptal se Frascolin.
„Ti tu také nejsou.“
„Takže podnikatelé?“ vyzvídal Sebastian Zorn.
„Jenom samí podnikatelé a obchodníci, kteří jsou na cestě stát se podnikately.“ „A co dělníci?“ pokračoval Yvernes .
„Pokud potřebujeme dělníky, pozveme si je odjinud, a když práci dokončí, vrátí se s bohatou odměnou zpátky.“
„Poslyšte, pane Munbare, máte ve městě také chudé, o které se musíte postarat?“ „U nás žádní chudí nejsou, pane houslisto! Tady nepotkáte ani jednoho!“ „Tady je zakázaná žebrota?“
„Není potřeba ji zakazovat, protože žebráci nemají do města přístup. To je možné jenom ve městech Unie na nádražích, v útulnách, bufetech… a polepšovnách, ty k tomu všemu patří.“
„Chcete tvrdit, že nemáte vězení?“
„Nemáme, protože tu nejsou vězňové.“
„A co zločinci?“
„Poprosili jsme je, aby zůstali ve starém a novém světě kde mají k provozování svého řemesla mnohem lepší podmínky.“
„No Munbare, když vás poslouchám, skoro to vypadá, že už ani nejsme v Americe,“ řekl Sebastian Zorn.
„Včera jste tam byli, pane violoncellisto,“ odpověděl záhadný průvodce . „Včera?“ zeptal se Frascolin a chtěl si ta podivná slova nechat vysvětlit. „Ovšem! Dnes se nacházíte ve svobodném městě, ve městě nezávislém, nad nímž nemá Unie žádnou moc a které je spravováno pouze samo sebou.“
„Jak se jmenuje?“ zeptal se Sebastian Zorn, u kterého se projevila vrozená nedočkavost.
„Jeho jméno? Dovolte, abych ho prozatím ještě zatajil,“ odpověděl Kalixt Munbar. „A kdy se ho dozvíme?“
„Až si ho celé prohlédnete, čímž bude město velmi poctěno.“
Američanova opatrnost byl zvláštní, ale vlastně to ani příliš nevadilo. Až čtyřlístek před polednem dokončí svou neobvyklou procházku, dozví se před odchodem jméno města, to bude jistě stačit. Naskýtá se však otázka, proč tak významné město, ležící v blízkosti kalifornského pobřeží, nepatří k federaci Spojených států a dále, jak je možné, že kočí o něm nic nevěděl? Konec konců, za čtyřiadvacet hodin už bude čtyřlístek v San Diegu, kde se mu dostane vysvětlení té záhady, pokud bude Kalixt Munbar i nadále otálet s jejím vysvětlením. Ten zvláštní člověk byl kromobyčejně výmluvný, když něco líčil, ale nikdy nedal najevo, že by chtěl mluvit konkrétněji.
„Pánové,“ řekl, „nyní se nacházíme na začátku třicáté sedmé třídy. Všimněte si, prosím - na této čtvrti je pozoruhodné to, že zde nejsou ani sklady, ani tržnice a pouliční ruch, který je známkou čilé obchodní aktivity. Jsou tu pouze hotely a soukromé domy, ale méně bohaté, než na devatenácté třídě. Tady žijí podnikatelé s deseti až dvanácti miliony.“
„Učinění žebráci!“ poznamenal Pinchinat a ušklíbl se.
„Ale, pane violisto,“ řekl Kalixt Munbar, „vždycky je možné být chudý, ať je to kdokoli. Milionář je bohatý v porovnání s tím, kdo má sto tisíc franků, ale ne s tím, kdo má sto milionů!“
Umělci si už dříve všimli, že nejčastější slovo, které tento podivný průvodce pronáší, je slovo milion. Slovo skutečně kouzelné! Pronášel ho kovovým hlasem a nadouval při tom tváře. Skoro to vypadalo, jako by při mluvení vyplácel peníze. Jestliže se z jeho rtů nesypaly přímo diamanty, jako z úst kmotřence vil, který vypouštěl ústy déšť perel a smaragdů, byly to alespoň dukáty.
Sebastian Zorn, Pinchinat, Frascolin a Yvernes se zatím stále procházeli zvláštním městem, jehož jméno neznají. Ulice oživovali kolemjdoucí, vesměs vzorně oblečení, zrak tu nikdy není urážen pohledem na hadry chudáků. Všude bylo plno tramvají, vozů a kočárů poháněných elektřinou. Některé z hlavních ulic měly pohyblivé chodníky, poháněné nekonečným řetězem, na nichž lidé chodí jako v jedoucím vlaku a k jeho pohybu přidávají ještě svůj vlastní.
Po ulicích se s lehkostí kulečníkové koule na plátně stolu prohánějí elektrické vozy. Kočáry v pravém slova smyslu, to znamená povozy se spřežením, bylo možné najít jen v nejbohatších čtvrtích.
„A tady je kostel,“ řekl Frascolin a ukázal na budovu architektonicky poměrně nezajímavou, jakýsi druh savojské paštiky, vypínající se na prostranství se zeleným trávníkem.
„To je protestantský kostel,“ odpověděl Kalixt Munhar a zastavil se před budovou. „Máte tady také katolické kostely?“ zeptal se Yvernes.
„Ano, pane. Musím vás upozornit, že přestože na zeměkouli existuje asi milion náboženství, my se držíme pouze katolického a protestantského. Není to jako ve Spojených státech rozdělených náboženstvím na sekty, když ne politické, pak alespoň sociální: jsou tam metodisté, anglikáni, presbyteriáni, anabaptisté, wesleyánci… U nás se však setkáte pouze s protestanty, přísně dodržujícími učení Kalvínovo nebo s římskými katolíky.“
„Jakým jazykem se zde mluví?“
„Je tu běžná angličtina a francouzština.“
„Blahopřejeme,“ řekl Pinchinat.
„Město se skládá ze dvou skoro stejných částí. Tady jsme v části…“
„Myslím, že západní,“ přerušil ho Frascolin, který se orientoval podle slunce. „Západní… když chcete.“
„Jak to, když chci?“ zeptal se druhý houslista překvapený jeho odpovědí. „Copak se základní body města mohou libovolně měnit?“
„Ano, i ne,“ řekl Kalixt Munbar. „Později vám to vysvětlím. Ale zpět k této části… chcete-li západní… kde žijí výhradně protestanté, kteří i zde zůstali lidmi praktickými, zatímco katolíci, chytřejší a prohnanější, obývají část… Ostatně - abych

to zkrátil, tento kostel je protestantský.“
„Vypadá nějak divně,“ podotkl Yvernes. „Při takové těžkopádné architektuře modlitba v něm není povznesením mysli k nebi, ale sražením k zemi.“
„Moje řeč,“ zvolal Pinchinat. „Pane Munbare, v takovém moderním městě je jistě možné poslouchat kázání nebo mši po telegrafu.“
„Ano!“
„I zpovídat je možné se telefonem?“
„Stejně jako je možné se oženit pomocí telótografu, přijdete na to, že to je praktické.“
„To je neuvěřitelné pane Munbare,“ řekl Pinchinat, „to je neuvěřitelné.“

IV. Hudebníci dohráli

V jedenáct hodin dopoledne, po dlouhé procházce už je dovoleno mít hlad a naši umělci toho dovolení využili. Žaludek se začal povážlivě ozývat, a proto se shodli na tom, že je nutné stůj co stůj poobědvat.
Kalixt Munbar byl stejného mínění a stejně jako jeho hosté cítil potřebu se občerstvit. Vrátí se do Hotelu Excelsior? Zdá se, ano, protože v tomto městě, kde se každý drží raději doma, není mnoho restaurací a ani se nezdá, že by město příliš navštěvovali turisté z celého světa.
Tramvaj je během několika minut dovezla do hotelu, kde se usadili k bohaté tabuli. Bylo to něco úplně jiného, než americké hostiny, kde množství jídel nikdy nedokáže nahradit jejich nedostatky. Hovězí i skopové bylo výtečné, drůbež jemná a voňavá, ryba lákavě svěží. Místo ledové vody, jak je to běžné v restauracích Unie, se podávaly různé druhy piva a vína, která se před deseti lety urodila pod francouzským sluncem na stráních Médocu a Burgundska.
Pinchinat i Frascolin se s chutí pustili do jídla, stejně jako Sebastian Zorn a Yvernes. Kalixt Munbar je samozřejmě statečně pobízel a od nich by to byla nevděčnost zdráhat se.
Ten Yankee s neúnavnou vyřídilkou dokonce projevil i smysl pro humor. Mluvil o všem, co se týkalo města, ovšem s výjimkou toho, co chtěli hosté vědět - co je to za nezávislé město, jehož jméno zatím nechtěl sdělit. Jenom trpělivost, všechno se dozvědí, až skončí prohlídka. Neměl v úmyslu opít čtyřlístek, aby zapomněli na čas odjezdu vlaku do San Diega? Ne, pilo se přiměřeně, před tím se hodně jedlo a po zákuscích mělo přijít na řadu pití čaje, kávy a likérů, když se okenní tabule najednou otřásly ohlušující ránou.
„Co to je?“ vyskočil Yvernes.
„Není nutno se znepokojovat, pánové,“ odpověděl Kalixt Munbar, „to je dělo na observatoři.“
„Pokud výstřel oznamuje poledne, myslím, že se zpozdil,“ řekl Frascolin při pohledu na hodinky.
„Nikoli, pane violisto! Slunce se neopožďuje, stejně jako to nedělalo dříve.“
Na rtech Američana se objevil zvláštní úsměv. Potěšeně si mnul ruce a oči za skřipcem se mu blýskaly. Tvářil se, jako by se mu podařilo vyvést nějaký čtverácký kousek.
Frascolin, dobrým obědem rozjařený méně, než jeho přátelé, se na něj podezřívavě podíval, ale nedokázal si udělat žádnou určitou představu.
„Přátelé - dovolíte, abych vás tak oslovoval,“ pronesl s milým výrazem na tváři, „pospěšme si navštívit druhou část města. Mrzelo by mě, kdyby vám měla uniknout jediná maličkost. Nemáme času nazbyt…“
„V kolik hodin odjíždí vlak do San Diega?“ zeptal se Sebastian Zorn, maje stále na paměti objednaný koncert.
„Ano… kdy?“ opakoval Frascolin naléhavě.
„No… až večer,“ odpověděl Kalixt Munbar a loupnul při tom očima doleva. „Jen pojďte, nebudete litovat, že jste si mě vzali jako průvodce.“
Nebylo možné neposlechnout tak milého člověka. Muzikanti opustili Hotel Excelsior a procházeli se dlouhými ulicemi. Asi na ně působilo vypité víno, protože v nohách cítili jakési chvění. Zdálo se, že zem pod jejich nohama lehce ustupuje, přestože nestáli na pohyblivém chodníku, který vedl po druhé straně ulice.
„Pozor! Pevně se držte!“ zvolal Jeho výsost.
„Myslím, že jsme se trochu opili,“ vysvětloval Yvernes a otíral si čelo. „Nevadí, páni Pařížané,“ řekl Američan. „Pro jednou to nevadí. Bylo třeba zavlažit váš šťastný příchod.“
„A při tom jsme se unavili my i sklenice,“ odpověděl Pinchinat, kterému se vrátil jeho obvyklý humor a ještě nikdy se necítil tak dobře jako nyní.
Kráčeli pod vedením Kalixta Munbara ulicí, která vedla od jedné čtvrti ke druhé. Byl tu úplně jiný ruch, méně puritánský. Připadalo jim, jako by byli ze severních států Unie přeneseni do jižních, z Chieaga do New Orleansu, z Illinois do Lousiany. Sklady byly lépe zařízeny, domy mnohem elegantnější, ‚homesteady’ čili rodinné domky mnohem pohodlnější, hotely sice stejně velkolepé jako v protestantské části, ale působily mnohem veselejším dojmem.
Obyvatelé se lišili nejen tváří, ale i chůzí a oblekem. Zdálo se, že město je dvojité, jako mnoho hvězd, jenom se jeho části netočí jedna kolem druhé, ale stojí vedle sebe.
Když se dostali asi doprostřed této čtvrti, zastavili se v polovině Patnácté třídy a Yvernes zvolal:
„To je tedy palác!“
„Palác rodiny Coverleyů,“ odpověděl Kalixt Munbar. „Nat Coverley je něco podobného jako Jan Tanderdon.“
„Je bohatší?“ zeptal se Pinchinat.
„Zdá se. Je to bývalý bankéř z New Orleans. Má více stomilionů, než prstů na obou rukou dohromady.“
„To má tedy pěkné rukavičky, pane Munbare.“
„Jak myslíte.“
„Ti dva notáblové - Jem Tenkerdon a Nat Coverley jsou asi nepřátelé, že?“ „Jsou přinejmenším sokové, protože každý z

nich chce mít převahu v obecních záležitostech, a proto na sebe žárlí.“
„A nakonec se sežerou?“ zeptal se Sebastian Zorn.
„Možná… a když jeden sežere druhého…“
„Tak budou mít oba dva ten den co trávit!“ odpověděla Jeho výsost.
Kalixt Munbar se smíchy málem potrhal, jak mu ta odpověď připadala legrační. Katolický kostel se tyčil na volném prostranství, aby bylo možné dobře obdivovat jeho velikost. Byl vybudován v gotickém slohu, právě v tom slohu, který vyžaduje pouze nepatrnou vzdálenost, aby mohl být oceněn, protože rovné čáry, které tvoří jeho nádheru, nevyniknou, díváme-li se na něj zdálky. Kostel Panny Marie zasluhuje obdiv pro volnost rozpětí, lehkost svých roset, eleganci lesklého klenutí a štíhlost oken.
„Nádherná ukázka anglosaské gotiky,“ řekl Yvernes, velký milovník architektury. „Máte pravdu, pane Munbare, části vašeho města se od sebe liší tak, jako tyto dva kostely.“
„A přece, Yvernesi, obě části města jsou zrozeny z jedné matky.“
„Ale ne z jednoho otce, viďte,“ pokračoval Pinchinat.
„Ale ano, přátelé, z jednoho otce. Mají jenom různou podobu. Byly přizpůsobeny požadavkům těch, kteří tam hledali klidný život, jaký nemůže poskytnout žádné město starého, ani nového světa.“
„U Apollona, pane Munbare, dejte si pozor, abyste příliš nedráždil naši zvědavost. Je to jako kdybyste zpíval nějakou hudební frázi, která dlouho nechá čekat na základní tón.“
„A nakonec z toho bolí uši,“ doplnil Sebastian Zorn. „Nenastal snad ještě čas sdělit nám konečně jméno tohoto podivuhodného města?“
„Ještě ne, drazí hosté,“ odpověděl Američan a znovu si upravil na nose svůj zlatý skřipec. „Počkejte, až dokončíme procházku. Budeme pokračovat…“
„Ještě než půjdeme dál,“ řekl Frascolin, který začal pociťovat jakýsi podivný neklid spojený se zvědavostí, „mám pro vás návrh.“
„Jaký?“
„Vystoupit na věž toho kostela. Odtud bychom uviděli…“
„Ještě ne!“ vykřikl Kalixt Munbar, potřásaje svou velkou, větrem rozcuchanou hlavou. „Zatím ještě ne… až později.“
„Kdy tedy?“ zeptal se violoncellista, kterého už začínaly ty záhadné vytáčky rozčilovat.
„Až dokončíme vycházku, pane Zorne.“
„Vrátíme se k tomu kostelu?“
„Ne, přátelé, naše vycházka bude ukončena návštěvou observatoře, jejíž věž je ještě o něco vyšší než špička kostela Panny Marie.“
„A proč to neuděláme teď hned?“
„Protože,… připravili byste mě o moment překvapení.“
Jinou odpověď od toho záhadného člověka nedostali. Raději se podřídili a poctivě prošli různé ulice druhé části města. Pak navštívili obchodní čtvrti - krejčích, obuvníků, kloboučníků, řezníků, kupců, pekařů, ovocnářů atd. Většina lidí, které potkávali, Kalixta Munbara zdravila a on jim blahosklonně děkoval a nešetřil při tom vlídností, jako člověk, který někomu prokazuje nějakou zvláštnost. Jeho jazyk sebou bez ustání házel jako srdce zvonu ve svátek.
Ve dvě hodiny se čtyřlístek konečně dostal na kraj města vroubený krásnou mříží, pokrytou květinami a popínavými rostlinami, dál za tím se rozprostírala rovina, jejíž hranice splývala s obzorem.
Na tomto místě si Frascolin všiml něčeho, co svým přátelům nechtěl hned sdělit. Nahoře na observatoři se všechno nepochybně vysvětlí. Zpozoroval totiž, že slunce, místo aby bylo tou dobou na jihozápadě, se nacházelo na jihovýchodě. Byl to dostatečný důvod k tomu, aby tak rozvážný duch, jako byl Frascolin, byl udiven a začal ‚napínat mozek’, jak praví Rabelais, ale v tom Kalixt Munbar změnil chod svých myšlenek a zvolal:
„Pánové, vlak odjíždí za několik minut. Cestou k přístavu…“
„K přístavu?“ opakoval Sebastian Zorn.
„Ano. Cesta je dlouhá něco přes míli. Přitom budete mít možnost obdivovat krásy našeho parku!“
Pokud je zde nějaký přístav, musí se nacházet trochu níže, za městem, na straně obrácené k Dolní Kalifornii. Kde jinde by také mohl být, než na některém místě pobřeží.
Poněkud vylekaní umělci se posadili do elegantního tramvajového vagonu, kde již bylo několik cestujících. Podávali ruku Kalixtu Munbarovi - ten ďábel se znal s každým - a dynamoelektrické stroje tramvaje se daly do chodu.
Parkem Kalixt Munbar mínil prostranství kolem města. Byla tu nekonečná stromořadí, zelené trávníky, malebné zdi, rovné nebo klikaté, zvané ‚fences’ - ploty a kolem nich mladé hájky, skupiny stromů - duby, javory, buky, jedlé kaštany, micouliery, jilmy, cedry - zatím ještě nízké a na nich nádherné ptactvo. Byla to dokonalá anglická zahrada s tryskajícími fontánami, spoustou květů v plném jarním rozpuku, se spoustou rozmanitých druhů vysokých keřů jako obrovské geranie, podobné geraniím v Monte Carlu, pomerančovníky, citroníky, olivy, vavříny, lentišky, aloe, kamlie, dalie, alexandrinské růže s bílými květy, hortensie, bílý a růžový lotos, passiflory z jižní Ameriky, krásné fuchsie, salvie, begonie, hyacinty, tulipány, narcisy, krokusy, anemonky, pryskyřníky perské, mečíky, vousaté fialky, spousty orchidejí, kalceolarií a také druhy typické pro tropické pásmo, indické balisiery, palmy, datlovníky, fíky, eukalypty, mimózy, banány, goyavy, lahvovníky a kokosové palmy, prostě všechno nač si člověk v botanické zahradě vzpomene. Yvernes, milovník antické poezie se domníval, že byl přenesen do bukolické krajiny románu ‚Astra’. Nescházeli ani berani na svěžích lukách, mezi zdmi se procházely červené krávy, mezi houštinami skákali daňci, jeleni a další krásní čtyřnozí příslušníci lesní fauny. Nebyli tu však pastýři z Urfé, ani roztomilé pastýřky. Byla tu Hadí řeka jako v Lignonu, která hnala svůj životodárný proud přes pláně tohoto prostranství. Všechno vypadalo jako umělé.
„Tak to je vaše řeka?“ zeptal se ironicky Pinchinat.

„K čemu by nám byly řeky?“ zeptal se Kalixt Munbar.
„Přece abyste měli vodu!“
„Vodu… takovou naprosto nezdravou látku s mikroby, tyfózní…“
„Je přece možné ji vyčistit.“
„Proč bychom se s tím měli namáhat, když můžeme lehce vyrobit vodu čistou, zdravou, zbavenou všech nečistot, sycenou dle libosti železem nebo plyny…“
„Vy si sami vyrábíte všechnu vodu?“ ptal se Frascolin.
„Jistě. Teplou a studenou vodu rozvádíme do všech domů a spolu s ní také světlo, zvuky, hodiny, teplo, chlad, energii, antiseptické prostředky a elektrizování pomocí vlastních rukou.“
„Ještě řekněte, že také vyrábíte déšť, kterým zaléváte trávníky a květiny.“ „Správně, pane,“ odpověděl Američan, hladil si hustou bradku a blýskal při tom drahokamy na prstech.
„Déšť na povel!“ vykřikl Sebastian Zorn.
„Ano, drazí přátelé, potrubím, nataženým pod zemí je možné prakticky, pravidelně a přiměřeně zavlažovat podobně jako deštěm. Pak nemusíme čekat, až se příroda smiluje, a podrobovat se jejím vrtochům, nemusíme spílat výkyvům počasí, aniž bychom tomu mohli účinně čelit. Nejsme vystaveni ani dlouhým dešťům, ani dlouhodobému suchu.
„Musím vás přerušit, pane Munbare,“ řekl Frascolin. „Dejme tomu že dovedete vyrobit déšť, kdy si zamanete, ale jak můžete zabránit tomu, aby z nebe nepršelo?“
„Nebe? Co to s tím má společného?“ „Nebe, nebo chcete-li oblaka, která se na něm tvoří, atmosférické proudy doprovázené cyklony, tornády, náhlými bouřemi, smrštěmi, uragány… Například, když je nepříznivé roční období…“
„Nepříznivé roční období?“
„Ano… zima…“
„Zima? Co to je?“
„No, zima: jinovatka, sníh, led!“ křičel Sebastian Zorn, kterého popudily Yankeeovy ironické odpovědi.
„To neznám,“ odpověděl klidně Kalixt Munbar.
Pařížané se po sobě podívali. Mají před sebou blázna nebo podvodníka? Buď by ho měli dát zavřít, nebo ho zbít.
Vagony tramvaje mezitím ujížděly o něco pomaleji kouzelnými zahradami. Sebastianu Zornovi a jeho přátelům se zdálo, že kolem těchto systematicky obdělaných kusů země, obrovských parků se vystavily na odiv nádherné barvy podobné látkám vyloženým ve výkladních skříních krejčovství. Byla tu zelinářská pole, brambory, zelí, mrkev, červená řepa, pór, prostě všechno, co je potřeba do každé pořádné kuchyně.
Kdyby se dostali do polí, zjistili by, že tato podivuhodná země rodí obilí: oves, kukuřici, ječmen, žito, pohanku, ječmen dvouřadý a další plodiny.
V tom se objevila továrna se zatemněnými okny, jejíž komíny čněly nad nízkými střechami. Byly uchycené železnými lany a podobaly se tak plujícímu parníku, nějakému ‚Great Eastern’, jehož sto tisíc koňských sil pohybovalo obrovskými šrouby, jen s tím rozdílem, že místo černého kouře stoupaly vzhůru jenom lehké nitky, které ani trochu neznečistily ovzduší.
Továrna měla obrovské rozměry. Zabírala plochu tisíc čtverečních loktů, tedy asi jeden hektar. Byl to první průmyslový podnik, který čtyřlístek na svém ‚výletě pod Američanovým vedením’, uviděl.
„Co je to za továrnu?“ zeptal se Pinchinat.
„To je podnik, kde jsou stroje poháněné petrolejem,“ odpověděl Kalixt Munbar a málem svým pronikavým pohledem provrtal skla skřipce.
„A co vyrábí?“
„Elektřinu, která se potom rozvádí po celém městě, v parku a po polích a dává nám energii a světlo. Zároveň napájí telegrafy, telefóty, telefony, hodinové stroje, kuchyňské pece, stroje, elektrické osvětlení - naše hliníkové měsíce, podmořská lana…“
„Podmořská lana?“ podotkl živě Frascolin.
„Ano! Spojují naše město s různými místy na americkém pobřeží.“
„A k tomu je nutné postavit takovou obrovskou továrnu?“
„Samozřejmě. S úbytkem elektrické energie je spojen úbytek mravní síly,“ odpověděl Kalixt Munbar. „Věřte mi, pánové, že k založení takového neobyčejného města, které nemá na celém světě obdoby, bylo potřeba výjimečné podnikavosti.“
Bylo slyšet temný rachot továrny, mohutné výbuchy páry, rány strojů a otřesy půdy, což bylo dokladem nepředstavitelné mechanické síly, kterou vyvinul moderní průmysl. Kdo by dokázal představit, kolik síly je zapotřebí pro pohyb dynam a napájení akumulátorů.
Vlak ujížděl dál a přibližně po čtvrt míli se zastavil na nádraží v přístavu. Cestující vystoupili a jejich průvodce, bez ustání pějící ódy, je doprovodil na nábřeží, lemované doky a skladišti. Přístav měl vejčitý tvar a byl schopen pojmout ani ne dvacet lodí. Byla to spíše nádrž než přístav. Tvořily ho hráze, zvané ‚piery‘ nesené železnou konstrukcí a osvětlené signálními svítilnami, které usnadňovaly přístup lodím z otevřeného moře.
Ten den bylo v přístavu asi tucet parníků určených k přepravě petroleje a zboží denní potřeby a také několik bárek na elektrický pohon, používaných k lovu ryb na širém moři.
Frascolin si všiml, že ústí přístavu je otočeno k severu a z toho usoudil, že se nacházejí poblíž půlnoční strany nějakého bodu na pobřeží Dolní Kalifornie, omývaného Tichým oceánem. Zjistil také, že mořský proud tu míří směrem na východ, protože určitou silou naráží do stěn hrází, podobně jako naráží vodní hladina na příď plující lodi, což bylo bezpochyby způsobeno přílivem, na západoamerickém pobřeží velice mírným.
„Kde je vlastně ta řeka, přes kterou jsme včera večer jeli na elektrickém člunu?“ zeptal se Frascolin.

„Otočili jsme se k ní zády," odpověděl klidně Yankee.
„Nemůžeme se déle zdržovat, jestli se chceme vrátit do města a stihnout tady večerní vlak do San Diega," upozornil Sebastian Zorn Kalixta Munbara, ale ten odpověděl:
„Ničeho se nebojte, drazí přátelé, máme dost času. Do města dojedeme tramvají podél pobřeží. Přáli jste si přece prohlédnout celé okolí. Za necelou hodinu budete na vrcholu věže observatoře."
„Slibujete nám to určitě?" trval na svém violoncellista.
„Ujišťuji vás že zítra před východem slunce už nebudete na místě, kde se nacházíte nyní."
Taková odpověď se jim nezdála příliš uspokojivá. Frascolinova zvědavost, mnohem větší, než zvědavost jeho přátel, byla tou poslední odpovědí ještě více podnícena. Stále odkládají umožnit jim pohled z vrcholku věže, odkud, jak tvrdí Američan, je možné shlédnout obzor po obvodu nejméně sto mil.
Pokud se nepřesvědčí o zeměpisné poloze tohoto záhadného města, jako by vůbec nikdy ani neexistovalo.
Na nábřeží podél mořského břehu vedla druhá tramvajová trať. Vlak měl šest vagonů, do nichž se vešlo velké množství cestujících. Vagony byly tažené elektrickou lokomotivou s akumulátory se silou dvou set ampero-ohmských proudů, a pohybovaly se rychlostí patnácti až dvaceti kilometrů.
Kalixt Munbar nechal čtveřici nastoupit do tramvaje, která jako by čekala jen na ně. Krajina, kterou spatřili, se jen málo lišila od parku ve městě a v přístavu. Byla to stejná, pečlivě obdělávaná půda. Byly tu zelené louky a pole se zeleninou místo trávníků, ale nerostlo tu žádné obilí. V tom okamžiku se v podobě blahodárného lijáku spustil na dlouhé, přesně vytýčené pravoúhelníky, umělý déšť vedený podzemním potrubím. Nebe by nedokázalo vodu lépe spustit a rozdělit ji s takovou, téměř matematickou přesností a dokonalostí.
Železnice vedla podél pobřeží, na jedné straně moře, na druhé pole. Vagony urazily čtyři míle, tedy asi pět kilometrů a zastavily se u dělostřelecké baterie, čítající dvanáct děl velkého kalibru. V chod k nim byl opatřený nápisem: ‚Přední baterie'.
„Děla se sice nabíjejí, ale nikdy se neodpalují odzadu pomocí pánvice, jako ve staré Evropě," podotkl Kalixt Munbar.
Tady bylo pobřeží hodně zkosené. Vypínal se tu jakýsi velmi kolmý mys, připomínající příď lodě, o jehož obrněný nos se tříštila voda a pokrývala se bílou pěnou. Zřejmě to bylo vlivem mořského proudu, protože vlny na širém moři se odrážely ve velkých vlnitých pohybech, které se při západu zmenšují.
Odtud vedla do centra další tramvajová trať, zatímco první pokračovala ve své cestě po klikatém pobřeží.
Kalixt Munbar se svými hosty přesedl na jinou tramvaj a oznámil jim, že se vrátí přímo do města.
Byla to dlouhá procházka. Kalixt Munbar vytáhl hodinky, mistrovské dílo Sivana ze Ženevy, fonografické, z nichž se při stisknutí knoflíku ozval zřetelný hlas: čtyři hodiny třináct minut.
„Nezapomněl jste, že máme vystoupit na observatoř?" zeptal se Frascolin.
„Nezapomněl, moji drazí staří přátelé. Zapomněl bych spíše vlastní jméno, které nyní hraje jistou významnou roli. Ještě čtyři míle a staneme před velkolepou budovou, vystavěnou na jednom konci První třídy, která od sebe odděluje obě části města."
Vlak se dal do pohybu. Na nivách, kam každý den dopadá ‚odpolední déšť' - jak jej nazval Američan - bylo vidět park uzavřený mezi zdmi, jeho trávníky a husté křoviny.
Odbíjelo půl páté. Čas ukazovaly ručičky na obrovském ciferníku na průčelí čtverhranné věže, připomínajícím ciferník na Parlament House v Londýně.
Na úpatí věže stály rozmanité budovy observatoře, určené k různým účelům. Některé z nich, se zasklenými průzory a kovovými rotundami umožňovaly hvězdářům pozorovat pohyb hvězd. Vstoupili do centrální dvorany, v jejímž středu se vypínala věž vysoká 150 stop. Z její horní galerie se naskýtal pohled v okruhu dvaceti pěti kilometrů, protože obzor nebyl omezen žádnou překážkou, kopcem či horstvem.
Kalixt Munbar se ubíral před svými hosty a vešel do vrat, která mu otevřel vrátný v nádherné livreji. Uprostřed síně byl výtah poháněný elektřinou. Čtyřlístek a jeho průvodce se do něj usadili. Výtah začal stoupat pomalým a rovnoměrným pohybem. Po čtyřiceti pěti vteřinách se zastavil v nejvyšším patře věže.
Tam byla připevněna žerď obrovského praporu, jehož plátno se chvělo pod dechem severního větru.
Kterému národu asi patří tato vlajka? Ani jeden z Pařížanů jej nedokázal určit. Byl to sice prapor americký s vodorovnými červenými a bílými pruhy, ale namísto šedesáti sedmi hvězd, které plály na obloze plátna Konfederace v té době, tam byla hvězda jediná. Hvězda, nebo spíše zlaté slunce rozdělené na čtyři pole na azurové půdě, které jako by svým leskem soutěžilo se skutečným sluncem na obloze.
„Naše vlajka, pánové," řekl Kalixt Munbar a s úctou smekl.
Sebastian Zorn a jeho přátelé nemohli dělat nic jiného, než následovat jeho příklad. Pak přistoupili k zábradlí a naklonili se…
Z hrdla se jim vydral výkřik překvapení a hněvu.
Před jejich očima se rozkládala celá pevnina. Měla pravidelný vejčitý tvar a kam oko dohlédlo, byla obklopená mořem. Když upřeli zrak do dálky, žádnou jinou zemi nespatřili.
A přece - když předešlého večera v Američanově voze opustil Sebastian Zorn se svými přáteli městečko Freschal, urazili po souši asi dvě míle a pak se i s elektrickým vozem nalodili na člun, aby se přeplavili přes řeku. A pak našli pevnou zem. Kdyby měli opustit pobřeží Kalifornie kvůli cestě po moři, jistě by zaváhali.
„My jsme na ostrově?" obrátil se Frascolin ke Kalixtu Munbarovi. „Jak vidíte," odpověděl Yankee a jeho ústa zdobil líbezný úsměv. „Co je to za ostrov?"
„Standard Island."
„A město?"
„Milliard City."

V. Standard Island a Milliard City

V té době nebylo tak odvážného statistika či geografa, který by přesně vyčíslil počet ostrovů na Zeměkouli. Je však možné bez rozpaků tvrdit, že jejich počet dosahuje mnoha a mnoha tisíc. A to se mezi všemi těmi ostrovy nenašel ani jediný, který by vyhovoval požadavkům zakladatelů Standard Islandu a potřebám jeho příštích obyvatel? Ne! Ani jeden! Proto se zrodila ‚americky' praktická myšlenka vytvořit veskrze umělý ostrov, který by se stal posledním trumfem moderního průmyslu.
Standard Island, což je možné přeložit jako ‚Vzorový ostrov', je ostrov na šroubu a Milliard City je jeho hlavní město. Proč dostalo právě toto jméno? Zřejmě proto, že je hlavním městem miliardářů, městem Gouldů, Vanderbiltů a Rothschildů. Někdo by mohl namítnout, že slovo miliarda není anglické, že Anglosasové starého i nového světa říkají, a thousand millions, tisíc milionů, miliarda je slovo francouzské, ale již před několika lety to slovo proniklo jak do běžného jazyka ve Velké Británii, tak ve Spojených státech, a proto jméno, které dostalo hlavní město Standard Islandu, bylo správné.
Umělý ostrov jako myšlenka není nic výjimečného. Zpracovat obrovskou spoustu materiálu ponořeného do řeky, jezera nebo moře, dokázali lidé bez potíží, ale to nestačilo. S ohledem na jeho určení a požadavky, kterým měl vyhovovat, bylo nutné, aby se mohl pohybovat, tedy plavat. A právě v tom byla ta potíž, a ne v továrnách na zpracování železa, protože je možné vyrobit stroje s takřka neomezenou kapacitou, které se nezaleknou obrovských modelů.
Američané se svou náklonností ke všemu velikému a svým obdivem ke všemu obrovskému již na konci 19. století vypracovali projekt konstrukce obrovského voru širokého několik set mil, připevněného na kostkách. Nebylo to sice město, ale byla to stanice v Atlantickém oceánu s restauracemi, hotely, kluby, divadly…, kde si turisté mohli užít všeho, co skýtají nejoblíbenější přímořská letoviska. Nyní se rozšířený projekt stal skutečností. Místo pevného voru byl vybudován plovoucí ostrov.
Šest let před tím, než se odehrál náš příběh, shromáždila americká společnost Standard Island Company Limited kapitál pěti set milionů dolarů, rozdělená do pěti set akcií za účelem vybudování umělého ostrova, který by poskytoval nabobům ve Spojených státech nutné vymoženosti, které osídlené kraje na zemi postrádají. Akcie byly rychle rozebrané, protože v Americe byly v té době velmi obvyklé obrovské majetky, nabyté využitím železnic, různými finančními operacemi, těžbou ropy nebo prodejem uzeného vepřového masa.
Čtyři roky trvalo budování ostrova, o jehož základních parametrech, vnitřním uspořádání a způsobu pohybu, který způsobil to, že bylo možné využít nejvhodnější oblasti obrovské hladiny Tichého oceánu, nyní pojednáme. Rozměry budeme udávat v kilometrech, ne v mílích, protože decimální soustava zvítězila nad nevysvětlitelným odporem, který k ní dříve chovala anglosaská nedbalost.
Plovoucí městečko můžeme najít v Číně na řece Yang-c-tiang, v Brazílii na Maraňonu a v Evropě na Dunaji. Ale to jsou stavby dočasné, pouze několik domků vybudovaných na dlouhých dřevěných trámech. Když se městečko dostane na místo určení, vor se rozloží, domky zboří a je po městečku.
Ale ostrov, o kterém je řeč, je něco úplně jiného. Měl být vybudován na moři a měl být trvanlivý - alespoň tak, jak mohou být trvanlivá díla lidských rukou. Konec konců, kdo ví, jestli jednou nebude Země pro své obyvatele příliš malá, až jejich počet roku 2072 dosáhne šesti miliard, jak vědci s určitostí tvrdí podle Ravensteina. Nebude potřeba stavět na moři, když pevniny budou přelidněné?
Standard-Island je z ocele a jeho pevnost byla propočtená vzhledem k tíze, kterou musela nést. Skládal se ze dvou set sedmdesáti tisíc železných beden. Každá z nich byla šestnáct metrů a sedmdesát decimetrů vysoká, deset metrů dlouhá a deset metrů široká. Jejich vodorovná plocha tedy tvořila čtverec o straně deset metrů, čili sto metrů čtverečních plochy. Všechny bedny dohromady spolu pevně spojené pomocí nýtů, tvořily ostrov o rozloze dvacet sedm milionů čtverečních metrů, tedy dvacet sedm kilometrů čtverečních. Stavitelé dali ostrovu vejčitý tvar, byl dlouhý sedm kilometrů a široký pět. Obvod činil zaokrouhleně asi osmnáct kilometrů.
Z ostrova bylo pod vodou ponořeno přibližně třicet stop výšky a nad vodu vyčnívalo dvacet stop. To znamená, že Standard Island se při plném zatížení do vody ponořil asi deset metrů. Výsledek je, že jeho objem byl čtyři sta třicet dva miliony metrů krychlových a jeho náklad, asi tři pětiny jeho tíže, dvě stě padesát sedm milionů metrů krychlových.
Celou plochu beden ponořených do vody chránil zvláštní trvanlivý nátěr, který vynalezl jeden z miliardářů, takže na stěnách ponořených v mořské vodě se nemohly uchytit žádné lastury.
Na novém ostrově nebyla žádná promáčknutá místa, ani trhliny, protože ocelové desky jeho stěn byly mezi sebou pevně spojeny příčkami a nýtováním a spojování se provádělo s maximální přesností. K sestavení takového obrovského námořního kolosu musela být zřízena zvláštní továrna. O to se postarala Standard Island Company, když na krajním výběžku dlouhého poloostrova Staré Kalifornie, téměř na samém obratníku Raka, získala přístav Sv. Magdaleny. V tom zálivu pak probíhaly práce pod vedením inženýrů Společnosti. Jejich vedoucím byl William Tersen, který zemřel několik měsíců po dokončení díla, podobně jako Brunnel po nezdařeném vyplutí Great Easternu. Standard Island byl jakýmsi upraveným Great Easternem, ale co do rozměrů nesrovnatelně větší.
Je samozřejmé, že ostrov nemohl být budován na povrchu oceánu. Byl stavěn po částech. Jednotlivé díly byly spojovány na hladině zálivu Sv. Magdaleny, který se stal přístavištěm umělého ostrova. Ostrov sem připlouval pokaždé, když bylo potřeba něco opravit.
Kostra ostrova, jeho povrch složený z dvou set sedmdesáti tisíc částí byla - vyjma oblasti určené pro centrum města, kde železná vrstva byla obzvláště zesílena - pokrytá vrstvou úrodné zeminy, která stačila vyživovat rozlehlé trávníky, květinové záhony, křoviny, lesíky, louky a pole se zeleninou. Zdálo se, že není příliš praktické žádat, aby tato umělá

půda rodila obilí a živila jatečný dobytek, který byl předmětem pravidelného dovozu, ale bylo to potřeba, protože mléko a další zemědělské produkty nelze dodávat příliš čerstvé.
Tři čtvrtiny rozlohy Standard Islandu, tedy asi jednadvacet čtverečních kilometrů, byly určené pro pěstování plodin, trávníky v parku poskytovaly zeleň. Pole oplývala zeleninou a ovocem zatímco umělé louky poskytovaly pastvu pro několik stád. Elektrická kultura měla díky stálému proudu velké výnosy. Zelenina rychle rostla a dosahovala obrovských rozměrů - ředkve byly dlouhé čtyřicet pět centimetrů, mrkev vážila tři kila. Zelinářské a ovocnářské zahrady se směle mohly rovnat nejlepším zahradám ve Virgínii a Lousianě a není divu, že se na tomto ostrově, přiléhavě označovaném jako Klenot Pacifiku, nedbalo na náklady.
Hlavní město ostrova Milliard City se rozkládalo na pěti kilometrech čili pěti stech hektarech, tedy asi na jedné pětině plochy, která mu byla mezi dvaceti sedmi čtverečními kilometry vyhrazena. Čtenáři, kteří doprovázeli Sebastiana Zorn a a jeho přátele na výletě, město již dobře znají, a tak v něm nemohou zabloudit. Ostatně v amerických městech nelze zabloudit, protože mají to štěstí i neštěstí být moderní. Štěstím je jednoduchost městských komunikací a neštěstím to, že v nich naprosto chybí umělecký aspekt a fantazie. Je známo, že Milliard City je rozděleno ústřední ulicí První třídou, dlouhou asi tři kilometry na dvě části. Observatoř, která se tyčí na jednom konci První ulice je jakýmsi pendantem radnice, jejíž obrovská budova se rozkládá na protější straně. Na radnici jsou soustředěny všechny úřady občanského státu, dozorčí orgány nad vodou a cestami, nad sady a promenádami, městská policie, celnice, správa veřejných síní a obchodů, pohřbů, nemocnic, různých škol, bohoslužeb a umění.
Jaké je obyvatelstvo v obvodu osmnácti kilometrů?
Na Zeměkouli je - jak známo - nyní dvanáct měst s více než milionem obyvatel, a čtyři z nich leží v Číně. Ostrov na šroubu má však všeho všudy pouhých deset tisíc obyvatel, vesměs rozených občanů Spojených států. Zakladatelé nikdy neměli zájem, aby mezi zdejšími obyvateli, kteří sem na tento vzor moderní výroby přišli najít klid a zotavení, vyvstaly nějaké národnostní třenice. Stačilo, že nedochází k rozepřím kvůli oběma vyznáním, která se nacházela pod společným praporem.
Nebylo vůbec jednoduché zachovat Yankeeům ze Severu, kteří byli na Standard Islandu Bâborďany nebo naopak Američanům z Jihu, kteří jsou tam Triborďany (Bâborďané –bydlící na pravé straně ostrova kontra Triborďané na pravé straně Standard Islandu), výhradní právo založit si na ostrově sídlo. Ostatně tím by velmi utrpěly i zájmy Standard Island Company.
S budováním města se začalo okamžitě po sestavení kovového podloží, jakmile byla část ostrova, určená pro město, připravená ke stavbě a byl schválen plán ulic a tříd. Začaly se objevovat nádherné hotely, obyčejné domy, domy určené pro drobný obchod, veřejné budovy, kostely, chrámy, nikoli však domy o sedmadvaceti patrech, mrakodrapy - ‚sky scrapper', jaké je možné vidět v Chicagu. Stavební materiál byl neobyčejně lehký a trvanlivý. Používalo se kovu, který neoxiduje, a to hliníku, sedmkrát lehčího než železo stejného objemu. Hliník, kov budoucnosti, jak jej označil Saint-Claire-Deville, vyhovuje všem nárokům běžné stavby. Dále se používaly umělé kameny, cementové kostky, kterými se snadno manipuluje, skleněné cihly, duté vyfoukané nebo lité jako láhve, spojené mezi sebou pevnou maltou. Průhledné cihly, kdyby si to někdo přál, mohly být použity k vybudování dokonalého skleněného domu. A hlavně železné konstrukce, které se často používají např. při námořních stavbách. Je snad tedy Standard Island něco jiného, než obrovská loď?
Všechny zmíněné nemovitosti byly majetkem Společnosti. Ti, kteří tam bydleli, byli pouze nájemníky, jakkoli byli bohatí. Byla přijata veškerá opatření, aby se vyhovělo všem požadavkům na pohodlí a nárokům, které kladli tito pohádkově bohatí Američané, jimž se evropští panovníci ani indičtí maharadžové nemohou ani zdaleka rovnat.
A jestliže statistika říká, že nahromaděný kapitál na ostrově obnáší osmnáct miliard ve zlatě a dvacet miliard ve stříbře, můžeme směle tvrdit, že obyvatelé Klenotu Pacifiku jsou skutečně boháči.
Finanční poměry byly ostatně velmi příznivé. Hotely a byty se pronajímaly za skvělé ceny. Nájemné za byt většinou dělalo milion ročně a mnoho rodin si mohlo bez potíží takovou sumu dovolit platit. Všechny tyto příjmy plynuly Společnosti jako majiteli. Z toho lze usoudit, že hlavní město Standard Islandu si skutečně zasloužilo jméno, užívané v zeměpisném názvosloví.
Kromě těchto zvláště bohatých tu bylo také několik set rodin, které se spokojily se skromnějšími poměry, platily činži sto až dvě stě tisíc franků. Zbytek obyvatelstva tvořili profesoři, dodavatelé, úředníci, sluhové a cizinci. Nebylo jich mnoho a nikdy neměli právo usadit se natrvalo ani v Milliard City ani na ostrově. Bylo tam také několik advokátů, kteří vedli nečetné soudní spory. Lékařů bylo ještě méně, protože úmrtnost klesla na číslo opravdu zanedbatelné.
Každý obyvatel totiž znal přesně svou tělesnou kondici, svalovou sílu si měřil siloměrem, dýchací orgány spirometrem, činnost srdce sfynometrem a stupeň své životní síly magnetometrem. V tomto městě nebyly ani výčepy, ani kavárny, ani krčmy, prostě nic, co svádí k alkoholizmu. Nebyl tu popsán ani jeden případ dypsomanie čili opilství, aby tomu rozuměli i ti, co se nevyznají v řečtině. Je třeba mít na paměti, že městští zřízenci distribuují mezi obyvatele elektřinu, světlo, mechanický pohon a topení, vzduch stlačený i zředěný, vzduch studený, veškerou vodu, stejně jako pneumatické telegramy a telefonické zprávy. A pokud na ostrově, tak systematicky chráněném před všemi klimatickými výkyvy a tak dokonale zabezpečeném před mikroby, někdo přece jen zemřel, byla smrt nezbytná teprve tehdy, když jeho život už došel ke svému konci; lidé umírali ve věku sto let.
Jsou na Standard Islandu také vojáci? Zajisté. Je tu sbor pěti set mužů pod velením plukovníka Stewarta, protože lze předpokládat, že pobřeží Tichého oceánu nemusí být vždy bezpečné. Bylo moudré před přiblížením se k některým souostrovím učinit opatření proti možným útokům pirátů. Rozumí se samo sebou, že taková milice byla dobře placená a každý z mužů měl takový plat jako velící generál ve staré Evropě. Odvod vojáků, jejich ubytování, stravování a ošacení šlo na útraty administrativy za co nejlepších podmínek a bylo pod dohledem náčelníků i milionářů. Potíže byly jenom při odvodu.

Byla na Standart Islandu také policie? Ano, k zajištění bezpečnosti města, které nemělo žádné důvody se znepokojovat, úplně stačilo několik desátníků. Bylo ale potřeba, aby obecní správa měla plnou moc. Hranice ostrova byly střeženy sborem finančních strážníků bdělých dnem i nocí. Zboží bylo možné vyložit pouze v přístavech. Co se ale stalo, když se chtěli zbavit zločinců? Pokud se sem náhodou dostal nějaký ničema, byl uvězněn, odsouzen a odvezen na západ nebo na východ Tichého oceánu, do některé části starého nebo nového světa, aby se již nikdy nemohl na Standard Island vrátit.
Bylo řečeno: v přístavech Standard Islandu. Bylo jich snad víc? Ano, byly dva a ležely na nejvzdálenějších bodech malého průměru oválu, který tvořil ostrov. Jeden z přístavů se jmenoval Tribord Harbor a druhý Bâbord Harbor podle názvů, kterých se užívá ve francouzském námořnictvu.
Rozhodně se nelze domnívat, že by vůbec někdy došlo k přerušení pravidelného dovozu, protože přístavy ležely na opačných koncích ostrova. Pokud byl jeden z nich například pro bouřlivé počasí nepřístupný, do druhého mohly lodi bez problémů vplouvat, a tak se na ostrově mohly doplňovat zásoby. Zvláštními parníky se dovážel petrolej, dále mouka a obiloviny, víno, pivo a další nápoje, čaj, káva, čokoláda, koloniální zboží, konzervy atd. Sem se také dopravoval hovězí dobytek, ovce, vepři, nakoupení na nejlepších amerických trzích, což pokrývalo spotřebu čerstvého masa, a také lahůdky pro labužníky. Sem se dovážely látky, lněné zboží a móda, kterou žádá největší švihák i nejelegantnější žena. Všechny ty věci se nakupovaly u stálých dodavatelů za cenu, kterou čtenářům raději nesdělíme, abychom u nich nevyvolali pochybnosti.
Nabízí se otázka, jakým způsobem je možné zařídit pravidelné spojení mezi americkým pobřežím a ostrovem, který se pohybuje - jeden den je blízko u břehu, druhý den o dvacet mil dále. Odpověď je jednoduchá: Standard Island se nepouští do žádných odvážných podniků. Vyplutí se řídí podle programu stanoveného vrchní správou na základě pokynů meteorologů z observatoře. Jsou to výlety s občasnými změnami přes tu část Tichého oceánu, která má nejkrásnější souostroví a při tom se pokud možno vyhýbá náhlým přechodům ze zimy do tepla, což způsobuje mnoho plicních chorob. Proto mohl Kalixt Munbar na téma zimy směle prohlásit: „To neznáme!“ Standard Island se po obou stranách rovníku pohyboval pouze mezi třicátým pátým stupněm severní šířky a třicátým pátým stupněm jižní šířky. Sedmdesát stupňů znamená urazit asi čtrnáct set námořních mil. Skvělé místo pro plavbu! Lodi vždycky vědí, kde mají Klenot Pacifiku hledat, protože jeho zastávky jsou pravidelně rozdělené mezi různé skupiny kouzelných ostrovů, které tvoří jakousi oázu na poušti nesmírného oceánu.
Za těchto okolností nejsou lodi nuceny naslepo hledat polohu Standard Islandu. Společnost nechtěla ani hledat útočiště u pětadvaceti podmořských lan, dlouhých šestnáct tisíc mil, jejichž vlastníkem je Eastern Extension Australasia and China Company. Ne! Ostrov na šroubu nechtěl být závislý na nikom.
Stačilo shodit na mořskou hladinu několik set bójí, a připevnit na ně kabelové lano, vedoucí ze zálivu Sv. Magdaleny. Stačilo pak přirazit k takové bóji, spojit její drát s přístrojem na observatoři a hned bylo možné posílat telegramy. Díky tomu zaměstnanci přístavu byli stále informováni o poloze Standard Islandu, včetně údajů o zeměpisné délce i šířce. Proto zásobovací lodi připlouvaly s pravidelností železnice. Tím jsme tedy probrali jednu naléhavou otázku, kterou bylo potřeba vysvětlit.
Jakým způsobem se získává pitná voda v takovém množství, které ostrov potřebuje? Voda… se vyrábí destilací ve dvou zvláštních továrnách. Podzemním potrubím se pak rozvádí k obyvatelům Milliard City i k rostlinstvu v okolí. Produkce plně stačí krýt potřebu domácností i silnic a jako blahodárný déšť dopadá na pole a trávníky, které tak nejsou závislé na rozmarech přírody. Tato voda není jen pitná, ale je také destilovaná, elektrizovaná a mnohem zdravější, než nejčistší prameny kdekoli na zeměkouli, kde jediná kapka o velikosti špendlíkové hlavičky může obsahovat až patnáct miliard mikrobů.
Zbývá ještě podotknout, jak probíhá pohyb těch zázračných strojů. Nemusí vyvíjet velkou rychlost, protože ostrov nesmí během jednoho půlroku opustit oblast ohraničenou obratníky a stotřináctým a stoosmdesátým poledníkem. Za čtyřiadvacet hodin Standard Island neurazí víc než patnáct až dvacet mil. Mohl by se pohybovat i pomocí vlečného lana z vláken indické rostliny ‚bastie‘, které by bylo velmi lehké a trvanlivé, takže by zůstalo na hladině a nepotopilo by se. Na obou koncích ostrova by se navíjelo na kotouče poháněné párou a Standard Island by byl vlečen stejně jako některé lodi na řekách po i proti proudu, dopředu nebo dozadu. Ale takové lano by muselo být hrozně dlouhé a mohlo by způsobit mnoho námořních neštěstí. Byla by to svoboda ostrova uvázaného na řetězu, nuceného sledovat předem danou trasu vlečného lana. A pokud jde o svobodu, na tu jsou občané svobodné Ameriky nesmírně pyšní.
Naštěstí v té době udělala elektřina tak velký pokrok, že na ní, jako na duši všehomíra, bylo možné žádat cokoli. Byl jí tedy svěřen pohyb ostrova. Dvě továrny byly schopné uvést do pohybu dynama o takřka neomezené kapacitě, která zajišťovala stálý proud o napětí dvou tisíc voltů. Dynama poháněla mohutnou soustavu šroubů umístěných blízko obou přístavů. Každé z nich vyvíjelo prostřednictvím sta kotlů, vytápěných petrolejovými cihlami, které byly mnohem vhodnější - méně kouřily, než olej a měly větší výhřevnost, výkon pěti tisíc koňských sil.
Strojírny řídili dva hlavní inženýři, pánové Watson a Somhawen, kteří měli k ruce velké množství strojníků a topičů pod vrchním vedením komodora Ethela Simcoea. Komodor byl ze svého sídla na observatoři v telefonickém spojení se strojírnami, z nichž jedna se nacházela u Tribord Harboru a druhá u Bâbord Harboru. On dává pokyn k pohybu podle vytčeného plánu dopředu nebo dozadu, odtud byl v noci z 25. na 26. vydán rozkaz k odplutí Standard Islandu z jeho obvyklého stanoviště u kalifornského pobřeží.
Naši čtenáři, kteří alespoň v duchu hodlají plout s námi, se stanou svědky četných dobrodružství ostrova plovoucího na hladině Tichého oceánu a snad nebudou mít důvod litovat.
Je třeba poznamenat, že největší rychlost, kterou byly stroje schopny vyvinout, byla osm uzlů za hodinu. Ani největší vlny za bouřky mu nezpůsobí žádnou škodu. Díky velikosti ostrova na něj nepůsobí mořské vlny, ani není nutno se na něm obávat mořské nemoci. Během prvních dnů ‚na palubě‘ je cítit pouze lehké chvění, způsobené pohybem šroubů

pod povrchem ostrova. Vpředu a vzadu vybíhal z ostrova šedesát metrů dlouhý kýl lehce rozdělující vodu, takže ostrov bez otřesů brázdil na svých cestách nesmírné vodní plochy.
Rozumí se samo sebou, že elektřina produkovaná dvěma továrnami, měla i jiné určení, než pohyb Standard Islandu. Osvětlovala celé prostranství, park a město, za čočkami svítilen majáku vydávala ono obrovské světlo, jehož paprsky vržené do dálky oznamovaly polohu ostrova a varovaly před srážkou. Napájela telegrafy, telefoty, teleautografy a telefony, pro potřeby soukromých domů a obchodních čtvrtí. Živila také elektrické lampy - umělé měsíce - každý o síle pěti set tisíc svíček, které mohou osvětlit plochu v okruhu pěti set metrů.
Tou dobou byl onen podivuhodný stroj na své dvanácté cestě Tichým oceánem.
Před měsícem vyplul ze zálivu Sv. Magdaleny a zamířil k třicátému pátému stupni, aby pokračoval v cestě k Sandwichským ostrovům. Byl zrovna u pobřeží Dolní Kalifornie, když se Kalixt Munbar telefonicky dozvěděl, že koncertní čtyřlístek opustil San Francisco a zamířil do San Diega. Kalixt Munbar si chtěl zajistit přítomnost vynikajících umělců na ostrově a víme už, jak se k nim zachoval, jak je dostal na ostrov na šroubu, který kotvil nedaleko pobřeží a jak si miliardáři na Standard Islandu rychlým odražením od břehu zajistili okouzlující komorní hudbu.
Standard Island byl devátým divem světa, nejdokonalejším dílem lidského génia, důstojným dvacátého století a na něm byli dva houslisté, jeden violista a jeden cellista doslova unášeni k západním břehům Tichého oceánu.

VI. Zvaní nezvaní

Ačkoli byli Sebastian Zorn, Frascolin, Yvernes a Pinchinat lidé, kteří se ničemu nediví, jenom těžko se přemohli, aby nevybuchli spravedlivým hněvem a nevrhli se na Kalixta Munbara. Domnívali se, že jsou na půdě Severní Ameriky a zatím byli uneseni na širé moře.
Domnívali se, že se nacházejí asi dvacet mil od San Diega, kde je zítra čeká koncert, a zatím jim bylo nevybíravým způsobem oznámeno, že jsou na palubě umělého plovoucího ostrova. Něco takového se dá jen stěží omluvit!
Jejich únosci se však naštěstí podařilo vyhnout výbuchu jejich hněvu. Využil momentu překvapení, či spíše ohromení a opustil vchod do věže, nastoupil do výtahu, čímž se dostal z dosahu rozhořčených výčitek Pařížanů.
„To je ničema!“ zvolal violoncellista.
„Taková mrcha!“ křičel violista.
„No… jeho zásluhou jsme svědky zázraku…“ řekl prostě první houslista. „No to snad ne! Ty ho chceš ještě omlouvat?“ opáčil druhý houslista.
„Nechci ho omlouvat,“ řekl Pinchinat, „jestli na Standard Island existuje nějaká spravedlnost, postaráme se, aby toho podvodníka Yankeeho odsoudili…“
„A jestli tu je kat,“ zuřil Sebastian Zorn, „dáme ho oběsit!“
Aby toho mohli dosáhnut, museli by sestoupit na půdu obyvatel Milliard City, protože policie ve vzduchu ve výšce stopadesáti stop neúřadovala a oni se nemohli dostat dolů, protože kabina výtahu se zpět nevrátila a schodiště tam nebylo. Kvarteto bylo uvězněno na špičce věže bez spojení s okolím.
Po prvním záchvatu hněvu a rozhořčení zůstali Sebastian Zorn, Pinchinat a Frascolin potichu bez hnutí a nechali Yvernesa, ať se kochá obdivem. Na dlouhé tyči nad jejich hlavami se rozvinulo plátno praporu. Sebastiana Zorn a se zmocnila zuřivá touha žerď přeříznout a strhnout vlajku, vztyčenou na lodi kvůli označení její příslušnosti.
Bylo však lépe nedělat zbytečné nepříjemnosti, a proto ho přátelé zadrželi, když vytáhl dlouhý ostrý nůž.
„Nebudeme si komplikovat situaci,“ poznamenal moudře Frascolin.
„Takže ty jsi spokojený se stavem věcí?“ zeptal se Pinchinat.
„Vůbec ne, ale nemůžeme to hnát do krajností.“
„A co naše zavazadla, která jsou na cestě do San Diega?“ řekla Jeho výsost se zkříženýma rukama.
„A náš zítřejší koncert?“ vykřikl Sebastian Zorn.
„Budeme hrát přes telefon!“ odpověděl druhý houslista, jehož dobrá nálada nedokázala utišit zuřivost prudkého violoncellisty.
Nesmíme zapomínat, že observatoř se vypíná na pustém nábřeží, kam ústí První třída, která dělí Milliard City na dvě části. Na jejím druhém konci vzdáleném dobré tři kilometry zpozorovali umělci monumentální palác s věží velice lehké a elegantní konstrukce. Domnívali se, že to je sídlo správy ostrova, rezidence městské rady, v případě, že Milliard City má starostu a městskou radu. V tom okamžiku začaly hodiny na věžičce hrát veselou melodii, jejíž tóny spolu s posledními závany větru doléhaly až k věži.
„To je v d dur,“ poznamenal Yvernes.
„A v dvoučtvrtním taktu,“ dodal Pinchinat.
Na věžičce tlouklo pět.
„Je čas se najíst a jít spát,“ Zvolal Sebastian Zorn. „Kvůli tomu mizernému Munbarovi strávíme dnešní noc na ochozu sto padesát stop vysoko!“
To by se mohlo stát, pokud by výtah zajatcům neumožnil opustit vězení.
V této zeměpisné šířce je soumrak velmi krátký. Slunce spěchá za obzor rychlostí vystřeleného projektilu. Čtyřlístek při pohledu k horizontu viděl jenom moře, pusté, bez jediné plachty, bez jediného obláčku kouře. Pod nimi po obvodu ostrova, po spojnici mezi oběma přístavy, ujížděla tramvaj. V tuto hodinu byl park plný života. Z výšky věže vypadal jako obrovský koš květin s rozkvetlými azalkami, lesní révou, jasmíny, glyciny, passiflorami, begoniemi, alviemi, hyacinty, daliemi, kaméliemi a stovkami druhů růží. Procházeli se tam lidé starší i mladíci, ale žádní vyžilí hejskové, kteří jsou ostudou všech velkých evropských měst. Byli to vesměs lidé statní a silní. Ženy a mladé dívky většinou měly šaty žluté jako sláma, v barvě převládající v horkých pásmech. Procházely se s chrticemi v hedvábných pláštěnkách a

postrojích lemovaných zlatem. Tu a tam kráčeli po jemném písku cestiček, rozmarně se vinoucích, mezi zelenými trávníky příslušníci nižší třídy. Jiní se pohodlně usadili na měkkých sedadlech elektrických vagónů, další se zase posadili na lavičkách ukrytých pod zeleným loubím. Většina mladých mužů se však bavila hrou s míčem - kroketem, golfem, fotbalem a pólem na ohnivých mladých koních. Na trávnicích si hrály spousty dětí- obdivuhodně živých amerických dětí- jejichž osobnost, zvláště u dívek, tak brzy dozrává. Několik jezdců se prohánělo mezi obrubníky velmi pečlivě udržovaných jízdních drah, jiní se zas bavili ve skupinkách jiným způsobem.
V tu dobu byly obchodní čtvrti města hojně navštěvované. Podél hlavních ulic se posunovaly pohyblivé chodníky se svým nákladem chodců. Dole na nábřeží u věže observatoře, se alejemi procházeli chodci, jejichž pozornost chtěli zajatci upoutat. Po několika pokusech spustil Pinchinat s Frascolinem hlasitý křik. Aby je bylo slyšet, aby jejich slova pronikla až k uším lidí na ulici, přiložili ruce k ústům, ale nezpozorovali jediný překvapený pohyb. Nikdo se o postavy na věži nestaral. Slyšeli pouze: Good bye; how are you; Jak se máte; Dobrý den a další podobné zdvořilosti. Zdálo se, že miliardové město ví, že na Standard Island přišli čtyři Pařížané, ke kterým se Kalixt Munbar choval s takovou úctou.
„Vůbec si nás nevšímají," řekl Pinchinat.
„Ano, máš pravdu," přitakal Yvernes.
Uběhla celá hodina, ale veškeré jejich snažení vyšlo naprázdno. Ani pronikavý křik Frascolina, ani vydatné láteření Sebastiana Zorn a, neměly žádný výsledek. Blížila se doba večeře a park se začal pomalu vyprazdňovat. Chodci mizeli z ulic a to je dohánělo k zuřivosti.
„My se vlastně podobáme těm nešťastníkům, které zlý duch zaklel do kouzelného města a odsoudil je k záhubě za to, že jejich oči spatřily něco, co nikdy neměly uvidět," vzpomněl si Yvernes na romantickou báchorku.
„Snad nás nenechají umřít hlady," poznamenal Pinchinat.
„Nejdříve ale musíme zkusit všechny možné způsoby, jak si prodloužit život," řekl Sebastian Zorn.
„Možná to dojde tak daleko, že budeme jíst jeden druhého… a první los padne na Yvernesa!" řekl Pinchinat.
„Jak je libo," vzdychl první houslista dojatým hlasem a nastavil hlavu ke smrtící ráně.
V tom okamžiku se z nitra věže ozval nějaký zvuk. Kabina výtahu stoupala a zastavila se na úrovni ochozu. Zajatci čekali, že spatří Kalixta Munbara a chystali se ho po zásluze uvítat… Kabina byla prázdná.
Nevadí. Je dost času. Však už si najdou toho, kdo je oklamal. Teď bylo nejdůležitější dostat se co nejdříve dolů a jediná možnost byla nastoupit do výtahu.
Tak se také stalo. Sotva se violoncellista a jeho přátelé usadili v kabině, výtah se dal do pohybu a za necelou minutu byli dole.
„Ke všemu ještě ani nejsme na normální zemi," volal Pinchinat a dupal při tom nohama.
Nebyla to chvíle vhodná na žertování. Nikdo mu neodpověděl. Vrata byla otevřená. Všichni čtyři vyšli ven. Dvůr byl prázdný. Přešli jej a spěchali alejí k nábřeží. Cestou potkali několik osob, které však cizincům vůbec nevěnovaly pozornost. Přes Frascolinovo domlouvání, který doporučoval zachovat rozvahu, Sebastian Zorn vytrvale nadával. Křičel, že bude žádat spravedlnost, ale nebylo nebezpečí, že by jí dobral. Kvarteto se rozhodlo, že půjdou rovnou do Hotelu Excelsior a počkají do druhého dne, než se začnou dovolávat práv svobodných občanů. Nato všichni čtyři vykročili První třídou.
Mají Pařížané právo snažit se budit pozornost? Ano i ne. Lidé se na ně dívali, ale bez zvláštního zájmu, jako by to byli běžní turisté, kteří tu a tam Milliard City navštěvují. Naši přátelé se za těchto podivných okolností necítili právě příjemně a volně. Není se co divit, že se jim obyvatelé plovoucího ostrova zdáli divní - dobrovolně odešli ze svého světa a bloudili po hladině největšího oceánu na Zeměkouli. Člověk s bujnou fantazií, jako třeba Yvernes, jehož duch neustále bloudil v imaginárních sférách, by si mohl myslet, že Standardislanďané například přišli z jiné planety naší Sluneční soustavy. Pinchinat se spokojil s konstatováním, že: „Všichni chodci vypadají jako několikanásobní milionáři, a mám ten dojem, že všichni mají v kříži šroub jako ten jejich ostrov."
Měli čím dál tím větší hlad. Oběd byl už dávno pryč a žaludek se začínal hlásit. Snažili se proto co nejrychleji dorazit do Hotelu Excelsior. Zítra podniknou všechny kroky k tomu, aby se dali jedním z parníků Standard Islandu dopravit do San Diega, jen co Kalixt Munbar zaplatí patřičnou pokutu, ke které bude zcela jistě odsouzen.
Cestou po První třídě se Frascolin zastavil před velkolepou budovou, na jejímž průčelí stálo zlatými písmeny: Kasino. Napravo od obrovské klenuté chodby, která přesahovala hlavní vchod, se nacházela restaurace. Jejími okny zdobenými arabeskami bylo vidět řadu stolů. U některých z nich seděli hosté, obsluhovaní početným personálem.
„Tady se můžeme najíst," řekl druhý houslista a zkoumal, co tomu budou říkat jeho hladoví přátelé.
„Pojďme tam," řekl lakonicky Pinchinat.
Jeden po druhém vstoupili do restaurace. V nádherné jídelně nikdo jejich příchodu nevěnoval příliš pozornosti, protože cizinci sem chodili často. Po pěti minutách se vyhladovělí hudebníci s vervou pustili do prvního chodu velkolepé večeře, kterou uspořádal Pinchinat. Naštěstí byl měšec kvarteta naditý a pokud by na Standard Islandu splaskl, několik koncertů v San Diegu ho zase naplní.
Skvělé jídlo bylo mnohem lepší než v hotelech v New Yorku a San Franciscu. Byla připravována na elektrických kamnech, na mírném i prudkém ohni. Po polévce z konzervovaných ústřic, masové směsi s rýží, celerovém salátu a koláčích se všeobecně oblíbenými rebarborovými povidly, přišly na řadu úplně čerstvé ryby, mimořádně jemné rumpsteaky, zvěřina pocházející patrně z prérií a lesů v Kalifornii a zelenina uměle vypěstovaná na ostrově. K pití tu nebyla ledová voda, jak je v Americe zvykem, ale různé druhy piva a vína, která do sklepů Milliard City poslaly burgundské, bordeauxské a rýnské vinice, rozumí se za cenu patřičně vysokou.
Toto posezení Pařížany rozveselilo. Pozvolna měnili názor - možná, že by je bývalo čekalo mnohem horší dobrodružství než tohle. Lze pochopit, že hráči v orchestru pijí poměrně hodně, zvláště ti, kteří namáhají dech vyluzováním zvukových vln na dechových nástrojích, ale méně omluvitelné je to u hráčů na smyčcové nástroje. Yvernes, Pinchinat i

Frascolin už začínali vidět svou situaci ve městě miliardářů v růžových a zlatých barvách. Jen Sebastian Zorn, který se oproti nim držel hodně zpátky, nenechal svůj hněv utopit ve víně.
Prostě všichni už byli trochu ‚stříknutí', jak se říká ve staré francouzštině, když požádali o účet. Frascolin, jako pokladník, si dal zavolat správce hotelu v černém obleku.
Druhý houslista se podíval na účet, vstal, zase se posadil a znovu vstal. Promnul si oči a obrátil je v sloup.
„Co se ti stalo?" zeptal se Yvernes.
„Jezdí mi mráz po zádech," odpověděl Frascolin.
„Je to drahé?"
„Dost… Pouhých dvě stě franků…" „Pro čtyři?"
„Ne, na každého."
Účet byl skutečně na sto šedesát dolarů, nic víc ani míň. Podle účtu stála jedna polévka patnáct dolarů, rumpsteak dvacet pět, médoc a burgundské po třiceti za láhev a ostatní jídla měla srovnatelné ceny.
„Podvodníci!" zvolala Jeho výsost. „Zloději!" vykřikl Sebastian Zorn.
Protože tyto výroky byly proneseny francouzsky, správce hotelu jim nerozuměl. Ten se však ani trochu nestaral o to, co se děje. Na jeho rtech se objevil lehký úsměv, ale byl to úsměv udivený, nikoli opovržlivý. Jemu se zdálo docela přirozené, že menu pro čtyři osoby stojí sto šedesát dolarů. Takové ceny byly na Standard Islandu běžné.
„Jen žádný skandál," řekl Pinchinat. „Francie se na nás dívá. Zaplatíme."
„Nezbyde nám ani na cestu do San Francisca," ohradil se Frascolin. „Pozítří nebudeme mít ani na housku a kousek masa."
S těmi slovy vzal peněženku a vysázel z ní příslušný počet dolarových bankovek, které byly naštěstí na Standard Islandu běžným platidlem, a chtěl je podat správci hotelu. Ale v tom se ozval hlas: „Pánové nejsou nic dlužní."
Byl to Kalixt Munbar, jako obvykle s úsměvem, veselý a v dobrém rozmaru.
„Tady je!" vykřikl Sebastian Zorn a tvářil se, jakoby mu chtěl skočit na krk a zmáčknout ho, jako mačká krk violoncella při forte.
„Uklidněte se, drahý Zorne," řekl Američan, „račte se svými přáteli do salonu, kde je připravena káva. Tam můžeme pohodlně pokračovat v rozhovoru."
„Já vás zaškrtím!" odpověděl Sebastian Zorn.
„Nikoliv, budete mi líbat ruce."
„Nic vám líbat nebudu!" křičel violoncellista, vzteky střídavě rudý a bledý. Za okamžik si hosté Kalixta Munbara hověli na měkkých pohovkách, zatímco Yankee se rozvaloval v houpacím křesle.
Svým hostům se představil takto: „Kalixt Munbar z New Yorku, padesát let, pravnuk slavného Barnuma, v současné době intendant krásných umění na Standard Islandu, zvláště malířství, sochařství, hudby a veškeré zábavy v Milliard City. A teď, když mě znáte, pánové…"
„A nejste také náhodou policajt, který lidi vyláká na odlehlé místo a tam je pak zatkne?" zeptal se Sebastian Zorn.
„Neodsuzujte mě, pane zlostný violoncellisto, a počkejte, až domluvím," odpověděl intendant.
„Počkáme a vyslechneme vás," odpověděl Frascolin vážně.
„Pánové," pokračoval Kalixt Munbar a pohodlně se uvelebil, „nechci s vámi jednat o nějaké zábavě, ale pouze o hudbě, která je na Standard Islandu velmi oblíbená. Divadla Milliard City zatím nemá, ale kdyby je chtělo mít, vyrostly by ze země jako mávnutím kouzelného proutku. Až dosud naši spoluobčané projevovali svůj vztah k hudbě tím, že chtěli dokonalejší přístroje, které by jim umožnily vyslechnout mistrovská hudební díla. Kdykoli můžeme prostřednictvím telefonu a fonografu poslouchat klasiky i soudobé skladatele, velké umělce, kteří se těší nemalé oblibě i nejslavnější hudebníky."
„Ten váš fonograf je kolovrátek!" vykřikl Yvernes s despektem.
„Není to tak, jak si myslíte, pane první houslisto," odpověděl intendant. „Díky našim přístrojům jsme vyslechli několik vašich koncertů v Bostonu a Philadelphii. Když budete chtít, můžete sami sobě zatleskat."
Vynálezy slavného Edisona v té době dosáhly svého zenitu. Fonograf přestal být pouhou skříní na hudbu, kterou připomínal zpočátku. Díky onomu podivuhodnému vynálezci se záznamy výkonů světových umělců, hudebníků a zpěváků uchovávají pro příští generace stejně dokonale jako díla sochařů a malířů. Ozvěna, chcete-li tomu tak říkat, ovšem ozvěna věrná jako fotografie, absolutně přesně reprodukuje všechny nuance, všechny detaily zpěvu nebo hry.
Kalixt Munbar se při svém výkladu rozohnil tak, že na své posluchače udělal velký dojem. Mluvil o Saint-Saensovi, Reyerovi, Ambroise Thomasovi, Gounodovi, Massenetovi, Verdim, o nejslavnějších dílech nesmrtelného Meyerbeera, Halévyho, Rossiniho, Beethovena, Haydna, Mozarta, jako člověk, který je od základu dobře zná, a jako impresário se dlouho věnoval jejich studiu a měl to potěšení je mnohokrát slyšet. Nezdálo se však, že by ho zachvátila Wagnerovská epidemie, která tehdy zuřila.
Pinchinat využil toho, že se odmlčel, aby nabral dech a řekl:
„To je sice všechno moc pěkné, ale vaše Milliard City, jak vidím neslyšelo hudbu jinak, než ze skříně, z hudební konzervy, které se sem zasílají jako konzervy sardinek a nakládaného masa."
„Promiňte, pane violisto."
„Moje výsost vás omluví, ale je jisté, že vaše fonografy mají v sobě uložené jenom to, co bylo a že v Milliard City nikdo neslyší umělce, právě v tom okamžiku, kdy hrají."
„Prosím vás jednou a pro vždy za odpuštění."
„Náš přítel Pinchinat vám odpustí, kdykoli budete chtít pane Munbare," řekl Frascolin. „Má odpouštění plnou kapsu. Ale má pravdu. Snad by bylo lepší, kdybyste navázali kontakt s americkými nebo evropskými divadly."
„Myslíte si, že to není možné, Frascoline?" zvolal intendant a přestal se houpat na křesle.

„Co říkáte?“
„Říkám, že je to pouze otázka peněz. A naše město je dost bohaté, aby mohlo uskutečnit všechny své představy a ukojit všechny své hudební choutky. A také to dělá…“
„A jak?“
„Pomocí theartofonů, umístěných v koncertním sále tohoto Kasina. Nemá snad naše Společnost ve vodách Tichého oceánu několik lan, jejichž jeden konec ústí v zálivu Sv. Magdaleny a druhý je přivázaný na pevných bójích. Když naši spoluobčané chtějí slyšet některého zpěváka Starého nebo Nového světa, použije se jedno z těch podmořských lan a telefonem nebo telegrafem se pošle příkaz zaměstnancům v zálivu Sv. Magdaleny. Ti pak dojednají spojení, ať s Amerikou nebo s Evropou. Dráty nebo kabely se spojí s telegrafickými dráty dotyčného divadla nebo koncertního sálu a naši miliardáři sedící v Kasinu, tak vlastně jsou přítomni těm vzdáleným produkcím i potlesku…“
„Ale jejich tleskání není slyšet,“ řekl Yvernes.
„Prosím za prominutí, drahý pane Yvernesi, ale je možné ho slyšet zpětným telegrafickým drátem.“
Kalixt Munbar ze sebe začal chrlit nepřehledné vznešené úvahy o hudbě. Rozebral ji nejen z hlediska uměleckého, ale také terapeutického. Miliardáři si mohli na základě koncepce J. Harforda z Westminsterského opatství sami vyzkoušet mimořádné výsledky jejího působení na udržení dokonalého zdravotního stavu. Hudba příznivě působí na ústřední nervstvo, harmonické záchvěvy vyvolávají rozšiřování cév, mají vliv na krevní oběh, podle potřeby ho zrychlují nebo snižují. Silné tóny vyvolávají také zrychlení srdečního tepu, i pohybů plic a podporují výživu tkání. Takže v Milliard City působí také hudební síla a zvukové vlny jsou do soukromých domů přenášeny telefonním drátem.
Kvarteto se nestačilo divit.
Nikdo z nich v životě neslyšelo tom, že by se někdo jejich uměním zabýval z lékařského hlediska, a to je poněkud rozladilo. Nicméně snílek Yvernes se začal těmito teoriemi zabývat a dostal se až k časům krále Saula a výkonům slavného harfeníka Davida.
„To je ono!“ zvolal, když intendant skončil se svým chvalozpěvem. „To dá rozum, jenom je potřeba stanovit správnou diagnózu: Wagner nebo Berlioz se hodí k flegmatikům…“
„A Mendelsohn nebo Mozart k sangvinickým povahám, což výborně nahradí hrom a stroncium,“ dodal Kalixt Munbar.
Sebastian Zorn však zasáhl do této causerie vznešené společnosti svou drsnou notou. „To přece není podstatné,“ řekl.
„Proč jste nás sem dovezl?“
„Protože smyčcové nástroje působí nejlépe…“
„Výborně! Takže abyste uklidnili svoje podrážděné nervy, přerušili jste naši cestu a znemožnili jste nám dostat se do San Diega, kde jsme měli zítra koncertovat.“
„To nevadí, přátelé.“
„Nejsme pro vás nic jiného, než hudební skříně, hudební léky!“ zvolal Pinchinat. „Nikoliv pánové,“ odpověděl Kalixt Munbar a vstal. „Vidím ve vás jedině proslulé umělce s obrovským talentem. Potlesk, který vaše kvarteto na svém turné Amerikou stržilo, byl slyšet až k nám na ostrov. Standard Company pak usoudila, že nastal ten správný okamžik nahradit fonografické a theatrofonické produkce skutečnými umělci z masa a kostí, kterých je možné se dotknout, a poskytnout tak miliardářům nevýslovnou rozkoš zažít dokonalé provedení nejlepších uměleckých děl. Chtěla začít komorní hudbou, dříve než založí orchestr opery, a vzpomněla si na vás, jako na vynikající reprezentanty žánru. Pověřila mě, abych vás přivedl za každou cenu a bude-li to nutné, třeba násilím. Jste první umělci, kterým byl umožněn přístup na Standard Island a jistě si dokážete představit, jaké přijetí vás tady čeká.“
Yvernes i Pinchinat byli nadšenou intendantovou promluvou dojati. Ani ve snu by je nenapadlo, že by v tom mohl být nějaký podvod. Frascolin, jako rozvážný člověk, se zeptal, jestli intendant myslí takové dobrodružství vážně. Neměli snad právo na takovém podivném ostrově a po tom všem, co se stalo, pojmout podezření? Pokud jde o Sebastiana Zorn a - ten se nechtěl vzdát bez boje.
„Ne pane!“ křičel. „Nikdo nemá právo se někoho jen tak bez jeho souhlasu zmocnit. Podáme na vás žalobu!“
„Žalobu - místo poděkování! Nevděčníku!“ odpověděl intendant.
„A budeme požadovat náhradu, pane!“
„Náhradu… mohu vám nabídnout stokrát více, než byste čekali.“
„O co se jedná?“ zeptal se praktický Frascolin.
Kalixt Munbar vytáhl svoji peněženku a rozložil list papíru se znakem Standard Islandu. Položil ho před umělce se slovy:
„Stačí podepsat tuhle listinu a všechno bude v pořádku.“
„Máme podepsat něco, co jsme si ani nepřečetli?“ zeptal se druhý, houslista. „To nejde.“
„Nebudete litovat,“ odpověděl Kalixt Munbar vesele, což bylo pro jeho povahu příznačné. „Přistupme k serióznímu jednání. Společnost vám nabízí roční angažmá, počínaje dnem vašeho příchodu. Vaše koncerty komorní hudby budou mít stejný program jako v Americe. Po dvanácti měsících se Standard Island vrátí zpět do zálivu Sv. Magdaleny, kam dorazíte právě včas, abyste…“
„Abychom mohli uspořádat koncert v San Diegu?“ vykřikl Sebastian Zorn. „Vypískali by nás!“
„Nikoli, pánové, provolávali by vám slávu a tleskali by vám. Takové umělce, jako vy, milovníci hudby vždycky rádi uvítají a s největším potěšením jim naslouchají… i s ročním zpožděním.“
A pak se zlobte na takového člověka!
Frascolin vzal listinu a pozorně ji četl.
„Jaké nám dáte záruky?“ zeptal se.
„Záruky Standard Island Company s podpisem našeho guvernéra Cyra Bikerstaffa.“

„Podmínky souhlasí?“
„Ovšem. Celkem milion franků.“
„Pro čtyři?“ zvolal Pinchinat.
„Pro každého,“ odpověděl Kalixt Munhar s úsměvem. „Honorář vám zůstane celý, protože tady nebude muset nic platit.“
Těžko by někdo mohl být ještě milejší, ale Sebastian Zorn přesto odporoval. Nechtěl nabídku za žádnou cenu přijmout. Chtěl se vydat do San Diega a Frascolinovi dalo hodně práce, než ho uklidnil.
Ostatně trocha nedůvěry při intendantově nabídce není nikdy na škodu. Angažmá na rok, za honorář milion franků pro každého - dá se to vůbec brát vážně? Ano, velmi vážně, což vzápětí mohl zjistit Frascolin, když se zeptal, jak budou vypláceni.
„Čvrtletně,“ odpověděl intendant, „a tady je první čtvrtletní honorář.“
Kalixt Munbar vyndal peněženku k prasknutí nacpanou bankovkami a vzal z ní čtyři balíčky po padesáti tisících dolarech, tedy dvě stě padesát tisíc franků pro každého a podal je Frascolinovi a jeho přátelům.
Tak se po americku vyřizují obchodní záležitosti. Sebastian Zorn měl stále ještě trochu zlost. Jelikož ho špatná nálada neopouštěla, neodpustil si poznámku:
„Při takové drahotě všeho, co je na ostrově, kde koroptev stojí pětadvacet franků, jistě stojí pár rukavic sto franků a pár bot pět set franků.“
„Pane Zorne, na takové maličkosti Společnost nehledí,“ řekl Kalixt Munbar. „Oznamuje vám, že kvarteto má po celou dobu pobytu na ostrově bezplatné pohoštění.“
Na tuto šlechetnou nabídku nebylo možné odpovědět jinak, než podepsat smlouvu.
Udělal to Frascolin, Pinchinat i Yvernes. Sebastian Zorn bručel, že to není možné, je to přece hloupost usadit se na ostrově plujícím na šroubu. Bůh ví, jak to všechno skončí. Nakonec se podvolil a podepsal.
Když byly formality vyřízené, Frascolin, Pinchinat a Yvernes sice nepolíbili Kalixtu Munbarovi ruku, ale velice vřele mu ji stiskli. Čtyři stisky rukou, každý za milion.
Tak se tedy koncertní čtyřlístek dostal na Standard Island a stal se účastníkem podivuhodného dobrodružství.

VII. Západní mys

Standard Island si volně plul po hladině Tichého oceánu, který si v tomto ročním období své jméno rozhodně zasloužil. Sebastian Zorn a jeho přátelé si zakrátko zvykli na klidný pohyb a už ani nevnímali, že plují. Šrouby umělého ostrova byly tak mohutné - každý z nich měl pět milionů koňských sil - že bylo znát nanejvýš lehké chvění jeho povrchu.
Milliard City se však netřáslo. Burácivé vlny, jimž se mnohdy neubrání ani největší obrněné válečné lodi, na něj neměly nejmenší vliv. Lampy a stoly v domech se nekymácely. A proč také? Domy v Paříži, Londýně a New Yorku nestojí na svých základech pevněji.
Shromáždění notáblů Standard Islandu, podporované prezidentem správní rady Společnosti, po několika týdenním odpočinku v zálivu Sv. Magdaleny stanovilo program cesty na příští rok. Standard Island měl navštívit významná souostroví východní části Tichého oceánu, jehož zdravé ovzduší je bohaté na ozón – zelektrizovaný zhuštěný kyslík, obsahující částice, které běžný kyslík neobsahuje.
Umělý ostrov, který se může pohybovat bez jakéhokoli omezení, této výhody hojně využíval a po libosti plul k západu či k východu, k americkému pobřeží nebo podél východní Asie. Pohyblivý ostrov se mohl vydat, kam si zamanul, takže mohl vychutnat všechny rozkoše poutavé plavby. Kdyby ho napadlo opustit Tichý oceán a zamířit do Indického nebo Atlantického oceánu, kdyby chtěl obeplout Hornův mys nebo Mys Dobré naděje, stačilo by jenom nabrat kurz a ani mořské proudy, ani bouře by mu nezabránily dosáhnout svého cíle.
Nebylo ale ani pomyšlení, že by se Standard Island pustil na vzdálená moře, protože by tam nenašel nic z toho, co mu může poskytnout Tichý oceán a jeho kouzelná souostroví. Tento oceán byl jevištěm dost rozsáhlým, aby stačil k mnoha plavbám, ostrov na šroubu může plout od jednoho ostrova ke druhému. Není sice obdařen všemi smysly, ale šestý smysl- orientační - mu dovoluje vydat se, kam je potřeba, protože je veden pevnou rukou, která se řídí dávno prodiskutovaným a jednohlasně schváleným programem. Až doposud nebyly v tomto ohledu mezi Bâborďany a Triborďany žádné neshody a nyní měl na základě společné dohody zamířeno na západ k Sandwichskému souostroví. Vzdálenost asi dvanácti set mil mezi souostrovím a místem, kde kvarteto vstoupilo na umělý ostrov, měl urazit nižší, ale stálou rychlostí asi za měsíc. U tohoto souostroví zakotvit a pobýt tam, dokud nebude rozhodnuto vyplout k jiným ostrovům na jižní polokouli.
Druhého dne kvarteto opustilo Hotel Excelsior a ubytovalo se v pohodlných a bohatě zařízených pokojích Kasina, které dostalo k dispozici. Pod okny měli První třídu. Každý dostal vlastní pokoj kolem společného salonu. Dvorana budovy poskytovala stín bohaté zeleně a chlad tryskajících fontán. Na jedné straně se nacházelo muzeum Milliard City, na druhé koncertní sál, v němž měli pařížští umělci za tak výhodných podmínek nahradit ozvěnu fonografu a produkci theatrofonu. Několikrát denně, dle vlastní chuti měli prostřeno v restauraci a správce hotelu jim už nepředkládal ty hrozivé účty.
Ráno, těsně před tím, než se pustili do snídaně, se Pinchinat zeptal:
„Co tomu všemu říkáte, přátelé?“
„To je sen,“ odpověděl Yvernes, „sen, do kterého jsme angažováni za milion ročně.“
„Je to holá skutečnost,“ odpověděl Frascolin. „Jen si sáhni do kapsy, máš tam první čtvrtinu toho milionu.“
„Jenom bych rád věděl, jak to všechno skončí. Myslím, že velice špatně!“ zvolal Sebastian Zorn, který chtěl stůj co stůj nalézt trn na lůžku, kam ho proti jeho vůli položili. „A co naše zavazadla?“

Zavazadla měla být dodána do San Diega, kde si je však jejich majitelé nemohli vyzvednout, i když to bylo jen několik vaků, trocha prádla, toaletní potřeby, něco náhradního šatstva a také koncertní oblek, v němž vystupovali před obecenstvem.
Kvůli tomu se ale nemuseli znepokojovat. Tato již poněkud opotřebovaná garderoba jim bude brzy nahrazena a čtyři umělci dostanou jinou, aniž by museli zaplatit patnáct set franků za oblek a pět set franků za boty.
Ostatně Kalixt Munbar potěšen tím, jak hladce se mu podařilo urovnat takovou choulostivou záležitost, rád vyhověl každému přání. Nelze si představit ochotnějšího intendanta. Sám obýval jedno křídlo Kasina, kde měl pod sebou početný personál a společnost mu vyplácela služné hodné jeho postavení… Sumu raději ani neuvedeme.
V Kasinu se nacházely čítárny a herny, ale baccara, trente et quarante, poker a všechny ostatní hazardní hry tu byly přísně zakázané. Bylo tam možno najít také kuřárnu, odkud se preparovaný tabákový kouř odváděl do soukromých domů. Společnosti, která byla založena teprv nedávno. Kouř tabáku ze spaloven centrálního závodu, vyčištěný a zbavený nikotinu se pomocí zvláštního potrubí rozváděl ke každému kuřákovi. Pak jen stačilo přiložit ústa k troubeli a zvláštní počítadlo zaznamená denní spotřebu.
V Kasinu byly umístěny také umělecké sbírky. Miliardáři se tu mohli opájet vzdálenou hudbou, jejíž místo nyní zaujaly ranní a večerní koncerty kvarteta. Milovníkům muzeum nabízelo mnoho starých i soudobých obrazů, nejslavnější díla, koupená za pohádkové sumy, obrazy školy italské, holandské, německé a francouzské, které se vyrovnají obrazárnám v Paříži, Londýně, Mnichově, Římě a Florencii Jetu zastoupen Raffael, da Vinci, Giorgione, Correggio, Dominiquini, Ribiera, Murillo, Ruysdael, Rembrandt, Rubens, Cuyp, František Hals, Hobbéma, van Dyck, Holbein a další stejně jako malíři moderní: Fragonard, Ingres Delacoix, Scheffer, Cabat, Delaroche, Regnault, Couture, Meissonier, Millet, Rousseau, Jules Dupré, Brascassat, Marcart, Turner, Troyon, Daubingy, Budry, Bonnat, Karel Duran, Jules Lefebvre, Vollon, Cabanel. Obrazy byly před poškozením chráněné skleněnými skříněmi, k tomu účelu zvlášť pořízenými. Stojí za zmínku, že impresionisté, angoisté a futuristé zatím do muzea nepronikli, ale je jisté, že nebude dlouho trvat a Standard Island tomuto dekadentnímu moru neodolá. Dvoranu Kasina zdobily vzácné mramorové sochy slavných mistrů - starých i moderních. Protože podnebí ostrova neznalo deště, ani mlhy, mohla být sousoší, jednotlivé sochy a busty bez úhony vystavena pod širým nebem.
Tyto divy byly samozřejmě často navštěvované, protože boháči v Milliard City měli vytříbený umělecký vkus a neobyčejně vyvinuté estetické cítění. Je však nutno podotknout, že ve městě Triborďanů bylo mnohem více milovníků umění, než v části protestantské, ale všichni byli zajedno, když se jednalo o získání nějakého slavného díla a jejich neobyčejně vysoká nabídka při dražbě předčila všechny nabídky vévody z Aumalu a všech Chauchardů starého i nového světa.
V Kasinu byly nečastěji navštěvovány čítárny časopisů, evropských i amerických revuí, které na Standard Island přivážejí parníky při pravidelném spojení se zálivem Sv. Magdaleny. Rozřezané, přečtené a odložené časopisy se odkládaly do skříní v knihovně, kde jich bylo uloženo již mnoho tisíc. Správa knihovny vyžadovala knihovníka s platem dvaceti pěti tisíc dolarů, který byl z úředníků na ostrově asi nejméně zaměstnán. V knihovně je i určitý počet fonografických knih. Ty se nemusí číst, stačí stisknout knoflík a vynikající reeitátor, např. pan Legouvé, předčítá Phaedru.
Místní časopisy byly redigovány, psány a tištěny v prostorách Kasina pod vedením dvou šéfredaktorů. Jeden časopis se jmenoval Starboard Chronicle pro město Triborďanů a druhý New Herald pro Bâborďany. V časopisech byly různé informace - příjezd lodí, námořní novinky, srážky na moři a obchodní zprávy, které zajímají obchodní čtvrť, každodenní poloha ostrova v zeměpisné šířce i délce, rozhodnutí rady notáblů, výnosy guvernéra a v neposlední řadě zprávy denního života: porody, sňatky, úmrtí, která však byla velice řídká. Nepsalo se však o krádežích a vraždách, před soudem se projednávají pouze záležitosti civilní, soukromé spory. Nejsou tu ani články o stoletých lidech, protože dlouhý lidský věk tu není výsadou několika osad.
Zprávy ze zahraničí byly každý den přinášeny telefonicky ze zálivu Sv. Magdaleny prostřednictvím podmořských lan ponořených do hlubin Tichého oceánu. Miliardáři jsou také zpraveni o všech záležitostech vnitřních, pokud mají nějaký význam. Je třeba podotknout, že Starboard Chronicle a New Herald spolu nepolemizovaly příliš ostře. Až dosud k sobě zachovávaly patřičnou slušnost, ale nedá se přísahat, že zdvořilá polemika potrvá navždy. Protestantismus a katolicismus, velice snášenlivé a ústupné na půdě náboženské, se i na půdě Standard Islandu velmi dobře snášely. Je snadné rozdmýchat spory tam, kde do všeho zasahuje politika a některé z lidí naplňuje touha po svárech, když se jedná o sobecké osobní zájmy…
Kromě obou velmi drahých deníků byly k mání také týdeníky a měsíčníky, které ze zahraničních časopisů přetiskovaly články Sarceye, Lemaítra, Fouquiera a dalších vynikajících kritiků. Dále bylo vydáváno půl tuctu spolkových, večerních a bulvárních periodik, věnovaných běžným věcem a ilustrované zábavné časopisy, které neměly jiný účel, než na okamžik zabavit ducha - i žaludek. Některé z nich vycházely na paštice, jiné byly psány čokoládovým inkoustem. Po přečtení je čtenář snědl jako první snídani. Některé měly stahující účinky, jiné mírně pročišťující a tělo se po nich uvolnilo. Je třeba podotknout, že kvarteto tento vynález ocenilo nejen jako příjemný, ale i jako velmi praktický.
„To je snadno pochopitelná četba," podotkl rozumně Yvernes.
„A zároveň výživná literatura," odpověděl Pinchinat. „Paštikářství a pestrá literatura, to se náramně hodí ke zdravotní hudbě."
Nabízí se otázka, jakými prostředky ostrov disponoval, aby pro své obyvatele zajistil takový blahobyt, jakého nedosáhlo žádné jiné město na celém světě. Jeho příjmy musely dosahovat závratné výše, stejně jako obchodní obrat. Když se na to intendanta ptali, odpověděl:
„Tady se žádné obchody nevedou. Nemáme ani Board of Trade, ani burzu, ani průmysl. A pokud přece jen, pak se týkají pouze potřeb ostrova. Nikdy nenabízíme cizincům cenu světové výstavy v Chicagu 1893 nebo v Paříži roku 1900.

Nikdy! Tady neznáme slovo Business ani pokřik Go ahead!, pokud se to přímo bezprostředně netýká Klenotu Pacifiku. Finanční prostředky pro Standard Island nečerpáme z obchodu, ale z cel. Ano! Celní výnosy nám dovolují pokrýt všechny potřeby našeho rozpočtu.“ „A jaký je to rozpočet?“ zeptal se Frascolin.
„Dvacet milionů dolarů, přátelé!“
„Sto milionů franků!“ zvolal druhý houslista. „Pro deset tisíc obyvatel!“
„Jistě, drahý Frascoline, celá suma plyne výhradně z cel. Nemáme žádný akcie, protože výrobní produkce je naprosto zanedbatelná, máme pouze poplatky z Tribord Harboru a Bâbord Harboru. Tím se vysvětluje vysoká cena všeho spotřebního zboží, ale je to drahota relativní, protože ceny, podle vašeho názoru přehnané, odpovídají hmotným prostředkům každého z nás.“
Kalixt Munbar opět začal vychvalovat ostrova město a - jeho oči jako v tranzu hleděly na Tichý oceán a na plovoucí Eden, kde nalezli útočiště mudrci. Pokud skutečné štěstí není, pak není vůbec nikde. Připomínalo to vyvolávání na jarmarku. Jako by říkal: „Jen račte dál, pánové! Poslední volná místa! Za chvíli začínáme! Kdo si vstoupí, neprohloupí…“ atd. Míst bylo málo a vstupenky drahé a intendant stále házel miliony, které byly v tomto miliardářském městě základní jednotkou.
Při tomto chvalozpěvu, kdy se vzletné fráze valily jako vodopád a energická gesta se znásobila, se kvarteto začalo vyptávat na různé sféry administrativy. Ve školách s povinným bezplatným vyučováním působili učitelé s platem jako ministr. Vyučovaly se jazyky mrtvé i živé, dějepis, zeměpis, matematika, fyzika i krásná umění, a to mnohem lépe, než na univerzitách a akademiích starého světa, pokud je možné Kalixtu Munbarovi věřit. Je pravda, že místní žáci se netísnili ve veřejných školách a pokud současná generace má ještě jakýsi základ ze studií v kolejích ve Spojených státech, příští generace bude mít méně vědomostí než peněz. Má to ovšem svou stinnou stránku - lidé tím mohou jen ztratit, když se odloučí od okolního světa.
Obyvatelé tohoto pohyblivého ostrova necestují do ciziny? Nikdy nenavštěvují zámoří, velká evropská města? Nikdy nenavštíví země, jejichž minulost vytvořila tolik různých vynikajících děl? Ale ano! Jsou tu i takoví, které zvědavost do těch vzdálených zemí zahnala, ale jejich jediný dojem byl únava. Většinou se nudili, bylo jim horko, nebo trpěli zimou a nakonec se nastydli. V Milliard City se nenachladili nikdy, takže brzy netrpělivě spěchali zpátky na svůj ostrov, který při svém pošetilém nápadu neuváženě opustili. Jaký mají z takové cesty užitek? Žádný. Jak říká staré přísloví: Jako cestovní vaky odcestovali, jako cestovní vaky se vrátili. A my k tomu dodáváme: A cestovními vaky zůstanou.
Počet cizinců, které by mohla proslulost Standard Islandu, jako devátého divu světa, pokud bychom se přiklonili k tvrzení, že Eiffelova věž je osmým, zůstane dle názoru Kalixta Munbara patrně omezený. To lze vysvětlit tím, že vstupné do obou přístavů bylo dalším zdrojem příjmů. Ti, kteří sem loni přišli, byli většinou amerického původu, ostatní národy tu byly zastoupeny buď málo nebo vůbec. Bylo tu několik Angličanů, typických svými velmi vysoko vytaženými kalhotami, kteří svůj příchod odůvodňovali tím, že v Londýně prší. Velká Británie však nebyla nakloněná vytvoření umělého ostrova, protože prý - je-li tomu možné věřit - překáží námořní plavbě a byla by velice ráda, kdyby zase zmizel. Němců sem přišel jen nepatrný počet a byli to lidé, kteří by rádi z Milliard City udělali nové Chicago, kdyby se tu mohli natrvalo usadit. Ze všech cizinců přijímá Společnost nejochotněji a nejpřívětivěji Francouze, protože je řadí k nejméně násilnickým národům Evropy. Žádný Francouz se ještě na Standard Islandu neusadil?
„To není dovoleno,“ podotkl Pinchinat.
„Nejsme dost bohatí,“ dodal Frascolin.
„Nemohou zde žít jako soukromé osoby, ale mohou tu být zaměstnaní jako úředníci,“ odpověděl intendant.
„Jsou v Milliard City nějací naši krajané?“ zeptal se Yvernes.
„Jeden tu je.“
„Kdopak je ten šťastlivec?“
„Pan Atanás Dorémus.“
„A co tu dělá ten pan Atanás Dorémus?“ zeptal se Pinchinat.
„Je profesorem tance, ušlechtilých mravů a dobrého chování. Dostává štědrý plat od správy a kromě toho dává soukromé hodiny.“
„To může dělat jenom Francouz,“ dodala Jeho výsost.
Nyní už kvarteto vědělo, čeho se má pro organizování administrativního života na Standard Islandu držet. Nezbývalo, než se oddat rozkoším plavby v západním Pacifiku. Kdyby slunce nevycházelo hned na jednom a hned na druhém konci ostrova, Sebastian Zorn a jeho přátelé by se mohli domnívat, že jsou na pevnině. Dvakrát během následujících čtrnácti dnů přišla velmi silná bouře doprovázená průtrží mračen, takže Tichý oceán svému jménu příliš čest nedělal. Obrovské vlny narážely na kovovou půdu a ta je odrážela. Ostrov na šroubu se nárazy rozbouřeného moře ani nezachvěl a rozzuřený oceán byl proti němu bezmocný. Lidský génius zvítězil nad přírodou. .
Čtrnáct dní po příchodu kvarteta, 11. června, se konal první koncert, který oznamovaly světelné nápisy podél hlavních tříd. Umělce samozřejmě také velmi přívětivě přijal guvernér Standard Islandu a obecní zastupitelstvo. Cyrus Bikerstaff je uvítal zvláště vřele. Časopisy psaly o úspěšném turné kvarteta po Spojených státech a srdečně blahopřály intendantovi, že se mu podařilo umělce získat, i když poněkud zvláštním způsobem. Byla to rozkoš současně slyšet a vidět umělce hrát nejlepší mistrovská díla. Pochoutka pro znalce.
Protože čtyři Pařížané byli pro Kasino v Milliard City angažováni za výjimečných podmínek, dá rozum, že jejich vystoupení nemohlo být publiku přístupné zdarma. Naopak! Správa stanovila vysoké předplatné, jako to dělají američtí impresáriové, kteří svým zpěvačkám platí dolar za takt a totéž za notu. Bylo zvykem za theartofonické a fonografické koncerty v Kasinu platit, ale koncerty kvarteta byly mnohem dražší. Všechna místa byla za jednotnou cenu dvě stě dolarů, čili za tisíc francouzských franků, a proto intendant předpokládal, že sál bude plný. A nezmýlil se. Bylo vyprodáno. V příjemném elegantním sále Kasina ale bylo pouze sto míst, a kdyby se vstupenky prodávaly v dražbě,

nedá se ani odhadnout, jakou by měly cenu. To však nebylo na Standard Islandu zvykem. Na všechno, co má nějakou tržní hodnotu, se již předem vztahují ochranná opatření, což je stejně potřebné jako nezbytné. Bez toho by se vzhledem k pohádkovému bohatství některých, věci mohly předražovat a tomu se mělo zabránit. Bohatí Triborďané šli na koncert z lásky k umění, ale je docela dobře možné, že bohatí Bâborďané se zúčastnili z pouhé zdvořilosti.
Když Sebastian Zorn, Pinchinat, Yvernes a Frascolin vystupovali před publikem v New Yorku, Chicagu, Philadelphii a Baltimoru nepřeháněli, když říkali: „To je obecenstvo za miliony." Toho večera by však lhali, kdyby nepočítali na miliardy. Bylo to jako sen. V prvních řadách se skvěli Jem Tankerdon a Nat Coverley s rodinami. Ostatní místa zaujali milovníci hudby, kteří jako pouzí podmiliardáři, neměli tak plný pytel, jak přiléhavě podotkl Pinchinat.
„Jdeme na to!" řekl náčelník kvarteta, když nastal okamžik, kdy se měli objevit na pódiu. Neměli zdaleka takovou trému, jako před obecenstvem v Paříži, které sice má v kapse méně peněz, ale v duši mnohem více uměleckého citu.
Je potřeba zdůraznit, že ačkoli nebrali hodiny u svého krajana profesora ušlechtilého chování, oblékli se Sebastian Zorn, Yvernes, Frascolin i Pinchinat naprosto správně: měli na sobě bílou kravatu za pětadvacet franků, rukavičky perleťové barvy za padesát franků, košili za sedmdesát franků, boty za sto osmdesát franků, vestu za dvě stě franků, černé kalhoty za pět set franků a černý frak za patnáct set franků; všechno samozřejmě na účet správy. Po ohlášení byli zasypáni bouřlivým potleskem rukou Triborďanů a mnohem odměřenějším od Bâborďanů. Program koncertu se skládal ze čtyř děl, která měli k dispozici z knihovny Kasina, intendantovou zásluhou bohatě zásobené.
Na programu bylo první Mendelssohnovo kvarteto e-mol Op. 12, druhé kvarteto f-dur Op. 16 Haydna, desáté kvarteto e-mol Op. 74 Beethovena a patnácté kvarteto a-dur Op. 10 Mozarta.
V sále plném miliardářů, na palubě plovoucího ostrova, nad propastí v Tichém oceánu, v těchto místech hlubokou pět tisíc metrů, hudebníci přímo dělali zázraky. Dosáhli krásného a zaslouženého úspěchu, zvláště u milovníků hudby z řad Triborďanů. Byla radost dívat se toho památného večera na intendanta - byl jako u vytržení. Dalo by se říct, že najednou hrál na dvoje housle, violu a violoncello. Byla to šťastná chvíle pro koncertní mistry a jejich impresária. Bylo vidět, že je plný nejen sál, ale plné lidí byly i vchody do Kasina, kteří, kromě těch, které zastrašila vysoká cena, si nemohli opatřit další židle ani křesla. Posluchači venku se museli spokojit se sníženou kvalitou. Poslouchali zdálky, jako by hudba vycházela ze skříně fonografu nebo z telefonního sluchátka. Ale jejich potlesk byl stejně vřelý.
Když koncert skončil, nastal všeobecný bouřlivý potlesk. Sebastian Zorn, Yvernes, Frascolin a Pinchinat se objevili na balkoně levého křídla. První třída byla zaplavená světlem. Elektrické měsíce vrhaly z výšky tak silné světlo, že bledá Selené mohla jenom závidět.
Yvernesovu pozornost vzbudil pár na chodníku opodál. Stál tam muž a držel za ruku ženu. Muž byl střední postavy, měl vážný, přísný a skoro smutný zevnějšek a bylo mu něco přes padesát let. O několik let mladší žena byla vysoká, měla hrdou tvář a pod kloboukem vykukovaly prošedivělé vlasy.
Yvernes překvapený jejich skromným chováním se na ně zeptal Kalixta Munbara.
„Ti lidé?" odpověděl intendant a jeho rty se opovržlivě stáhly. „To jsou náruživí milovníci hudby."
„Proč si tedy nekoupili lístek do sálu?"
„Asi proto, že je pro ně příliš drahý."
„Jaký mají majetek?"
„Asi dvě stě tisíc franků roční renty."
„Pha! Co je to za ubožáky?" řekl Pinchinat.
„Král a královna Malécarlie."

VIII. Plavba

Když Standard Company vybudovala takový plavební stroj, musela ustanovit dvojí správu - námořní a administrativní. Ředitelem nebo spíše kapitánem té první, byl, jak víme, komodor námořnictva Spojených států Ethel Simcoe. Bylo mu asi padesát let byl to zkušený mořeplavec, který dobře znal pobřeží Tichého oceánu, jeho proudy, bouře a úskalí - korálové útesy. Měl tedy všechny předpoklady pevnou rukou - řídit ostrov na šroubu i bohaté lidi, jemu svěřené do péče, za což byl zodpovědný před Bohem a akcionáři Společnosti.
Administraci ostrova měl v rukou guvernér, pan Cyrus Bikerstaff, Yankee z Mainu, jednoho ze států Unie, který měl malý podíl v bratrovražedném boji americké konfederace za nezávislost. Cyrus Bikerstaff byl ten správný muž pro hájení přesné hranice mezi oběma částmi ostrova. Guvernér, muž v polovině šestého desetiletí života, byl starý mládenec. Byl to chladný člověk, který se dovede ovládat, velice přesný a pod flegmatickou rouškou velmi energický, odměřený, s uhlazenými způsoby. Byl to velký diplomat ve slovech i činech. Ve všech zemích kromě Standard Islandu by to byl velmi významný a přirozeně i vážený člověk, ale tady to byl pouze nejvyšší představitel Společnosti. Jeho plat byl stejný jako příjem evropského panovníka malé země. Nebyl bohatý, tak jakou roli by tedy mohl hrát mezi obyvateli Milliard City?
Cyrus Bikerstaff jako guvernér ostrova byl zároveň starostou hlavního města. Žil v paláci na jednom konci První třídy, přímo naproti observatoři, kde sídlil komodor Ethel Simcoe. Tam byly kanceláře pro vyřizování veškerých úředních záležitostí: záznamy o narození - s poměrným počtem porodů, aby byla zajištěná budoucnost, úmrtí (mrtví byli dopravováni na hřbitov v zálivu Sv. Magdaleny), sňatky, které se po církevním obřadu musí podle zákonů Standard Islandu uzavírat i občansky. Tam úřadovali zaměstnanci správy, kteří nikdy nezadali příčinu ke stížnostem na svou práci, což je ke cti starosty i jeho úředníků.
Sebastian Zorn, Pinchinat, Yvernes a Frascolin v jeho přítomnosti, když mu byli představeni, nabyli velmi příznivého dojmu, jakým obvykle působí řádný a spravedlivý člověk praktického založení, bez předsudků a bez vrtochů.
„Pánové," řekl, „je nám ctí uvítat vás tady. Možná, že jednání našeho intendanta nebylo vždycky zcela korektní, ale

nepochybuji ani v nejmenším, že mu odpustíte. Nebudete mít totiž žádný důvod si na naši obecní správu stěžovat. Od vás budeme chtít pouze dva koncerty měsíčně, jinak vám bude ponechána naprostá volnost přijímat eventuální soukromá pozvání. Vidíme ve vás hudebníky vysokých kvalit a nikdy nezapomeneme, že jste byli první umělci, které jsme měli příležitost u nás přivítat.“ Kvarteto bylo okouzleno takovým přijetím a nešetřilo uznáním Kalixtu Munbarovi.
„Ano, pan Cyrus Bikerstaff je milý člověk,“ odpověděl intendant s lehkým pokrčením ramen.
„Bohužel má pouze jednu nebo dvě miliardy.“
„Nikdo není dokonalý,“ řekl Pinchinat.
Guvernér a starosta Milliard City měl dva zástupce, kteří vedli velmi jednoduchou administrativu ostrova na šroubu. Pod sebou měli malý počet zaměstnanců přidělovaných podle potřeby, kteří vykonávali různé práce. Obecní rada na ostrově nebyla - proč také? Byla nahrazena sborem třiceti notáblů, mužů nejlépe kvalifikovaných svým vzděláním i bohatstvím. Když měli učinit některá důležitá rozhodnutí, například jakou cestu zvolit a jaká opatření mají být přijata v zájmu veřejného zdravotnictví, radili se vždy společně. Jak si Pařížané všimli, existovaly i příčiny ke sporům a potíže při dosahování shody. Ale až doposud se díky obratnému a rychlému zákroku Cyra Bikerstaffa dařilo usmířit protichůdné tendence vyvolané sobeckými zájmy.
Rozumí se samo sebou, že jeden ze zástupců byl protestant, Bartoloměj Ruge a druhý katolík, Hubley Harcourt. Oba byli vybráni představiteli Standard Island Company, aby všestranně horlivě podporovali Cyra Bikerstaffa.
Ostrov, na němž má kvarteto strávit celý rok, se již celých osmnáct měsíců za diplomatického jednání vznášel na širošíré hladině Tichého oceánu, chráněn před nezdvořilými výkyvy počasí, pod oblohou zvolenou podle vlastní vůle, plně využívaje své nezávislosti. Kdyby třeba byli v budoucnu zasaženi něčím neočekávaným a byli vystaveni nějakému dobrodružství, nebylo třeba se ničeho bát, protože jak říkal violoncellista, všechno má svá pravidla a na ‚palubě‘ všechno probíhalo přesně podle daných pokynů. Neprohřešil se však lidský génius proti Prozřetelnosti a nepřekročil hranice Tvůrcem vymezené člověku, když na hladině oceánu vytvořil umělý ostrov?
Měli namířeno na západ a každý den, když slunce překročilo poledník, důstojníci na observatoři pod vedením komodora Simcoea určili stupeň. Přesnou polohu ostrova v zeměpisné délce i šířce udával čtverhranný ciferník na průčelí radniční věže a tato zpráva zároveň s hodinou určující pohyb na západ nebo na východ byla telegraficky sdělována do všech koutů, do hotelů, veřejných budova soukromých bytů. Milliarďané tak byli v každém okamžiku informováni o okamžité poloze ostrova.
Milliard City se při svém pozvolném pohybu po hladině oceánu nikterak nelišilo od hlavních měst starého a nového světa. Život tam byl úplně stejný jako jinde. Vedl se tam stejný způsob veřejného i soukromého života. Hudebníci, protože byli poměrně málo zaměstnáni, věnovali svůj první volný čas prohlídce všech pozoruhodností, které na Klenotu Pacifiku byly. Do všech koutů ostrova je dopravila tramvaj.
Jejich skutečný obdiv vyvolávaly svým jednoduchým strojním zařízením i mohutností dvě elektrárny, pohybující dvěma šrouby. Udivovala je také kázeň zaměstnanců. Jednu z elektráren řídil inženýr Watsn, druhou inženýr Somwah. Bâbord Harbor a Tribord Harbor, podle toho jaká byla okamžitá poloha, přijímaly v pravidelných intervalech do svých přístavů parníky určené k zásobování ostrova.
Tvrdohlavý Sebastian Zorn se těmto divům odmítal obdivovat, Frascolin byl ve svých citech velmi umírněný, zato neúnavný nadšenec Yvernes byl stále jako u vytržení. Podle jeho názoru budou ve dvacátém století všechna moře brázdit podobná plovoucí města. Bude to prý poslední trumf pokroku a výdobytků budoucnosti. Jaká to bude nebývalá podívaná, až tento ostrov popluje na návštěvu ke svým bratrům v Oceánii.
Pinchinat se uprostřed všeho toho bohatství cítil trochu nesvůj když slýchal o milionech mluvit tak jako se mluví o pětadvaceti louisdorech. Peníze byly v neustálém oběhu. Bylo zvykem mít u sebe dva tři tisíce dolarů, a proto jednou Jeho výsost požádala Frascolina „Neměl bys u sebe drobné za padesát tisíc franků, příteli?“
Časem koncertní čtyřlístek navázal několik známostí a měl jistotu, že všude bude vřele přijat. Kdo by s nimi na doporučení horlivého Munbara nechtěl dobře vycházet.
Nejdříve šli navštívit svého krajana Athanáse Doréma, profesora tance, ušlechtilých mravů a dobrého chování. Obýval skromný dům v části Triborďanů na Dvacátépáté třídě, za který platil nájem tři tisíce dolarů. Na výpomoc měl starou černošku za sto dolarů měsíčně. Byl okouzlen, že se může setkat s Francouzi, kteří dělají Francii čest.
Byl to sedmdesátiletý, hubený, vyschlý stařec. Byl malý, jeho oči si doposud uchovaly živost, měl stále všechny zuby a bohaté kudrnaté vlasy bílé stejně jako vousy. Chodil vážně, ale s jistou rytmickou odměřeností, prohnutý v kříži s vypnutou hrudí a rukama od těla. Nohy měl od sebe, ale vždy obuté do bezvadných bot. Umělci s ním rádi hovořili, k čemuž byl vždycky ochotně svolný a jeho roztomilost se vyrovnala jeho žvatlavosti.
„Jsem tak šťastný, moji drazí krajané, tak šťastný,“ opakoval dvacetkrát. „Jsem tak šťastný, že vás vidím. Měli jste znamenitý nápad přijít sem a usadit se v tomto městě. Už odsud neodejdete, protože nechápu, teď, když už jsem se tu usadil, jak jsem vůbec kdy mohl žit jinak.“
„Jak dlouho tu jste, pane Doréme?“ zeptal se Yvernes.
„Osmnáct měsíců,“ odpověděl profesor a přestavěl nohy do jiné pozice. „Jsem tu od založení Standard Islandu. Díky výborným doporučením z New Orleansu, kde jsem žil předtím, mě přijal do služeb náš zbožňovaný guvernér Cyr Bikerstaff, od toho požehnaného dne, kdy mi byl stanoven plat za vedení taneční konzervatoře, ušlechtilých mravů a dobrého chování a dostal jsem povolení se tu usadit…“
„Jako milionáři!“ vykřikl Pinchinat.
„Ti zdejší milionáři!“
„My víme, milý krajane. Ale pokud jsme slyšeli od intendanta, hodiny na vaší konzervatoři nejsou příliš navštěvované.
„
„Mám žáky jenom ve městě, a to ještě pouze mladíky, protože dívky se domnívají, že veškerý půvab nabývají už při

narození. Mladí lidé také berou hodiny raději tajně a já jim v tajnosti vštěpuji jemné francouzské způsoby.“
Říkal to s úsměvem a tvářil se při tom jako stará koketa, rozplývající se v ušlechtilých pozornostech.
Athanás Dorémus, rodilý Pickarďan ze Santerre, v mládí opustil Francii s úmyslem usadit se v New Orleansu ve Spojených státech. Při pobytu mezi obyvatelstvem francouzského původu v naší politováníhodné Louisianě měl dost příležitostí procvičovat si své vlohy. Měl přístup do předních rodin, dosáhl úspěchu a mohl si i něco našetřit, když se dozvědělo šíleném kousku několika Američanů. Bylo to v okamžiku, kdy Standard Island Company zařizovala své záležitosti, vydávala prospekty, zveřejňovala inzeráty v novinách a lákala největší boháče, kteří z železnic, naftových dolů a prodejem vepřového masa, soleného i nesoleného, získali obrovské jmění. Athanáse Doréma napadlo nabídnout své služby guvernérovi nového ostrova, kde si profesoři jeho oboru nemohli konkurovat. Náhodou se znal s rodinou Coverleyovou, která pocházela z New Orleans a díky doporučení svého zaměstnavatele, který se stal nejváženějším notáblem Triborďanů v Milliard City, byl přijat. Tak se dostal Francouz a Pikarďan k tomu mezi úředníky Standard Islandu. Doma ovšem nevyučoval a v zrcadlech vyučovacího sálu v Kasinu se odrážela pouze osamělá postava profesora. To však nevadilo, protože jeho plat se tím nikterak nezkrátil.
Byl to vcelku hodný muž, jenom trochu směšný a splašený, šíleně zamilovaný sám do sebe, přesvědčený, že kromě dědictví po Vestrisovi a Saint-Léonovi ztělesňuje také tradice Brummela a lorda Seymoura. V očích kvarteta však byl krajanem, což je ve vzdálenosti několika tisíc mil od Francie milé.
Pařížané mu museli vypravovat o svých posledních dobrodružstvích, vylíčit mu, za jakých okolností se dostali na ostrov, jak je Kalixt Munbar dostal na svou ‚palubu’, a to je co říct, a jak plovoucí ostrov zvedl kotvy několik hodin po jejich příchodu do města.
„Tomu se u našeho intendanta nedivím,“ řekl starý profesor. „Zase jeden z jeho kousků. Takových už provedl několik a umí toho ještě mnohem víc. Skutečný potomek Barnumův, který skončí tím, že udělá Společnosti ostudu. Ujišťuji vás, že to je bezohledný člověk, kterému by několik přednášek o slušném chování jenom prospělo. Je to jeden z těch Yankeeů, kteří se houpají v křesle a nohama se při tom opírají o okno. V podstatě není zlý, ale myslí si, že všechno může. Ostatně, drazí krajané, nezazlívejte mu to. I když jste měli nepříjemnosti s koncertem v San Diegu, můžete si blahopřát, že jste se dostali do Milliard City. Budou si vás tady vážit tak, že se vám o tom ani nezdá. „
„Zvláště na konci každého čtvrtletí,“ dodal Frascolin, jehož role pokladníka kvarteta nabyla na významu.
Athanás Dorémus také potvrdil slova Kalixta Munbara ohledně rivality mezi oběma částmi ostrova. Podle něj se na obzoru objevil černý mrak, který hrozí bouří. Mezi Triborďany a Bâborďany lze očekávat srážku vyvolanou jistými sobeckými zájmy. Nejbohatší rodiny v tomto městě - Tankerdonova a Coverleyova cítí vůči sobě velkou řevnivost a pokud se ji nepodaří nějakým způsobem odstranit, dojde ke střetu. Ano, ke střetu!
„Pokud srážka nesmete ostrov, my se tím nemusíme znepokojovat,“ podotkl Pinchinat.
„Alespoň po tu dobu, co tu budeme,“ dodal violoncellista.
„Ostrov je postaven na solidních základech, drazí krajané,“ odpověděl Athanás Dorémus. „Po celých osmnáct měsíců, co se pohybuje po moři, se mu nic vážného zatím nepřihodilo. Byly to vesměs jen drobné opravy, kvůli kterým ani nebylo třeba zakotvit v zálivu Sv. Magdaleny. Představte si, je vybudovaný z ocelového plechu.“
Tím bylo řečeno vše. Pokud na tomto světě nedává záruku ocelový plech, kterému jinému kovu je tedy možno věřit? Ocel je železo a čím jiným je celá naše zeměkoule, než obrovským uhličitanem železitým? Standard Island je zeměkoulí v malém.
Pinchinata konečně napadlo zeptat se, co profesor soudí o guvernéru Cyru Bikerstaffovi: „Je snad také z ocele?“
„Ano, pane Pinchinate,“ odpověděl Athanás Dorémus. „Je obdařen obrovskou energií a je velmi zdatným administrátorem. V Milliard City však bohužel nestačí být z ocele.“
„Musí být ze zlata?“ zeptal se Yvernes. „Přesně tak, jinak se s ním nepočítá.“
Byla to holá pravda. Cyrus Bikerstaff nebyl ve své vysoké funkci ničím jiným, než zaměstnancem Společnosti. Předsedal při různých výkonech civilní správy, měl dohled nad výnosem celnic, dohlížel na veřejné zdravotnictví, na čištění ulic a údržbu sadů, přijímal reklamace poplatníků, prostě si všude dělal nepřátele, nic víc. Na Standard Islandu bylo potřeba počítat, a proto měl profesor pravdu, když řekl: „S Cyrem Bikerstaffem se nepočítá.“
Konec konců jeho postavení ho zavazovalo zachovávat mezi oběma stranami neutralitu, zaujmout smířlivý postoj a nedopustit se ničeho, co by jedné straně bylo příjemné a druhé nepříjemné. A to muselo být velmi obtížné.
Skutečně již bylo vidět klíčit neshody, které by velmi snadno mohly způsobit srážku mezi oběma částmi. Triborďané se domnívají, že bydlí na ostrově jenom proto, aby si mohli v pohodlí užívat svého bohatství, zatímco Bâborďané začínají pomýšlet na obchod. Ptají se, proč Standard Island není využíván jako obrovská nákladní loď, proč nepřeváží zboží do různých míst Oceánie, proč je na ostrově zakázán veškerý průmysl. Zkrátka, tyto Yankeeje, v čele v Tankerdonem, zachvátila už téměř před dvěma roky touha obchodovat. Prozatím to vyjadřovali pouze slovy, což Cyra Bikerstaffa a nikterak neznepokojovalo. Doufal, že všechno se časem urovná a že různé neshody nepřinesou nic zlého ostrovu, který byl vybudován proto, aby sloužil pohodlí svých obyvatel.
Kvarteto se rozloučilo s Athanásem Dorémem a slíbilo mu, že ho zase brzy navštíví. Odpoledne, když tam nikdo není, profesor obyčejně chodívá do Kasina a protože nechce, aby mu někdo vyčítal nečinnost, čeká tam a před zrcadly sálu, který nikdo nepoužívá, si připravuje své hodiny.
Ostrov na šroubu se zatím den po dni ubíral k západu, nebo spíše k jihozápadu, aby mohl zakotvit u Sandwichského souostroví. V těchto zeměpisných šířkách, na hranicích tropů byly vysoké teploty, které Milliarďané těžce snášeli, přestože byly zmírňované chladným vánkem z moře. Noci byly naštěstí chladné, takže i v nejparnějším létě si stromy a trávníky, zavlažované umělých deštěm, uchovaly svou okouzlující svěží zeleň. Poloha ostrova byla každý den oznamována na ciferníku na radniční věži a rozhlašována do všech koutů. Dne 17. června se Standard Island nacházel na 155° západní délky a 27° severní šířky a blížil se k obratníku.

Dá se říct, že Slunce vede ostrov," deklamoval Yvernes, „nebo, abych to vyjádřil ještě elegantněji, má za přípřež koně božského Apollóna." Srovnání bylo oprávněné a poetické, ale Sebastian Zorn je přijal pouhým pokrčením ramen. Vůbec se mu nesnilo být ve vlaku a ještě proti své vůli.
„Ostatně, uvidíme, jak to dopadne," opakoval neustále.
Jen málokdy kvarteto nevyšlo do parku v době, kdy se tam procházelo nejvíce lidí. Byli tam na koních, pěšky, panstvo v kočárech, prostě se kolem trávníku sešli všichni notáblové Milliard City. Vznešené dámy ukazovaly svoji vycházkovou toaletu ve stejné barvě od klobouku po boty, ušitou převážně z indického hedvábí, které bylo toho roku v módě. Často se používalo i umělé hedvábí z celulózy z dříví jedlí nebo modřínů, vyčištěného a zbaveného vláken, které se leskne úplně stejně jako to přírodní od bourců.
To přimělo Pinchinata k výroku: „Uvidíte, že jednou se budou vyrábět taky z břečťanu pro věrné přátele a ze smuteční vrby pro neutěšitelné vdovy."
Bohaté Milliarďanky by si v žádném případě nekoupily látku, pokud nebyla z Paříže, ani toaletu, která by nebyla schválená králem krejčích v hlavním městě, právě tím, který prohlásil tuto vznešenou zásadu: „Žena je pouze otázkou forem."
Král a královna Malécarlie se často ubírali středem těch veselých lidí. Královští manželé, kteří pozbyli své suverenity, vzbuzovali u našich umělců skutečné sympatie. Kolik rozmanitých obrazů asi spatřily tyto vznešené osoby, vedoucí se za ruce. Uprostřed boháčů byli poměrně chudí, chovali se však hrdě a důstojně jako filosofové nedbající o marnosti tohoto světa. Američanům na Standard Islandu lichotilo, že jejich spoluobčanem je král a zachovávali povinnou úctu k jeho dřívějšímu postavení. Kvarteto zdravilo Jejich Veličenstva uctivě, když je potkalo na ulicích nebo v aleji. Král i královna byli k těmto projevům francouzské zdvořilosti velmi uznalí. Celkově však Jejich Veličenstva neměla větší váhu než Cyrus Bikerstaff, možná i méně.
Plavba byla pro cestující natolik příjemná, že s pobytem na palubě ostrova mohli být naprosto spokojeni. Vůbec se nemuseli starat o náladu moře. Jeho náhlých bouří si málem ani nevšimli. S deseti miliony koňských parních sil na bocích nemohl být pohyb Standard Islandu nikdy zastaven na klidném moři a byl dost silný, aby mohl plout i proti silnému větru. Srážky na moři jsou nebezpečné, ale ne pro Standard Island. Mohly být nebezpečné jenom lodím, které by do něj v plné rychlosti narazily. Ale na srážku mohlo být sotva pomyšlení, protože přístavy, příď i zadní část byly osvětlovány paprsky elektrických hliníkových měsíců, jimiž byl vzduch za nocí prosycen. Následky bouřlivého počasí nestály skoro ani za řeč. Ke zkrocení zuřivosti vln bylo určeno kormidlo.
Když se Pinchinat a Frascolin na procházce dostali do přední nebo zadní části ostrova, ať k baterii Přední nebo k Zadní, měli oba dva stejný názor, že tu chybí podhůří, mysy, rokliny, zátoky a písčité břehy. Pobřeží bylo jenom kus oceli, který držel pohromadě milionem nýtů a hřebů. Copak by nějaký malíř mohl najít zalíbení v šedivém pobřeží, svraštělém jako kůže slona, u něhož mořský příboj omývá jen mořskou trávil a lodní stěny?! Přírodní krásy se totiž nedají nahradit průmyslovým pokrokem. Yvernes, rozmrzelý neustálým obdivováním nakonec prohlásil: „Tomuto uměleckému dílu schází už jenom autorova pečeť!"
Večer 25. června Standard Island překročil obratník Raka na hranici tropického pásma Tichého oceánu. Tou dobou kvarteto podruhé vystupovalo v sále Kasina. Je samozřejmě, že v důsledku úspěchu prvního koncertu se ceny vstupenek značně zvýšily. Přesto sál nestačil a Milliarďané bojovali o místa. Komorní hudba zřejmě znamenitě působila na zdraví a o jejích terapeutických účincích se nikdo neodvážil pochybovat. Na programu byly podle předchozího ujednání skladby Mozarta, Becthovena a Haydna.
Hudebníci se dočkali velkého úspěchu, i když provolávání slávy od Pařížanů by jim udělalo větší radost. Ale Yvernes, Frascolin a Piuchiuat se spokojili s ‚Hurď Milliarďanů, zatímco Sebastian Zorn jimi i nadále naprosto opovrhoval.
„Co bychom ještě mohli chtít víc," řekl mu Yvernes, „když překračujeme obratník…"
„Obratník ‚koncertu'!" dokončil Piuchiuat slovní hříčku.
Při odchodu z Kasiua spatřili mezi chudými lidmi, kteří si nemohli dovolit zaplatit za lístek tři sta šedesát dolarů… krále a královnu Malécarlie, stojící skromně u dveří.

IX. Sandwichské ostrovy

V této části Tichého oceánu se v délce devíti set mil táhne od západo-severozápadu k jihovýchodu podmořský horský hřbet, který bychom mohli spatřit, kdyby se vyprázdnily čtyřkilometrové hlubiny, které ho dělí od ostatních oblastí Oceánie. Z tohoto horského masivu vystupovalo nad hladinu pouze osm vrcholů: Nuhau, Kanai, Oahu, Molokai, Lanai, Mani, Kaluhami a Havai. Těchto osm nestejně velikých ostrovů horského masivu tvoří Havajské ostrovy, jinak také zvané Sandwichské ostrovy. Souostroví leží v tropickém pásmu a pouze několika skalnatými výběžky a podmořskými skalisky, které se táhnou k západu, jej přesahuje.
Sebastian Zorn dál bručel ve svém koutě, uzavřený v naprosté lhostejnosti ke všem přírodním krásám, jako violoncello v pouzdře, zatímco Pinchinat, Frascolin a Yvernes měli názor naprosto odlišný.
„Pokud jde o mě," řekl první, „vůbec se nezlobím, že navštívíme Havajské ostrovy. Procestujeme Tichý oceán a odneseme si odtud co nejvíce vzpomínek."
„Jenom k tomu chci dodat," řekl druhý, „že přírodní krásy Sandwichských ostrovů nám vynahradí Pawnie, Siouxy a ostatní indiánské kmeny poněkud zcivilizovaného dalekého západu. Hrozně rád bych se setkal s opravdovými divochy -lidožrouty."
„A jsou dosud?" zeptal se třetí.
„Doufám, že ano," odpověděl vážně Pinchinat. „Jejich dědové snědli kapitána Cooka, a když si pochutnali na slavném mořeplavci, je pravděpodobné, že ani jejich pravnuci chuť na lidské maso neztratili."

Jeho výsost mluvila o slavném mořeplavci, který tyto ostrovy roku 1778 objevil, velmi neuctivě.
Umělci doufali, že se nějakou náhodou dostanou mezi domorodce, kteří jsou autentičtější, než jejich krajané vystavení v Jardan ďacclimatation v Paříži. V každém případě alespoň navštíví jejich původní vlast. S jistým rozechvěním netrpělivě každý den očekávali, že hlídky na observatoři ohlásí první vrcholky Havajských ostrovů.
Stalo se to 6. července ráno. Ta zpráva se ihned rozšířila a na vývěsní ceduli Kasina bylo napsáno toto telautografické sdělení:
„Standard Island se přiblížil k Sandwichským ostrovům."
Byli vzdáleni ještě asi padesát mil. Za pěkného počasí bývají vidět nejvyšší vrcholy souostroví, zvláště ostrov Havai, dosahující výšky čtyř tisíc dvou set metrů.
Komodor Ethel Simcoe zamířil ze severu k Oahu, přímo k hlavnímu městu Honolulu, které je zároveň hlavním městem souostroví. Z hlediska zeměpisné šířky je to třetí ostrov. Niihan, který je rozsáhlým parkem se stády dobytka a Kanai zůstávají na severozápadě. Oahu není největším ze Sandwichských ostrovů, protože má rozlohu tisíc šest set osmdesát čtverečních kilometrů, kdežto Havai má skoro sedmnáct mil. Rozloha všech ostatních ostrovů dohromady byla všeho všudy tři tisíce osm set dvanáct mil.
Pařížští umělci po vyplutí samozřejmě navázali známosti s Předními funkcionáři Standard Islandu. Všichni - guvernér, komodor, plukovník Steward, i všichni inženýři s Watsonem a Somwahem v čele se snažili přijmout je co nejvřeleji. Umělci je často navštěvovali na observatoři a rádi trávili dlouhé hodiny na plošině na věži. Nelze se proto vůbec divit, že nejhorkokrevnější ze čtyřlístku Yvernes a Pinchinat sem přišli a výtah je v deset hodin ráno vyložil na ‚vrcholu stěžně', jak říkala Jeho výsost.
Našli tam komodora Ethela Simcoe, který přátelům podal dalekohled a radil jim, aby na jihozápadě, mezi nízkou mořskou mlhou a oblaky, hledali určitý bod.
„Jsou to vrcholy Mauna-Loa a Mauna-Kea, dvě nádherné sopky, které roku 1852 a 1853 vyvrhly na ostrov proud lávy a roku 1880 jejich jícny vyhodily sedm set miliony metrů čtverečních vyvřelin."
„To je krása!" řekl Yvernes. „Myslíte si, komodore, že máme šanci uvidět něco podobného ?"
„Nevím, pane Yvernesi," odpověděl Ethel Simcoe. „Sopky nesoptí na povel…"
„Co kdyby v tom byla protekce?" řekl Pinchinat. „Kdybych byl bohatý jako pánové Tankerdon a Coverley, zaplatil bych si výbuchů, kolik bych chtěl."
„Dobře, my o tom s nimi promluvíme," řekl se smíchem komodor, „a nepochybuji, že udělají cokoli, aby se vám zavděčili."
Pak se Pinchinat vyptával na obyvatelstvo Sandwichských ostrovů. Komodor mu sdělil, že nyní tam žije sotva polovina obyvatel, než na počátku století, kdy počet dosahoval dvou set tisíc.
„Dobře, pane Simcoe, sto tisíc divochů, to je slušný počet, a jestli zůstali statečnými lidožrouty a neztratili nic ze své chuti k jídlu, jistě si ze všech Milliarďanů na Standard Islandu udělají chutnou svačinku."
Nebylo to poprvé, kdy ostrov připlul k Havajským ostrovům. U jeho ostrovů zakotvil už v loňském roce přiváben jeho zdravým podnebím. Nemocní z Ameriky sem přišli a očekávali, že také evropští lékaři sem budou posílat své klienty, aby se nadýchali tichomořského vzduchu. A proč ne? Honolulu je od Paříže vzdálené pouze dvacet pět dnů, a proto v případě potřeby nasytit plíce kyslíkem, je toto místo velmi vhodné…
Ostrov se k souostroví přiblížil ráno 9. června. Jeden z jeho ostrovů Oahu bylo vidět na jihovýchodě vzdálený pět mil a na něm směrem na jihovýchod Diamond Head, starou sopku, vypínající se nad přední rejdou a ještě jeden kužel, který Angličani nazývají Bol de Punch. Komodor přiléhavě prohlásil, že kdyby byl ten kotel naplněný brandy a ginem, John Bull by se nestyděl ho vypít jedním douškem.
Pluli mezi Oahu a Molokaiem. Standard Island se pohyboval za pomoci svých šroubů po obou stranách jako loď ovládaná kormidlem. Když zabočil kolem jihovýchodního mysu Oahu, zastavil se a zakotvil ve velmi tichých vodách dvanáct set nití od pobřeží, i když ne doslova, protože hloubka dosahovala více než sta metrů. Ostrov se držel v patřičné vzdálenosti od pevniny, aby zůstala zachovaná volnost jeho pohybu. Pomocí strojů s chodem dopředu i dozadu zůstal Standard Island po celou dobu pobytu na tomto místě stejně nehybný jako osm hlavních ostrovů Havajského souostroví.
Kvarteto si prohlíželo nádheru před sebou. Po celém pobřeží rostly vysoké stromy, skupiny pomerančovníků a různé zvláštní druhy tropické flóry. Úzkou trhlinou ve skále na západě probleskovalo vnitrozemské Perlové jezero, které vzniklo ve starém kráteru.
Na Oahu byl velmi příjemný pohled a lidožrouti, po nichž Pinchinat tak toužil, si vlastně neměli na místech svých hrdinských činů na co stěžovat. A pokud se stále drží svých zvyků, nemohla si Jeho výsost přát víc.
„Proboha, co to vidím!" zvolal najednou Pinchinat.
„Co vidíš?" zeptal se Frascolin.
„Tam dole… zvonice."
„A věže a paláce," dodal Yvernes.
„Tady přece nemohli kapitána Cooka sníst!"
„Nejsme na Sandwichských ostrovech!" řekl Sebastian Zorn a pokrčil rameny.
„Komodor si spletl cestu." Pinchinat mu přitakal.
Nikoliv. Komodor Simcoe se ještě nikdy nezmýlil. Byl to skutečně ostrov Oahu a město, rozkládající se na rozloze několika čtverečních kilometrů bylo opravdu Honolulu.
Omyl byl vyloučen. Ale jaké změny se tu udály od doby, kdy anglický mořeplavec objevil souostroví! Misionáři mezi sebou soutěžili v horlivosti a sebezapření. Působení metodistů, anglikánů, katolíků i luteránů s sebou přineslo civilizaci a zvítězilo nad pohanstvím starých Kanaků. Původní jazyk pod tlakem angličtiny téměř vymizel. Na ostrovech totiž žijí

Američané, kromě nich tam byli Číňané - většinou majitelé pozemků, kteří dali vznik národu míšenců, zvaných Hapa-Paké, a Portugalci v námořních službách usazení mezi Sandwichskými ostrovy a Azory. Domorodci, kteří tu ještě zůstali, a měli ukojit zvědavost našich hudebníků, byli zdecimováni malomocenstvím, zavlečeným na Havajské ostrovy Číňany a vůbec nevypadali, že by jedli lidské maso.
„Ó místní romantiko!“ zvolal první houslista. „Čí ruka tě setřela z moderní palety!“
Čas, civilizace a pokrok, který je přírodním zákonem, romantiku téměř zničily. Stali se toho - nikoli bez lítosti - očitými svědky, když jeden z elektrických člunů Standard Islandu vysadil Sebastiana Zorna a jeho společníky u pobřežních skalisek.
Mezi dvěma vyvýšenými plošinami, stýkajícími se spolu v tupém úhlu, se rozkládal přístav, chráněný před bouřlivými větry amfiteatrem hor. Od roku 1794 byly přístavní hráze zvýšeny o metr, stále však bylo dost vody pro lodi s ponorem osmnácti až dvaceti stop, takže mohly v přístavu zakotvit.
„Podvod!… Samý podvod!“ bručel Pinchinat. Bylo skutečně politováníhodné, že cestou ztratili tolik iluzí.
„Udělali bychom lépe, kdybychom zůstali doma!“ řekl violoncellista a pokrčil rameny.
„V žádném případě!“ odpověděl Yvernes stále jako u vytržení. „Kde jinde bychom mohli být svědky toho, že umělý ostrov navštíví souostroví v Oceánii?“
Sandwichské ostrovy byly sice po morální stránce k velkému zklamání umělců ve zbědovaném stavu, ale tím více byli hudebníci potěšeni zdejším podnebím. Bylo to jedno z nejzdravějších míst v Tichém oceánu, přestože souostroví se rozprostírá v oblasti známé jako Teplé moře. Když nefoukají severovýchodní pasáty, teplota se tu drží stále hodně vysoko a nepříjemné větry z jihu s sebou přinášejí velké bouře v zemi ‚Kud' , průměrná teplota Honolulu nepřesahuje jednadvacet stupňů. Není tedy důvod stěžovat si na hranice tropického pásu a obyvatelé si také nestěžovali. Jak již bylo dříve řečeno, stěhovali se na ostrovy nemocní z Ameriky.
Ať tak či tak, čím hlouběji kvarteto pronikalo do tajů Havajských ostrovů, tím více ztrácelo iluze, tak jako se ztrácejí květy na konci podzimu. Mohli by se snad domnívat, že byli oklamáni a vinu, že podlehli takovému sebeklamu, mohli však přikládat jen sami sobě.
„Kalixt Munbar nás obelhal!“ řekl Pinchinat. Vzpomněl si totiž na výrok intendanta, že Sandwichské ostrovy jsou poslední baštou domorodých divochů v Tichém oceánu, a trpce mu to vyčetli.
„Co byste chtěli, přátelé?“ odpověděl a blýskal při tom pravým okem. „Změnilo se to tu tak, že to tu sám nepoznávám.“
„Podvodník,“ řekl Pinchinat a měl sto chutí dát intendantovi facku.
Faktem je, že změny, pokud k nějakým došlo, proběhly velmi rychle. Sandwichské ostrovy ještě donedávna od roku 1837 tvořily konstituční monarchii, s dvěma sněmovnami. Do sněmovny notáblů volili pouze majitelé pozemků, do sněmovny poslanců pak všichni gramotní občané. Členové první sněmovny byli voleni na šest let, druhé na dva roky. Každá sněmovna měla čtyřiadvacet poslanců, kteří se usnášeli v souladu s královským ministerstvem, tvořeným čtyřmi královskými poradci.
„Takže tu byl král,“ řekl Yvernes, „dokonce konstituční, ne nějaká opice s peřím, a cizinci se mu přicházeli poklonit.“
„Jsem si jist, že tohle veličenstvo nemělo v nose kroužky,“ řekl Pinchinat, „a že mělo umělé zuby zhotovené nejlepšími dentisty nového světa.“
„Civilizace… civilizace!“ opakoval první houslista. „Kanakové potřebovali umělé zuby, když pojídali své válečné zajatce.“
Musíme našim snílkům odpustit, že na věc takto pohlíželi. Ano, v Honolulu býval král nebo královna Lilinokalani, nyní zbavená trůnu, která bojovala za práva svého syna proti nárokům, jež si na havajský trůn činila jakási princezna Kaiulani. Prostě, souostroví bylo dlouhou dobu v revolučním období, stejně jako některé státy v Americe a Evropě, kde panovaly podobně poměry. Nevyvolalo to pak mohutný zákrok havajské armády a neskončilo to nějakou proklamací a převratem? Ne. Tak zvaná armáda se totiž sestávala ze dvou set padesáti nováčků a dvou set padesáti dobrovolníků. S pěti sty muži se vláda nesvrhne, a to ani na tichomořských ostrovech.
Byli tu však ostražití Angličané, jejichž přízně patrně požívala princezna Kaiulani. Japonská vláda naproti tomu měla zájem získat nad ostrovy protektorát a vsázela na své přívržence mezi Kulimi, čínskými dělníky, kteří ve velkém počtu pracovali na plantážích. Co tomu říkali Američané a proč zasáhli? To byla otázka, kterou položil Frascolin Kalixtu Mumbarovi.
„Američané? Ti o protektorát nestáli,“ odpověděl intendant. „Byli by ovšem rádi, kdyby měli na Sandwichských ostrovech námořní základnu pro lodi své Tichomořské flotily. To by jim bývalo naprosto stačilo.“
Přesto král Kamehameha v roce 1875 při návštěvě prezidenta Granta ve Washingtonu svěřil souostroví pod ochranu Spojených států. O sedmnáct let později, když pan Cleveland přijal rezoluci o znovudosazení královny Lilinokalani na trůn Sandwichských ostrovů, kde mezitím byla zřízená republika v čele s prezidentem Sanfordem Dolem, se však v obou zemích ozvaly mohutné protesty.
Na tom se ale už nedalo nic změnit. Tak to jistě stálo v knize osudů národů, starých i nových, a nyní od 4. července 1894 jsou Havajské ostrovy republikou s prezidentem Dolem.
Standard Island se tu zdržel asi dvanáct dní. Mnoho jeho obyvatel chtělo využít možnosti prohlédnout si Honolulu a jeho okolí. Rodiny Coverleyova a Tankerdonova, přední notáblové Milliard City, se nechaly každý den vozit do přístavu. Přestože ostrov na šroubu se u Havajských břehů objevil již podruhé, obdiv Havajanů neznal mezí. Chodili obdivovat tento zázrak přímo v zástupech. Policie Cyra Bikerstaffa, která nerada vpouštěla cizince na ostrov, samozřejmě každý večer dohlédla na to, aby se návštěvníci ve stanovenou dobu vrátili zpátky. Díky těmto bezpečnostním opatřením se na Klenotu Pacifiku nemohli bez povolení, které se nezískávalo snadno, zabydlet žádní vetřelci. Přestože z obou stran přicházely pouze dobré zprávy, k navázání oficiálních styků mezi oběma ostrovy nedošlo.

Kvarteto podniklo několik zajímavých výletů. Domorodci se Pařížanům líbili. Byli rázovití, měli snědou pleť, výraznou a příjemně hrdou tvář. Přestože měli republiku, stále asi vzpomínali na bývalou nezávislost. „Vzduch naší země je svobodný," říkalo jedno jejich přísloví, ale oni už svobodní nebyli.
Po dobytí ostrovů Kamehamehou v roce 1837 byla ustavena monarchie a každý ostrov byl zvlášť spravován jedním guvernérem. V současné době, v období republiky, byly ostrovy dále rozděleny na kraje a ty potom na okresy.
„Tak vida," řekl Pinchinat. „Schází tu už jenom prefekti, podprefekti a radové prefektury s konstitucí z roku VIII."
„Mě to nezajímá," prohlásil Sebastian Zorn.
Bylo by škoda neprohlédnout si nejkrásnější kouty Oahu. Byly kouzelné, i když jejich květena nebyla příliš rozmanitá. V pobřežním pásu rostlo mnoho kokosových i jiných palem, chlebovníky, aleurity triloba, které poskytují olej, riciny, durmany a indigové keře. V údolích zavlažovaných horskými potoky, pokrytých bujnou menervií, byla hojnost stromovitých křovin chenopodií a halapepe - obrovských kapradin. Lesní pásmo sahalo do výše dvou tisíc metrů a bylo tvořeno dřevinami, vysokými myrtami, obrovskými rebarborami a zelenými lijánami, které se jako klubko hadů spouštěly z větví.
Pokud jde o vývozní plodiny, pěstovala se zde rýže, kokosové ořechy a cukrová třtina. Místní obchod mezi jednotlivými ostrovy se soustřeďoval v Honolulu a odtud se zboží posílalo do Ameriky.
Zvířena nebyla příliš různorodá. Na rozdíl od Kanaků, kteří se snažili splynout se vzdělanějšími národy, se zvířata naprosto odmítala přizpůsobit novým poměrům. Výjimku tvořila domácí zvířata - vepři, slepice, kozy. Kromě několika párů divokých prasat vysoká zvěř na ostrově nežila. Bylo tam hodně moskytů, kterých se lze jen těžko zbavit, velký počet škorpionů a různých druhů neškodných ještěrek a dále ptáci, kteří vůbec nezpívají, např. ‚00' nebo ‚drepanis pacifica' s černým žlutě zdobeným peřím, ze kterého byl utkán pověstný plášť Kamehamehy, na němž pracovalo devět generací domorodců. Za pozornost stojí také obyvatelstvo. Souostroví bylo civilizováno po vzoru Spojených států - byly tu vědecké společnosti, školy s povinným vyučováním, které se spoluúčastnily na pařížské výstavě roku 1878, bohaté knihovny a časopisy, vycházející anglicky a kanacky. Notáblové na ostrovech byli totiž většinou Američané a jejich jazyk tu byl stejně obvyklý jako jejich peníze. Rádi zaměstnávali Číňany z Nebeské říše, na rozdíl od podnikatelů v západní Americe, kteří se tím chtěli vyhnout metle s příznačným pojmenováním ‚žlutý mor'.
Od chvíle, kdy Standard Island zakotvil, konaly malé lodi plné výletníků z hlavního města Oahu časté plavby. Za tak krásného počasí a tak klidného moře není nic příjemnějšího než výlet na dvacet kilometrů vzdálený ocelový ostrov, kde celní úředníci konali velmi přísné prohlídky.
Mezi výletními loděmi bylo možno spatřit lehkou loďku, která každý den pravidelně kroužila ve vodách okolo ostrova na šroubu. Byla to malajská ‚ketč' se dvěma stěžni a pruhovanou zadní částí, obsluhovaná asi dvaceti muži pod velením kapitána velmi energického výrazu.
Guvernér nepojal žádné podezření, ačkoliv by ho taková vytrvalost mohla znepokojit. Posádka neustále pozorovala celou plochu ostrova a při plavbě od jednoho přístavu k druhému si kukátkem prohlížela pobřeží. Pokud by osádka lodě měla skutečně nepřátelské úmysly, co by zmohla proti deseti tisícům obyvatel ostrova? Nikdo se pohybem ketče nezabýval, ať plula po moři ve dne nebo v noci, ani námořní správa v Honolulu nebyla interpelována stran té záležitosti.
Kvarteto se s ostrovem Oahu rozloučilo 10. července. Standard Island byl na další cestu připraven časně ráno a jeho mohutné stroje se daly do práce. Na místě se otočil a zamířil směrem k jihozápadu, jako by chtěl plout k ostatním Havajským ostrovům a musel proto využít mořského rovníkového proudu, který teče od východu k západu, proti směru toho, který omývá ostrovy ze severu.
Kvůli pohodlí svých obyvatel, usazených na levém pobřeží, se Standard Island držel stále mezi ostrovy Molokai a Kanai, který je jedním z nejmenších v souostroví a vypíná se na něm sopka Nirhau vysoká tisíc osm set metrů, z níž vystupuje načernalý dým. U jejího úpatí se tyčí příkré břehy korálového útesu a nad nimi se rozkládá řada mořských písčin a ozvěna prudkých nárazů mořských vln se mezi ostrovy kovově rozléhá. Byla už noc a pohyblivý ostrov stále ještě pobýval v úzkém průplavu, ale pod řízením Ethela Simcoea se nebylo čeho bát. V okamžiku, kdy slunce zapadlo za vrcholky Lanaie, nemohly hlídky vidět ketč, která se vydala z přístavu za Standard Islandem a snažila se udržet v jeho blízkosti. Ostatně, nebyl prý důvod se přítomností malé malajské loďky znepokojovat.
Druhý den, když se rozednilo, byla ketč pouhým bílým bodem na severním obzoru.
Ten den plavba pokračovala mezi Kaluhani a Mani, ostrovem s hlavním městem Lohaina, přístavem velrybářských lodí, který v Sandwichském souostroví zaujímá druhé místo. Heleahala, Dům slunce, se zde vypíná jako zářící hvězda do výšky tří tisíc metrů.
Následující dva dny cesta vedla podél břehu velikého Havaje, jehož hory jsou, jak již bylo řečeno, nejvyšší na souostroví. V zálivu Kealakeačua byl roku 1779 zavražděn kapitán Cook, když ho předtím domorodci přijali jako boha. Toto souostroví objevil rok před tím a dal mu jméno Sandwich na počest slavného ministra Velké Británie. Hilo, hlavní sídlo ostrova, které se rozkládá na východní straně, není vidět, zato však lze spatřit kailu ležící na straně západní. Na ostrově Havaj je padesát sedm kilometrů železnic, které slouží k přepravě potravin a naše kvarteto vidělo i bílý kouř jejich lokomotiv.
„To tak ještě scházelo!" zvolal Yvernes.
Následujícího dne Klenot Pacifiku opustil tyto břehy, zatímco ketč obeplula krajní výběžek Havaie, na němž se vypínala nejvyšší hora Lanua-Loa s vrcholem vysokým čtyři tisíce metrů, ztrácejícím se v oblacích.
„Nechali jsme se napálit!" zvolal Pinchinat.
„Máš pravdu," odpověděl Yvernes, „měli jsme sem přijít před sto lety. Ale to bychom nepluli na tomto pamětihodném ostrově na šroubu."
K čertu! Místo divochů s peřím, které nám sliboval ten potměšilý Kalixt, tu domorodci chodí v krátkých kabátcích a

zahnutých límcích. Zatraceně. Zlaté doby kapitána Cooka. „
„Co kdyby byli bývali lidožrouti Tvoji výsost snědli?“ zeptal se Frascolin. „To by nevadilo. Zemřel bych s vědomím, že jsem byl… jednou v životě… milovaný jen kvůli sobě samotnému.“

X. Plavba přes rovník

Od 23. června, kdy se slunce začalo vracet k jižní polokouli, bylo potřeba dříve, než se zkazí počasí, opustit toto podnebné pásmo. A protože slunce na své zdánlivé pouti zamířilo k rovníku, bylo nutné jej předběhnout tam, kde panuje příjemné podnebí a měsíce listopad, prosinec, leden a únor jsou navzdory svému pojmenování stejně teplé jako měsíce letní. Standard Island musel vzdálenost tří tisíc kilometrů dělící Havajské a Markýzské ostrovy urazit co nejrychleji, a proto nasadil svou nejvyšší cestovní rychlost.
Vlastní Polynésie se rozkládá v oblasti ohraničené na severu rovníkem a na jihu obratníkem Kozoroha. Na rozloze pěti milionů kilometrů se nachází jedenáct souostroví, složených ze sto dvaceti ostrovů, jejichž povrch činí deset tisíc kilometrů. Malých ostrůvků je tu na tisíce. Vlastně to jsou vrcholky podmořských hor, které se jako pohoří táhnou od severozápadu k jihovýchodu až k Markýzským ostrovům a ostrovu Pitcairn, a tvoří téměř rovnoběžné větve.
Kdybychom si představili tuto obrovskou nádrž prázdnou, kdyby Kulhavý ďábel, osvobozený Kleofášem, najednou odstranil ty spousty vody, jako to udělal s madridskými střechanů, před našima očima by se objevila fantastická krajina. Mohlo by se jí svými rozměry vyrovnat Švýcarsko, Norsko nebo Tibet? Většina takových podmořských hor je sopečného Původu, některé mají původ madreporický a jsou tvořeny vápencem, zatvrdlým v koncentrických vrstvách, vyloučeným polypy, primitivními živočichy, obdařenými nesmírnými reprodukčními schopnostmi. Nejmladší z těchto ostrovů jsou holé, bez rostlinného pokryvu, jiné jsou zarostlé od úpatí až po vrchol. Ty jsou nejstarší a jsou korálového původu. Pod hladinou Tichého oceánu byla tedy pohřbená skutečná krajina a Standard Island jí proplouval jako balón mezi vrcholy Alp nebo Himalájí, jenom nebyl v tomto případě nesen vzduchem ale vodou.
Stejně jako se můžeme na pevnině setkat s mohutnými vzdušnými proudy, pod hladinou oceánu můžeme nalézt proudy vodní. Jeden z nich postupuje od června do října, kdy slunce postupuje k obratníku Raka, od východu k západu a ve spodních vrstvách se rozděluje na dva protiproudy. U Tahiti je možno pozorovat čtyři různé proudy. Jeden z nich přichází velmi nepravidelně a ruší příliv a odliv, nebo ho alespoň zeslabuje tak, že je téměř neznatelný. Podnebí zmíněných souostroví je velmi rozmanité - hornaté ostrovy zadržují mračna a ta je potom v podobě deště zavlažují, ostrovy nížinaté jsou naopak sušší, protože vanoucí větry odnášejí vodní páry pryč.
Bylo by přinejmenším zvláštní, kdyby v knihovně Kasina nebyly podrobné mapy Tichého oceánu. Byla jich tam k dispozici dokonce celá sbírka a Frascolin, nejvážnější člen kvarteta, ji často navštěvoval. Yvernes dával přednost obdivování stále nových a nových půvabů, kterých se mu dostávalo na cestě pohyblivého ostrova a vůbec si nechtěl zatěžovat mozek zeměpisnými údaji. Pinchinat zase na všechno pohlížel s humorem a fantasií. Pokud jde o Sebastiana Zorn a, tomu se cesta vůbec nelíbila a nejevil o ní zájem.
Polynésií se tedy Frascolin zabýval sám, studoval její nejvýznamnější souostroví, ostrovy Nízké, ostrovy Markýzské, ostrovy Společenské, Pomotu, ostrovy Cookovy, ostrovy Tonga, Samojské, Australské, Walliské, Fanningské, a také samostatné ostrovy, jako Nine, Tokolan, Phoenix, Manahiki, Paques, Salay Gomez a další. Věděl, že vládu na většině souostroví, měli v rukou mocní náčelníci, jejichž vliv nikdy nebyl popírán, přestože byli nuceni přijmout protektorát. A věděl také, že chudé vrstvy jsou podřízeny bohatým. Dozvěděl se, že domorodci jsou bramínské, muslimské, protestantské a katolické víry a že katolíci převažují zvláště na ostrovech závislých na Francii, a to hlavně kvůli větší okázalosti bohoslužeb. Dokonce věděl i to, že jazyk domorodců má velmi jednoduchou abecedu, skládající se z pouhých třinácti až sedmnácti hlásek a je velmi ovlivněn angličtinou a jednou zřejmě bude angličtinou pohlcen. Zjistil také, že z národopisného hlediska, obyvatelstvo Polynésie bohužel vymírá, protože kanacký typ, tj. typ lidí žijící na jih od rovmlm s mnohem světlejší pletí, než obyvatelé oblastí severně od rovníku, je velmi krásný. A pak že Polynésie nic neztratí, když budou asimilováni jinými národy! Toto a ještě spoustu dalších věcí se dozvěděl při rozhovorech s kommodorem Ethelem Simcoem, a když se ho jeho přátelé na něco ptali, vždycky jim dokázal odpovědět. Pinchinat mu také neřekl jinak, než „Znalec tropů“.
To byly tedy hlavní skupiny ostrovů, mezi nimiž měl Standart Island naplánovanou cestu se svými bohatými obyvateli. Právem si zasloužil označení šťastný ostrov, protože tu bylo postaráno o veškeré materiální a do jisté míry i duchovní blaho. Přesto však existovaly obavy, že tento stav bude zkalen sočením, žárlivostí a neshodami, různými otázkami osobního vlivu a předáctví, které Milliard City rozdělovaly na dva tábory stejně, jako bylo město rozděleno na tábor Tankerdonův a Coverleyův. V každém případě umělcům, kterým byla tato záležitost naprosto lhostejná, sliboval nastávající zápas zajímavou podívanou.
Jem Tankerdon byl Yankee od hlavy k patě. Měl zvláštní uzavřenou povahu, statnou postavou a narezlé vousy a krátké vlasy. Přes svůj věk šedesáti let měl stále živé oči s lesklou zornicí a téměř žlutou rohovkou, jako mají psi.
Byl vysoký, měl hřmotné tělo a silné údy. Byl ztělesněním zálesáka razícího si cestu prérií, ale takovou, po které se hnala stáda vepřů na porážku do Chicaga. Byl to prudký člověk. Působením různých vlivů by mu mohly zjemnět mravy, ale chybělo mu základní vzdělání. Rád hromadil bohatství a stále měl, jak říkal, „zvučné kapsy“, ale patrně se domníval, že je stále ještě nemá dost plné, protože ho spolu s několika dalšími napadlo začít znovu obchodovat.
Paní Tankerdonová byla Američanka, dobrá manželka, velmi podřízená svému muži. Byla vynikající matkou, milá na své děti, předurčená vychovávat početné potomstvo, a svou úlohu také svědomitě plnila. Když už se několik miliard mělo rozdělit mezi přímé potomky, proč by jich nemohl být tucet? A ona ho měla.
Z celé rodiny upoutal pozornost kvarteta především nejstarší syn, který měl v našem příběhu sehrát jistou roli. Walter Tankerdon byl velmi elegantní, měl průměrné schopnosti, sympatické chování a vystupování a podobal se spíše paní

Tankerdonové, než hlavě rodiny. Byl poměrně vzdělaný a procestoval Ameriku i Evropu. Cestoval hodně, ale jeho zvyky a sklony ho pokaždé znovu přivábily k nenáročnému životu na Standard Islandu. Ovládal všechny sporty a mezi miliardářskou mládeží vynikal v tenisu, pólu, golfu i kroketu. Nebyl příliš pyšný na bohatství, kterého se mu jednou dostane, a měl dobré srdce. Protože na ostrově nebyli žádní chudáci, nikdy neměl příležitost projevit svou dobročinnost. Dalo by se říct, že by bylo jenom dobře, kdyby se mu jeho bratři a sestry podobali. Ti zatím nedorostli věku, aby se mohli ženit a vdávat, a tím spíše on, kterému již táhlo na třicet, by mohl pomýšlet na sňatek. Myslí na něj skutečně? Uvidíme.
Mezi rodinou Tankerdonovou, nejvýznamnější v Bâbordské části, a rodinou Coverleyovou, nejváženější v části tribordské, bylo možno shledat nápadný rozdíl. Nat Coverley měl mnohem jemnější povahu než jeho sok. Po svých předcích byl francouzského původu a jeho bohatství nepocházelo z nitra země v podobě naftových pramenů, ani z kouřících vnitřností vepřového dobytka. Všechno, co měl, pocházelo z průmyslových podniků, železnic a bankovních domů. Vůbec se netajil tím, že chce v klidu užívat svého bohatství a postavil by se všem pokusům přeměnit Klenot Pacifiku na obrovskou továrnu nebo velký bankovní dům.
Byl vysoký, měl hezkou, souměrnou hlavu a bílé vlasy. Nosil plnovous, jehož hněď byla protknuta několika stříbrnými nitkami. Byl poměrně chladný, měl odměřené chování a mezi notábly, kteří v Milliard City udržovali tradice vysoké jihoamerické společnosti, zaujímal první místo. Miloval umění, vyznal se v malířství i v hudbě, rád mluvil francouzsky, jazykem mezi Triborďany velmi oblíbeným, miloval literaturu americkou stejně jako evropskou, a když k tomu byla příležitost, dával své uznání najevo provoláním bravo, zatímco drsní zástupci Dalekého západu a Nové Anglie volávají hurá a hip.
Odhadneme-li, že paní Coverleyové, která byla o deset let mladší, než její manžel, bylo asi čtyřicet let, nebudeme daleko od pravdy. Byla to elegantní, uhlazená žena, původem z polokreolské rodiny staré Lousiany. Dobře hrála na klavír a sotva by nějaký Reyer 20. století její piano mohl pohanět. Kvarteto mělo příležitost si s ní zahrát v jejím paláci na Patnácté třídě a k jejímu talentu jí mohlo jenom blahopřát.
Nebesa manžele Coverleyovy neobdařila tak, jako manželství Tankerdonových. Jedinými dědičkami obrovského jmění, na něž Coverley nebyl zdaleka tak hrdý jako Tankerdon, byly tři dcery. Byly velmi hezké a mezi šlechtou i finančníky obou polokoulí by se jistě našlo dost nápadníků, kteří by je rádi požádali o ruku, kdyby přišel čas je provdat. Ostatně v Americe nebyla obrovská věna žádnou vzácností. Před několika málo lety se mluvilo o slečně Terryové, o kterou se ucházeli nápadníci už od jejích dvou let, a to kvůli věnu sedmi set padesáti milionů… Snad se nakonec provdala podle své vůle a výhoda být nejbohatší ženou ve Spojených státech se nestala překážkou jejímu štěstí.
Nejstarší dceři manželů Coverleyových Dianě, nebo krátce Dy jak jí doma říkali, bylo dvacet let. Byla to moc hezká dívka, v níž se spojovaly tělesné i duševní vlastnosti otce i matky. Měla hezké modré oči, krásné rusohnědé vlasy a pleť svěží jako růžový kvítek v rozpuku, měla milou a elegantní postavu. Mladí lidé v Milliard City ji zbožňovali a nikdy by nedovolili nikomu cizímu, aby se toho „zázračného pokladu“ zmocnil, abychom se vyjádřili přesně. A pan Coverley by snad rozdíl náboženského vyznání nepovažoval za překážku sňatku, který by zajistil štěstí jeho dcery. Dvě nejbohatší rodiny na Standard Islandu však od sebe dělily otázky společenské rivality.
Zdálo se, že Walter Tankerdon je jako stvořený stát se jednoho dne manželem Diany Coverleyové, ale na něco takového nebylo ani pomyšlení… To by se ostrov spíše rozpadl na kusy a s ním zahynuli Bâborďané na jedné jeho polovině a Triboďané na druhé, než by byla podepsána taková smlouva.
„Stará se snad láska o překážky?“ prohodil několikrát intendant a blýskal přitom očima za zlatým skřipcem.
Nezdálo se však, že by Walter Tankerdon choval k Dianě Coverleyové zvláštní náklonnost, spíše naopak. A pokud mezi nimi nějaký cit byl, oba dva ho tajili, což bylo typickým rysem vybrané společnosti v Milliard City.
Plovoucí ostrov při své cestě směrem k rovníku pokračoval podél sto šedesátého poledníku. Před ním se rozkládala ta část Tichého oceánu, kde je možné se na ostrovech a ostrůvcích setkat s největšími plochami bez rostlinného porostu. Hloubka v jejich okolí dosahovala až dvou mil. Dne 25. července pluli nad Belknapovým příkopem, propastí hlubokou šest kilometrů, odkud se za pomoci šňůry s olůvkem daly vytáhnout nádherné lastury nebo zoofyty, díky své stavbě schopné snášet hydrostatický tlak dosahující šesti atmosfér.
O pět dní později Standard Island proplouval kolem skupiny ostrovů, které patřily k Anglii přestože nesly pojmenování Americké. Po pravé straně zůstaly Palmyra a Suncarung a Standard Island se až na pět mil přiblížil k hlavnímu ostrovu souostroví Fanningu, jednomu z guánových ostrovů. Tvořily ho z větší části holé vrcholky vyčnívající z vody. Spojené království z nich prozatím nemělo valného užitku, avšak je známo, že jakmile jednou někam vstoupí, nikdy už neopustí, čeho se jednou zmocnila.
Každý den, zatímco přátelé se procházeli v parku nebo v okolní krajině, Frascolin, kterého zajímalo všechno, co se týkalo plavby, přicházel k Přední baterii. Často se setkával s kommodorem Simcoem a ten ho ochotně seznamoval se všemi přírodními úkazy v oněch mořích. Druhý houslista pokaždé, když zjistil něco zajímavého, neváhal se o to podělit s ostatními. Nedokázal se jim například nesvěřit se svým obdivem k jevu, který příroda bezplatně nabízela v noci z 30. na 31. července.
Již odpoledne se objevilo obrovské hejno hvězdic, pokrývající několik čtverečních mil. S takovou spoustou medúz se obyvatelstvo ostrova ještě nikdy nesetkalo. Někteří přírodovědci je také nazývají Oceánie. Byli to velmi primitivní živočichové s polokulovitým tvarem těla a podobaly se výtvorům rostlinné říše a ať byly jakkoli žravé, byly považovány spíše za rostliny, protože žádná z nich, jak se zdálo, potravu nepřijímala. Oceánie, typické pro tropické pásmo Tichého oceánu, připomínaly průhledné, pestrobarevné deštníky lemované chapadly. Byly velké jen asi dva až tli centimetry, a tak není těžké si domyslet, že jich na takové ploše musely být celé miliardy.
Když v Pinehinatově přítomnosti byla řeč na taková čísla, Jeho výsost podotkla: „To přece nemůže ctěné notábly Standard Islandu vůbec zarazit, vždyť miliarda je pro ně naprosto běžná číslovka.“

Po setmění mnoho lidí spěchalo k terase chráněné Přední baterií. Tramvaje byly v pohybu, elektrické vagóny byly plné zvědavců. V patřičném odstupu tu byli i Covereyovi a Tankerdonovi. Pan Jem nepozdravil pana Nata, a ten zase nepozdravil pana Jema. Rodiny na sebe nevražily. Yvernes a Pinchinat měli čest stýkat se s paní Coverleyovou a její dcerou, které je pokaždé velmi přívětivě přijaly. Waltera Tankerdon a možná trochu mrzelo, že se zábav nemůže také účastnit, a slečna Diana by možná přivítala možnost chvíli mluvit s mladým mužem.
To by byl skandál! To by byly zprávy ve společenských rubrikách Starboard Chroniclc nebo New Herald!
Když se úplně setmělo, tak, jak je to možné jen za tropických nocí jiskřících hvězdami, zdálo se, že Tichý oceán ozařuje své nejvzdálenější hlubiny. Nekonečný koberec byl pokrytý fosforeskujícím leskem s modrým nebo růžovým odrazem, podobným světélkování nespočetných rejů svatojánských mušek. Světélkování bylo tak silné, že při jeho světle bylo možné číst, jako při světle polární záře.Bylo to jako kdyby v noci světelné výrony Tichého oceánu vyzařovaly světlo, které mu za dne posílaly sluneční paprsky.
Přední část Standard Islandu se zařezávala do hejna medúz a dělila ho na dva proudy podél kovového pobřeží.
Uplynulo sotva několik hodin a ostrov byl obklopen kolem dokola těmito světélkujícími živočichy, jejichž světelný proud se nikterak nezmenšil. Bylo to jako aureola, gloriola, jakými bývají obklopeni svatí, nymbus měsíčních paprsků, zářící kolem hlavy Krista. Tento úkaz trval až do rozbřesku. Pak začaly barvy pohasínat.
O šest dní později se Klenot Pacifiku dotkl onoho velkého přesně stanoveného pomyslného kruhu na zeměkouli, který obzor rozděluje na dvě shodné poloviny. Z tohoto místa bylo vidět současně oba nebeské póly, jeden na severu, ozářený světlem Polárky, druhý na jihu, ozdobený jako prsa vojína Jižním křížem. Je potřeba připomenout, že hvězdy jako body této rovníkové čáry, každý den jakoby opisovaly kolmé kruhy po obzoru.
Pokud chcete zažít dny úplně stejně dlouhé jako noci, je to možné jen v této oblasti, na místech, které protíná rovník a tam byste se v takovém případě měli usadit. Standard Island od svého vyplutí od Havajských ostrovů urazil asi šest set kilometrů. Bylo to podruhé od té doby, co byl vybudován, kdy přejížděl přes rovník z jedné polokoule na druhou, přičemž nejdříve zamířil k jihu a pak se obrátil k severu. U příležitosti tohoto okamžiku měla být pro obyvatele ostrova uspořádána slavnost. V parku probíhaly dvě veřejné hry, konaly se výlety kolem ostrova v elektrických vozech a v kostele a v katedrále náboženské obřady. Na prostranství u observatoře byl připraven obrovský ohňostroj, jehož rakety, háďata a pestrobarevné koule měly soupeřit se září hvězd na obloze. Slavnost měla napodobovat obyčeje, které se konají na lodích právě překračujících rovník, pendant rovníkového křtu. Tento den také bývá určen pro křest dětí, narozených po vyplutí ze zálivu Sv. Magdaleny a obdobný obřad se také vykonává na cizincích, kteří dosud nebyli na jižní polokouli.
„Nás to čeká také," řekl Frascolin přátelům, „my budeme také pokřtěni." „To by tak ještě scházelo!" durdil se Sebastian Zorn a rozhořčeně při tom gestikuloval.
„Ale ano, vážený dříči basy!" odpověděl Pinchinat. „Vylejou nám na hlavu vědro nesvěcené vody, položí nás na rozviklanou lavici, pak nás hodí do vany a potom se nám představí hodný Rovník v průvodu šašků a celé nás pomaže hrncem černidla."
„Ať je ani nenapadne si myslet, že s nimi budu hrát takovou komedii!"
„Budeš muset," řekl Yvernes. „Každá země má své zvyky a hosté by se jim měli přizpůsobit."
„Ale ne, když tu jsou drženi proti své vůli!" křičel neoblomný náčelník kvarteta.
Ohledně karnevalu, jímž se baví lodi, když překračují rovník mohl být klidný.
Neměl proč se bát návštěvy hodného Rovníku. Nikdo ani jeho, ani jeho přátele nebude polévat mořskou vodou, ale nejlepším šampaňským. Nebude se s nimi zacházet způsobem obvyklým na rovníku. Něco takového by se mohlo stát mezi námořníky, ale ne mezi tak vážnými lidmi, jako jsou obyvatelé Standard Islandu.
Slavnost se konala odpoledne 5. srpna. Kromě celníků, kteří nesměli opustit svá stanoviště, dostali všichni zaměstnanci dovolenou. Všechna práce ve městě i v přístavech se zastavila. Nepracovaly ani šrouby. Akumulátory byly dost silné, aby všechno dostatečně osvětlily a ještě dodávaly elektrický pohon. Ostrov nebyl zakotvený a mořský proud ho lehce unášel k čáře, dělící od sebe zemské polokoule.
V protestantském chrámu i v kostele Panny Marie se konaly zpívané mše a varhany tam zněly naplno. Hlavní zábavy v parku nebo sportovní utkání se odehrávala s obdivuhodným zaujetím. Účastnily se jich všechny skupiny obyvatelstva. Nejbohatší gentlemani, v čele s Walterem Tankedronem, v tenisových a golfových zápasech předváděli přímo zázraky. Jakmile slunce zapadlo kolmo za obzor, a po soumraku trvajícím všeho všudy tři čtvrtě hodiny, začaly přes celé prostranství létat rakety ohňostroje. Pak přišla bezměsíčná noc v celém svém velkolepém rozpuku.
Jak jsme již předeslali, kvarteto bylo pokřtěno rukou Cyra Bikerstaffa ve velkém sále ostrova. Guvernér jim podal pěnící poháry a šampaňské teklo proudem. Umělci se drželi vdovy Cliquotovy a Roderera. Sebastian Zorn byl velmi mrzutý, že se musí podrobit křtu, který mu v ničem nepřipomínal slanou vodu, kterou jeho rty ochutnaly v prvních dnech po narozeníI.
Pařížané na takový projev přízně odpověděli tím, že zahráli nejlepší díla ze svého repertoáru: Bethovenovo deváté kvarteto f-dur, op. 59, kvarteto e-mol, op. 10 Mozarta, čtvrté kvarteto des, op. 17 Haydna a sedmé kvarteto andante, scherzo, capriccioso a fugu, op. 81 Mendelssohna, což byly vesměs lahůdky koncertní hudby. Vstup na koncert byl zdarma. Posluchači se tlačili v sále a mačkali se ve dveřích.
Museli dvakrát i třikrát přidávat. Guvernér předal hudebníkům zlatou medaili, lemovanou řadou velkých diamantů. Na jedné její straně byl znak Milliard City a na druhé francouzský nápis:

Věnováno kvartetu
SPOLEČNOSTÍ, OBECNÍ SPRÁVOU A OBYVATELSTVEM Standard Islandu

Žádná z těchto poct do hloubi duše nesmiřitelného viloncellisty nepronikla, a to jenom proto, že měl takovou povahu, což mu jeho přátelé vyčítali.
„Uvidíme, jak to všechno dopadne," odpověděl a třesoucí se rukou si kroutil vousy.
Večer, pět minut po desáté hodině měl Standard Island podle výpočtu hvězdářů překročit rovník. Přesně v tom okamžiku zazní výstřel z děla v Přední baterii. Baterie byla spojena drátem s elektrickým přístrojem uprostřed nádvoří observatoře. Tím byla uklidněna ješitnost notáblů, kteří byli pyšní na to, že mohou vyslat impuls, který způsobí výstřel.
Toho dne hrály významnou roli dvě osobnosti. Snadno si můžeme domyslet, že to byli Jem Tankerdon a Nat Coverley. Oba dva Cyru Bikerstaffovi způsobili značné potíže. Mezi radnicí a oběma částmi města probíhalo nelehké jednání a nebylo možné dojít k žádnému výsledku. Na guvernérovu žádost dělal Kalixt Munbar prostředníka, ale navzdory svému renomé a diplomatickým schopnostem, se intendant setkal s naprostým nezdarem. Jem Tankerdon nechtěl postoupit přední místo Natu Coverleyovi a ten zase nemínil ani o krok ustoupit Jemu Tankedronovi. Schylovalo se ke konfliktu.
Když se oba muži na nábřeží setkali tváří v tvář, hrozilo, že vypukne naplno. Stáli sotva pět kroků od přístroje. Stačilo se ho dotknout špičkou prstu… Davy, zneklidněné hrozícími potížemi způsobenými otázkou priority, zaplnily celou zahradu.
Po koncertě se Sebastian Zorn, Yvernes, Frascolin a Pinchinat odebrali na nábřeží a byli zvědavi, jak dopadne řevnivost, ztělesňující rivalitu mezi Bâborďany a Triborďany, která hrozila, že v budoucnosti přinese nepředvídatelné komplikace.
Oba notáblové přistoupili k přístroji, aniž by se předtím pozdravili, byť jen lehkým pokynutím hlavy.
„Doufám, pane, že mi neodepřete tu čest…," řekl Jem Tarkendon.
„Totéž očekávám od vás, pane," odpověděl Nat Coverley.
„Nemohu dopustit, aby před veřejností chyběla moje osoba…"
„Ani já nesnesu, aby moje osoba scházela…"
„Ještě uvidíme!" vykřikl Jem Tankerdon a udělal krok směrem k přístroji. Nat Coverley také udělal krok. Začaly se ozývat nespokojené výkřiky přívrženců obou stran. Walter Tankerdon byl připraven hájit práva svého otce, ale když spatřil slečnu Coverleyovou, která se držela trochu stranou, upadl patrně do rozpaků.
Guvernér i intendant byli samozřejmě na svých místech připraveni hrát úlohu prostředníků. Bylo velmi smutné, že nemohli bílou růži Yorkskou s červenou růží Lancasterskou svázat do jedné kytice. Kdo ví, zda tato zarputilá řevnivost nebude mít vzápětí následky stejně smutné, jakých byla v 15. století svědkem anglická šlechta?
Blížil se okamžik, kdy příď Standard Islandu protne rovník. Výpočet s přesností čtvrt vteřiny připouštěl omyl nanejvýš osmi metrů. Znamení z observatoře mohlo přijít každým okamžikem.
„Mám nápad," bručel Pinchinat.
„Jaký?" zeptal se Yvernes.
„Udeřím pěstí do tlačítka toho přístroje, a bude to…"
„Nedělej to!" řekl Frascolin a zadržel jej silnou rukou.
Zkrátka, nikdo nevěděl, jak to dopadne… Najednou se ozval výstřel… Nevyšel z Přední baterie, ale byl to dělový výstřel zdálky a byl docela zřetelně slyšet.
Zástup byl překvapen. Jak vysvětlit ránu z děla, které nepatřilo k dělostřelectvu ostrova?
Telegram z Tribord Harboru podal téměř okamžité vysvětlení: Svou přítomnost oznámila loď v nebezpečí, nacházející se dvě nebo tři míle od ostrova, a žádala o pomoc.
Neočekávané šťastné rozuzlení! Nikdo si už na spor u elektrického tlačítka a na oslavu překročení rovníku, ani nevzpomněl. Už na to nebyl čas. Plánovaný výstřel z děla zůstal v hlavni. Bylo to tak pro čest Tankerdonovy i Coverleyovy rodiny lepší.
Obecenstvo se hrnulo z nábřeží, a protože tramvaje nejezdily, ke hrázi Tribord Harboru všichni spěchali pěšky.
Když se na moři ozval signál, přístavní důstojník učinil všechna nezbytná opatření. V doku byl spuštěn elektrický člun, kotvící ve vnitřním přístavu. V okamžiku, kdy se přihnal zástup, právě nakládal tonoucí nešťastníky, z lodi, která se téměř okamžitě ponořila do hlubin Tichého oceánu.
Byla to ona malajská ketč, která sledovala Standard Island od okamžiku, kdy vyplul od Sandwichského souostroví.

XI. Markýzské ostrovy

Ráno dne 29. srpna se Klenot Pacifiku nacházel mezi 7°55' a 10°30' jižní šířky a 141° a 143°6' západní délky, měřeno od pařížského poledníku. Od Sandwichského souostroví urazil tři a půl tisíce kilometrů.
Souostroví se někdy také nazývá Mendana, a to po Španělovi, který roku 1595 objevil jeho jižní část. Pokud jsou ostrovy jmenovány jako Revoluční, je to proto, že jejich severozápadní část navštívil roku 1791 kapitán Marchand. A jmenuje-li se souostroví Nuka-Hiva, děje se tak po nejvýznamnějším z ostrovů souostroví. Bylo by však spravedlivé, aby bylo zmíněno i jméno Cookovo, protože slavný mořeplavec se s ostrovy seznámil roku 1774.
To vysvětloval kommodore Ethel Simcoe Frascolinovi, kterému to všechno připadalo jako naprosto logické, takže k tomu dodal:
„Souostroví by se také mohlo právem jmenovat Francouzské, protože na Markýzských ostrovech jsme trochu jako ve Francii."
Francouz by skutečně mohl toto souostroví, skládající se z jedenácti ostrovů a ostrůvků, přirovnat k francouzskému loďstvu, kotvícímu ve vodách Tichého oceánu. Největší by byly lodi první třídy „Nuka-Hiva" a „Hiva-Oa", prostřední křižníky nízných tříd „Hiau", „Uapu", „Uanka", nejmenší pak návěštní lodi „Motane", „Fatu-Hiva" a „Tan-Apa". Tyto

ostrůvky by samozřejmě byly jen nepatrnými střípky loďstva a faktem zůstává, že ostrovy se nemohly pohybovat jako Standard Island.
Dne 1. května 1842 se velitel tichomořské námořní stanice, kontraadmirál Dupetit-Thouars jménem Francie zmocnil tohoto souostroví, které od pobřeží Ameriky, Nového Zélandu, Austrálie, Číny, Moluckých ostrovů nebo Filipín dělil tisíc až dva tisíce mil. Měl by být za takových okolností kontraadmirálův čin pochválen nebo pohaněn? Opozice jej haněla, zatímco vládní kruhy jej chválily. Pro Francii bylo výhodné tady mít námořní základnu, kde by její rybářské lodě nalezly útočiště a mohly doplnit své zásoby. A až jednou bude otevřen Panamský průplav, zvýší se tím její obchodní význam. K základně by měly být připojeny ostrovy Pomotu a ostrovy Společenské, které jsou jejím přirozeným pokračováním, nebo by nad nimi měl být vyhlášen protektorát. Protože anglický vliv sahal až k severozápadním břehům tohoto obrovského oceánu, bylo na místě, že Francie ho hleděla vyvážit na pobřeží jihovýchodním.
„Máme tu k dispozici nějakou brannou moc? Jak je silná?“ zeptal se Frascolin svého ochotného průvodce.
„Až do roku 1859 byla na Nuka-Hivě jednotka námořního vojska. Když byla odvolána, střežit vlajku dostali na starosti misionáři, kteří ji hájili skutečně svědomitě,“ odpověděl kommodore Simcoe.
„Opravdu?“
„V Taio-Haé najdete pouze přidělence a několik vojáků pod velením jednoho důstojníka, který také vykonává úřad smírčího soudce…“
„Při sporech domorodců?“, „Domorodců i osadníků.“
„V Nuka-Hivě jsou také osadníci?“
„Ano, dva tucty.“
„Tak to si ani nemohou zahrát symfonii, ani harmonii, o fanfáře ani nemluvím!“
Markýzské ostrovy, které se rozkládají v délce jednoho sta devadesáti pěti mil a šířce čtyřiceti osmi mil, mají plochu něco přes třináct tisíc kilometrů a pouze dvacet čtyři tisíce domorodých obyvatel. To znamená, že na jednoho bílého osadníka připadá tisíc místních obyvatel.
Zvýšil by se počet obyvatel, kdyby byla mezi oběma Amerikami vytvořena nějaká dopravní komunikace? Pokud jde o počet obyvatel Standard Islandu, ten se již před několika dny zvýšil o posádku malajské ketče, složenou z deseti mužů a kapitána, kteří byli spatřeni na moři večer 5. srpna. Kapitán, jak jsme řekli již dříve, byl rázný člověk. Jmenoval se Sarol a bylo mu přes čtyřicet let. Jeho námořníci, veselí a statní hoši, pocházeli z nejzazších ostrovů západní Malajsie. Sarol je před třemi měsíci přivedl do Honolulu s nákladem kokosových ořechů. Když se tam Standard Island na deset dnů zastavil, vzbudil jejich zvědavost, třebaže připlouval ke všem souostrovím. Zatím se jim nepodařilo ho navštívit, protože povolení se nezískávalo snadno. Jejich ketč navíc vzápětí vyplula na moře a ostrov neustále ze všech stran pozorovala ze vzdálenosti nejvýše šedesáti nití. Vytrvalá přítomnost této lodi nevzbudila žádné podezření a ani o její vyplutí z Honolulu, několik hodin po kommodoru Simcoem, se nikdo nestaral. Ostatně, mohla snad loď na sto tun a posádkou dvanácti mužů nahánět strach? Jistěže ne, ale později toho možná budou litovat.
Když výstřel z děla upoutal pozornost důstojníka v Tribord Harboru, nacházela se ketč ve vzdálenosti pouhých dvou až tří mil od ostrova. Záchranný člun, vyslaný na pomoc, dorazil právě včas, aby kapitána a jeho mužstvo zachránil. Tento Malajec mluvil velmi dobře anglicky, což u části domorodců ze západního Tichého oceánu, není nic divného, protože v těch oblastech bez potíží získal převahu anglický vliv. Nebezpečí, v němž se posádka nacházela, bylo opravdu velké. Kdyby se byl záchranný člun zpozdil jen o několik minut, ketč by byla se vším všudy zmizela v hlubinách oceánu.
V noci z 4. na 5. srpna narazil do malajské ketče parník, plující plnou parou. Přestože loď kapitána Sarola měla zažehnutá signální světla, nevšiml si jí. Pro parník byla srážka patrně zanedbatelná, protože si - jak se zdálo - ničeho nevšiml a pokračoval dál ve své cestě. Nebo se alespoň tvářil, že se nic nestalo, což bohužel nebývá neobvyklé, a raději plnou parou uháněl dál, aby se vyhnul nepříjemnostem při vymáhání vysokého odstupného.
Tato srážka velký parník, jehož železný plášť se pohyboval velkou rychlostí, neohrozila, avšak pro malajskou loď se stala osudnou. Náraz ji zasáhl před prvním stěžněm, a stěží lze vysvětlit, proč se hned nepotopila. Držela se těsně nad hladinou a námořníci se pevně chytili jejích stěn. Kdyby byla bouřka, nebyl by vlnám, které nesly vrak, odolal ani jediný. Proud je naštěstí odnášel k východu a donesl je až k Standard Islandu.
Nicméně kommodore Simcoe, když se vyptával kapitána Sarola, se velmi podivil, jak se mohla napolo potopená loď dostat tak blízko k Tribord Harboru.
„Nedokážu si to nijak vysvětlit,“ odpověděl Malajec. „Váš ostrov za posledních dvacet čtyři hodin asi neurazil moc velkou vzdálenost.“
„To je jediné možné vysvětlení,“ odpověděl komodore Simcoe. „Na tom ostatně nezáleží. Vy jste zachráněni, a to stačí.“
Záchranný člun ke ketči dorazil v pravý čas. Když od ní byl na čtvrt míle, začala se od přídě potápět. Takto kapitán Sarollíčil událost nejdříve důstojníkovi, který řídil záchranný člun, pak kommodoru Simcoeovi a nakonec i guvernéru Cyru Bikerstaffovi. Poté byla kapitánovi i mužstvu poskytnuta nezbytná pomoc.
Vyvstala však otázka, kde mají být zachránění námořníci vysazeni. V okamžiku srážky pluli právě k Novým Hebridám. Standard Island, směřující k jihovýchodu, nemohl změnit směr své cesty a otočit se na západ. Cyrus Bikerstaff tedy nabídl zachráněným, že je vysadí na břehu Nuka-Hivy, kde budou moci počkat na nějakou obchodní loď plující na Nové Hebridy. Kapitána jeho lidé se na sebe podívali a zdálo se, že jsou velmi sklíčeni. Takový návrh totiž ubožáky bez jakýchkoli hmotných prostředků zarmoutil, protože všechno, co měli, ztratili zároveň s lodí a jejím nákladem. Čekat na Markýzských ostrovech znamenalo, že tam budou muset určitou dobu pobýt a mezitím tam musejí být z něčeho živi.
„Pane guvernére,“ řekl kapitán prosebně, „zachránili jste nás a nevíme, jak bychom vám měli dát najevo svou vděčnost… ale přesto bychom vás rádi poprosili, abyste s naším vysazením počkali na příznivější okolnosti…“
„Jak tomu mám rozumnět?“ zeptal se Cyrus Bikerstaff.

„V Honolulu se povídalo o tom, že Standard Island zamíří na jih k Markýzským ostrovům, Pomotu a Společenským ostrovům a pak se vydá na západ Tichého oceánu…“
„Přesně tak,“ řekl guvernér, „a než se vrátí do zálivu Sv. Magdaleny, nepochybně popluje až k ostrovům Fidži.“
„Fidži je anglické souostroví,“ doplnil kapitán. „Tam jistě získáme dostatek prostředků k návratu na Nové Hebridy, které od nich nejsou příliš vzdálené… Kdybyste nás mohl dopravit až tam…“
„V tomto ohledu vám nemohu slíbit nic určitého,“ odpověděl guvernér. „Máme zakázáno brát na ostrov cizince. Počkejte, až dorazíme do Nuka-Hivy. Požádám kabelovým lanem Správu v zálivu Sv. Magdaleny o vyjádření a pokud přivolí, dopravíme vás na ostrov Fidži, odkud se budete moci snadno dostat domů.“
Malajci tedy prozatím zůstali na palubě Standard Islandu.
Dne 29. srpna se na obzoru na cestě pasátních větrů objevily ostrovy. Obdobnou polohu mají také ostrovy Pomotu a Společenské, kde mírné větry přinášejí příjemné teplo a zdravé podnebí.
Kommodore Simcoe se u této severozápadní skupiny ostrovů objevil v časných ranních hodinách. Spatřil nejprve písčité souostroví, na mapách označované „Korálové ostrůvky“, na něž moře velmi silně naráží svými proudy. Souostroví zůstalo nalevo a hlídky brzy ohlásily první ostrov Fetun s velice strmými břehy, dosahujícími výšky čtyř set metrů.
Za ním byl ostrov Hiau, vysoký šest set metrů, který je na jedné straně velmi suchopárný, ale na druhé straně je svěží a zelený se dvěma zátokami vhodnými pro malé lodi.
Všichni, kromě Sebastiana Zorna, který měl stále špatnou náladu, se ve společnosti Ethela Simcoea a několika jeho důstojníků posadili na věži. Nedivili se tomu, že název Hiau vyvolal u Jeho Výsosti několik onomatopoických zvuků.
„To je určitě osada koček, které mají za náčelníka kocoura,“ řekl.
Také Hiau zůstal za nimi. Nechtěli zde zakotvit, protože mířili k hlavnímu ostrovu souostroví, o němž jsme se již zmínili a kde měl Standard Island nějakou dobu pobýt.
Druhého dne, 30. srpna, se Pařížané hned brzy ráno vrátili na své místo, protože již předešlého večera bylo vidět vrcholky Nuka-Hivy. Za pěkného počasí bývá horský hřbet vidět až na vzdálenost osmnácti nebo dvaceti mil a jelikož výška některých vrcholů dosahuje dokonce i dvanácti set metrů, jeví se jako pohoří, táhnoucí se kolem ostrova.
„Podívejte se na celé souostroví,“ řekl kommodore svým hostům. „Vrcholky jsou pusté, což je v tomto podnebí zvláštní. Rostlinstvo začíná ve dvou třetinách hor a postupuje do roklin a úžlabin a nádherně se táhne až k bílým pobřežním písčinám.“
„Jenom Nuka-Hiva jakoby byla výjimkou z pravidla,“ podotkl Frascolin, „zvláště pokud jde o střední pásy. Zdá se, že jsou neúrodné…“
„Protože plujeme od severozápadu,“ odpověděl kommodore Simcoe. „Ale až zatočíme k jihu, překvapí vás pravým opakem. Tam je všude spousta zeleně, lesy, vodopády vysoké tři sta metrů…“
„Tak to tedy ta spousta vody, která padá z výše Eiffelovy věže zasluhuje pozornost!“ vykřikl Pinchinat. „Niagarský vodopád by mohl žárlit.“
„To v žádném případě!“ odpověděl Frascolin. „Niagarské vodopády jsou mnohem širší a jejich spád je od amerického ke kanadskému břehu vysoký devět set metrů. Sám to dobře víš, Pinchinate, vždyť jsme je přece navštívili.“
„To je pravda. Prosím Niagaru za odpuštění!“ řekla Jeho výsost.
Toho dne Standard Island kroužil ve vzdálenosti jedné míle kolem ostrova. Všude až k centrální Tovijské vysočině se táhly holé svahy a skalnaté plochy jako by nebyly nikde přerušené. Ale podle slov mořeplavce Browna zde bylo možno nalézt teprve nedávno objevená hluboká místa vhodná k zakotvení lodí.
Celkový pohled na Nuka-Hivu, jehož jméno vyvolává představy nádherných krajin, byl poměrně chmurný. Pánové V. Dumoulin a Desgraz, společníci Dumonta d’Urville na jeho cestě k jižnímu pólu a po Oceánii, měli pravdu při svém tvrzení, že veškeré přírodní krásy jsou soustředěné v zátokách, které vznikly rozvětvením horského pásma táhnoucího se do nitra ostrova.
Standard Island, plující v ostrém zákrutu, který se táhl k západu podél pustého pobřeží, pomalu měnil svůj směr. Zmírnil při tom rychlost svých šroubů na pravé straně a zatočil kolem Čičagova mysu, jak jej nazval ruský mořeplavec Krusenstern. Mořské pobřeží opisovalo mírný oblouk. Úzký průliv v jeho středu tvořil vchod do přístavu Taioa nebo Akani a jedna z jeho četných zátok nabízela bezpečné útočiště i před těmi nejzuřivějšími bouřemi Tichého oceánu.
Ani tady se však kommodore Simcoe nezastavil. Na jilm se nacházely další dva zálivy - Anny Marie, jinak také Taio-Haé uprostřed a Comptroller čili Taipis naproti Martinovu mysu, který byl nejzazším jihovýchodním bodem ostrova.
U Taio-Haé měli zůstat dvanáct dní. Protože v okolí Nuka-Hivy olovnice ukazovala obrovskou hloubku a ještě u zálivu byla čtyřicet až padesát sáhů, nebylo obtížné se dostat hodně blízko k zálivu Taio-Haé. K tomu došlo 31. srpna odpoledne.
Když se přiblížili k přístavu, ozval se napravo od nich výstřel a nad východními svahy se vznášel kouř.
„No ne!“ řekl Pinchinat. „Vystřelili z děla na pozdrav.“
„Nikoliv,“ odpověděl kommodore, „ani největší kmeny na ostrově, Taiové a Happaové, nemají dělostřelectvo, kterým by nás mohly takto pozdravit. To, co jste slyšel, bylo burácení moře v jeskyni na břehu Martinova mysu. A kouř není nic jiného než mlha z vln tříštících se o skaliska. „
„To mě mrzí,“ odpověděla Jeho výsost, „protože výstřel z děla je jako pozdrav kloboukem. „
Ostrov Nuka-Hiva má několik jmen. Dá se říct několik křestních jmen, která postupně dostal od různých kmotrů. Jmenuje se Federační ostrov od Ingrahama, Beaux od Marchanda, ostrov Sira Henryho Martina od Hergerta, Adamův ostrov od Robertse, ostrov Madisonův od Portera. Od východu k západu měří sedmnáct mil a deset mil od severu k jihu, což v obvodu dělá asi padesát čtyři míle. Má zdravé podnebí a jeho teploty jsou přibližně stejné jako v tropickém

pásmu, zmírněné ještě tím, že tu vanou pasátní větry.
Tady se Standard Island nemusel obávat hrozivých větrných vírů a prudkých lijáků, protože si pro svou zastávku vybral období mezi dubnem a říjnem, kdy převládají suché větry od východu k jihovýchodu, které domorodci nazývají „tuatuka“. V říjnu nastává největší vedro, v listopadu a prosinci potom největší sucha a od dubna do října tu vanou větry od východu k severovýchodu.
Je potřeba podotknout, že první objevitelé značně přeháněli, když počet obyvatel Markýzských ostrovů odhadovali na sto tisíc. Elisée Reclus, čerpající ze spolehlivých zdrojů, jejich počet na celém souostroví určil na šest tisíc osob, z nichž největší část žila na Nuka-Hivě. V době Dumonta d'Urvilla činil počet Nukahivanů, kteří se dělili na Taie, Happae, Taionae a Taipie, osm tisíc, ale od té doby jejich počet stále klesal. Jaký byl důvod vylidňování? Ničily místní obyvatelstvo války, násilné odvádění Malajců na plantáže v Peru nebo pití alkoholu? Ano. Konec konců, proč to nepřiznat? Veškeré zlo způsobilo násilné podmanění ostrovů, přestože dobyvatelé patřili mezi vzdělané národy.
Milliarďané během týdenního odpočinku navštívili několikrát Nuka-Hivu a významní Evropané, kteří tam v té době pobývali, jim návštěvu, s guvernérovým povolením volného vstupu na Standard Island, oplatili.
Sebastian Zorn a jeho přátelé podnikali dlouhé výlety a zážitky z nich mnohokrát vynahradily vynaloženou námahu.
Záliv Taio-Haé měl kruhový tvar a protínal ho úzký záliv, kam se Standard Island nevešel, a navíc byl přepažen dvěma písečnými výspami. výspy byly od sebe oddělené strmým, pochmurným skaliskem, kde se tyčila zřícenina tvrze, vybudované roku 1812 Porterem. Bylo to v době, kdy se tento mořeplavec zmocnil ostrova a americká posádka obsadila východní hráz. Ale president Spojených států obsazení ostrova neschválil.
Na výspě naproti městu Pařížané objevili skromnou vesničku - obyvatelé Markýz totiž většinou žili roztroušeni mezi stromy. Na ostrově byla nádherná údolí, například údolí Haio-Haé, kde bylo soustředěno největší množství domorodých obydlí. Byla to krása odpočívat pod obrovskými kokosovými palmami, banánovníky, kasuriemi, goyavami, chlebovníky, ibišky a dalšími stromy plnými mízy. Domorodci výletníky pohostinně přijímali ve svých chýších. Tam, kde by jim ještě před sto lety hrozilo nebezpečí, že budou snědeni, nyní mohli ochutnat banánové koláče, paštiky z „mei“, chlebovníku, australského nažloutlého chleba, který je v čerstvém stavu sladký a sušený je nakyslý, nebo jedlé kořeny „takky“. Ale rozhodně vůbec nechtěli ochutnat velké ježaté ryby „haudú“, které se jedí syrové, ani žraločí řízky, nejoblíbenější už mírně nahnilé.
Na procházce je několikrát doprovázel Athanás Dorémus, který na toto souostroví zavítal již v minulém roce, a proto jim nyní mohl dělat průvodce. Ale nebyl asi dostatečně vzdělaný v přírodopise, ani v botanice a zřejmě si pletl krásnou spondii cytherskou, jejíž plody se podobají jablkům, s pandanem odoratissimem, který si skutečně zasluhuje svůj skvostný přívlastek, a možná i s kasnarinou, jejíž dřevo je tvrdé jako železo a dokonce i s ibiškem, do jehož kůry se domorodci oblékají. Kvarteto se však nemuselo uchylovat k jeho pochybným znalostem, markýzská flóra jim nabízela krásné kapradiny, nádherné polypody, čínské růže s červenými a bílými květy, solanee, včetně tabáku, labie s fialovými hrozny, které jsou oblíbenou ozdobou mladých domorodých dívek, ryciny vysoké dvanáct stop, dryčince, cukrovou třtinu, pomerančovníky a citroníky, dovezené teprve nedávno, které však v těchto končinách, obdařených stejnoměrnou teplotou a zavlažovaných mnoha bystřinami, dělaly zázraky.
Jednoho rána se Francouzi vydali za vesnici Taiů. Ubírali se vzhůru po břehu bystřiny až k vrcholu horského hřbetu. A když se pod nimi najednou otevřelo údolí Taiů, Taipů a Happaů, vykřikli úžasem. Kdyby s sebou měli nástroje, jistě by při pohledu na přírodní krásy bez váhání odpověděli provedením nůstrovského hudebního díla. Hudebníky by však poslouchalo sotva několik ptačích párů.
Mezi nimi by byla jistě také hezká holubice kukuruku, poletující ve výšinách, krásná malá salanga, mávající nádhernými křídly prostorem, kde se prohání i phaeton, stálý host nukahivských roklin.
Ale v hlubokých lesích se tu nesetkáte ani s jediným jedovatým plazem, takže hadům dlouhým dvě stopy, ani určitému druhu plazů s azurovým ohonem splývajícím s květinami, nevěnovali pozornost.
Domorodci byli svým typem zvláštní. Bylo na nich možno pozorovat určité asijské rysy, což způsobilo, že měli úplně jiný zevnějšek, než ostatní oceánské národy. Byli střední postavy, souměrní, svalnatí a měli mohutný hrudník, uhlazený zevnějšek, oválnou tvář, vysoké čelo, černé oči s dlouhými řasami, orlí nos, bílé pravidelné zuby, pleť, která nebyla ani červená, ani černá, ani hnědá jako u Arabů, a v jejich výrazu se zračila mírnost a veselá mysl.
Tetování, které se neprovádělo zářezy do kůže, ale pomocí bodaných teček, posypaných uhlím ze stromu aleurite triloba, již téměř úplně vymizelo a bylo nahrazeno bavlněným oděvem, který tu zavedli misionáři.
„Jsou to velmi hezcí lidé,“ řekl Yvernes, „ale v dobách, kdy byli oblečeni jen ve svých zástěrkách, na hlavě měli typický účes a byli ozbrojeni lukem a šípy, byli jistě zajímavější.“ To řekl při výletě do Comptrollerovy zátoky, kam je doprovázel Cyrus Bikerstaff, protože chtěl svým hostům ukázat zátoku, rozdělenou do několika přístavů, podobně jako např. La Valette.
Pod nadvládou Angličanů by se Nuka-Hiva nepochybně stala Maltou Tichého oceánu. V krajině mezi roklinami úrodného údolí, které je zavlažováno malou říčkou, napájenou hlučným vodopádem, žil kmen Happaů. Tady se odehrály boje Američana Portera s domorodci.
Na Yvernesovu poznámku se nedalo neodpovědět.
„Možná máte pravdu, pane Yvernese,“ řekl guvernér. „Markýzanům skutečně mnohem více slušela zástěrka, nádherně barevné maro a pacro, ahubun, jakási vlající šerpa, a tiputa, připomínající mexické poncho, zatímco moderní oblek jim nesluší vůbec. To víte, stud je důsledkem civilizace. Současně s tím, jak naši misionáři domorodce vzdělávali, přiměli je také oblékat se méně primitivním způsobem.“
„A nemají snad pravdu, kommodore?“
„Pokud jde o slušnost, ano, pokud jde o zdraví, ne. Od té doby, co se na Nuka-Hivě a ostatních ostrovech oblékají po evropsku, ztratili mnoho ze své dřívější odolnosti, a také veselosti. Nudí se a jejich zdraví tím trpí. Dříve neznali zánět

průdušek, zápal plic a souchotiny…“
„A od té doby, co nechodí úplně nazí, se snadno nastydnou!“ vykřikl Yvernes. „Samozřejmě! A to je také hlavní důvod, proč místní kmeny vymírají.“ „Takže, Adam a Eva začali kýchat teprve, když začali nosit sukně a kalhoty, když byli vyhnáni z pozemského ráje a my, jejich ubohé degenerované děti z toho máme zápal plic!“ dodala Jeho výsost.
„Pane guvernére,“ řekl Yvernes, „mám pocit, že na těchto ostrovech nejsou ženy tak hezké, jako muži.“
„Na ostatních je to stejné,“ odpověděl Cyrus Bikcrstaff. „Ale tady se můžete setkat s nejdokonalejším typem Oceáňanek. Snad je to u přírodních národů podobné jako u zvířat, kde téměř vždy, pokud jde o tělesnou krásu, jsou samci mnohem hezčí než samice.
„Musíme tedy k protinožcům, abychom mohli provést pozorování, které by jinak vzhledem ke kráse našich Pařížanek vůbec nebylo možné!“ zvolal Pinchinat.
Na Nuka-Hivě byly pouze dvě skupiny obyvatelstva a na ty se vztahovaly zákony tabu. Byl to zákon, který vytvořili silní proti slabým, bohatí proti chudým, aby jim umožnil zachovat jejich hmotné statky. Tabu mělo bílou barvu a prostí lidé se nesměli dotýkat předmětů jím chráněných - posvátných míst, hřbitovních pomníků a domů náčelníků. Do třídy chráněné zákonem patřili kněží, kouzelníci a tuaové, akarkiové nebo náčelníci světští a do té zákonem nechráněné většinou patřily ženy a prostý lid. Kromě toho, že nebylo dovoleno předmětu chráněného tabuem se dotknout, bylo dokonce zakázáno se na něj podívat.
„Tento zákon,“ dodal Cyrus Bikerstaff, „je na Markýzských ostrovech stejně přísný jako na Pomotu nebo ostrovech Společenských, a neradil bych vám, pánové, ho někdy překročit.“
„Slyšíš to, Zorne!“ zvolal Frascolin. „Dej si pozor na ruce a na oči!“ Violoncellista jen pokrčil rameny, jako člověk, kterému jsou takové věci naprosto lhostejné.
Dne 5. září Standard Island opustil přístaviště u Taio-Haé. Za sebou zanechal nejvýchodnější ostrov souostroví Hua-Huna (Kahuga), jehož pobřeží mělo jistou nevýhodu, a to, že bylo velmi příkré. Není třeba připomínat, že Standard Island při plavbě mezi ostrovy musel zmírnit rychlost, protože taková masa, poháněná plnou parou, by způsobila takové vlny, že by odhazovaly menší lodi a zaplavily by pobřeží.
U ostrova Uapu se pouze zpovzdálí kochali krásným pohledem na čedičové sloupy. Dvě zátoky, Possession a Bon-Accueil (zátoka Dobrého přijetí) svými jmény napovídaly, že měly za kmotra Francouze. A skutečně tomu tak bylo. Francouzskou vlajku na nich vztyčil kapitán Marchand.
Ethel Simcoe pak zamířil dál podél břehů druhé skupiny ostrovů směrem k Hiva-Oa, ve španělské terminologň zvanému Dominga. Byl to ostrov sopečného původu a byl nejpustější z celého souostroví. V obvodu měřil šedesát mil. Jeho strmé svahy, jak bylo patrné, byly pokryté černými skalami. Z nejvyšších vrcholů, lemovaných rostlinstvem, proudily vodopády.
Od jeho souseda Tau-Ata ho dělily pouhé tři míle, takže Standard Island tu neměl dost místa. Musel tedy Tau-Ata obeplout ze západu, kde záliv Matky Boží, jinak také záliv Résolution, či Cookův, kdysi přivítal první evropské lodi. Pro ostrov by bylo bývalo lépe, kdyby od svého soka Hivaoa ležel dál. Kmeny by se mezi sebou nemohly tak snadno stýkat, bojovat spolu a s takovou zarputilostí se navzájem ničit.
Když na východě minuli pobřeží pustého, holého a neobydleného ostrova Motane, kommodore zamířil k Fatu-Hiva, starému Cookovu ostrovu. Byla to vlastně jen obrovská skála, připomínající homoli cukru s třemi mílemi v objemu, kde hnízdilo tropické ptactvo. Byl to poslední ostrůvek na jihovýchodě. Milliarďanům zmizel z dohledu 9. září dopoledne.
Standard Island dále pokračoval směrem na jihozápad, aby se dostal k ostrovu Pomotu, kde měl překročit hranice mírného pásma. Počasí bylo stále velmi příjemné, protože měsíc září lze přirovnat k dubnu na severní polokouli.
Ráno 11. září člun Bâbord Harboru zachytil jednu z plovoucích bójí, k nimž je připevněno kabelové lano ze zálivu Sv. Magdaleny. Konec měděného drátu, dokonale izolovaného guttaperčovým obalem, vedl k přístroji na observatoři a zajišťoval tak telefonické spojení s americkým pobřežím. Požádali Správní radu Standard Island Company o vyjádření k dalšímu postupu ve věci ztroskotaných malajských námořníků a zda je možné, aby je guvernér dopravil na pobřeží souostroví Fidži, odkud by se mohli snáze vrátit do své vlasti. Obdrželi kladnou odpověď. Standard Island dostal povolení plout na západ k Novým Hebridám, kde malajské námořníky vysadí, pokud notáblové Milliard City proti tomu nebudou nic namítat.
Cyrus Bikerstaff sdělil zprávu kapitánu Sarolovi a ten pak guvernéra zasypal díky Správě zálivu Sv. Magdaleny.

XII. Tři týdny v Pomotu

Pařížané by skutečně byli velcí nevděčníci, kdyby nebyli uznalí za to, že je Kalixt Munbar - třebaže s pomocí úskoku - přivedl na Standard Island. Copak na tom záleží, jakého prostředku intendant použil, aby z pařížských umělců udělal hýčkané, oslavované a královsky placené hosty Milliard City? Sebastian Zorn se však dosud nepřestal zlobit, protože tomu všemu stále ani trochu nedůvěřoval. Ale Yvernes, Frascolin a Pinchinat si ani ve snu nedokázali představit lepší život. Výlet po nádherné hladině Tichého oceánu, bez nebezpečí a únavy. Stále zdravé podnebí a díky střídání zeměpisných šířek téměř bez výkyvů. Nevměšovali se do sporů a všichni na ostrově je přijímali jako vynikající umělce. Přijímali je nejvýznamnější občané Bâbordské části, včetně rodiny Tankerdonovy, guvernér a jeho zástupci na radnici s nimi zacházeli uctivě, stejně jako kommodore Simcoe a jeho milice. Účastnili se bohoslužeb v protestantském kostele i obřadů v katedrále a všude se setkávali se sympatickými lidmi v obou přístavech, v továrnách mezi úředníky i dělníky. Ptáme se proto každého soudného člověka, jestli by naši krajané měli litovat času stráveného na cestách po Spojených státech a jestli se najde člověk, který by jim nyní upřímně nezáviděl?
„Ještě mi budete líbat ruce!“ řekl intendant při prvním setkání.
Pokud to dosud neudělali, tak jen proto, že v životě mužskou ruku nepolíbili. Jednoho dne jim nejšťastnější ze

smrtelníků, Athanás Dorémus, řekl: „Na Standard Islandu jsem už dva roky a nelitoval bych, ani kdybych tu měl být šedesát let.“ „Ještě vás neomrzelo chtít být tady do stovky?“ zeptal se Pinchinat.
„Buďte si jist, pane Pinchinate, že tu budu do stovky. Proč by lidé na Standard Islandu měli umírat?“
„Protože umírají všude.“
„Tady ne. V nebeském ráji se také neumírá.“
Co na to odpovědět? I tady se tu a tam vyskytli takoví nerozumní lidé, kteří na kouzelném ostrově umřeli. Jejich mrtvá těla byla odvážena parníky na daleký hřbitov v zálivu Sv. Magdaleny. Asi je pravda, že to na světě chodí tak, že nikdo nemůže být naprosto šťastný.
Ale na obzoru se stále rýsovaly jisté černé body. A bylo možno zaznamenat, že pozvolna nabývají podobu mraků silně nabitých elektřinou, které by třeba jednou mohly přinést bouři a vichřici. Soupeření mezi Tankerdonem a Coverleyem bylo znepokojivé, a nabývalo na ostrosti. Jejich stoupenci se k nim pevně přimkli. Hrozilo, že by se obě části města mohly postavit proti sobě. Hrozily Standard Islandu nějaké potíže, vzpoura, revoluce? Bude mít správní rada dostatečně pevnou ruku, bude mít guvernér Cyrus Bikerstaff dostatek síly k tomu, aby mezi Kapulety a Montekky na ostrově na šroubu udržel mír? To se s jistotou nedalo říct. Od soků, jejichž sobectví nezná mezí, se dá čekat cokoli. Od té doby, co se odehrál onen výstup při plavbě přes rovník, se oba miliardáři stali zjevnými nepřáteli. A jejich přátelé věrně drželi s nimi. Veškeré styky mezi oběma částmi ustaly. Když se protivníci uviděli, vyhnuli se jeden druhému, a když se potkali, dělali na sebe výhružné posunky a z očí jim sršely blesky. Rozšířila se zpráva, že starý chicagský obchodník spolu s několika Bâborďany chce založit obchodní dům a má v úmyslu požádat Společnost, aby jim dovolila zřídit obrovské jatky, kam by bylo přivezeno na porážku sto tisíc vepřů. Jejich maso by se nasolilo a prodávalo na ostrovech v Tichém oceáně.
Po tom všem, co bylo řečeno, snad nebudeme daleko od pravdy, když řekneme, že domy Tankerdon a a Coverleye byly jako dva sudy s prachem. Stačila by jediná jiskra a vyletěly by do vzduchu i s celým ostrovem. Nesmíme totiž zapomínat, že se jedná o umělý ostrov, který pluje nad největšími hlubinami oceánu. Rozumí se samo sebou, že by to byl výbuch pouze „morální“, je-li možno to takto nazvat. Mohlo by to však způsobit, že by se notáblové odtud začali stěhovat a taková okolnost by mohla poškodit budoucnost ostrova a jistě by měla špatný vliv na finanční záležitosti Standard Island Company.
Všude by bylo plno zádrhelů, a dokonce i hmotných škod. A kdo ví, zda právě ony by neměly být důvodem k obavám? Správa ostrova, poněkud ukolébaná zdánlivým bezpečím, měla kapitána Sorela a jeho Malajce sledovat pozorněji, dříve než je po ztroskotání jejich lodi přijala jako hosty. Ne snad proto, že by tito lidé vedli nějaké podezřelé řeči. Byli málomluvní, žili v ústraní, zdržovali se všech společenských styků a užívali si blahobytu, na který budou ve své novohebridské divočině s lítostí vzpomínat. Existoval nějaký důvod je podezřívat? Ano i ne. Bedlivý pozorovatel by si brzy všiml, že stále chodí po Standard Islandu a bez ustání si prohlížejí Milliard City, půdorys jeho tříd i umístění paláců a hotelů, jako by chtěli nakreslit jeho podrobný plán. Často je bylo možné potkat v parku i v okolí města. Objevovali se hned v Bâbord Harboru, hned v Tribord Harboru a pozorovali připlouvající i odplouvající lodě. Bylo je vidět při dlouhých procházkách, jak studují pobřeží, kde měli celníci ve dne v noci službu, i jak navštěvují Přední i Zadní baterii. Malajci snad mohli čas využít i lépe, než takovými bezcílnými toulkami. Nebylo v jejich chování něco podezřelého?
Kommodore mezitím s ostrovem zvolna směřoval k jihozápadu. Yvernes, který se od svého příchodu na ostrov velmi změnil, se plně oddával kouzlu plavby. Také Pinchinat a Frascolin měli dobrou náladu. V Kasinu, kde čekali na své koncerty jednou za čtrnáct dní, strávili mnoho krásných hodin. Kolik při tom užili po večerech zábavy, placené zlatem. Každé ráno je časopisy informovaly o všech podrobnostech, zajímajících obě pevniny, od života zvířat po zprávy z velkého světa, znali všechny novinky z oblasti umění, vědy i politiky. Nové kabelové zprávy a různé nejnovější události přinášely parníky, udržující pravidelné spojení. Mezi politickými zprávami bylo možno zaznamenat, že anglické časopisy nepřestávaly horlit proti pohyblivému ostrovu, který si jako místo svých výletů vybral Tichý oceán. Takovými výpady pohrdali jak na Standard Islandu, tak v zálivu Sv. Magdaleny.
Nesmíme zapomenout podotknout, že Sebastian Zorn a jeho přátelé již několik týdnů nacházeli mezi zprávami ze zahraničí, že se v americkém tisku píše o jejich zmizení. Slavné koncertní kvarteto, ve Spojených státech tolik oslavované a očekávané všemi, kdo dosud neměli příležitost ho vyslechnout, nemohlo přece jen tak zmizet, aniž by kolem toho nevypukl poprask. San Diego se jich ve stanovený den nedočkalo, a tak vyhlásilo poplach. Během pátrání a vyšetřování se zjistilo, že francouzští umělci se účastní plavby na palubě ostrova na šroubu, když předtím byli uneseni na pobřeží Dolní Kalifornie. Protože však proti únosu nevznesli námitky, nebylo obav z diplomatických nót mezi Společností a Spojenými státy. Až se kvarteto rozhodne objevit se zase na jevišti svých úspěchů, bude všude vřele přijato.
Oba houslisté a violista samozřejmě violoncellistovi přísně zakázali mluvit, protože ten by se vůbec nezlobil, kdyby dal impuls k vyhlášení války mezi Novým světem a Klenotem Pacifiku. Naši hudebníci ostatně po svém odchodu ze zálivu Sv. Magdaleny několikrát psali do Francie a jejich již uklidněné rodiny, jim také často posílaly dopisy, protože korespondence s ostrovem probíhala stejně často jako poštovní přeprava mezi Paříží a New Yorkem.
Jednoho rána - 17. září - se v knihovně Kasina Frascolin a zmocnila přirozená touha se podívat na mapu souostroví Pomotu, kam právě pluli. Otevřel atlas a vytřeštil oči na znázorněné souostroví.
„U všech všudy!“ vykřikl užasle. „Jak se v tom chaosu může jenom ten Ethel Simcoe vyznat? Já bych nikdy tou spoustou ostrovů a ostrůvků cestu nenašel! Vždyť jsou jich stovky! Taková hromada kamení uprostřed moře! Někde uvázneme a všechno popraská a rozbije se. Dopadne to tak, že budeme sedět na souostroví, které je hustší, než náš bretoňský Morbihan!“
Rozumný Frascolin měl pravdu. Morbihan má pouhých tři sta šedesát pět ostrovů. Právě tolik jako je dnů v roce, ale v souostroví Pomotu jich bylo možná dvakrát tolik. Moře, které je omývá je lemováno asi stem korálových útesů, jejichž

obvod podle Elisa Réclusa činí asi šest set padesát mil. Při pohledu na mapu souostroví nicméně užasneme, jak vůbec může loď, o takovém námořním stroji jako je Standard Island nemluvě, mezi ostrovy proplout. Rozumí se mezi sedmnáctým a osmnáctým stupněm jižní šířky a mezi sto třicátým čtvrtým a sto čtyřicátým sedmým západním poledníkem, kde leží téměř tisíc ostrovů a ostrůvků - sedm set jistě - od Mata-Hivy až k Pitcairnu.
Není tedy divu, že souostroví se dostalo různých pojmenování, mezi jinými Nebezpečné ostrovy nebo Zlé moře a díky geografické marnotratnosti, která je výsadou Tichého oceánu, se také nazývá Nízké ostrovy, ostrovy Tuamotu, což znamená“vzdálené ostrovy“, ostrovy Jižní, Noční či Záhadná země. Pokud jde o jméno Pomotu nebo Pamotu, což znamená ostrovy Podrobené, proti tomu zástupci souostroví na svém shromáždění v roce 1850 v Papaeté, hlavním městě Tahiti, protestovali. Francouzský guvernér roku 1852 protestu ochotně vyhověl a mezi všemi názvy ostrovů se rozhodl pro jméno Tuamotu, ale snad bude lépe, přidržíme-li se v našem vyprávění známějšího pojmenování ostrovů Pomotu.
Třebaže plavba mohla skrývat mnohá nebezpečí, kommodore vůbec nebyl na rozpacích. Znal zdejší moře tak dobře, že mu bylo možno plně důvěřovat. Řídil svůj ostrov jako by to byla nějaká lodička. Otáčel s ním na místě, skoro jako by ho řídil kormidlem. Frascolin se o Standard Island nemusel strachovat, skaliska Pomotu jeho ocelovému dnu neublíží.
Odpoledne 19. září hlídka na observatoři ohlásila, že se ve vzdálenosti dvanácti mil objevily první ostrovy. Byly poměrně velmi nízké. Některé vyčnívaly nad mořskou hladinou i o čtyřicet metrů, ale čtyřiasedmdesát z nich bylo vysokých pouhé tři stopy, takže dvakrát za čtyřiadvacet hodin - za přílivu - celé mizely pod vodou. Ostatní byly pouhá skaliska, na která narážel mořský příboj, korálové výspy naprosto neúrodné a obvykle pod hladinou, které mají polohu stejně pravidelnou jako celé souostroví.
Standard Island se k ostrovům blížil od východu, aby se později dostal až k ostrovu Anaa, jehož funkci hlavního sídla převzal ostrov Farakava, po té co na Anaa roku 1878 velký cyklón způsobil značné škody a smrt mnoha jeho obyvatel. Byl tak obrovský, že nesl záhubu až na ostrov Kaukura.
Nejdříve byl ostrov Vahitahi, dlouhý tři míle. U jeho břehů byli velmi opatrní, protože jeho pobřeží je kvůli svým podvodním skaliskům táhnoucím se daleko na východ a mořským proudům považováno za jedno z nejnebezpečnějších v celém souostroví. Vahitahi byl vlastně jenom hromada korálů, obklopená třemi tabulovitými ostrůvky. Na nejsevernějším z nich leželo hlavní městečko.
Druhého dne viděli ostrov Akiti se skálou pokrytou prioniemi, portulakem, popínavou rostlinou nažloutlé barvy, a chundelatým borečem. Od ostatních se lišil tím, že neměl vnitrozemské bařiny. Ostrov bylo možné spatřit už z velké dálky, protože jeho nadmořská výška je více než průměrná.
Následujícího dne potom mohli vidět ostrov mnohem významnější - Amanu jehož vnitrozemské jezero bylo na severozápadě spojeno dvěma úžinami s mořem.
Protože obyvatelé Milliard City nechtěli nečinně projíždět souostrovím, které už navštívili v minulém roce, obdivovali alespoň jeho nádheru v průběhu plavby. Pinchinatovi, Frascolinovi i Yvernesovi by byla přišla vhod nějaká zastávka, aby si mohli zblízka prohlédnout ostrovy, vybudované polypy. Ostrovy byly totiž úplně stejně umělé jako Standard Island…
„Jenom s tím rozdílem, že náš ostrov se může volně pohybovat,“ dodal kommodore. „Skoro až příliš. Nechce totiž zastavit!“ odpověděl Pinchinat.
„Zastaví se u ostrovů Hao, Anaa a Jarakava a tam budete mít, pánové, dost času si je prohlédnout.“
Při vysvětlování, jakým způsobem tyto ostrovy vznikly, se Ethel Simcoe přidržel nejpravděpodobnější teorie, a to, že dno v této oblasti Tichého oceánu pozvolna klesalo asi o třicet metrů a zoofyti, polypové tak na ponořených vrcholcích získali vhodný podklad k budování své korálové stavby. Stavby díky píli nálevníků pomalu rostly ze značné hloubky nahoru. Dostali se až nad hladinu a vytvořili toto souostroví. Část ostrovů má vnitrozemská jezera. Různé organické zbytky vyvržené vlnami pak vytvořily úrodnou prsť. Vítr sem zanesl semena rostlin, takže i na těchto korálových výspách se objevilo rostlinstvo. Vápenitý povrch se vlivem subtropického podnebí pokryl travinami, křovím i stromy.
„Kdo ví,“ řekl Yvernes v záchvatu prorockého nadšení. „Kdo ví, jestli pevnina, která byla pohlcena vodami Tichého oceánu, se jednoho dne zase neobjeví na hladině, obnovená myriádami mikroskopických živočichů. Jednou snad budou po pevnině, nad níž se nyní křižují lodi a parníky, plnou parou ujíždět expresní vlaky spojující Starý a Nový svět.“
„Přeháníš, drahý Isaiáši, přeháníš!“ řekl bezohledný Pinchinat.
Jak kommodore slíbil, 23. září Standard Island zakotvil u ostrova Hao a díky dostatečné hloubce k němu mohl připlout hodně blízko. Jeho lodi dopravily přes úžinu z pravé strany krytou kokosovými palmami několik návštěvníků. Museli urazit pět mil, než se dostali do městečka, ležícího na pahorku. Mělo pouze dvě stě nebo tři sta obyvatel, většinou lovců perel, kteří pracovali pro tahitské obchodníky. Původní stromy na ostrově byly pandanus a myrta mikimikie, ale na jejich místě nyní bujně rostla cukrová třtina, ananas, tars (australský chlebovník), priona tabák a zejména kokosová palma, jejíž háje se rozprostíraly po celém souostroví na celkové ploše přes čtyřicet mil.
Tento „strom prozřetelnosti“ nepotřebuje téměř žádné ošetřování a navíc jeho plody tvořily základ jídelníčku domorodci.. Obsahují mnohem více živin než plody pandana a na ostrovech se jimi krmili vepři, drůbež a dokonce i psi, z nichž řízky a kotlety byly velmi oblíbené. Kromě toho se z oloupaných, rozkrájených a usušených kokosových ořechů lisoval velmi primitivním mechanickým způsobem vynikající olej. Obrovské množství kokosových jader se na lodích dopravovalo na pevninu, a tam se mnohem efektivnějším způsobem zpracovávaly v továrnách.
Na ostrově Hao bylo velmi málo domorodců, a proto se podle něj nedalo o místním obyvatelstvu nic usoudit. Mnohem více kvarteto vidělo na ostrově Anaa, kam Standard Island přirazil dne 27. září.
Stromový porost činil Anaa velmi pěkný na pohled. Byl to jeden z největších ostrovů souostroví, dlouhý osmnáct mil a

devět mil široký a tvořily ho zkamenělé korály.
Bylo již řečeno, že v roce 1878 byl tento ostrov zpustošen cyklónem, což vyvolalo potřebu urychleně přemístit hlavní sídlo souostroví do Farakavy. Dalo se však předpokládat, že zásluhou blahodárného podnebí tropického pásu následky oné přírodní katastrofy budou během několika let napraveny. Anaa skutečně ožil do své původní podoby a už zase měl tisíc pět set obyvatel. Spadal pod správu svého soka Farakavy, a to hlavně proto, že moře a jezero uvnitř Anaa spojoval pouze úzký průliv, závislý na přílivu a jeho hladinu často rozbouřily lodě plující dovnitř a ven. Naopak jezero na Farakavě mělo dva široké průlivy, jeden na severu a jeden na jihu a přestože tam bylo přeneseno těžiště obchodu s kokosovým olejem, cestovatelé dávali přednost Anaa, který byl mnohem romantičtější.
Když se tu Standard Island zastavil k odpočinku, bylo krásné počasí, a tak se mnoho Milliarďanů vydalo na pevninu. Hudebníci byli mezi prvními, když violoncellista slíbil, že se výletu také zúčastní. Vydali se do městečka Tuahora.
Ostrov vznikl stejně jako všechny ostatní ostrovy v souostroví. Jeho vápencový prstenec, široký asi čtyři až pět metrů, se směrem do moře velmi příkře svažoval, zatímco k jezeru byly jeho svahy pozvolné. Objem jezera byl asi sto mil, jako na ostrovech Raiora a Farakava. Na prstenci rostly tisíce kokosových palem, které tvořily hlavní, ne-li vůbec jediné bohatství ostrova. Jejich listy si domorodci pokrývali své chatrče.
Městečko Tuahora protínala nezvykle bílá písčitá cesta. Ztratilo však již své postavení hlavního města a francouzský vyslanec souostroví opustil, ale jeho dům doposud stál, obehnaný plotem. Nad kasárnami nevelké posádky, svěřenými do správy námořního seržanta, vlál trojbarevný prapor.
Několika pochvalnými slovy je také nutno se zmínit o domech v Tuahora. Nebyly to žádné chatrče, ale pohodlné vzdušné domky, dokonce vybavené nábytkem, postavené většinou na korálovém podkladě. Střechy měly z listí pandanů, zatímco dřevo tohoto pozoruhodného stromu se používalo na výrobu oken a dveří. Půdu kolem domků domorodci pokryli výživnou zeminou a založili květinové zahrádky, radost pohledět.
Domorodé obyvatelstvo nebylo nijak zajímavé. Bylo tmavší pleti, méně výrazné tváře a méně příjemné povahy, než obyvatelé Markýzských ostrovů, ale bylo pěknou typickou ukázkou původního osídlení rovníkové Oceánie. Mimo jiné byli velmi inteligentní, pracovití a snad lépe odolávali degeneraci, která do značné míry ohrožovala domorodce v Tichém oceánu. Jejich hlavním zaměstnáním, jak zjistil Frascolin, byla výroba kokosového oleje. Surovinu získávali z kokosových palem, jichž na ostrovech rostly celé háje. Stromy se rozmnožovaly stejně snadno jako korálové výrůstky na ostrůvcích, ale měly nepřítele, s nímž se pařížští výletníci setkali, když se jednou vydali na břeh vnitrozemského jezera, jehož zelená voda ostře kontrastovala s azurem okolního oceánu.
Cosi upoutalo jejich pozornost, a pak je vyděsily škrábavé zvuky vycházející z porostu. Co to bylo?.. Obrovský korýš. Nejdříve uskočili, ale pak si zvíře zblízka prohlédli. „Odporná obluda," řekl Yvernes.
„To je krab," dodal Frascolin.
Skutečně to byl krab, domorodci nazývaný „birgo", a na ostrovech jich žilo mnoho. Jeho přední nohy byly jako mohutné kleště, na otevírání kokosových ořechů, což byla jeho nejoblíbenější pochoutka. Birgové žijí v hlubokých dírách pod zemí mezi kořeny, které si vystýlají kokosovými vlákny podobně jako slámou. V noci vycházeli obvykle jednotlivě hledat spadlé kokosové ořechy, a když bylo potřeba lezli i na kmeny a větve palem a plody setřásali.
Onen krab měl asi hlad jako vlk, jak řekl Pinchinat, protože své stinné obydlí opustil v pravé poledne. Nechali zvíře na pokoji, protože mohlo být velmi zajímavé ho pozorovat. Birgo zpozoroval v křoví obrovský kokosový ořech. Klepety z něj pomalu stáhl vlákna, a když byl ořech úplně holý, zaútočil na tvrdou skořápku - stiskl ji a rozdrtil. Když ho birgo otevřel, pustil se klepety do jádra s velmi tenkým povrchem.
„Je jisté, že birgo je stvořený k tomu, aby otvíral kokosové ořechy," řekl Yvernes. „Příroda stvořila kokosové ořechy, aby se jimi birgo živil," dodal Frascolin.
„Tak dobře, abychom učinili zadost přírodním zákonům, necháme kraba pozřít kokosový ořech, a kokosový ořech necháme, aby byl pozřen krabem," navrhoval Pinchinat.
„Tak už mu, prosím vás, dejte pokoj. Nemůžeme přece ani na birga dělat jako Pařížané na cestách špatný dojem!"
Souhlasili. Krab, který patrně vrhl zlostný pohled na Jeho výsost, se vděčně podíval na prvního houslistu.
Po zastávce u ostrova Anaa, trvající asi šedesát hodin, Standard Island zamířil na sever. Proplouval mezi nes četnými ostrovy a ostrůvky a kommodore Simcoe jej úzkými průlivy vedl naprosto jistou rukou. Milliard City se poněkud vyprázdnilo, protože jeho obyvatelé se shromáždili na pobřeží, na místě, sousedícím s Přední baterií. Všude kolem byly ostrovy připomínající zelené koše plovoucí po vodní hladině. Vypadalo to jako květinový trh na některém z nizozemských kanálů. V obou přístavech se pokoušelo přistát množství loděk. Vstup jim však nebyl povolen, protože zaměstnanci dostali v tomto směru přesné instrukce. Když pohyblivý ostrov proplouval blízko korálových svahů, připlavalo k němu také mnoho domorodých žen. Nemohly své muže doprovázet na člunech, protože ty byly krásnému pohlaví na Pomotu zapovězeny.
Dne 4. října Standard Island zastavil u ústí do jižního přístavu na ostrově Farakava. Dříve, než stačili připravit čluny k dopravě návštěvníků, ohlásil se v Tribord Harboru francouzský přídělenec. Guvernér vydal příkaz doprovodit ho na radnici.
Setkání bylo velmi srdečné. Cyrus Bikerstaff se představil jako úřední osoba, jak obvykle dělal v podobných situacích. Přídělenec, starý důstojník námořní pěchoty, se nedal zahanbit. Na obou stranách si ani nebylo možné představit nic vážnějšího, nic důstojnějšího, nic zdvořilejšího.
Přídělenec dostal na základě vydaného rozkazu povolení k procházce Milliard City. Doprovázel ho Kalixt Munbar. Pařížané a Athanás Dorémus se chtěli k intendantovi připojit, protože host měl ze setkání s krajany velkou radost. Druhého dne guvernér odjel do Farakavy, aby staremu důstojníkovi oplatil jeho návštěvu. Oba dva se chovali velmi důstojně. Čtyřlístek po vstupu na pevninu zamířil přímo k residenci. Byla to prostá budova, kde žila posádka dvanácti starých námořníků a na stožáru vlála francouzská vlajka.

Přestože se Farakava, jak již bylo řečeno, stal hlavním městem souostroví, zdaleka se svému soku Anaa nevyrovnal. Hlavní město nebylo tak romanticky položené pod zelenými stromy a zdejší obyvatelé nebyli zdaleka tak civilizovaní. Kromě výroby kokosového oleje, soustředěné na Farakava, se zabývali lovem perlorodek. Ti, kteří se věnovali jejich obchodu, museli navíc také dojíždět na sousední ostrov Toau, který byl celý vyhrazen tomuto odvětví. Odvážní domorodí plavci se neváhali ponořit do hloubky dvaceti až třiceti metrů. Dokázali na více než minutu zadržet dech a bez potíží snášeli velký tlak vody.
Několik lovců perel dostalo pověření nabídnout své úlovky - lastury nebo perly - notáblům Milliard City. Bohaté dámy ve městě měly dost drahých šperků, ale tyto produkty nebylo možno v přírodním stavu jinde spatřit. Lovci proto využili příležitosti, která se jim naskytla, a žádali za své zboží horentní sumy. A jestliže si paní Tankerdonová si perlu ohromné ceny koupila, paní Coverleyvá přirozeně bez otálení následovala jejího příkladu. Naštěstí nebylo možné zvyšovat cenu téhož předmětu. Nevědělo se totiž, jak daleko by prodávající zašli.
Ostatní rodiny si ze svých přátel také vzaly příklad, a tak toho dne měli Fakaravští, jak říkají námořníci, „pěknou pohodu“.
Klenot Pacifiku byl připraven vyplout po dvanácti dnech, to je 13. října. Když opustil hlavní město Pomotu, držel se západního pobřeží souostroví, a přestože tam byla nakupena spousta ostrovů a ostrůvků, skal a podvodních skalisek, kommodore Simcoe si vždy věděl rady. Od břehu Zlého moře odrazil bez jediného škrábnutí. Před ním se rozkládala ta část Tichého oceánu, která v rozsahu čtyř stupňů odděluje ostrovy Pomotu od ostrovů Společenských. Standard Island zabočil kolem jihozápadního mysu a poháněn milionem koňských sil svých strojů zamířil ke kouzelnému ostrovu Tahiti, který tak nádherně ve svých básních popisuje Bougainville.

XIII. Zastávka na Tahiti

Společenské ostrovy čili Tahiti se rozkládají mezi patnáctým (15°5’) a sedmnáctým (17°49’) stupněm jižní šířky a mezi sto padesátým (150°6’) a sto padesátým šestým (156°30’) stupněm západní délky od pařížského poledníku, a mají rozlohu asi dva tisíce dvě stě kilometrů.
Skládají se ze dvou skupin ostrovů. Jednu tvoří Větrné ostrovy, Taiti nebo Tahiti-Tahaa, Tapamanoa, Morea nebo Eimeo, Teriaroa a Meetia, které jsou francouzským protektorátem a druhou ostrovy Závětrné, Tubuai-Manu, Huahine, Raiatea-Thao, Bora-Bora, Moffy-iti, Maupiti, Mapetia, Bellingshausen a Scilly, spravované místními náčelníky. Angličané tyto ostrovy nazývají Georginské, ačkoli Cook, který je objevil, jim dal jméno Společenské, na počest Královské společnosti v Londýně. Tyto ostrovy vzdálené asi dvě stě padesát námořních mil od Markýzských ostrovů, měli podle posledního sčítání čtyřicet tisíc obyvatel, domácích i cizích.
Plavcům, kteří se blíží od severovýchodu, se ukáže nejprve Tahiti, první z Větrných ostrovů. Hlídka na observatoři ho oznámila už na velkou dálku, a to díky vrcholu Maiao, čili Koruna, tyčícímu se do výše tisíce dvou set třiceti devíti metrů nad mořem.
Plavba probíhala hladce. Standard Island doprovázený pasáty, plul v kouzelných vodách, nad nimiž slunce zvolna postupovalo k obratníku Kozoroha. Za dva měsíce a několik dní se slunce obrátí zase směrem k rovníku a ostrov na šroubu se na několik týdnů ocitne v jeho žhoucí výhni, načež ho bude dál sledovat jako pes svého pána a bude se při tom snažit udržet od něj stejnou vzdálenost.
Milliarďané se na Tahiti zastaví poprvé. Loňského roku cesta začala příliš pozdě, takže se dále na západ nedostali. Když opustili Pomotu, vrátili se k rovníku. Společenské ostrovy jsou však v celém Tichém oceánu nejkrásnější. Tím víc si mohli Pařížané při pobytu na ostrově vážit toho, co bylo na pohybu plovoucího ostrova právě to okouzlující, totiž to, že mohl svobodně rozhodovat o zastávkách i podnebí.
„No… však ještě uvidíme, jak tohle podivné dobrodružství skončí,“ prohlásil nenapravitelný Sebastian Zorn.
„Kéž by to nikdy nemělo konce!“ zvolal Yvernes.
Standard Island se dostal k severnímu pobřeží ostrova Tahiti 17. října časně ráno. V noci obepluli maják na Venušině mysu a za dne by se mohli dostat k hlavnímu městu Papeeté, ležícímu za mysem na severozápadě. Jenže guvernér svolal radu třiceti notáblů a ta se jako každá dobře řízená rada rozdělila na dva tábory. Jedni, včele s Jemem Tankerdonem, hlasovali pro západ, druzí, vedeni Natem Coverleyem, chtěli plout na východ. Cyrus Bikerstaff, který při shodném počtu hlasů, měl právo rozhodnout, dal příkaz plout k Papeeté a ostrov při tom obeplout z jihu. Toto rozhodnutí kvarteto přivítalo, protože se tak mohlo obdivovat krásám této tichomořské perly, Bougainvillovy Nové Kythery.
Tahiti má rozlohu sto čtyři míle, čili dvě stě patnáct hektarů - asi devítinásobek rozlohy Paříže. Roku 1875 na něm žilo sedm tisíc šest set domorodců, tři sta Francouzů a jedenáct set cizinců. Nyní se počet obyvatel snížil na sedm tisíc. Svým tvarem se podobal převrácené tykvové láhvi, přičemž baňka láhve byla tvořena hlavním ostrovem, spojeným s hrdlem, které tvořil poloostrov Tatarapu. Obě části spojovala převlaka Taravao. Takový příměr vyřkl Frascolin, když si prohlížel podrobnou mapu souostroví, a jeho přátelům se tak zalíbilo, že Tahiti překřtili na „Tykvovou láhev tropů“ .
Tahiti bylo od zřízení protektorátu 9. září 1842 správně rozděleno na šest krajů a ty pak na jedenadvacet okresů. Stále ještě nebyly zapomenuty roztržky mezi admirálem Dupetit- Thouarsem, královnou Pomaré a Anglií, vyprovokované jistým prodavačem biblí a bavlny, jménem Pritchard, jehož vtipná karikatura se objevila v „Guepech“ Alfonse Karra. Je už to však stará historie, málem zapomenutá, stejně jako činy a kousky anglo-saského lékárníka.
Standard Island se bez obav mohl Tykvové láhvi tropů přiblížit až na jednu míli. Ostrov spočíval na korálovém podloží, jehož vrstvy sahaly do hlubin Tichého oceánu. Ale dříve, než se k ní dostali blíž, mohli ji obyvatelé Milliard City pozorovat jako velkolepý celek, hory, které příroda vytvořila mnohem důmyslněji, než hory Sandwichské, zelené vrcholky, rokliny plné stromů, horské štíty, vypínající se vzhůru jako špičatá střecha obrovské katedrály, pásy

kokosových palem svlažované bílou pěnou mořského příboje, narážejícího na strmé stěny pobřeží.
Toho dne se mohli zvědavci postávající v okolí Tribord Harboru s dalekohledy na očích - každý Pařížan měl svůj vlastní - obdivovat tisícerým maličkostem celého západního pobřeží. Viděli okres Papenoo, kde objevili řekou ženoucí se širokým údolím na své cestě z hor a vrhající se přímo do oceánu, protože na ploše několika mil chyběla skaliska. Nacházel se tam i Hitiia, velmi bezpečný přístav, z nějž se vyváží do San Francisca mnoho a mnoho milionů pomerančů. Za ním ležel Mahaena, kde teprve po krvavém boji s domorodci bylo roku 1845 završeno dobytí ostrova.
Odpoledne se dostali k úzké převlace Taravao. Při plavbě kolem poloostrova se kommodore Simcoe snažil dostat k němu Standard Island co nejblíž, aby Milliarďané mohli obdivovat překrásnou úrodnou krajinu okresu Tautira i četné bystřiny, kterých má nejvíce ze všech okresů celého souostroví. Tatarapu, spočívající na vrstvě korálů, majestátně vystavoval na odiv drsné svahy svých vyhaslých kráterů.
Když se slunce sklánělo k obzoru, vrcholky hor se zbarvily posledním nachem a barvy splývaly s teplem a mlžným oparem nad mořskou hladinou. Byla to směsice výparů, prosycených vůní pomerančovníků a citroníků, roznášených večerním vánkem. Po kratičkém soumraku nastala úplná tma.
Standard Island obeplul nejzazší jihovýchodní bod ostrova a druhého dne se ocitl na západní straně převlaky a to právě v okamžiku, kdy se rozednilo.
Ve velmi pečlivě obdělávaném a hustě obydleném okrese Taravao, byly mezi háji pomerančovníků pěkné cesty, které jej spojovaly s okresem Papeari. Na nejvyšším místě se rozkládala tvrz, kontrolující obě strany převlaky, vyzbrojená několika děly, jejichž hlavně vykukovaly ze střílen jako bronzové tlamy. Vzadu se skrýval přístav Phaeton.
„Proč nad touto převlakou září jméno pyšného vozky slunečního vozu?“ zeptal se Yvernes.
Den strávili pomalým proplouváním podél břehů korálového útvaru, významného pro západní část Tahiti. Před nimi se prostíraly nové a nové okresy: okres Papéiri s četnými bařinami, Mataiea a jeho důležitý přístav Papeuriri, pak následovalo široké údolí, kterým protékala řeka Vaihiria a za ní se vypínaly hory vysoké pět set metrů, připomínající stůl nesoucí kotlinu o objemu půl kilometru. Byl to starý kráter, pravděpodobně se sladkovodním jezerem, které zřejmě nemělo žádné spojení s mořem.
Pak přišel okres Ahauraono, zabývající se na obrovských plochách pěstováním bavlny ve velkém, pak okres Papara, v současné době obětovaný zemědělskému vykořisťování. Za výšinou Mara plul Standard Island podél velkého údolí Paruvia, vroubeného horou Korunou a zavlažovaného Punarunem. Za Tapunou, výšinou Tatao a ústím řeky Faa kommodore ladně zatočil k severovýchodu, obratně se vyhnul ostrůvku Motu-Uta a v šest hodin večer zastavil u zátoky, jíž bylo možné se dostat do zálivu Papeeté. U vstupu do něj se mezi korálovými ostrovy táhl obdivuhodně klikatý průplav chráněný až po výšinu Farente nepotřebnými děly. Je samozřejmé, že Ethel Simcoe, protože měl k dispozici podrobné mapy, nepotřeboval lodivody tak, jako to dělají velrybářské lodi, když vplouvají do průplavu.
Objevila se však loď se žlutým praporem na přídi. Byla to „zdravotnív loď,“ která měla v úmyslu zakotvit v Tribord Harboru. Na Tahiti byli přísné předpisy a nikdo tam nesměl bez povolení lékaře a přístavního důstojníka vystoupit.
Když lékař vystoupil v Tribord Harboru, začal jednat s příslušnými dozorci. Byla to pouhá formalita. V Milliard City ani v okolí nikdo nemocný nebyl. A takové nakažlivé nemoci jako cholera, chřipka a žlutá zimnice tu rozhodně byly naprosto neznámé, neboť se tu podle starého zvyku co nejpřísněji udržovala čistota. Mezitím se snesla noc, jíž předcházel krátký soumrak, a tak byla cesta na břeh odložena na druhý den. Standard Island se v očekávání nadcházejícího dne uložil ke spánku.
Časně ráno se ozvaly výstřely z děla. Přední baterie salvou jedenadvaceti ran zdravila souostroví Za větrem a Tahiti, hlavní město francouzského protektorátu. V témže okamžiku se na věži observatoře objevila červená vlajka s zlatým sluncem a třikrát se sklonila. Stejná salva, rána za ranou, se ozvala i z baterie na vyvýšenině nad hlavním tahitským průlivem.
Již brzy ráno byl Tribord Harbor plný lidí a tramvaje sem vozily stále další a další turisty, kteří chtěli navštívit hlavní město souostroví. Sebastian Zorn a jeho přátelé samozřejmě patřili k těm nejzvědavějším. Protože čluny na tak veliký počet zvědavců nestačily, Tahiťané se nabídli, že je pomohou na vzdálenost 720 nití, oddělující Tribord Harbor od přístavu, přepravit na svých loďkách.
Bylo by samozřejmě zdvořilé, aby první na břeh vystoupil guvernér. Jednalo se o obvyklé setkání s civilními a vojenskými úřady na Tahiti a neméně důležité přijetí u královny.
V devět hodin se Cyrus Bikerstaff a jeho zástupci Bartoloměj Ruge a Hubert Harcourt, všichni slavnostně vystrojeni, doprovázeni významnými notábly obou částí města, mezi nimiž byli Nat Coverley, Jem Tankerdon, kommodore Simcoe a jeho důstojníci ve svátečních uniformách a plukovník Steward se svými podřízenými usadili ve slavnostním člunu a vypluli k přístavu Papeeté.
Do druhého člunu nastoupili Sebastian Zorn, Frascolin, Yvernes, Pinchinat, Athanás Dorémus, Kalixt Munbar a několik úředníků.
Čluny domorodců dělaly čestný doprovod představitelům Milliard City, zastoupenému guvernérem a několika představiteli a notábly, z nichž dva nejvýznamnější byli dost bohatí na to, aby koupili celé Tahiti a Společenské ostrovy včetně královny.
Papeeté byl skvělý přístav. Byl tak hluboký, že v něm mohly pohodlně zakotvit i lodi s největším ponorem. Ústil do něj velký severní průplav, široký sedmdesát metrů a dlouhý dvacet čtyři metry, na východě pak průplav Tanoa a na západě průliv Tapuna. V jednom místě ho zužovala malá výspa porostlá stromy.
Elektrické čluny majestátně pluly podél pobřeží s vilami a obytnými domy. U nábřeží byly přivázané lodě. Na břeh vystoupili nedaleko elegantní fontány, napájené čerstvou vodou několika říček ze sousedních hor. Odtud také vedl pobřežní telegraf.
Cyrus Bikerstaff a jeho doprovod vystoupili vstříc obrovskému zástupu Francouzů, domorodého obyvatelstva a

cizinců, kteří přišli přivítat Klenot Pacifiku jako největší zázrak vytvořený lidským umem.
Po prvním nadšeném přivítání průvod zamířil k paláci guvernéra Tahiti.
Kalixt Munbar, okouzlující ve svém skvělém obleku, který nosil jen při slavnostních příležitostech, pozval kvarteto, aby ho následovalo, a čtyřlístek intendantovu nabídku samozřejmě neodmítl.
Pod francouzský protektorát nespadaly pouze ostrovy Tahiti a Morea, ale i okolní souostroví. Hlavním představitelem tam byl vrchní komisař, jemuž byl podřízen ředitel, zodpovědný za různé oblasti správy vojenské a námořní, sféra osadních i místních financí a soudnictví. Civilní záležitosti země měl na starosti komisařův generální tajemník. V Morei, Farakavě na Pomotu a v Taio-Haé na Nuka-Hiva měli své residence různí vyslanci. Byl tu také vrchní soudce, jemuž byly přiděleny Markýzské ostrovy a od roku 1861 zde působil poradní výbor pro zemědělství a obchod, který jednou ročně zasedal v Papeeté. Sídlilo zde také velitelství dělostřelectva a pozemního vojska. Posádka se skládala z oddílu osadního četnictva, dělostřelectva a námořní pěchoty. K politické správě byli přiděleni farář a vikář, aby zajišťovali katolické bohoslužby. Pařížané si mohli připadat jako ve Francii, v některém francouzském přístavu, a to by se jim jistě líbilo.
Vesnice roztroušené po ostrovech byly spravovány jakousi obecní radou, složenou z domorodců, které předsedal „tavana“. Jemu byl přidělen soudce, náčelník „muto“ a dva radové, volení obyvatelstvem.
Průvod se ubíral k vládnímu paláci ve stínu krásných stromů. Všude bylo plno vzrostlých kokosových palem, miroe s růžovým listím, bankulier, velikých pomerančovníků, goyav, kaučukových stromů a dalších rostlin. Uprostřed vší té zeleně se vypínal palác, jehož široká střecha s roztomilými okénky podkrovních pokojíků se v zeleni málem ztrácela. Na jednopatrový palác a jeho průčelí byl příjemný pohled. Shromáždili se u něj nejvýznamnější představitelé Francie a osadní četnictvo drželo čestnou stráž.
Vrchní komisař přijal Cyra Bikarstaffa na rozdíl od Angličanů velmi přívětivě. Poděkoval mu, že doprovodil Standard Island do vod souostroví a dodal, že doufá, že jejich návštěva se bude každým rokem opakovat a litoval jenom, že Tahiti jim takovou návštěvu nemůže oplatit. Setkání trvalo asi půl hodiny. Zdvořilost od Cyra Bikerstaffa vyžadovala pozvat nejvyšší představitele hostitelské země na druhý den na radnici.
„Hodláte se v Papeeté nějakou dobu zdržet?“ zeptal se vrchní komisař.
„Dva týdny,“ odpověděl guvernér.
„Budete tedy mít možnost spatřit francouzskou námořní divisi. Má dorazit koncem týdne.“
„Bude nám potěšením, pane vrchní komisaři, budeme-li ji moci uvítat z vašeho ostrova.“
Cyrus Bikerstaff představil svůj doprovod, své zástupce, kommodora Ethela Simcoea, velitele milice, různé úředníky, intendanta krásných umění a umělce koncertního čtyřlístku, kteří byli přijati tak, jak toho byl schopen jen jejich krajan.
Pak nastaly jisté potíže ohledně zástupců obou částí Milliard City. Jak se nedotknout Jema Tankedrona a Nata Coverleye, velmi citlivých na své postavení, kteří měli právo…
„Jít jeden vedle druhého,“ řekl Pinchinat, čímž parodoval známý Scribeův verš. Napjatou situaci odstranil sám vrchní komisař. Vědělo rivalitě dvou známých miliardářů, a tak se choval velmi taktně, jednal v dokonalé shodě s úředními postupy a tak diplomaticky, že všechno proběhlo hladce, jako by to bylo stanoveno dekretem revolučního tribunálu.
Není pochyb, že za podobných okolností by představitel anglického protektorátu ještě přilil olej do ohně v domnění, že tak poslouží zájmům Spojeného království. Nic takového se v paláci vrchního komisaře nestalo a Cyrus Bikerstaff se svým doprovodem odcházel okouzlen přijetím, jehož se jim dostalo.
Sebastian Zorn, Yvernes, Pinchinat a Frascolin měli v úmyslu nechat Athanáse Doréma, který se cítil velmi unaven, odejít domů, do svého bytu na Patnácté třídě. Chtěli využít příležitosti a odejít do Papeeté prohlédnout si jeho okolí, udělat několik výletů do nejvýznamnějších okresů a projít území poloostrova Tatarapu a do posledního doušku tak vyprázdnit Tykvovou láhev Tichého oceánu.
Byl to dobrý nápad, ale když se o něm zmínili Kalixtu Munbarovi, nedal jim k tomu své konečné svolení.
„Bylo by lepší,“ řekl jim, „kdybyste výlet ještě o dva dny odložili.“
„Proč nemůžeme vyrazit dnes?“ zeptal se Yvernes, který se nemohl dočkat, až se chopí cestovní hole.
„Protože notáblové Standard Islandu chtějí pozdravit královnu a bylo by vhodné, abyste byli Jejímu Veličenstvu a jejímu dvoru představeni také.“
„A zítra?“
„Zítra oplatí vrchní komisař souostroví návštěvu delegace Standard Islandu, a je tedy záhodno…“
„Abychom byli při tom,“ odpověděl Pinchinat. „Dobře, budeme tam, pane intendante, budeme tam.“
Cyrus Bikerstaff a jeho doprovod cestou z vládního paláce zamířili k sídlu Jejího Veličenstva. Byla to obyčejná procházka mezi stromy a trvala sotva čtvrt hodiny.
Královské sídlo mělo příhodnou polohu mezi obrovskými zelenými stromy. Byla to čtverhranná dvoupatrová budova, jejíž střecha podobná salaši, měla nad sebou dvě řady verand. Z jejích oken byla úchvatná vyhlídka na překrásné sady táhnoucí se až k městu a mořskou zátoku za nimi. Bylo to vcelku příjemné obydlí, ne sice nádherné, ale pohodlné.
Královna, přestože nad sebou měla francouzský protektorát, neztratila nic ze svých výsad. I když na stožárech budov, ležících v přístavu Papeeté, na rejdě, nebo na civilních i vojenských budovách ve městě byla vztyčena francouzská vlajka, královnin tradiční prapor s červeno-bílými pruhy a trojbarevnou plachetnicí v jeho rohu, i nadále vlál nad palácem.
Roku 1706 se s ostrovem Tahiti seznámil Quiros a dal mu jméno Sagittaria. Po něm souostroví prozkoumali Wallis roku 1767 a Bouganville o rok později. V době jeho objevení Evropany panovala královna Obéréa a po její smrti se vlády ujala dynastie Pomaré, která v dějinách Oceánie hrála významnou úlohu. V letech 17621780 vládl Otoo, později známý jako Pomaré I. Jeho syn Pomaré II. (1780-1819) potom roku 1797 přijal anglické misionáře a o deset let později přestoupil na křesťanskou víru. Bylo to období ozbrojených svárů a zápasů, při nichž počet obyvatel na ostrovech postupně

klesl ze sto tisíc na šestnáct tisíc.
Pomaré III., syn Pomaré II., panoval v letech 1819-1827 a po něm se stala královnou Tahiti a přilehlých ostrovů jeho sestra Aimata, slavná Pomaré, narozená roku 1812, protěžovaná hrozným Pritchardem. Protože neměla se svým prvním manželem Tapoaem děti, zapudila jej a provdala se za Ariifaaita. Z tohoto svazku se narodil roku 1840 následník trůnu Arifan, který však zemřel ve věku třinácti let. V následujících letech královna svému manželovi, nejhezčímu muži na souostroví, porodila čtyři děti, a sice dceru Teriimaevarnu, od roku 1860 princeznu ostrova Bora-Bora, roku 1842 prince Tamatou, pozdějšího krále ostrova Raiatea, kterého však jeho poddaní, bouřící se proti jeho krutosti, svrhli. Dalším dítětem byl princ Teriitapunui, narozený roku 1846, od narození postižený nápadnou vadou chůze, a nakonec princ Tuariva, narozený 1848, který byl vychován ve Francii.
Vláda královny Pomaré nebyla zcela bez problémů. Roku 1835 začali katoličtí misionáři bojovat s misionáři protestantskými, a když odtud byli vypuzeni, vrátili se sem roku 1838 jako součást francouzského tažení. O čtyři roky později pět náčelníků ostrova přijalo francouzský protektorát.
Admirál Dupetit-Thouars prohlásil roku 1843 královnu za sesazenou a zapudil Pritcharda, což způsobilo, že se na scéně objevili najatí vrazi Mahaena a Rapepa. Když byl admirál, tak říkajíc zneškodněn, Pritchard obdržel odměnu dvaceti pěti tisíc franků a admirál Bruat dostal pověření dovést záležitost do konce.
Tahiti bylo podrobeno roku 1846 a 19. června 1847 Pomaré přijala smlouvu o protektorátu, která jí zaručovala suverenitu nad ostrovy Raiatea, Huahine a Bora-Bora. Různé nepokoje však trvaly i nadále. Roku 1852 vypukla vzpoura, královna byla svržena a byla vyhlášena republika. Francouzská vláda nakonec královnu znovu dosadila a ta se na oplátku zřekla svých tří korun ve prospěch prvorozeného syna koruny ostrovů Raiatea a Tahau a ve prospěch druhého syna koruny ostrova Bora-Bora. V současné době byla na trůnu jedna z jejích potomků, Pomaré IV.
Frascolin neustále vychvaloval tichomořský ostrov, ale Pinchinat mu to odpustil. Sděloval svým přátelům data historická i biografická s odůvodněním, že je dobré vědět něco o lidech, k nimž se jde na návštěvu a o nichž se mluví. Yvernes a Pinchinat mu odpověděli, že se o královnině rodokmenu nechají rádi poučit. Jenom Sebastian Zorn stále prohlašoval, že „je mu to stejně všechno jedno“.
Pokud jde o citlivého Yvernese, ten se romantickou tahitskou přírodou nechal zcela unést. V jeho vzpomínkách se vynořilo okouzlující líčení cest Bouganvilla a Dumonta d'Urvilla. Nemohl se ubránit pohnutí při myšlence, že se ocitne nablízku panovnice Nové Kythéry, skutečné královny Pomaré, jejíž pouhé jméno…
„Znamená Noc kašle.“ řekl Frascolin.
„Výborně!“ zvolal Pinchinat. „To je totéž jako Bohyně nastuzení nebo Císařovna rýmy! Dej si pozor, Yvernesi, nezapomeň kapesník!“
Yvernese nevhodná poznámka zlomyslného taškáře rozzuřila, zatímco ostatní se smáli na celé kolo. Všeobecné veselí s nimi nakonec sdílel i první houslista.
Přijetí guvernéra Standard Islandu, vysokých úředníků a delegace notáblů bylo slavnostní. Uvítal je „mutoi“, náčelník četnictva, k němuž se připojili nejvýznamnější zástupci domorodých obyvatel.
Královně Pomaré IV. bylo asi čtyřicet let. Ona i její rodina, která ji obklopovala, měla na sobě slavnostní světle růžový oděv, což byla u obyvatel Tahiti velmi oblíbená barva. Poklony Cyra Bikerstaffa přijala s takovou vznešenou důstojností, pokud se to tak dá říct, která si v ničem nezadala s kterýmkoli evropským Majestátem. Hovořila vlídně, správnou francouzštinou, protože tento jazyk se na ostrovech běžně užíval. Nakonec vyjádřila vřelou touhu spatřit Standard Island, o němž se hovoří ve všech koutech Tichého oceánu, a projevila naději, že jeho zastávka nebude poslední.
Jem Tankerdon se stal středem zájmu, což ovšem uráželo ješitnost Nata Coverleye. Dalo se to vysvětlit tím, že královská rodina byla protestantského vyznání a Jem Tankedron byl nejdůležitější osobou protestantské části Milliard City.
Při představování se nezapomnělo ani na koncertní čtyřlístek. Královna podotkla, že by byla velmi potěšena, kdyby mohla jeho členy slyšet a zatleskat jim. Velice uctivě se uklonili a poznamenali, že jsou Jejímu Veličenstvu k službám a že intendant jistě zařídí, aby mohli královně vyhovět.
Když po audienci, která trvala půl hodiny, odcházeli, byly jim prokazovány stejné pocty, jako když do paláce vstupovali. Kráčeli zpět směrem k Papeeté. Zastavili se v důstojnickém klubu, kde na počest guvernéra a elity obyvatel Milliard City byla připravená masitá přesnídávka. Šampaňské teklo proudem a přípitky šly jeden za druhým. Už bylo šest hodin večer, když čluny odrážely od nábřeží v Papeeté a vracely se do Tribord Harboru.
„Čeká nás koncert. Co zahrajeme Jejímu Veličenstvu? Rozumí Mozartovi nebo Beethovenovi?“ řekl Frascolin, když se večer vrátili do sálu Kasina.
„Budeme hrát Offenbacha, Varneye, Lecocqua nebo Audrana!“ odpověděl Sebastian Zorn.
„Ne. Černošská flétna je oblíbená všude,“ řekl Pinchinat, který si zamiloval charakteristický lenivý rytmus černošského tance.

XIV. Slavnost za slavností

Ostrov Tahiti byl vybrán jako místo budoucího každoročního odpočinku Standard Islandu. Dříve než se ostrov vydá na další cestu k obratníku Kozoroha, jeho obyvatelé si odpočinou na březích Papeeté. Když se setkali s tak přátelským přijetím jak ze strany nejvýznamnějších francouzských hodnostářů, tak domorodců, štědře s uznáním otevřeli své přístavy, nebo ještě lépe, své tobolky.
Z Papeeté se sem hrnuli vojáci i civilisté. Pobíhali sem tam okolím, parkem i třídami, a nikdy nedošlo k žádnému výstupu, který by mohl vzbudit pohoršení, což nepochybně bylo výsledkem dobrých vzájemných vztahů. Při odjezdu

však přece jen musela guvernérova policie zasáhnout, aby se počet obyvatel plovoucího ostrova tajně nezvýšilo několik Tahiťanů, kteří neměli právo se tam usadit.
Druhá strana ponechala Milliarďanům naprostou volnost navštívit všechny ostrovy souostroví, kde se kommodore Simcoe rozhodl zastavit.
Několik bohatých rodin si v okolí Papeeté po předchozí telegrafické rezervaci, najalo vily. Aby lépe využili čas, zařídili se tu Milliarďané tak, jako to dělají Pařížané v okolí Paříže, kteří se stěhují i se svými sluhy a spřežením, aby tu užívali života jako bohaté soukromé osoby, jako turisté, výletníci a myslivci, přestože jen málokterý z nich měl zálibu v honech. Chtěli prostě žít venkovským životem, protože tady nemuseli mít obavy o své zdraví. Teploty se od dubna do prosince pohybovaly mezi čtrnácti a třiceti stupni, zatímco v ostatních měsících panovala na jižní polokouli zima.
Mezi mnoha notábly, kteří své domy vyměnili za pohodlné tahitské příbytky, byla i rodina Tankerdonova a Coverleyova. Pán a paní Tankerdonovi, jejich syn a dcery se hned druhého dne přestěhovali do překrásné vily, ležící na výšinách Tatao. Také pán a paní Coverleyovi, slečna Diana a její sestry, svůj palác na Patnácté třídě vyměnili za hezkou vilu ukrytou pod vysokými stromy u Venušina mysu. Obě vily dělila vzdálenost několika mil, kterou Walter Tankerdon považoval za snad až příliš velkou. Nebylo však v jeho moci tyto dva body na tahitském pobřeží sblížit.
Silnice, udržované v dokonalém stavu, umožňovaly přímé spojení s Papeeté.
Frascolin připomněl Kalixtu Munbarovi, že rodiny se takto nebudou moci zúčastnit slavnostního přijetí vrchního komisaře u guvernéra.
„Bude to tak rozhodně lepší," odpověděl intendant, v jehož očích se zablýskala diplomatická prohnanost. „Alespoň se tak předejde roztržce. Kdyby francouzský představitel šel nejdříve ke Coverleyovým, co by tomu řekli Tankerdonovi a kdyby navštívil dříve Tankerdonovy, jak by se to líbilo Coverleyovým? Cyrus Bikerstaff může být jenom rád, že odešli."
„Cožpak vůbec není naděje, že by jejich sočení jednou skončilo?" zeptal se Frascolin.
„Kdo ví," odpověděl Kalixt Mtmbar. „Snad to závisí jen na Walterovi a Dianě…" „Zatím se nezdá, že by dědic a dědička…" prohodil Yvernes.
„Dobře,… dobře," odpověděl intendant, „k tomu je zapotřebí vhodné příležitosti. A kdyby snad náhoda nechtěla, my už to nějak zařídíme - už kvůli zájmům našeho milovaného ostrova!"
Kalixt Munbar se začal točit na patě, což Athanás Dorémus odměnil potleskem.
Takový tanec by markýzovi velkého století ostudu neudělal.
Odpoledne 20. října dorazil k tribord-harbourskému nábřeží vrchní komisař doprovázený ředitelem, generálním tajemníkem a nejdůležitějšími úředníky protektorátu. Guvernér je uvítal se všemi poctami.
V Přední i Zadní baterii se ozvaly výstřely. Kočáry ve francouzských a i milliardských barvách dopravily průvod do města, kde na radnici bylo všechno připraveno k jejich přijetí. Obyvatelstvo je cestou vřele vítalo a na schodišti u vchodu do radnice bylo předneseno několik přiměřeně dlouhých oficiálních proslovů. Pak následovala návštěva protestantského kostela, katedrály, observatoře, obou elektráren, obou přístavů, parku a vše bylo zakončeno okružní projížďkou tramvají podél pobřeží. Po návratu se ve velkém sále Kasina podávala masitá svačina.
V šest hodin večer se vrchní komisař se svým doprovodem za hřmění děl Standard Islandu vrátil do Papeeté. S sebou si odnášel milou vzpomínku na vřelé přijetí.
Druhého dne ráno, tedy 21. října, vyrazili Pařížané do Papeeté. Nevzali s sebou nikoho, ani profesora ušlechtilých mravů, kterému nohy už na dlouhých procházkách příliš nesloužily. Připadali si volní jako ptáci, jako žáci o prázdninách. Měli radost, že pod svýma nohama cítí skutečnou kamenitou půdu a pravou hlínu.
Chtěli navštívit především Papeeté. Hlavní město souostroví bylo bezesporu krásné. Čtyřlístek se s opravdovou rozkoší procházel pod nádhernými stromy, vrhajícími stín na domy na nábřeží, sklady námořnictva, zásobárny a významné obchodní budovy, postavené nedaleko přístavu. Pak se naši umělci vydali do centra města jednou z ulic, která ústila na nábřeží, kde podle amerického vzoru jezdila železnice.
Byly tam široké ulice, křižující se v přesných pravých úhlech, podobně jako třídy v Milliard City, spousta zahrad, plných zeleně a svěžesti. Ačkoli bylo ráno, na ulicích bylo živo, bylo vidět mnoho Evropanů i domorodců, ale největší ruch nastával teprve po osmé hodině večer a trval celou noc. Tropické noci, a zvláště noci tahitské, jsou jako stvořené, aby byly strávené jinde než v posteli. Zvláště když postele v Papeeté tvořily kokosové provazy, slamníky z banánového listí, matrace vycpané dřevěnou vlnou a záclony, chránící spícího před neustálými útoky moskytů.
Evropské domy od tahitských bylo možno velmi lehce rozeznat. Ty první byly postaveny na podezdívce téměř výhradně ze dřeva, takže poskytovaly veškeré možné pohodlí. Domy tahitské, ve městě poměrně řídké, romanticky roztroušené ve stínu stromů, byly z bambusu, uvnitř vyložené slaměnými rohožemi, což působilo čistě, vzdušně a příjemně.
„A co domorodci?"
„Domorodci? Tady stejně jako na Sandwichských ostrovech, už nepotkáte divochy, kteří si dříve rádi pochutnávali na člověčím kotletu a pro svého náčelníka schovávali oči poraženého protivníka, pečené podle receptu tahitské kuchyně," řekl Frascolin svým přátelům.
„No tohle! V Oceánii už nejsou lidožrouti!" vykřikl Pinchinat. „My urazíme několik tisíc mil, a pak nepotkáme ani jednoho!"
„Jen trpělivost," řekl violoncellista a kopal při tom nohou do vzduchu jako Rodin v „Tajnostech pařížských". „Jen trpělivost. Možná jich nakonec potkáme víc, než by nám bylo milé. A ta tvoje hloupá zvědavost už konečně bude mít klid."
Ani nevěděl, jakou má pravdu.
Tahiťané jsou pravděpodobně malajského původu, a to z kmene známého pod jménem Maori. Kolébkou jejich králů byl

Svatý ostrov Raiatea, roztomilé místo v souostroví Za větrem, omývané průzračnými vodami Tichého oceánu. Před příchodem misionářů se tahitská společnost dělila na tři třídy: privilegovaná vrstva princů, jimž byla přisuzována schopnost konat zázraky, třída náčelníků - vlastníků půdy, kteří jim byli povinni poslušností a požívali poměrně málo úcty, a konečně prostý lid, který nevlastnil žádné pozemky, a pokud ano, nikdy plody své půdy nevyužíval pro vlastní potřebu.
To všechno se s ovládnutím ostrovů začalo měnit, ba dokonce už i před tím, a to v důsledku anglikánských a katolických misionářů. Nezměnila se však inteligence domorodců, jejich živý hovor, veselá mysl, odvaha za každé situace a jejich krása.
Pařížané se o tom mohli přesvědčit ve městě stejně jako na venkově.
„Opravdu jsou to hezcí kluci," podotkl první.
„A děvčata také," dodal druhý.
Ano. Byli to lidé poměrně malého vzrůstu, měli snědou, jakoby silně prokrvenou pleť, souměrnou postavu, podobnou tvarům, které se nám dochovaly v antickém sochařství, a příjemný a přívětivý výraz. Maorové byli skutečně milí. Měli velké živé oči, rty sice poněkud velké, ale jemně nastíněné. Válečné tetování postupně mizelo spolu s příčinami, kvůli kterým vzniklo. Nejbohatší lidé na ostrově se oblékali po evropsku. Rádi nosili vystřižené košile, vesty ze světle růžové látky a splývavé kalhoty sahající až přes boty. To by však zájem čtyřlístku vůbec nedokázalo probudit. Naopak! Naši turisté před moderně střiženými kalhotami dávali přednost „parcu", jehož barevně pruhovaná bavlněná látka splývala od pasu ke kotníkům, a před vysokým kloboukem panamského typu spíše ozdobě do vlasů, společné oběma pohlavím, zvané „hei", do níž se vplétaly květy a listy.
Ženy zůstaly stále poetickými a roztomilými Bougainvillovými Otahitiankami s bílými květy ve vlasech, které jako celek s černými pletenci splývajícími na ramena připomínaly gardénie. Na hlavě nosily lehký klobouček zhotovený z obalu pupence kokosové palmy, s roztomilým názvem „revareva", což podle Yvernesova výroku patrně pocházelo od snu. Sledujte s námi kouzlo oděvu, jehož barvy se střídají jako v kaleidoskopu, ladnost chůze, uvolněné držení těla, sladký úsměv, pronikavý pohled a harmonická zvučnost hlasu, a pak jistě pochopíte, proč hudebníci donekonečna opakovali:
„Na mou duši, to jsou tak pěkní kluci," a ostatní k tomu sborem dodávali:
„A takové hezké dívky."
Je vůbec možné pomyslet, že by Stvořitel takové pozoruhodné typy nezasadil do důstojného rámce?
A skutečně si nelze ani představit nic nádhernějšího, než je tahitská krajina a její bujná vegetace hojně zavlažovaná proudy řek a noční rosou… Při výletech do okresů, které sousedily s Papeeté se Pařížané nemohli vynadivit tomu, co zdejší Flóra nabízela. Když opustili úrodné pobřeží, kde lesy nahradily háje citroníků, pomerančovníků, marantií, cukrové třtiny, kávovníku, bavlníku, pole yamsového kořene, indiga, sorgha a tabáku, vydali se do vnitrozemí k úpatí hor, jejichž vrcholy se tyčily nad velebným příkrovem listí. Všude byly spousty obrovských kokosových palem, miroe čili růžových stromů, kasuarin - železných stromů, tiairiů nebo bankulierů, puraů, tamanů, ahiů čili sandalových stromů, goyavníků, mangovníků, takkovníků, jejichž kořeny se dají jíst, a tarů, oněch nádherných chlebovníků s vysokým hladkým bílým kmenem a širokými tmavozelenými listy, mezi nimiž vykukovaly velké plody s kůrou jakoby vyřezávanou. Jejich bílá dužnina tvořila hlavní součást potravy domorodců…
Kromě kokosové palmy stojí za pozornost také goyaovník, který se vyskytuje až na samých horských vrcholech a vytváří husté lesy. V místním jazyce se mu říká tuava. Puraue zase tvoří stinné houštiny, jimiž se dá projít jen s velkými potížemi, když už je někdo tak pošetilý a odváží se mezi jeho neprostupné větve.
Nebezpečná zvířata se na ostrově nevyskytovala. Jediným domorodým čtyřnožcem byl jistý druh vepře, něco mezi prasetem domácím a divokým kancem. Koně a hovězí dobytek byli na ostrovy dovezeni, dobře se tu také dařilo ovcím a kozám. Zvířata, včetně ptactva byla tedy oproti rostlinstvu zastoupena poměrně slabě. Stejně jako na Sandwichských ostrovech tu žili holub i a salangány. Plazi se kromě stonožek a škorpionů nevyskytovali vůbec a z hmyzu především vosy a komáři.
Na Tahitských ostrovech se pěstovala hlavně bavlna a cukrová třtina, jejíž produkce se velmi rozšířila především na úkor tabáku a kávovníku. Dále se vyvážel kokosový olej, maranta, pomeranče a perleť a perly. To stačilo k udržení slušného obchodu s Amerikou, Austrálií, Novým Zélandem, s Čínou, Francií a Anglií. Hodnota dovozu činila tři miliony dvě stě tisíc franků, vývozu pak čtyři a půl milionu.
Čtyřlístek podnikal výlety až na poloostrov Tabaratu. Při návštěvě tvrze Phaeton se setkali s oddílem námořní pěchoty, jehož příslušníci měli z toho velkou radost.
V přístavní krčmě vedené jedním osadníkem, se Frascolin cítil jako doma. Domorodci tu mohli dostat francouzská vína, která šikovný hostinský dokázal prodávat za dobrou cenu. Domorodci na oplátku svým hostům nabízeli plody své země krásně žluté banány, zvané „fei", chutně upravený yamsový kořen, plody chlebovníku „maiore", pečené v jámě vyložené rozpálenými kameny, a konečně cosi jako nakyslou zavařeninu, připravovanou z oloupaného kokosového ořechu, která se skladuje v dutině bambusové hole a jmenuje se taiero.
U stolu bylo veselo. Spoluhodovníci vykouřili několik set cigaret z tabákových listů, sušených na ohni a balených do listů pandanu. Francouzi však nenapodobovali Tahiťany a Tahiťanky, kteří měli ve zvyku je po několika potáhnutích podávat od úst k ústům, a kouřili, jak byli zvyklí. Když jim pak „mutoi" nabídl svou cigaretu, Pinchinat mu poděkoval slovy „mea maitai", což znamená asi tolik jako „výborně" , čímž všechny přítonmé rozesmál.
Nebylo samozřejmě ani pomyšlení, že by se naši Francouzi z takových vy1etů každý večer vraceli do Papeeté nebo na Standard Island. Ve všech vesnicích i na samotách, u osadníků stejně jako u domorodců, byli všude přijímáni stejně ochotně a pohostinně.
Dne 7. prosince se rozhodli podniknout výpravu na Venušin mys. To místo nemohl vynechat nikdo, kdo si chtěl zasloužit označení turista.

Lehkým krokem se vydali na cestu. Po mostě přešli přes řeku Fantahua a údolím se dostali až k hučícímu vodopádu, který měl ve srovnání s niagarskými dvojnásobnou výšku, ale byl mnohem užší. S ohlušujícím hřmotem se vrhal z výšky sedmdesáti pěti metrů. Cestou kolem Taharahi se dostali k pahorku na mořském břehu, který Cook právem pojmenoval Stromový mys. V té době na něm totiž rostl pouze jediný strom, ale i ten časem zašel stářím.
Alejí obrovských stromů se dostali do městečka Taharahi a odtud pak k majáku, tyčícímu se na nejzazším místě ostrova. Tam se na úbočí zeleného pahorku zabydlila rodina Coverleyova. Walter Tankerdon, jehož vila se nacházela daleko za Papeeté, tak neměl žádný vážný důvod směřovat své vycházky k úbočí Venušina mysu a Pařížané si toho všimli. Mladý muž přijel na koni téměř až k domu Coverleyových, pozdravil se s francouzskými turisty a ptal se jich, jestli se na noc hodlají vrátit do Papeeté.
„Nikoliv, pane Tankerdone," odpověděl Frascolin, „paní Coverleyová nás pozvala, a lze předpokládat, že večer strávíme ve vile."
„Nuže, pánové, na shledanou," odpověděl Walter Tankerdon.
Tvář mladého muže jakoby potemněla, přestože v té chvíli slunce nezakrýval ani jediný mráček.
Vrhnu! poslední pohled na vilu, bělající se mezi stromy, pobídl koně a mírným klusem vyrazil. Při tom se v miliardáři Tankerdonovi probudil starý obchodník, který se odvážil zasít semínko nesváru na Standard Islandu, jenž vůbec nebyl vybudován pro obchodní záležitosti.
„Tento roztomilý rytíř by nás býval rád doprovodil…" řekl Munbar.
„Ano," přitakal Pinchinat, „náš přítel Munbar má asi pravdu. Vypadal hodně nešťastně, když se se slečnou Coverleyovou nesetkal…"
„To svědčí o tom, že ani miliardář nemusí být stále šťastný," dodal filosof Yvernes.
V Coverleyově vile strávili příjemné odpoledne a večer. Čtyřlístek se dočkal stejného přijetí, jako v domě na Patnácté třídě. Bylo to sympatické setkání, příjemně spojené s uměním. Provozovali vynikající hudbu, hlavně na piano. Paní Coverleyová přednesla několik svých skladeb. Diana zpívala jako skutečná umělkyně, a Yvernes, obdařený pěkným hlasem, připojil k sopránu mladé dívky svůj tenor.
Nikdo neví proč, možná, že to bylo dokonce úmyslně, se Pinchinat mezi řečí zmínil, že cestou s přáteli potkali nedaleko vily Waltera Tankerdon a na projížďce. Nebylo to netaktní, neměl raději mlčet?.. Vůbec ne, kdyby tu s nimi byl intendant, mohl by Jeho výsost jen pochválit. Na rtech slečny Diany se objevilletmý, sotva patrný úsměv a v jejích krásných očích se zablýskalo. A když začala zpívat, její hlas najednou zněl daleko zvučněji.
Paní Coverleyová se na ni podívala a pan Coverley svraštil obočí. „Nejsi unavená, dítě?" zeptala se dcery.
„Ne, maminko."
„A vy, pane Yvernesi?"
„Ani trochu, paní. Než jsem se narodil jsem musel být zpěvákem v nějakém orchestru v ráji."
Večer pokročil a blížila se půlnoc. Pan Coverley podotkl, že nastal čas odebrat se k odpočinku.
Druhého dne se čtyřlístek, okouzlený prostým a srdečným přijetím, ubíral silnicí k Papeeté.
Zastávka na Tahiti měla trvat pouze týden. Podle harmonogramu původně stanoveného Standard Islandem se měli vydat na další cestu k jihozápadu. Za celý týden, kdy čtyři turisté podnikali své výlety, se nepřihodilo nic zvláštního až na 11. listopad, kdy došlo ke šťastné události.
Ráno pobřežní telegraf na pahorku nedaleko Papeeté ohlásil divisi francouzského tichomořského válečného loďstva. V jedenáct hodin zakotvil v rejdě křižník první třídy „Paříž" v doprovodu dvou křižníků druhé třídy a návěstní lodi. Obě strany se navzájem pozdravily a kontraadmirál, jehož vlajka byla vztyčena nad „Paříží", se svými důstojníky vystoupil na pevninu.
Po oficiálních výstřelech z děla, k nimž se svou salvou připojily také Přední i Zadní baterie, kontra admirál a vrchní komisař Společenských ostrovů pospíchali vykonat vzájemnou návštěvu.
Lodě divise, jejich důstojníci a mužstvo měli štěstí, že do tahitské rejdy dorazili v době, kdy se tam stále ještě zdržoval Standard Island. Byla to další příležitost k návštěvám a slavnostem. Klenot Pacifiku se otevřel francouzským námořníkům.
Všichni spěchali obdivovat zázračný ostrov. Dva dny se uniformy francouzského námořnictva mísily s obleky Milliarďanů. Cyrus Bikerstaff přijímal návštěvy na observatoři, zatímco intendant hosty vítal v Kasinu a dalších, jím spravovaných budovách.
Tehdy dostal Kalixt Munbar geniální nápad, jehož uskutečnění by se stalo nezapomenutelným zážitkem. Svoji myšlenku přednesl guvernérovi a ten ji po projednání s radou notáblů schválil.
Co to bylo? Dne 15. listopadu se měla konat velká slavnost. Na programu byla skvělá hostina a ples, konaný v prostorách radnice. Toho dne už Milliarďané budou zpátky z pobytu na venkově, protože dva dny nato se bude odplouvat. Na slavnosti, která se bude konat na počest královny Pomaré, Tahiťanů, domorodých i přistěhovalých z Evropy, a francouzského námořního loďstva, nebudou chybět ani vznešené osoby obou částí.
Celou slavnost dostal na starosti Kalixt Munbar, který tak mohl uplatnit veškerou svou vynalézavost i horlivost. Čtyřlístek mu také přislíbil účast na programu - jeho nejpřitažlivější částí měl být samozřejmě koncert.
Guvernérovým úkolem bylo sezvat hosty. Cyrus Bikerstaff osobně navštívil královnu s tlumočil jí, princům a princeznám u jejího dvora pozvání. Královna ho milostivě přijala. Přijal ho i vrchní komisař a vysocí francouzští hodnostáři a kontraadmirál a jeho důstojníci, kteří byli takovou pozorností velmi potěšeni.
Celkem bylo pozváno tisíc osob. Je samozřejmé, že takové množství se ke stolu obecní rady nemohlo vejít. Tam usedlo pouze sto osob: královská rodina, námořní důstojníci, hodnostáři protektorátu, rada notáblů a vysocí duchovní představitelé Standard Islandu. Kromě toho se ovšem v parku konal banket, různé hry a ohňostroje, aby si na své přišli všichni.

Nezapomněli pozvat ani krále a královnu Malécarlie, ale jejich Veličenstva, žijící v ústraní ve svém skromném bytě na Třinácté třídě, odmítající všechno okázalé, guvernérovi poděkovala za milou pozornost, pozvání však podle svého mínění nemohla přijmout.
„Chudáci suveréni," podotkl Yvernes.
Nastal slavnostní den. Standard Island byl v tahitských a francouzských barvách, do nichž byly vpleteny barvy milliardské.
Královna Pomaré a ve slavnostním oděvu se svým dvorem byla přivítána v Tribord Harboru za dělostřeleckých salv obou baterií, na něž odpovídala děla v Papeeté i děla námořní divise.
Okolo šesté hodiny došly všechny vznešené osoby po procházce parkem k velkolepě vyzdobené radnici. Jaký nádherný pohled skýtalo monumentální schodiště, jehož každý schod stál nejméně deset tisíc franků jako ve Vanderbiltově paláci v New Yorku.
Guvernér řídil slavnost s dokonalým taktem. Nezavdal ani jedinou příčinu k roztržce mezi soupeřícími rodinami. Všichni byli s místem, které jim bylo vyhrazeno, spokojeni, včetně slečny Diany Coverleyové, která seděla přímo naproti Walteru Tankerdonovi. Mladému muži i dívce to stačilo, a více se sbližovat ostatně ani zatím nebylo vhodné.
Ani francouzští umělci si nemohli na nic stěžovat. Tím, že usedli k čestné tabuli, jim byl projeven další důkaz úcty a sympatie k jejich nadání i k nim osobně.
Intendant slavnostní hostinu velmi pečlivě promyslel, sestavil a připravil. Bylo to on, kdo dokázal, že Milliard City, pokud jde o kulinářské umění, se může směle rovnat se starou Evropou. Pod jeho dohledem byl na velínovém papíře vy tištěný jídelní lístek hostiny a vypadal takto:

Menu:

La potage a la d'Orléans
La créme comtesse
Le turhot a la Mornay
Le met de hoeuf a la Napolitaine
Les quenelles de volaille a la Viennoise Les mousses de foie gras a la Trévise Sorhets
Les cailles roties Sllr canapé
La salade provencale
Les petits pois a l'anglaise
Bomhes, macédoine, fruits
Gáteaux variés
Grissins all parmesan

Vína:

Cháteau-d'Yquem
Cháteau-Margallx
Chamhertil
Šampaňské

Různé likéry

Ani u tabule anglické královny, ruského cara, německého císaře, či presidenta francouzské republiky nikdy nebyla oficiální hostina sestavena lépe a šéfkuchaři nikde na světě se nemohli lépe vyznamenat.
V devět hodin se přítomní odebrali do salónu Kasina, kde se konal koncert. Na programu byla čtyři vybraná díla, a sice:

Páté kvarteto Beethovena a-dur, Op. 18. druhé kvarteto Mozarta d-mol, Op. 10
druhé kvarteto Haydna d-dur, Op. 64, část druhá dvanácté kvarteto e-mol Onslowa

Byl to další triumf pařížských hudebníků, kteří se šťastnou náhodou - ať si o tom umíněný viloncellista myslel, co chtěl- dostali na palubu Standard Islandu.
Evropané i cizinci se mezitím účastnili různých her, které probíhaly v parku. Na trávnících byl uspořádán venkovský věneček a - proč to nepřiznat - tančilo se za zvuků tahací harmoniky, která byla nejoblíbenějším nástrojem domorodců na Společenských ostrovech. Také francouzští námořníci měli tento nástroj velmi rádi, a když dovolenci z „Paříže" a ostatních lodí divise vystoupili na břeh a doplnili orchestr, harmoniky se rozezněly naplno. Ozval se i zpěv a námořnické písně odpovídaly „himmerám", populárním a oblíbeným písním obyvatel Oceánie.
Tahitští domorodci, muži i ženy, velmi rádi a velmi dobře zpívali a tančili. Toho večera se několikrát tančilo „répauipa", které lze označit za národní tanec, jehož rytmus se řídí podle úderů tambora. Tanečníci - domorodci i cizinci - se plně oddali všeobecnému veselí. Přispělo k němu jistě i hojné a rozmanité občerstvení, které pro ně připravila obecní správa.
Současně se v prostorách radnice za účasti nejvýznamnějších rodin konal ples a Athanás Dorémus ho velmi vkusně a nenuceně řídil. Milliardské a tahitské dámy se předháněly v nádheře svých toalet. Není divu, že stálé zákaznice vybraných pařížských módních salónů snadno předčily i nejelegantnější Evropanky usazené na ostrovech. Na jejich hlavách, ramenou a prsou se třpytily diamanty a jenom veřejně vyhlášená soutěž mezi nimi by mohla přinést něco

zajímavého. Kdo by se však odvážil hlasovat pro paní Coverleyovou nebo pro paní Tankerdonovou, které navíc byly obě dvě stejně oslnivé? Cyrus Bikerstaff by to jistě neudělal, protože se stále snažil udržovat mezi oběma částmi ostrova rovnováhu.
Při slavnostní čtverylce byl proti tahitské královně a jejímu vznešenému manželovi postaven Cyrus Bikerstaff a paní Coverleyová, proti kontraadmirálu a paní Tankerdonové kommodore Simcoe a první královnina dvorní dáma. Vznikaly samozřejmě i další čtveřice, při nichž se páry tvořily pouze dle svého vkusu a sympatie. Všechno dohromady bylo velmi milé a příjemné. Sebastian Zorn se přesto držel stranou a tvářil se pokud ne přímo znechuceně, pak alespoň nepřístupně, jako dva rozmrzelí Římané na známém dekadentním obraze. A Yvernes, Pinchinat a Frascolin zatím tančili s nejkrásnějšími Tahiťankami a nejpřitažlivějšími dívkami Standard Islandu valčíky, polky i mazurky. Kdo ví, zda tento ples nebude mít co nejdříve svou dohru před úřady, až se tam budou uzavírat sňatky?
Jaké bylo všeobecné překvapení, když náhoda při čtverylce přinesla slečně Coverleyové jako rytíře Waltera Tankerdona. Byla to opravdu pouhá náhoda? Nepřispěl k tomu snad prohnaný diplomat Kalixt Munbar nějakou chytrou kombinací? V každém případě to byla událost dne a ve svém důsledku se mohla stát prvním krokem k usmíření obou mocných rodin.
Po ohňostroji odpáleném na velkém trávníku se v parku i na radnici pokračovalo v tanci až do rána.
Milá vzpomínka na takovou pozoruhodnou událost se jistě na Standard Islandu uchová na dlouhou řadu let.
Druhého dne byla návštěva ukončena a kommodore Simcoe dal v časných ranních hodinách rozkaz vyplout. Odchod ostrova na šroubu doprovázely dělové salvy, stejně jako ho vítaly při jeho příchodu, a ostrov pozdravy ostrovu Tahiti a námořní divizi opětoval rána za ranou.
Další plavba směřovala na severozápad, protože Standard Island měl v plánu ostatní ostrovy v souostroví i skupinu Za větrem a ostrovy Větrné minout.
Pluli kolem romantických obrysů Morey, na níž se vypínaly nádherné vrcholy s jakoby uraženou špičkou, kolem svatého ostrova Raiatey, kolébky místní královské rodiny, kolem ostrova Bora-Bora, na němž se tyčí hora vysoká tisíc metrů, pak kolem ostrůvků Motu-iti, Mapeta, Tunbuai a Manu, prstenu tahitského pásu, sahajícího až do těchto končin.
Dne 19.1istopadu, v okamžiku, kdy se slunce sklánělo k obzoru, zmizely poslední vrcholy souostroví z dohledu.
Standard Island zamířil k jihozápadu, jak oznamovaly telegrafické přístroje na mapách, rozložených za okny Kasina.
Kdo by v té chvíli viděl kapitána Sarola, byl by jistě překvapen blesky, které mu sršely z očí, a vzdorovitým výrazem ve tváři, když hrozil rukou a ukazoval svým Malajcům polohu Nových Hebrid, ležících dvanáct set mil na západ!

ČÁST DRUHÁ

I. Na Cookových ostrovech

Během šesti měsíců, které uběhly od doby, kdy Standard Island opustil záliv Sv. Magdaleny a putoval od jednoho souostroví ke druhému napříč celým Tichým oceánem, se za celou tu dlouhou dobu nestala ani jediná nehoda. V tomto ročním období bylo moře v rovníkovém pásu poměrně klidné a passáty vály mezi obratníky rovnoměrně. Ostatně, i kdyby přišel nějaký uragán nebo bouře, takový solidní základ, jaký má Milliard City, oba přístavy, park a okolí, by zamezil jakémukoli sebemenšímu náznaku otřesu. Uragán přejde, bouře se utiší a Klenot Pacifiku si jich sotva všimne.
Spíše by se bylo možné domnívat, že za takových okolností je tam život příliš jednotvárný. Ale naši Pařížané se sami první přesvědčili o opaku. V obrovské pustině hladiny oceánu se jako oázy na poušti vyskytovala souostroví, některá již navštívili ostrovy Sandwichské, Markýzské, Pomotu, Společenské - a jiná prozkoumají později, než zamíří na sever - Cookovy ostrovy, Samoa, Tonga, Fidži, Nové Hebridy a snad ještě některé další. Bylo tu tolik rozmanitých zastávek a tolik různých příležitostí k cestám do míst velmi zajímavých, přinejmenším ze stránky národopisné.
Mělo snad kvarteto důvod si na cokoli stěžovat, i kdyby na to mělo čas? Mohlo se cítit odtržené od okolního světa? Nepřepravovala se pošta pravidelně? Kromě toho, že lodě naložené zásobami petroleje pro továrny připlouvaly téměř na minutu přesně, parníky pravidelně každých čtrnáct dní v Trihord Harboru nebo v Bâbord Harboru vykládaly svůj rozmanitý náklad doplněný množstvím různých zajímavostí a novinek, jimiž se milliardské obyvatelstvo bavilo ve volných chílích.
Rozumí se samo sebou, že stanovený plat byl umělcům vyplácen s přesností, dokazující nevyčerpatelnost finančních prostředkůl Společnosti. Do jejich kapes proudily tisíce dolarů a hromadily se tam. A až jim vyprší smlouva, budou opravdu velmi bohatí. Umělci zatím nikdy ještě nebyli tak slavní, a tak svých „poměrně skromných“ úspěchů na svém turné po Spojených státech amerických nijak nemuseli litovat.
„Tak co,“ zeptal se jednou Frascolin violoncellisty, „už jsi odložil své předsudky vůči Standard Islandu?“
„Ne,“ odpověděl Sebastian Zorn.
„Ale stejně odtud půjdeš s pěkně naditou kapsou,“ dodal Pinchinat.
„To není všechno, mít plnou kapsu. Hlavně musíme mít jistotu, že ji vůbec budeme mít.“
„A ty si tím nejsi jistý?“
„Ne. „
Co na to odpovědět? Ohledně nadité kapsy se nebylo čeho bát, protože po třech měsících dali její obsah v podobě směnky uložit v New Yorské bance. Bylo ovšem lepší nechat tvrdohlavého Zorn a v klidu, aby se úplně pohroužil do své mlčenlivé nedůvěry.
Pravdou ovšem bylo, že budoucnost se nyní zdála být mnohem jistější, než kdykoli před tím. Rivalita obou stran jako by polevila. Cyrus Bikerstaff a jeho zástupci si libovali a také intendantova vážnost se od té „velké události“ znásobila.

Ano! Walter Tankerdon tančil se slečnou Dianou Coverleyovou. Bylo z toho snad možno usuzovat, že napětí ve vztazích mezi oběma rodinami polevilo? Ať tak či tak, Jem Tankerdon a jeho přátelé přestali mluvit o tom, že ze Standard Islandu udělají průmyslový a obchodní ostrov. Ve vysoké společnosti se hodně hovořilo o tom, co se stalo na plese. Několik jasnovidných přátel v tom vidělo sblížení, a snad ještě více než sblížení, možná dokonce spojení, které učiní přítrž soukromým i veřejným nesvárům.
Pokud se předtuchy stanou skutečností, mladému muži a dívce, kteří jsou hodni jeden druhého, se vyplní nejtajnější přání. A to můžeme s jistotou tvrdit.
Nelze pochybovat, že Walter Tankerdon nezůstal k půvabům slečny Coverleyové chladný. Trvalo to již rok, ale za daných okolností nikomu své tajemství nesvěřil. Slečna Diana to však uhádla. Ona to pochopila a byla takovou diskrétností dojata. Jistě četla ve svém čistém srdci a to se chystalo srdci Walterovu odpovědět. Nedala na sobě však nic znát a chovala se zdrženlivě, jak jí to kázala její hrdost a napětí, panující mezi oběma rodinami.
Ostatně, pozorný divák by si všiml, že Walter ani slečna Diana se nikdy neúčastnili debat, které se vedly v paláci na Patnácté třídě, právě tak jako v paláci na třídě Devatenácté. Když umíněný Jem Tankerdon pronesl nějakou ostrou a jízlivou poznámku o Coverleyových, jeho syn svěsil hlavu, zmlkl a vzdálil se. A když Nat Coverley horlil proti Tankerdonovým, jeho dcera sklopila oči, zbledla a snažila se odvést řeč jinam, což se jí však nedařilo. Důvodem, proč tito dva mladí lidé spolu nikdy nehovořili, byl společný osud jejich otců, kteří jako by měli klapky na očích. Naštěstí snad alespoň - dle mínění Kalixta Munbara - paní Coverleyová a paní Tankerdonová nebyly touto slepotou stiženy. Matky nemívají oči, které by neviděly. Stav duše jejich dětí v nich vyvolával neustálé obavy, protože z této situace nebylo východiska. Věděly velmi dobře, že nepřátelství obou rivalů, jejich sobectví, které bylo soustavně uráženo otázkou předsednictví, nikdy neumožní žádné smíření, žádné spojení… Přesto se Walter a slečna Diana milovali… A jejich matky si toho nemohly nevšinmout.
Již několikrát byl mladý muž vyzván, aby si mezi dívkami v Bâbordské části vybral manželku. Bylo tam mnoho milých dívek, vzorně vychovaných a bohatých téměř jako on, jejichž rodiny by byly takový sňatek jenom uvítaly. Otec mu udělal nejednu lákavou nabídku. Matka také, ale méně na něj naléhala. Walter však všechny odmítal s odůvodněním, že nemá chuť se ženit. Starý chicagský obchodník na to nedbal. Jeho syn měl několik set milionů věna, a tak přece nemohl zůstat starým mládencem. Pokud by si nenašel mladou dívku podle svého vkusu na Standard Islandu, může se vypravit na cesty do Ameriky nebo do Evropy. Díky svému jménu a bohatství, o osobních kvalitách nemluvě, nebude mít při své volbě žádné překážky. Bude si moci vybrat třeba princeznu z císařské nebo královské krve! Takto uvažoval Jem Tankerdon. Kdykoli však otec Waltera přitlačil ke zdi, ten se vzepřel a odmítl jít hledat ženu do ciziny. Matka se ho jednou zeptala:
„Je tady na Standard Islandu nějaká dívka, která by se ti líbila?“ „Ano, maminko.“
Protože však dále nevyzvídala, co je to za dívku, nepovažoval za vhodné ji jmenovat.
V rodině Coverleyových panovaly podobné poměry. Starý bankéř z New Orleansu chtěl provdat svoji dceru za některého z mladíků, kteří navštěvovali jeho palác. A nelze pochybovat o tom, že by ho nenavštěvovali rádi. Pokud se jí žádný z nich nelíbí, dobře tedy, otec a matka ji doprovodí do ciziny. Pojedou do Francie, Itálie, Anglie… Slečna Diana však odpověděla, že Milliard City v žádném případě nechce opustit. Je na Standard Islandu spokojená a nepřeje si nic jiného, než tam zůstat… Pana Coverleye taková odpověď znepokojila, ale její skutečný důvod mu unikl.
Kdyby paní Coverleyová položila Dianě stejně přímočarou otázku jako paní Tankerdonová Walterovi, dalo se čekat, že slečna Diana by neváhala matce odpovědět se stejnou otevřeností.
Tak se tedy měly věci. Když si mladí lidé spolu někdy vyměnili pohledy, o povaze svých citů nemohli pochybovat, přestože nikdy nepromluvili ani jediné slovo. Setkávali se pouze při oficiálních příležitostech, například při audiencích Cyra Bikerstaffa, kterých se milliardští notáblové byli nuceni účastnit, pokud si chtěli zachovat svou prestiž. Při takových setkáních Walter Tankerdon a slečna Coverleyová zachovávali naprostou zdrženlivost, protože se pohybovali na půdě, kde by každá neopatrnost mohla v zápětí vyvolat nepříjemnou odezvu.
O výjimečné události na plese u guvernéra se hodně hovořilo. Výstřední povahy ji považovaly za skandál, o němž druhý den mluvilo celé město. Došlo k tomu naprosto jednoduše - intendant vyzval slečnu Coverleyovou k tanci, ale když se měla začít tančit čtverylka, taškář Munbar zmizel. Walter Tankerdon ho zastoupil a mladá dívka ho ráda přijala za kavalíra…
Tato neobvyklá událost v jinak jednotvárném životě Milliard City se samozřejmě probírala v obou rodinách. Pan Tankerdon se na to vyptával svého syna a pan Coverley zase své dcery. Co odpověděla slečna Diana? Co řekl Walter? Zakročily obě matky a jaký to mělo výsledek? Kalixt Munbar se přes všechen svůj důvtip a veškerou svou diplomatickou prohnanost se nemohl ničeho dopátrat. Když se ho potom Frascolin vyptával, odpověděl jen blýsknutím pravého oka, jako by nechtěl nic víc říct. A možná opravdu nic nevěděl.
Je však potřeba poznamenat, že po tomto památném dnu, když Walter na procházce potkal paní Coverleyovou a slečnu Dianu, uctivě se uklonil a mladá dívka i její matka mu odpověděly na pozdrav. Dá-li se intendantovi věřit, byl to nesmírný pokrok, byl to „velký krok do budoucna“.
Ráno 25. listopadu se na moři odehrála příhoda, která neměla žádnou souvislost s osudy dvou nejváženějších rodin na ostrově. Časně ráno hlídka na observatoři oznámila několik lodí, velkých válečných korábů, směřujících na jihozápad. Lodi plující v jedné linii mezi sebou zachovávaly pravidelné rozestupy. Nemohlo jít o nic jiného, než divisi některého tichomořského loďstva.
Kommodore telegraficky podal guvernérovi zprávu a ten nařídil, aby byly vypáleny pozdravné výstřely.
Frascolin, Yvernes a Pinchinat vystoupili na věž observatoře, protože chtěli být svědky mezinárodní výměny zdvořilostí. Zaostřili dalekohledy na čtyři lodě ve vzdálenosti pěti až šesti mil. Na jejich přídích nevlál žádný prapor, takže nebylo možné určit příslušnost.

„Nejsou tam nějaké rozlišovací znaky, podle kterých by se dalo určit, ke které flotile patří?“ zeptal se Frascolin důstojníka.
„Žádné,“ odpověděl, „ale podle toho, jak vypadají, bych řekl, že jsou anglické. Ostatně, v této oblasti je možné se setkat pouze s anglickými, francouzskými nebo americkými válečnými loděmi. Ať patří komu chtějí, poznáme to, až se přiblíží na jednu nebo dvě míle.“
Lodi se blížily velmi pomalu, ale svůj směr nezměnily, takže musely kolem ostrova proplout ve vzdálenosti několika málo mil.
K Přední baterii se přihnali zvědavci, aby mohli sledovat pohyb loďstva.
Po hodině už lodi nebyly vzdálené ani dvě míle. Byly to křižníky starého typu se třemi stožáry a v porovnání s moderními vojenskými jednostěžňovými loděmi, byly mnohem hezčí. Jejich široké komíny vypouštěly oblak a páry, kterou mírný západní vítr hnal až k obzoru.
Když se lodě přiblížily na jednu a půl míle, mohl důstojník s určitostí tvrdit, že to je divise anglické flotily v západním Tichém oceánu, kde Velká Británie vlastní některé ostrovy, jako Tonga, Samojské a Cookovy ostrovy, nebo má nad nimi protektorát.
Důstojník byl připraven vztyčit vlajku Standard Islandu, jejíž plátno se znakem zlatého slunce se ve větru rozvinulo. Čekali, že admirálská loď jim odpoví na pozdrav.
Uplynulo dvanáct minut.
„Pokud to jsou Angličané,“ řekl Frascolin, „vůbec se nebudou snažit být zdvořilí.“
„To víš,“ odpověděl Pinchinat, „John Bull mívá klobouk na hlavě obvykle přišroubovaný a odšroubování mu vždycky dá hodně práce.“ Důstojník pokrčil rameny.
„Jsou to samozřejmě Angličané.“ řekl. „Znám je moc dobře. Ti nepozdraví.“ Na první lodi eskadry opravdu nikdo žádnou vlajku nevztyčil. Loďstvo proplulo okolo, jako by tam ostrov na šroubu ani nebyl. Ostatně, jakým právem ostrov vůbec existuje? Jakým právem zabírá místo na hladině Tichého oceánu? Proč by mu Anglie měla věnovat nějakou pozornost, když dosud proti jeho vybudování nepřestala protestovat? Tento obrovský stroj, by přece mohl svým pohybem po moři a křižováním námořních cest způsobit srážky a nehody.
Divise se vzdálila jako špatně vychovaný pán, který nechce dát najevo, že zná lidi na chodníku Regenstreet nebo Strand, takže vlajka Standard Islandu zůstala na žerdi dole.
Snadno si můžeme představit reakci ve městě a v přístavech na takovou anglickou zpupnost, na takový Albion, na novodobé Karthago. Bylo rozhodnuto již nikdy neodpovědět na anglický pozdrav - i kdyby k němu došlo, což ovšem nelze očekávat.
„Naše loďstvo při svém příchodu na Tahiti se chovalo úplně jinak!“ zvolal Yvernes.
„To je proto, že Francouzi jsou vždy zdvořilí,“ podotkl Frascolin.
„Sostenuta con espressione!“ dodala Jeho výsost a udávala při tom svou ušlechtilou rukou takt.
Ráno 29. listopadu hlídka zpozorovala první vrcholky Cookových ostrovů, rozkládajících se na 20° jižní šířky a 160° západní délky. Nejdříve se jmenovaly Mangie a Harveye. Později dostaly Cookovo jméno, který zde přistál roku 1770. Nejvýznamnější ze skupiny byly ostrovy Mangia, Raratonga, Watim, Mittio, Harvey, PalmerstoNa Hagemeistr. Počet obyvatel, převážně polynéských Malajců maorského původu, které evropští misionáři obrátili na křesťanství, poklesl z dvaceti tisíc na dvanáct. Ostrované, velmi hrdí na svou nezávislost, se vždy stavěli proti násilnému cizímu působení. Doma se doposud považovali za pány, i když zvolna začínali podléhat protektorskému vlivu vlády anglické Australie - a každý ví, co to znamená.
Nejdříve se dostali k ostrovu Mangia. Byl nejlidnatějším, a vlastně nejdůležitějším střediskem na souostroví. Program cesty dovoloval se tu na čtrnáct dní zastavit.
Setká se konečně na tomto souostroví Pinchinat s opravdovými divochy, s jakými se seznámil Robinson Crusoe, a které marně hledal na Markýzských ostrovech, na ostrovech Společenských ina Nuka-Hivě? Bude konečně ukojena zvědavost Pařížanů? Uvidí skutečné lidožrouty a setkají se s nimi?
Toho dne řekl svému příteli: „Drahý Zorne, jestli tady nejsou lidožrouti, pak už nejsou vůbec nikde!“
„Mohl bych na to sice odpovědět: co mi je po tom?“ odpověděl ježek čtyřlístku, „ale já se tě zeptám, proč už nikde jinde?“
„Protože ostrov, který se jmenuje Mangia, může být obydlen jedině lidožrouty.“
Pinchinat sotva stačil uhnout ráně, kterou si jeho jedovatá poznámka vysloužila. Ať už lidožrouti na Mangii byli, nebo ne, Jeho výsost nedostala možnost se s nimi setkat.
Jakmile se Standard Island přiblížil k Mangii na vzdálenost jedné míle, u Tribord Harboru zastavil člun anglického ministra. Byl to obyčejný pastor, který ovládal souostroví mnohem zpupnější tyranií, než mangijští náčelníci. Na tomto pečlivě obdělávaném ostrově s objemem třicet mil, čtyřmi tisíci obyvatel a četnými plantážemi australského chlebovníku a marantopovými a yamsovými poli, patřili tomuto knězi nejlepší pozemky. Patřil mu také nejkrásnější dům v hlavním městě Ouchoře, na úpatí pahorku posázeného chlebovníky, kokosovými palmami, mangovými stromy, bouray a myrtami. Kromě toho tam byla květinová zahrada, v níž rostly kolee, gardenie a pivoňky. Výkonnou moc měli mutoové, domorodí policisté, tvořící sbor, jemuž se kořili dokonce i Jejich Veličenstva v Mangii. Policie dbala na to, aby se nelezlo na stromy, nelovila zvěř a ryby v neděli a o svátcích, nevycházelo ven po deváté hodině večer a neprodávaly se potraviny za jinou, než volně stanovenou cenu. Všechny pokuty se platily v piastrech - jeden piastr měl hodnotu pěti franků - a značná část se jich stěhovala do kapsy bezohledného pastora.
Když tento tlustý muž dorazil do přístavu, přístavní důstojník ho šel přivítat a pozdravit.
„Jménem krále a královny Mangie,“ odpověděl Angličan, „předávám pozdravy Jejich Veličenstev guvernéru Standard Islandu.“

„Jsem zplnomocněn je přijmout a poděkovat vám, pane ministře," odpověděl důstojník. „Doufám, že náš guvernér bude mít čest jim vzdát poctu osobně."
„Jeho Excelence bude nepochybně přijata," odpověděl ministr a v jeho malé tváři se zračila lstivost a lakota.
„Doufám, že zdravotní stav na Standard Islandu je uspokojivý," začal mírně. „Nikdy nebyl lepší."
„Přesto však některé nakažlivé nemoci, jako chřipka, tyfus, neštovice možná…" „Tady nikdo nemá ani rýmu, pane ministře. Vydáte-li nám příslušná povolení, zahájíme pravidelné spojení s Mangií, jakmile budeme na místě svého odpočinku." „Pokud tu ovšem jsou nějaké nemoci…" odpověděl pastor ne bez jistého zaváhání. „Opakuji vám, že tu po nich není ani stopy."
„Obyvatelé Standard Islandu zde patrně hodlají vystoupit…"
„Ano… stejně jako to nedávno udělali na jiných ostrovech."
„Dobře… dobře," odpověděl muž. „Buďte ujištěn, že se setkají se srdečným přijetím, pokud to ovšem nepřekazí nějaká epidemie…"
„Znovu vám opakuji, že žádná."
„Vystoupí… ve velkém počtu… Obyvatelé je vřele přivítají, protože Mangiané jsou velmi pohostinní… Ale…"
„Ale?"
„Jejich Veličenstva po poradě s náčelníkem nařídila, že cizinci zaplatí na Mangii i na ostatních ostrovech souostroví poplatek za vystoupení…"
„Poplatek?"
„Ano… dva piastry… Jak vidíte, je to nepatrná částka… dva piastry za každého, kdo vkročí na ostrov." .
Autorem tohoto návrhu, který byli nuceni král, královna a rada náčelníků přijmout, byl nepochybně ministr a nemalá část výnosu měla jistě připadnout Jeho Excellenci. Protože na ostrovech ve východní části Tichého oceánu žádné podobné poplatky nebyly nikde zavedeny, přístavní důstojník nedokázal přemoci svůj údiv.
„To myslíte vážně?"
„Naprosto vážně," odpověděl ministr. „Bez zaplacení dvou piastrů bychom nikomu nemohli vstup povolit…"
„Dobře," řekl důstojník.
Pak pozdravil Jeho Excellenci, odešel do kanceláře a telefonicky sdělil kommodorovi ministrův požadavek.
Ethel Simcoe telefonoval guvernérovi: „Sluší se, aby se ostrov na šroubu zastavil na Mangii, když požadavky mangijských úřadů nejsou právně podložené?"
Odpověď na sebe nedala dlouho čekat. Cyrus Bikerstaff se poradil se svými tajemníky a těmto svévolným poplatkům se odmítl podrobit. Standard Island nezastaví ani u Mangie ani u žádného jiného ostrova souostroví. Zbaví se tak ziskuchtivého pastora a Milliarďané navštíví některé sousední domorodce méně hamižné a lačné peněz.
Pak byl vydán rozkaz, aby strojníci popustili uzdu milionům koňských parních sil. Takovým způsobem byl tedy Pinchinat připraven o zážitek stisknout ruku počestným lidožroutům, pokud tam vůbec nějací byli. Mohl však být klidný, na Cookových ostrovech se lidé vzájemně nepožírali - snad bohužel.
Standard Island zamířil na sever přes široký průliv, táhnoucí se až ke čtyřem ostrovům ležícím v jedné řadě blízko u sebe. Objevilo se velké množství člunů. Některé z nich byly velmi umně postavené a opatřené plachtami, jiné byly naopak zcela prosté, vydlabané z kmene stromu. V nich se rybáři statečně pouštěli na lov ryb, jichž se v okolních vodách vyskytovalo velké množství.
Ostrovy byly velmi úrodné, samá zeleň a je tedy nasnadě, že jim Anglie vnutila svůj protektorát s úmyslem je jednoho dne připojit ke svým državám v Tichém oceánu. Už nedaleko Mangie bylo vidět jejich skalnaté břehy, vroubené korálovým prstencem, jejich oslnivě bílé domy, čerstvě natřené vápnem, které se získávalo z korálů, jejich pahorky pokryté tmavozeleným tropickým rostlinstvem, přičemž výška některých stromů dosahovala až dvou set metrů.
Druhého dne se kommodore seznámil s Raratongou, jejíž povrch tabulovitě stoupal až nejvyšším vrcholům. Uprostřed se nad zelenou střechou vysokého lesa tyčila sopka vysoká patnáct set metrů. Mezi stromy se vynořovala bílá budova s gotickými okny. Byl to protestantský kostel, vy stavěný v samém středu rozlehlých mapéových lesů, táhnoucích se až k pobřeží. Vysoké stromy s rozložitými větvemi a rozmarně rostlým kmenem byly pokroucené, plné boulí a ohnuté jako staré jabloně v Normandii nebo staré olivové stromy v Provence.
Možná, že pastor, který pečuje o duše Raratonských a dělí se napůl s ředitelem Německé oceánské společnosti, v jejíchž ruku se soustřeďuje veškerý obchod na ostrově, zatím na rozdíl od svého kolegy na Mangii, poplatky pro cizince nestanovil. Možná, že Miliarďané by mohli, bez toho aby byli nuceni otevřít své peněženky, složit svou poklonu oběma královnám, soupeřícím o suverenitu, z nichž jedna žije ve vesnici Arognani a druhá v Avarua. Ale Cyrus Bikerstaff, zmocněný radou notáblů zvyklých na to, že jsou na cestách přijímáni jako králové, neměl v úmyslu na ostrově vystoupit. Celkem to pro domorodce v područí svévolných anglikánů byla ztráta, jelikož standard-islandští boháči měli plné kapsy a rádi z nich pouštěly piastry.
Na sklonku dne bylo na obzoru vidět jako hrot už jen špičku sopky. Bez dovolení sem přiletěla obrovská hejna vodních ptáků a poletovala nad Standard Islandem, ale když nastala noc, ptáci se za rychlého mávání křídly vrátili na ostrůvky severně od souostroví, kam bez ustání narážely mořské vlny.
Pod guvernérovým předsednictvím se konala nová porada, kde byl předložen návrh změny programu cesty Standard Island plul oblastí, kde převažoval anglikánský vliv. Měli pokračovat dále směrem na západ po dvacáté rovnoběžce k ostrovům Tonga a Fidži, jak bylo stanoveno? To, co se přihodilo na Cookokových ostrovech, je roztrpčilo. Měli by se snad raději vypravit k Nové Kaledonii a k souostroví Loyalty, kde by byl Klenot Pacifiku přijat s veškerou francouzskou zdvořilostí? Pak by se po zimním slunovratu beze spěchu vrátili do rovníkového pásma. To by ovšem znamenalo vzdálit se od Nových Hebrid, kde mají vysadit námořníky ze ztroskotané ketče a jejich kapitána…
Při této poradě o změně cestovního programu bylo vidět, že Malajci jsou velmi rozčileni. Dalo se to snadno vysvětlit

tím, že kdyby změna byla schválena, velmi by se jim tím zkomplikoval návrat domů. Kapitán Sarol nedokázal potlačit své zklamání, nebo spíše zlost, a každý, kdo by je slyšel, jistě by si v jejich hlasech všiml více než podezřele podrážděného tónu.
„Vidíte," opakoval, „chtějí nás vysadit na ostrovech Loyalty… nebo na Nové Kaledonii… A naši přátelé nás přitom čekají v Erromangu! A co náš plán, který jsme na Nových Hebridách tak dobře připravili. Ještě to tak, abychom promarnili takovou příležitost!"
Naštěstí pro Malajce - a k velké smůle Standard Islandu - byla změna programu cesty zamítnuta. Notáblové v Milliard City nesli vždycky velmi nelibě, když museli měnit, k čemu se už jednou rozhodli. Bude se tedy pokračovat dále podle programu, stanoveného už před odjezdem ze zálivu Sv. Magdaleny. Rozdíl byl jen v tom, že místo čtrnáctidenní zastávky na Cookových ostrovech se mělo plout k souostroví Samoa. Vyrazili k severozápadu, aby se ještě předtím dostali k souostroví Tonga.
Když bylo rozhodnutí rady zveřejněno, Malajci nedokázali skrýt svou radost. Bylo to zcela přirozené. Proč by se neradovali z toho, že notáblové neustoupili od svého původního úmyslu vysadit je na Nových Hebridách?

II. Z ostrovů na ostrov

Ačkoli se zdálo, že obzory Standard Islandu se v jednom směru poněkud vy jasI1ují a napětí mezi Bâborďany a Triborďany polevuje, což bylo způsobeno city, které k sobě chovali Walter Tankerdon a slečna Diana Coverleyová, a guvernér a intendant se konečně mohli domnívat, že budoucnost Klenotu Pacifiku už nebudou ohrožovat vnitřní nesváry, nebyla existence ostrova v nebezpečí o nic méně, Sotva se asi vyhne katastrofě, která se pro něj už dlouho připravuje. Protože plul na západ, blížil se ke břehům, kde jeho záhuba byla nevyhnutelná a původcem zločinu nebyl nikdo jiný než kapitán Sarol.
Malajce na Sandwichské ostrovy nepřivedla žádná náhoda. Ketč kotvila v Honolulu jen proto, že čekala na příchod Standard Islandu v rámci jeho pravidelných každoročních návštěv. Vydat se za ním, pohybovat se v jeho vodách a nevzbudit při tom žádné podezření, nechat se vzít na ostrov coby tonoucí ztroskotanci, protože jako cestující by nebyli přijati, a pak pod záminkou vysazení ostrov poslat k Novým Hebridám - to byl skutečný záměr kapitána Sarola.
Víme už, jak byla provedena první část tohoto plánu. Srážka ketče byla vymyšlená. Žádná loď ji u rovníku neprorazila. Malajci si ji prorazili sami, ale tak, aby se udrželi nad vodou až do okamžiku, kdy dorazí pomoc přivolaná poplašným výstřelem z děla, a člun vezme posádku lodě na svou palubu. Srážka nesměla být nápadná a ani tonoucí námořníci, jejichž loď se převrhla, nesměli vzbudit podezření. Pak nezbude nic jiného, než jim poskytnout útočiště.
Bylo však také možné, že guvernér je tam nebude chtít nechat. Předpisy možná nedovolí, aby se na palubě Standard Islandu usadili cizinci. Možná bude rozhodnuto, že budou vysazeni na nejbližším souostroví. K úspěchu vedla pouze jediná cesta a kapitán Sarol na ni vsadil.
Ale když od Společnosti přišla kladná odpověď, bylo rozhodnuto, že zachránění z malajské ketče zůstanou na ostrově a budou dopraveni na Nové Hebridy.
Tak to tedy bylo. Již čtyři měsíce si kapitán Sarol a jeho Malajci užívali naprosté svobody na ostrově na šroubu. Mohli jej celý prozkoumat skrz naskrz, mohli proniknout do všech jeho tajů. A také v tomto ohledu nic nezanedbali. Všechno šlo přesně podle jejich plánu. V jednom okamžiku se sice mohlo zdát, že rada notáblů program cesty neschválí a jak víme, byli tím znepokojeni tak, že málem vzbudili podezření. Měli však štěstí, program zůstal beze změny. Ještě tři měsíce a Standard Island se dostane ke břehům Nových Hebrid a tam dojde ke katastrofě, která nemá v námořních letopisech obdoby.
Souostroví Nové Hebridy bylo plavcům nebezpečné nejen kvůli skaliskům, kterými jsou poseté podmořské hlubiny v jeho okolí, kvůli četným rychlým mořským proudů, ale i kvůli přirozené divokosti některých svých obyvatel. Od té doby, co roku 1706 Quiros ostrovy objevil a co je prozkoumal Bouganville roku 1768 a po něm roku 1773 Cook, se několikrát staly svědkem obrovského vraždění. Jejich špatná pověst se tak snad mohla stát omluvou pro obavy Sebastiana Zorn a ohledně námořního putování Standard Islandu. Kanakové, Papuové a Malajci se tu mísili s černými, věrolomnými a zbabělými Australci, vzdorujícími všem pokusům je zcivilizovat. Na některých z ostrovů archipalegu měli svá hnízda námořní lupiči. Obyvatelstvo se tam ničím jiným, než pirátstvím neživilo.
Kapitán Sarol, původem Malajec, patřil k té skupině námořních lupičů, velrybářů, výrobců sandálů a otrokářů, kteří pustoší tyto oblasti, jak při své cestě na Nové Hebridy zjistil lodní lékař Hagon. Sarol, odvážný, podnikavý, zvyklý se vyhýbat podezřelým ostrovům a ve svém řemesle velmi zběhlý, už vedl nejednu krvavou výpravu. Nebyl to jeho první pokus, jeho skvělé kousky byly známé po celé západní části Tichého oceánu.
Před několika měsíci kapitán Sarol a jeho mužstvo za pomoci krvežíznivého obyvatelstva ostrova Erromanga z oblasti Nových Hebrid připravili plán, který kdyby se vydařil, by jim umožnil žít počestným životem kdekoli na světě. Znali dobrou pověst ostrova na šroubu, který se v minulém roce pohyboval mezi obratníky. Věděli, jaké nesmírné poklady se v bohatém městě nacházejí. Protože však nemohli začít na tak velkou vzdálenost nic podnikat, šlo o to nejdříve ostrov přilákat k divokému Erromangu, kde všichni byli připraveni ho naprosto zničit.
Naproti tomu Novohebriďané, třebaže měli na své straně výhodu dobrých přírodních podmínek na sousedních ostrovech, byli nuceni počítat s početní převahou obyvatel Standard Islandu a obrannými prostředky, které byly na ostrově k dispozici. Také nebylo ani pomyšlení na to, zaútočit na něj na mohli jako na obyčejnou obchodní loď, ani na přepadení flotilou malých loděk. Malajci dokázali přimět Standard Island, aniž by někomu bylo něco nápadné, že zastaví u břehů Erromanga. Zakotví tam ve vzdálenosti několika nití… Několik tisíc domorodců ho přepadne… Zaženou ho na skaliska… tam se rozbije… a bude vydán napospas pustošení a vraždění… Opravdu hrozilo, že takový plán bude uskutečněn. To bude cena za pohostinnost, kterou nabídl kapitánu Sarolovi a jeho mužstvu. Milliarďané

kráčeli vstříc neodvratné katastrofě.
Dne 9. prosince překročil kommodore Simcoe stý sedmdesátý první poledník na místě, kde ho protínala patnáctá rovnoběžka. Mezi ním a sto sedmdesátým pátým stupněm se rozkládá souostroví Samoa, které roku 1763 navštívil Bougenville, roku 1737 Lapérouse a roku 1791 Edwards.
Ostrov Rose obepluli od severozápadu. Nebyl obydlen, a tak nemělo význam se u něj zastavovat.
O dva dny později se seznámili s ostrovem Mahoua, v jehož těsné blízkosti se nacházely dva ostrůvky: Olosenga a Ofou. Jeho nejvyšší bod dosahoval výšky sedmi set šedesáti metrů nad mořem. Ačkoli na něm žilo asi dva tisíce obyvatel, nebyl nejzajímavějším ostrovem archipelagu, a proto guvernér vydal rozkaz pokračovat v cestě. Bude lépe pobýt dva týdny u ostrovů Téntutila, Upolu, Savai, nejhezčích ostrovů ze souostroví, které je považováno za nejkrásnější ze všech. Jistou proslulost získal v námořních letopisech ostrov Manoua. Na jeho pobřeží v Ma Oma zahynulo několik Cookových mužů. Stalo se to v zálivu, který pak dostal zcela po právu jméno záliv Vraždění.
Manoua dělilo od jeho souseda Tétuily asi dvacet mil. Standard Island se k němu přiblížil v noci ze 14. na 15. prosince. Toho večera se čtyřlístek procházel v okolí Přední baterie a „cítil“ blízkost Tétuily, ačkoli byl od něj vzdálený ještě několik mil. Vzduch byl prosycen čarovnou vůní.
„To není ostrov!“ zvolal Pinchinat. „To je Piverovo skladiště… Lubinova továrna… krám voňavkáře!“
„Pokud by v tom Tvoje výsost neviděla něco neslušného, raději bych slyšel, že ho přirovnáváš k pekáči,“ podotkl Yvernes.
„Budiž, tak tedy pekáč,“ odpověděl Pinchinat, který nechtěl nikterak odporovat poetickému příměru svého přítele. Opravdu vítr nad hladinou těchto podivuhodných vod přinášel proud vonných výparů, pronikavých esencí, kterým Kanakové říkali „moussooi“.
Při východu slunce Standard Island proplouval kolem Tétuily od severu ve vzdálenosti šesti nití. Ostrov připomínal zelený košík. Vzhůru, až k samým vrcholkům, z nichž nejvyšší měřil tisíc sedm set metrů, se stupňovitě prostíraly lesy. Před nimi leželo několik ostrůvků a mezi nimi Annu.
Objevil se průvod stovek pěkných člunů se silnými polonahými domorodci, zabírajícími vesly ve dvoučtvrtečním taktu nějaké domorodé písně. Na jednu dlouhou loď, jejíž solidní stavba dovolovala se pustit na otevřené moře, se vešlo odhadem padesát či šedesát veslařů. Pařížané rychle pochopili, proč první Evropané dali těmto ostrovům jméno Plavecké souostroví. Jeho skutečný zeměpisný název však zní Hamoa, nebo užívanější Samoa.
Saval, Upolu, Tétuila se táhly od severozápadu k jihozápadu a Olosenga, Ofou, Manoua ležely na jihovýchodě, a byly to nejvýznamnější ostrovy sopečného původu v archipelagu. Celá rozloha souostroví činila dva tisíce osm set kilometrů čtverečních a žilo na něm třicet pět a půl tisíce lidí. Bylo tedy potřeba o polovinu snížit údaje, které uváděli první badatelé.
Musíme připomenout, že každý z těchto ostrovů měl podnebí stejně příznivé jako Standard Island. Teplota se tu pohybovala mezi dvaceti šesti a třiceti čtyřmi stupni. Nejstudenějšími měsíci byly červenec a srpen, nejtepleji bylo v únoru. Od prosince do dubna svlažovaly Samoa vydatné deště a v tomto období se také rozpoutávaly uragány a ničivé vichřice.
Obchod, který byl původně v rukou Angličanů, pak Američanů a následně Němců, dosahoval obrat osmnácti set tisíc franků v dovozu a devíti set tisíc franků ve vývozu. Vyvážely se zejména zemědělské produkty jako bavlna, jejíž pěstování se každým rokem zvyšovalo, a dále kopra - sušená jádra kokosových ořechů.
Obyvatelstvo bylo malajsko-polynéského původu a tvořila ho směsice tří set bělochů a několika tisíc domorodých dělníků, kteří přišli z různých ostrovů Melanésie. Od roku 1830 Samoané díky působení misionářů přijali křesťanství, ale některé staré náboženské zvyky zůstaly zachovány. Velká většina domorodců byla v důsledku německého a anglického vlivu protestantská. Ke katolickému vyznání se hlásilo několik tisíc věřících. O zvyšování jejich počtu se starali francouzští misionáři, snažící se tak překonat anglo-saský proselytismus.
Standard Island zakotvil na jihu ostrova Tétuila, nedaleko rejdy Pago-Pago, nejdůležitějšího přístavu na ostrově. Hlavní město Léone leželo ve vnitrozemí. Tentokrát k žádným neshodám mezi samojskými úřady a guvernérem Cyrem Bikerstaffem nedošlo. Ve všem měli naprostou volnost. Panovník sídlil na Upolu a tam také bylo anglické, německé a americké vyslanectví, a proto nedošlo k žádnému oficiálnímu přijetí. Část Samoanů využila příležitosti a bez jakýchkoli komplikací navštívila Milliard City a „jeho okolí“ Pokud jde o Milliarďany, byli přesvědčeni, že místní obyvatelé je přivítají dobře a srdečně.
Přístav ležel za zátokou. Byl tak vynikajícím útočištěm proti prudkým větrům a dalo se k němu snadno dostat. Často se v něm zastavovaly válečné lodi. Mezi prvními, kdo toho dne vystoupili na břeh, byli - jak jinak - Sebastian Zorn a jeho přátelé, tentokrát v doprovodu intendanta, který se od nich nechtěl odloučit. Kalixt Munbar byl stále v dobrém rozmaru. Zařídil v Léone vy1et v kočárech, zapřažených novozélandskými koňmi. Výletu se kromě nich zůčastnilo několik rodin notáblů.
Budou při tom Coverleyovi i Tankerdonovi, a tak se mu snad podaří napomoci dalšímu sblížení Waltera a slečny Diany. Když na procházce s kvartetem hovořil o této události, stále více a více se při tom, jak bylo jeho zvykem, dostával do ráže.
„Přátelé,“ opakoval, „připadám si opravdu jako v komické opeře. Chybí tu už jenom nějaká šťastná náhoda a bude konec představení. Splašený kůň… převržený kočár…“
„Útok lupičů!“ řekl Yvernes.
„Velké vraždění výletníků!“ dodal Pinchinat.
„To se všechno může docela dobře stát!“, bručel viloncellista pohřebním hlasem, a znělo to jako by vyluzoval smutné tóny na své čtvrté struně.
„Přátelé!“ řekl Kalixt Munbar. „Vraždění přece není nutné! To není potřeba! Stačí, aby Walter Tankerdon byl šťastný,

že nll1že slečně Dianě Coverleyové zachránit život. „
„A k tomu je potřeba přidat trochu hudby od Boieldieua nebo Aubera!“ odpověděl Pinchinat a sevřenou rukou při tom napodoboval točení klikou kolovrátku.
„Vy tedy, pane Munbare, stále uvažujete o jejich sňatku?“ zeptal se Frascolin.
„Spoléhám na něj, drahý Frascoline! Sním o něm ve dne v noci!… Ztrácím kviHi němu náladu! (Vůbec to nevypadalo.)… Hubnu…(Nebylo to na něm vidět.)… Zemřel bych, kdyby se neměli nakonec vzít.“
„Nebojte se, pane intendante, vezmou se,“ řekl Yvernes s prorockým zabarvením v hlase, „protože Bůh si smrt Vaší Excellence nepřeje…“
„Byl bych ztracen,“ odpověděl Kalixt Munbar.
Všichni zamířili do domorodé krčmy, kde na zdraví nastávajících novomanželů vypili několik sklenic nápoje, připraveného z kokosových ořechů, a k tomu jedli vynikající banány.
Samojské obyvatelstvo na ulicích Pago-Paga a u budov kolem přístavu bylo skutečnou pastvou pro oči Pařížanů. Muži byli o něco menší, než je obvyklé, měli hnědožlutou pleť, kulatou hlavu, mohutný hrudník, velmi svalnaté údy a příjemný a veselý výraz tváře. Snad až příliš vystavovali na odiv své tetování na rukou, po těle i na lýtkách, vykukujících pod jakousi sukní z vláken rostlin nebo listí. Černé vlasy měli hladké nebo nakadeřené, jak to žádala místní móda. Ale pod vrstvou bílého vápna, kterým byly vlasy natřené, vypadaly jako paruka.
„Divoši z doby Ludvíka XV!“ poznamenal Pinchinat. „Schází jim jen oblek, kord, kalhoty, punčochy, střevíce s červenými podpatky, klobouk s pérem a tabatěrka a mohli by se zúčastnit ranní audience ve Versailles!“
Samoanky, ženy i mladé dívky, byly oblečené stejně primitivně jako muži. Tetování měly na ruku i na prsou, hlavu opletenou gardeniemi a krk ozdobený náhrdelníkem z červeného ibišku. Při pohledu na ně bylo snadné pochopit obdiv, kterým v tak hojné míře oplývalo vypravování mořeplavců - průkopníků, alespoň pokud byla řeč o mladých dívkách. Udržovaly si odstup a dávaly najevo nelíčenou stydlivost. Byly milé a když říkaly „Kalofa“, což znamená dobrý den, usmívaly se tak, že čtyřlístek okouzlily. Pozdrav pronášely sladkým a melodickým hlasem.
Výlet, nebo lépe řečeno putování, které naši výletníci podnikli druhého dne, jim umožnilo seznámit se s ostrovem od pobřeží k pobřeží. Místní povoz je dopravil k protilehlému k zálivu Franca, jehož jméno vyvolávalo vzpomínky na Francii. Tam na pomníku z bílého korálu, vybudovaném v roce 1884, visela bronzová deska s vyrytým jménem legendárního velitele Langla, přírodovědce Lamanona a deseti námořníků, Lapérousových přátel, kteří tam byli 11. prosince 1787 zavražděni. Sebastian Zorn a jeho přátelé se do Pago-Paga vrátili napříč ostrovem. Rostly tam obrovské stromy, obrostlé liánami, všude kokosové palmy, divoké banány a spousta místních dřevin, vhodných pro využití v uměleckém truhlářství. Venku se rozkládala tarová pole a plantáže cukrové třtiny, kávovníku, bavlníku a skořicovníku. Kolem dokola bylo plno pomerančovníků, goyav, mangovníků a avokád a popínavých rostlin, orchidejí a dalších květin. Místní flóra byla neobyčejně bohatá. Na úrodné půdě se jí dobře dařilo a teplé a vlhké podnebí jí neobyčejně prospívalo.
Samojská zvířena byla zastoupena několika druhy ptáků, téměř neškodných plazů a mezi savci například byla malá krysa jediný zástupce hlodavců.
Po čtyřech dnech, 18. prosince, Standard Island Tétuili opustil, bez toho, že by se odehrála „prozřetelností předurčená událost“ , po které intendant prahl. Bylo však patrné, že napětí mezi oběma znepřátelenými rodinami se začalo poněkud uvolňovat.
Tétuili od Upolu dělilo asi dvanáct mil. Druhého dne ráno kommodore Simcoe ve vzdálenosti čtvrt míle postupně minul ostrůvky Nuntua, Samusu a Salafuta, které připomínaly tvrze, chránící ostrov. Velmi obratně mezi nimi manévroval a odpoledne zastavil u Apie.
Upolu se svými šestnácti tisíci obyvateli byl nejvýznamnějším ostrovem souostroví. Své vyslance tu měly Německo, Amerika a Anglie. Ti společně tvořili jakousi radu pro hájení zájmů svých národů. Vládce souostroví „panoval“ ve svém dvoře v Malinuu na nejzazším konci Apie.
Ostrov Upolu vypadal na pohled stejně jako Tétuila - shluk hor, táhnoucích se po délce ostrova, a nad nimi se vypínal vrchol Misionářské hory, která tvořila jeho osu. Vyhaslé sopky byly doslova pokryté hustými lesy, sahajícími až k jejich jícnům. Na úpatí hor se spojovaly roviny a pole s alluviálním pásem pobřeží, kde tropická květena předčila i nejbujnější fantazii.
Druhého dne vystoupil guvernér Cyrus Bikerstaff, jeho dva zástupci a několik notáblů v apijském přístavu. Chtěli vykonat oficiální návštěvu u vyslanců Německa, Anglie a Spojených států, tvořících radu, v jejíchž rukou byla soustředěná administrativní správa souostroví.
Zatímco Cyrus Bikerstaff se se svým doprovodem ubíral k vyslancům, Sebastian Zorn, Frascolin, Pinchinat a Yvernes, kteří s nimi vystoupili na břeh, využili volného času k procházce městem.
Byli překvapeni především protikladem evropských domů s kupeckými obchody a chatrčí staré kanacké vesnice, které domorodci tvrdošíjně odmítali opustit. Byly to čisté, pohodlné, zkrátka milé domky, roztroušené po březích řeky Apie. Jejich nízké střechy se skrývaly pod příjemným příkrovem palmových listů.
Přístav byl velmi živý. Byl ze všech přístavů souostroví nejfrekventovanější a Hamburská obchodní společnost v něm držela své loďstvo, určené k místnímu obchodu mezi Samoa a okolními ostrovy.
Na souostroví převažoval vliv anglo-americko-německé trojice, zatímco Francie byla zastoupena pouze katolickými misionáři, jejichž důstojnost, sebezapření a horlivost jim však mezi samojským obyvatelstvem dodávaly na vážnosti. Na naše umělce hluboce zapůsobilo, když spatřili malý misijní kostel, kterému chyběla puritánská přísnost protestantských kaplí. Na pahorku stála školní budova a na její střeše vlál trojbarevný prapor. To je uspokojilo.
Vydali se tím směrem a po několika minutách už byli ve francouzské budově. Francouzští kněží přijali „falanise“, jak Samoané nazývali cizince, srdečně. Na ostrově žili tři kněží řádu Maristů, zasvěcených misijní službě, další dva byli v

Savai a několik mnichů bylo roztroušeno na ostatních ostrovech.
Bylo jim velmi příjemné pohovořit s převorem, mužem v požehnaném věku, který na Samojských ostrovech strávil již pěknou řádku let. Měl ze setkání s krajany - a co víc - s umělci, velkou radost. Rozmluvu na chvíli přerušilo občerstvení - osvěžující nápoje, na které misie měla vlastní recept.
„Především," řekl stařec, „nečekejte, že se na našem souostroví setkáte s divochy. Tady lidožrouti nežijí."
„Nenašli jsme je ještě nikde," podotkl Frascolin.
„K naší velké lítosti," dodal Pinchinat.
„Cože? K vaší lítosti?"
„Odpusťte, velebný pane, to jsou slova zvědavého Pařížana, je to jen z touhy po dobrodružství."
„Zatím nejsme u konce výpravy, a možná ještě uvidíme věci, že bychom dali nevím co za lidožrouty, po kterých náš kamarád tak touží," řekl Sebastian Zorn.
„To je možné," odpověděl převor. „Když se mořeplavci dostanou na západ k Novým Hebridám a Šalamounovým ostrovům, musí být nanejvýš opatrní. Ale na Tahiti a na Markýzských a Společenských ostrovech, stejně jako souostroví Samoa již civilizace značně pokročila. Vím dobře, že povražděním Lapérousových druhů si Samoané vysloužili pověst krutých povah se sklonem k lidožroutství. Ale od té doby se díky Kristovu náboženství mnohé změnilo! Současní domorodci jsou lidé mírní, mají vládu jako v Evropě, dokonce s dvěma komorami, revoluce…"
„Také jako v Evropě?" přerušil ho Yvernes.
„Správně, synu, i Samoané mají různé politické názory."
„To je na Standard Islandu dobře známo," odpověděl Pinchinat. „Ostatně, na tom Bohem požehnaném ostrově se toho ví hodně, velebný pane. Čekali jsme, že se ocitneme přímo uprostřed dynastické války mezi dvěma královskými rodinami."
„Opravdu tu, přátelé, byla válka mezi králem Tupuou ze starého~panovnického rodu, kterého jsme plně podporovali, a králem Malietoou, kterého podporují zase Angličané a Němci. Bylo prolito mnoho krve, zvláště ve velké bitvě v prosinci 1887. Oba králové byli několikrát dosazeni na trůn, a zase svrženi, a nakonec berlínský dvůr prohlásil za krále Malietoa… berlínský dvůr!"
Starý misionář se nemohl ubránit křečovitému pohybu, když to říkal. „Německý vliv na Samoa dosud převládá," řekl. „V jejich rukou je devět desetin obdělané půdy. V okolí Apic a na Suluafatě dostali od vlády velmi výhodnou koncesi - přístav, který mohou využívat k zásobování svých válečných lodí. Také sem s sebou přivezli rychlopalné zbraně… Snad to všechno už jednou skončí."
„Ve prospěch Francie?" zeptal se Frascolin.
„Ne… ve prospěch Spojeného království."
„Anglie nebo Německo…" řckl Yvernes.
„Nikoli, drahý synu," odpověděl převor, „v tom jc vclký rozdíl."
„A co král Malietoa?" zcptal sc Yvernes.
„Král Malietoa bude znovu sesazen. Víte, kdo je precendentem s nejlepšími vyhlídkami stát se jeho nástupcem? Angličan, jedna z nejváženějších osob na souostroví, obyčejný romanopisce…"
„Spisovatel?"
„Ano… Robert Lewis Stevenson, autor ‚Pokladu na ostrově' a ‚Arabských nocí'. „
„Vida, kam až může člověka přivést literatura!" zvolal Yvernes.
„Příklad hodný následování pro naše francouzské spisovatele," podotkl Pincmnat. „Zola 1., král Samoa, uznaný anglickou vládou, usedl na trůn Tupuy a Lalictoy a jeho dynastie vystřídala místní královskou dynastii! To je sen!"
Rozhovor skončil tím, že přcvor jim sdělil některé podrobnosti o zvycích Samoanů a dodal ještě, že většina je protestantského weslcyáského vyznání, ale katolicismus evidentně dělá velké pokroky. Misijní kostel začíná být pro bohoslužby malý a také školu budou muset co nejdříve rozšířit. Převor byl s takový stavem velmi spokojen. Jeho hosté se s ním po chvíli rozloučili.
Zastávka Standard Islandu u ostrova Upolu trvala již tři dny. Misionáři přišli francouzským umělcům oplatit návštěvu, a ti je rádi přijali a provedli je po Milliard City. Misionáři byli velmi překvapeni. Proč bychom se také nezmínili, že koncertní čtyřlístek velebnému pánovi a jeho kolegům zahrál v sále Kasina několik ukázek ze svého repertoáru. Starý muž plakal dojetím protože miloval klasickou hudbu a ke své velké lítosti na Upolu neměl nikdy příležitost ji slyšet.
V předvečer odjezdu se Scbastian Zorn, Yvernes, Pinchinat a Frascolin, tentokrát doprovázeni profesorem tance a ušlechtilých mravů šli rozloučit s maristickými misionáři. Bylo to smutné loučení na obou stranách. Bylo to loučení lidí, kteří se znali jen několik dní a již nikdy se nesetkají. Stařec je objal a požehnal jim. Odcházeli hluboce dojati.
Druhého dne, 23.prosince časně z rána kommodore Simcoe všechno připravil k vyplutí. Standard Island se na další cestu vydal v průvodu loděk, které ho měly dovést k sousednímu ostrovu Savai. Od Upolu ho odděloval pouze úzký průliv o šířce sedmi nebo osmi mil. Protože Apijský přístav se nacházel na severní straně, bylo potřeba ho obeplout, a tak trvalo celý den, než se dostali do mořské úžiny.
Podle původního programu cesty sestaveného guvernérem, neměli Savai obeplouvat, ale pouze proplout mezi ním a Upolu a pak zahnout na jihozápad k souostroví Tonga. Standard Island samozřejmě plul velmi pomalu, aby v noci neuvízl v průlivu mezi ostrůvky Apolinia a Manono. První z nich měl pouhých dvě stě padesát obyvatel a druhý tisíc. Kommodore Simcoe mezi nimi manévroval následujícího dne za úsvitu. Tamní obyvatelstvo si oprávněně zasloužilo pověst nejhodnějších a nejpočestnějších Samoanů na souostroví.
Z úžiny bylo možno obdivovat Savai v jeho plné kráse. Ostrov byl chráněn proti nárazům moře, zvláště za zimních uragánů, tornád a cyklónů, tvrdými žulovými skalami. Byl pokrytý hustým lesem, nad nímž čněla stará sopka, vysoká dvanáct set metrů. Na ostrově pod velebnou střechou obrovských palem vykukovaly vesnice. Ostrov zavlažovaly

šumivé vodopády a hluboko se do něj zařezávaly jeskyně, z nichž vycházela hlučná ozvěna nárazů mořských vln. Pokud je možno věřit pověstem, byl tento ostrov záhadnou kolébkou Polynésanů a jeho jedenáct tisíc obyvatel si uchovalo naprosto čistou rasu. Dříve se mu říkalo Savaiki, pověstný ráj maorských bohů.
Standard Island se od ostrova pomalu vzdaloval a večer 24. prosince se jeho poslední vrcholky ztratily z dohledu úplně.

III. Koncert u dvora

Od 21. prosince, kdy se slunce ve svém zdánlivém pohybu zastavilo na obratníku Kozoroha a dále ve své cestě pokračovalo směrem na sever, opouštělo kraje zimních bouří a s sebou na severní polokouli odnášelo léto.
Standard Islandu chybělo k obratníku pouhých dvanáct stupňů. Aby se dostal až k ostrovům Tonga-Tabou, musel dorazit až ke krajnímu bodu, vymezenému cestovním plánem a pak zamířit k severu, přičemž se stále bude držet v co nejvhodnějších klimatických podmínkách. Je ovšem pravda, že se nebude moci vyhnout největšímu horku, kdy slunce dosáhne zenitu, ale vedro bude zmírňované mořským vánkem a postupným vzdalováním se slunce.
Mezi Samojskými ostrovy a nejbližším ostrovem souostroví Tonga-Tabou byla vzdálenost osmi stupňů, tedy asi devíti set kilometrů. Nebylo nutno zvyšovat rychlost. Ostrov na šroubu si bude nerušeně plout a svým klidem bude připomínat okolní prostředí, které bývá jen zřídkakdy rozbouřeno nenadálými smrštěmi. Stačí, když na Tonga-Tabou dorazí v prvních dnech ledna. Zdrží se tam asi týden a pak zamíří na ostrovy Fidži. Odtud se Standard Island přiblíží k Novým Hebridám, kde vysadí malajskou posádku a potom se vydá na severozápad a dostane se až na úroveň zálivu Sv. Magdaleny, čímž jeho druhá výprava skončí.
Život v Milliard City plynul v ničím nerušeném poklidu. Byl to stále tentýž život velkého evropského nebo amerického města - spojení s Novým světem stále udržovaly parníky nebo telegrafická kabelová lana, stále tytéž pravidelné návštěvy rodin, zřejmé sbližování obou znepřátelených částí, procházky, různé hry a koncerty kvarteta, které si i nadále zachovávalo přízeň milovníků hudby.
Přišly Vánoce, stejně drahé katolíkům jako protestantům. Slavily se s velkou okázalostí v protestantském kostele i v chrámu Panny Marie, v hotelích a domech v obchodní čtvrti. Tyto svátky pro ostrov znamenaly týden slavností, které začaly na Štědrý den a končily Novým rokem. V té době časopisy Standard Cronicle a New Herald svým čtenářům přinášely nejnovější zprávy z domova i ze zahraničí. Velký ohlas vyvolala jedna zpráva uveřejněná v obou časopisech najednou. Dne 26. prosince se čtenáři mohli dočíst, že král Malécarlie se odebral na radnici, kde mu guvernér udělil audienci. Jakou příčinu a jaký cíl měla tato návštěva?
Po městě kolovaly různé zprávy a jistě by časem dospěly k nějakému pravděpodobnému vysvětlení, kdyby časopisy druhý den o celé věci nepřinesly zcela pravdivou informaci. Král Malécerlie se ucházelo místo na observatoři Standard Islandu. Vrchní správa jeho žádosti ihned vyhověla.
„Na to člověk musí být v Milliard City, aby mohl vidět něco takového!“ zvolal Pinchinat. „Monarcha s dalekohledem na očích pozoruje hvězdy na obloze!“
„Pozemská hvězda, která se ptá svých sester na nebi,“ dodal Yvernes.
Zpráva byla hodnověrná a Jeho Veličenstvo k takovému kroku vedly následující důvody:
Král Malécarlie byl hodný král a jeho manželka - princezna - byla hodnou královnou. Ve svém středoevropském státě se snažili dělat jen dobré věci. Byly to osoby osvícené, svobodomyslné a nezakládaly si na svém rodu, jednom z nejstarších ve Starém světě, který svůj původ odvozoval od bohů. Král byl velmi vzdělaný v oblasti věd, byl velkým milovníkem krásného umění a zejména hudby. Jako vzdělaný člověk a vědec nebyl slepý k budoucnosti evropských národů. Byl připravený kdykoli opustit své království, pokud by si jeho národ již více nepřál jeho vládu. Protože neměl přímé dědice, nebyl tu nikdo, kdo by mu kladl překážky, kdyby se mu začalo zdát, že přišel čas opustit trůn a složit korunu. Takový okamžik nastal před třemi lety. V království Malécarlie nedošlo k žádné revoluci, tím méně ke krveprolití. Mezi Jeho Veličenstvem a poddanými byla na základě všeobecného souhlasu ukončena smlouva a z krále se stal obyčejný člověk a z jeho poddaných svobodní občané. Král pak bez okolků opustil zemi jako cestující, který si koupí na nádraží lístek, a jeho vládu nahradila jiná.
Ve svých šedesáti letech byl král ještě v plné síle. Měl původně v úmyslu přijmout konstituci, a možná dokonce lepší, než by si jeho království vůbec kdy dokázalo představit, ale královna měla podlomené zdraví, které vyžadovalo pokud možno se vyhýbat náhlým změnám počasí. Stěhovat se po uplynutí příznivého období zase do jiných zeměpisných šířek však bylo spojeno s námahou. Na Standard Islandu bylo možno nalézt příznivé stejnoměrné klima, jaké nebylo nikde jinde, což byla největší výhoda námořního stroje, a proto si největší boháči ve Spojených státech vybrali Milliard City za místo svého trvalého pobytu.
Proto se od okamžiku, kdy Standard Island vznikl, král a královna Malécarlie rozhodli, že si jako svůj příští domov zvolí Milliard City. Povolení dostali s podmínkou, že zde budou žít jako prostí občané bez jakýchkoli výsad a privilegií. Každý si však mohl být jist, že Jejich Veličenstva ani na okamžik nepomyslela na to, že by mohla žít jinak. Pronajali si dům na Třicáté deváté třídě v tribordské části, blízko u zahrady, která ústila do velkého parku. Tam žili královští manželé zcela v ústraní. Nevměšovali se do rivality a pletich znepřátelených částí a spokojili se se skromným živobytím. Král se zabýval studiem astronomie, která vždycky byla jeho koníčkem a královna, horlivá katolička, vedla téměř klášterní život. Neměla však příležitost věnovat se dobročinnosti, protože na Klenotu Pacifiku slovo nouze nikdo neznal.
To byla tedy historie panovnického páru království Malécarlie, o které intendant našim umělcům vyprávěl. Dodal, že král a královna jsou vůbec nejlepší lidé, jaké lze potkat, přestože jejich jmění je nepatrné.
Čtyřlístek hluboce dojat ztrátou, kterou království manželé snášeli s takovým stoickým klidem a odhodlaností, se choval k suverénům zbaveným trůnu s velkou úctou. Jejich Veličenstva, místo aby utekla do Francie, vlasti králů ve

vyhnanství, se rozhodla pro Standard Island, stejně jako si bohatí lidé vyberou ze zdravotních důvodů za místo pobytu Nizzu nebo Korfu. Nebyli to ovšem žádní vyhnanci. V království je nikdo nepronásledoval, mohli by tam bývali zůstat a mohli se tam vrátit za předpokladu, že se budou hlásit pouze ke svým právům občanským. Oni to však neměli v úmyslu, protože se svým skromným životem na Standard Islandu byli spokojeni a podřídili se zákonům a pravidlům ostrova na šroubu.
Král a královna Malécarlie ovšem nebyli ve srovnání s většinou Milliarďanů a životními nároky v Milliard City bohatí. Jaké možnosti nabízí dvě stě tisíc franků renty, když nájem skromného domu stál padesát tisíc? Bývalí suveréni ani dříve nepatřili mezi evropskými císaři a králi k nejbohatším, a což teprve po boku Gouldů, Vanderbidtů, Rothschildů, Astorů, Mackayů a dalších finančních bohů! Ačkoli jim jejich příjmy nedovolovaly žádný přepych - měli jen to nejnutnější - nebyli kvůli tomu ani trochu na rozpacích. Královna se v novém bydlišti rychle zotavila, a tak krále ani nenapadlo, že by měl někdy odejít. Chtěl však své příjmy zvýšit prací, a protože se na observatoři uvolnilo místo, s nímž byly spojeny velké výhody, šel o ně guvernéra požádat. Cyrus Bikerstaff po schválení Vrchní správy v zálivu Sv. Magdaleny toto místo králi propůjčil. Časopisy pak mohly oznámit, že král Malécarlie byl jmenován hvězdářem Standard Islandu.
K čemu tady byla témata na rozhovor ze všech ostatních zemí! Tady se o něčem mluvilo den nebo dva a pak už si na to nikdo ani nevzpomněl. Zdálo se zcela přirozené, že král se snažil najít možnost, jak pokračovat v klidném životě v Milliard City. Byl to vědec a z jeho vědomostí budou mít prospěch všichni. Nebylo na tom nic nepoctivého. Jestliže objeví nějakou novou stálici, oběžnici, kometu nebo hvězdu, dostane jméno, které bude mezi mytologickými jmény, jimiž se hemží oficiální výroční zprávy, zářit na čestném místě.
Sebastian Zorn, Pinchinat, Yvernes a Frascolin si povídali při procházce v parku o této události. Ráno viděli krále, jak se ubírá do své kanceláře a ještě nebyli dost poameričtělí, aby takovou událost považovali za naprosto všední.
„Myslím, že Jeho Veličenstvo, kdyby nemohlo být hvězdářem, mohlo by dávat hodiny hudby," prohodil Frascolin.
„Král, a dávat soukromé hodiny!" zvolal Pinchinat.
„Jistě, a bohatí žáci by mu za jeho vyučování dobře zaplatili." „Říká se o něm, že je velmi dobrý hudebník," dodal Yvernes.
„Nemyslím, že by byl do hudby blázen," podotkl Sebastian Zorn. „Viděli jste přece, že se při našich koncertech držel u dveří, protože nechtěl za vstupenku pro sebe a pro královnu platit."
„Mám skvělý nápad, přátelé," řekl Pinchinat.
„Nápad Jeho Výsosti, to jistě bude nějaká barokní myšlenka," podotkl violoncellista.
„Možná barokní, možná ne. V každém případě jsem si jistý, že ji schváliš," odpověděl Pinchinat.
„Uvidíme, jaký má Pinchinat nápad," řekl Frascolin.
„Půjdeme k Jejich Veličenstvům a uděláme pro ně koncert, jen pro ně samotné, v jejich salónu a zahrajeme jim nejlepší kousky z našeho repertoáru."
„No, to opravdu není špatný nápad," řekl Sebastian Zorn.
„Mám takových myšlenek plnou hlavu a když s ní za třesu…"
„Z voní jako rolničky," odpověděl Y vernes.
„Drahý Pinchinate," řekl Frascolin, „pro dnešek se spokojíme s jedním tvým návrhem. Jsem přesvědčený, že tomu dobrému králi a královně uděláme velkou radost." „Zítra je písemně požádáme o audienci," řekl Sebastian Zorn.
„To není nutné," odpověděl Pinchinat, „ještě dnes večer vyrazíme i s nástroji ke královskému sídlu, jako spolek muzikantů, kteří přicházejí zahrát dostaveníčko…" „Chceš snad říct serenádu. Už bude noc," dodal Yvernes.
„Tak dobře, přísný, ale spravedlivý, první houslisto. Nebudeme se zbytečně hádat o slovíčka. Souhlasíte?"
„Souhlasíme."
Byl to opravdu skvělý nápad. Král jako milovník hudby jistě bude za takovou příkladnou pozornost francouzských umělců velmi vděčný a bude šťastný, když si je bude moci poslechnout.
Když se den chýlil ke svému konci, koncertní čtyřlístek vybaven třemi houslovými pouzdry a bednou na violoncello odešel z Kasina na Třicátou devátou třídu, ležící na okraji tribordské části.
Byl to velmi prostý dům s malou předzahrádkou, ve které stála zelená besídka. Na jedné straně byly čeledníky, na druhé konírny, ale nikdo je nikdy nepoužíval. Dům měl jenom přízemí, kam se vcházelo po chodníku a jedno poschodí, nad nímž bylo jen okno mezzaninu a podkrovní místnosti. Na pravé a levé straně dva pěkné plátěné přístřešky stínily dvojí pěšinku vedoucí do zahrady o rozloze pouhých dvou set metrů, kde pod stromy ležel koberec trávníku.
Tento dům se v žádném případě nevyrovnal palácům Coverleyových, Tankerdonových a jiných notáblů Milliard City. Toto bylo obydlí vědce, žijícího v ústraní, učence, fIlosofa. Abdolonym když opustil trůn sidonských králů, by s ním byl spokojen.
Král Malécarlie měl jako jediného komořího svého lokaje a královna jako svou jedinou dámu svou komornou. Připočteme-li k tomu americkou kuchařku, byl to veškerý personál ve službě bývalého monarchy, který kdysi s císaři Starého světa jednal jako bratr s bratrem.
Frascolin stiskl elektrický knoflík a lokaj otevřel vrátka v mříži. Frascolin mu sdělil, že on a jeho přátelé, francouzští umělci, přicházejí složit Jeho Veličenstvu poklonu a žádají o laskavé přijetí.
Lokaj je vyzval, aby vstoupili. Zastavili se před chodníkem. Lokaj se téměř okamžitě vrátil se zprávou, že král je ochotně přijme. Uvedl je do haly, kde odložili své nástroje a pak do salónu, kam za okamžik přišla i Jejich Veličenstva.
To byly veškeré obřady při jejich přijetí.
Umělci se s hlubokou úctou uklonili králi a královně. Královna byla oblečená do jednoduchých černých šatů, bohaté vlasy měla pečlivě upravené. Šedé prameny dodávaly její poněkud bledé tváři i lehce zastřeným očím velkého kouzla. Posadila se na pohovku nedaleko od okna do zahrady. Za ní bylo vidět stromy v parku.

Král vstoje odpověděl na pozdrav hostů a vyzval je, aby mu sdělili důvod, který je přivádí do tohoto domu ukrytého na samém konci Milliard City.
Všichni čtyři cítili jakési pohnutí, když se dívali na monarchu, v jehož osobě se odrážela neobyčejná důstojnost. Jeho oči pod téměř černým obočím byly živé, byly to bystré oči učence. Bohatý bílý vous mu měkce splýval na prsa. Milý úsměv trochu zmírňoval poněkud přísný výraz jeho tváře, která mu nemohla než zajistit sympatie všech, kdo se mu ocitl nablízku.
Frascolin se ujal slova a s jistým rozechvěním řekl: „Děkujeme Vašemu Veličenstvu, že svým přijetím poctil umělce, kteří mu přicházejí složit svou hlubokou poklonu.“
„Královna a já,“ odpověděl král, „vám, pánové, oba děkujeme a jsme dojati Vaším jednáním. Na tento ostrov, kde, jak doufáme, skončíme náš tolik pohnutý život, jste, zdá se, přinesli něco z atmosféry vaší Francie. Pánové, člověku, který při svém naprostém oddání se vědám náruživě miluje hudbu, umění, v němž jste v uměleckém světě dosáhli tak dobré pověsti, nejste nikterak neznámí. Jsou nám známé úspěchy, kterých jste dosáhli v Evropě i v Americe. Potlesku, jehož se koncertnímu čtyřlístku dostalo na Standard Islandu, jsme se taktéž účastnili, i když pravda poněkud vzdáleni. Také je nám líto, že jsme vás doposud nemohli poslouchat tak, jak by se slušelo.“
Král ukázal svým hostt1.m na sedadla a sám se pak usadil u krbu, na jehož mramorové římse stála skvostná Franchettiho busta královny v mladém věku.
Frascolin se chtěl dostat k jádru věci, a tak nemohl než reagovat na králova poslední slova.
„Vaše Veličenstvo má pravdu.“ řekl. „Lítost, kterou projevilo, není v hudebním žánru, jehož jsme interprety, oprávněná, Komorní hudba, kvarteta mistrů klasické hudby vyžadují intimitu a nesnesou početné obecenstvo. Potřebují ticho svatyně.“
„Ano, pánové,“ řekla královna, „taková hudba by se měla poslouchat, jako bychom naslouchali nebeské hudbě, a té přísluší jedině svatyně…“
„Snad král a královna dovolí,“ řekl Yvernes, „abychom na hodinu tento salón ve svatyni proměnili a abychom zahráli jen Jejich Veličenstvům…“
Yvernes ještě nedokončil větu, a tvář obou panovníků ožila.
„Pánové, vy byste… vás napadlo…“ řekl král.
„To je důvod naší návštěvy.“
„Vidím, že francouzští hudebníci mají stejné srdce jako nadání,“ řekl král a podal jim ruku. „Děkuji vám jménem svým i královniným, pánové! Nic by nám neudělalo větší radost. „
Než lokaj přinesl nástroje a připravil salón k improvisovanému koncertu, král a královna pozvali své hosty do zahrady, kde se rozmlouvalo o hudbě, k čemuž umělci měli velmi blízko.
Král byl nadšeným obdivovatelem tohoto druhu umění, byl jím okouzlen a rozuměl všem jeho krásám. Jeho posluchači se až divili, jak dobře zná ty mistry , které bude moci zakrátko vyslechnout. Vychvaloval Haydnovu genialitu, stejně naivní jako důmyslnou… Připomenul, co řekl jistý kritik o Mendelssohnovi, skladateli komorní hudby první velikosti, který své myšlenky vyjadřuje v Beethovenově jazyku. Jak vnímavý a citlivý je Weber a jakého má něžného ducha, a v tom je nepřekonatelný… Beethovena označil za knížete instrumentální hudby… v jeho symfoniích se zjevuje duše… jeho skladby se velikostí a hodnotou vyrovnají nejlepším básnickým, malířským, sochařským i architektonickým dílům. Byla to nejjasnější hvězda, která však uhasla v „symfoniích s chórem“, kdy zvuk nástrojů tak nádherně splýval s lidskými hlasy.
„A přesto nikdy nedovedl tančit v taktu.“
Je možno si domyslet, že taková nevhodná poznámka Pinchinatovi jenom uklouzla. „Ano, pánové, to však pouze dokazuje, že ucho není pro hudebníka nezbytný orgán. Slyší svým srdcem, slyší celou svou bytostí. Nedokázal to snad Beethoven, když skládal svou nedostižnou symfonií, o které jsem se již zmínil, přestože hluchota mu již nedovolovala vnímat zvuky?“
Po Haydnovi, Weberovi, Mendelssohnovi a Beethovenovi se Jeho Veličenstvo naprosto unesené rozpovídalo o Mozartovi.
„Pánové,“ řekl, „dovolte, abych vyjádřil své nadšení! Moje duše už dávno neměla příležitost se takto vyjádřit. Vždyť jste první umělci, které po svém příchodu na Standard Island budu moci vyslechnout. Mozart… Mozart! Jeden z našich nejdramatičtějších skladatelů, dle mého názoru největší na konci 19. století, mu zasvětil své kouzelné stránky. Četl jsem je a z mé paměti je už nic nedokáže vymazat. Onen skladatel ocenil lehkost, kterou se Mozart vyznačuje, když každému slovu přikládá jeho neopakovatelnou přesnost a intonaci, aniž by při tom však porušil postup a ráz hudebních tónů… Řekl, že v těsné blízkosti patetické pravdivosti se nachází dokonalost plastické krásy… Není to tedy právě Mozart, kdo bezpečně a dokonale odhalil hudební formu všech citů, všechny odstíny vášní a povahy - tedy celý lidský život?…“ pokračovalo Jeho Veličenstvo a potřásalo při tom hlavou. „Mozart není král, protože co je to král? Řekl bych, pokud připustíme, že existuje Bůh, že je Bohem! Je Bohem hudby!“
Není vůbec možné ani popsat, s jakým nadšením a zaujetím Jeho Veličenstvo hovořilo. Když se s královnou vrátili v doprovodu umělců do salónu, vzal král do ruky knihu ležící na stole. Na jejím hřbetě stálo: Mozartův Don Juan. Otevřel ji a přečetl z ní několik řádek z pera Gounoda, slavného mistra, který do Mozartova díla pronikl nejhlouběji a ze všech nejvíce jej miloval. „Ó, Mozarte, božský Mozarte! Kdo tě pochopí, ten tě musí zbožňovat. Ty jsi věčná pravda! Ty jsi dokonalá pravda! Ty’s vždy hluboký a jasný! Jsi dokonalá lidskost a dětská prostota! Všechno jsi vycítil, všechno vyjádřil jediným tónem, který nikdy nebyl a nebude překonán!“
Sebastian Zoro a jeho přátelé se chopili svých nástrojů a za světla elektrické lampy, která po salónu rozlévala tlumené světlo, hráli jeden z prvních kousků, které vybrali pro dnešní koncert. Bylo to druhé kvarteto as op. 13. Mendelssohna, čímž královskému posluchači udělali obrovskou radost.

Pak následovalo třetí cis op. 75. Haydna, takřka rakouská hymna, kterou provedli s naprostým mistrovstvím. Ještě nikdy nebyli hudebníci tak dokonalí, jako v zátiší této svatyně, kde jim naslouchali pouze dva svržení monarchové. Když dohráli tuto hymnu, oživenou skladatelovým géniem, hráli šesté kvarteto h mol op. 18. Beethovena, dojemnou smutnou skladbu, tak procítěně, že se oči Jejich Veličenstev zalily slzami.
Pak přišla na řadu Mozartova fuga c mol, tak dokonalá a při tom prostá vší scholastické hledanosti, a tak přirozená, že se zdálo, že plyne jako proud vody nebo vane jako lehký větřík v jemném listí. Dále hráli nejkrásnější kvarteto božského skladatele, a sice desáté dis op. 35, a tím bylo toto nezapomenutelné večerní představení, jaké nabobové v Milliard City dosud nezažili, završeno.
Francouzi nebyli unaveni interpretací těchto náročných skladeb, protože král a královna nebyli unaveni poslechem. Bylo však jedenáct hodin, a proto jeho Veličenstvo řeklo:
„Děkujeme vám, pánové, děkujeme vám z celého srdce. Díky dokonalosti vaší hry to pro nás byl umělecký zážitek, na jaký nikdy nezapomeneme. Bylo nám velkým potěšením…“
„Bude-li si král přát, mohli bychom ještě…“ řekl Yvernes.
„Děkuji, pánové, ještě jednou vám děkuji. Nechceme zneužívat vaší ochoty! Je pozdě a pak… dnes v noci mám službu…“
Tato slova z královых úst vrátila umělce zase zpátky do skutečnosti. Najednou byli před monarchou, který k nim takto mluvil, na rozpacích… Sklopili hlavu…
„Ano, pánové,“ začal král vesele, „jsem přece hvězdářem na observatoři Standard Islandu… a… inspektorem hvězd… vznášejících se hvězd,“ dodal nikoli bez určitého pohnutí.

IV. Anglické ultimátum

Během posledního týdne v roce, věnovaného vánočním oslavám, byla rozesláno mnoho pozvánek k hostinám, večerním zábavám a oficiálním návštěvám. Banketu, který uspořádal guvernér pro nejvýznamnější osobnosti Milliard City, se účastnili Bâbordští i tríbordští notáblové, což svědčilo o určitém uklidnění mezi oběma částmi města. Tankerdonovi a Coverleyovi seděli u jednoho stolu. První den nového roku si paláce na Devatenácté a Patnácté třídě vyměnily svá blahopřání.
Walter Tankerdon tentokrát dokonce poprvé obdržel pozvání paní Coverleyové na koncert. Přijetí, jakého se mu od paní domu dostalo, jako by věštilo dobrou budoucnost. K těsnějšímu spojení však bylo ještě daleko, ačkoli Kalixt Munbar neustále horlivě opakoval každému, kdo byl ochotný poslouchat:
„Jsme na dobré cestě, přátelé, jsme na dobré cestě.“
Ostrov na šroubu mezitím pokračoval ve své příjemné plavbě směrem k souostroví Tonga- Tabou. Zdálo se, že o jeho klid ho nemůže nic připravit, ale v noci z 30. na 31. prosinec došlo k podivuhodnému meteorologickému úkazu. Mezi druhou a třetí hodinou ranní bylo slyšet vzdálené výstřely. Hlídky si s tím nedělaly starosti. Nedalo se předpokládat, že by mohlo jít o námořní bitvu, jedině snad mezi loděmi středoamerických republik, které spolu často vedly spory. Ostatně proč by se měli na Standard Islandu, nezávislém ostrově, který žije se všemi zeměmi na obou polokoulích v míru, znepokojovat?
Výstřely, přicházející ze západní strany Tichého oceánu, se ozývaly až do rána a rozhodně nemohly být považovány za plné a pravidelné salvy nějaké vzdálené baterie.
Kommodore Simcoe, kterého jeden z důstojníků o všem informoval, vystoupil na věž observatoře, aby se rozhlédl z výšky. Na mořské hladině až k obzoru nebylo nikde vidět ani jediný oheň, ale obloha přesto vypadala jinak, než obvykle. Až k horizontu se na ní odrážely plameny a ve vzduchu jako by byl mlžný opar, ačkoli bylo hezké počasí a barometr neukazoval žádnou náhlou změnu, která by byla způsobená nějakou anomálií ve vzdušných proudech nad mořskou hladinou.
Ten, kdo v Milliard City vstával časně ráno, byl svědkem zvláštního úkazu. Výstřely se neustále opakovaly a kromě toho vzduch byl prosycen červenou a černou mlhou z velmi jemného prachu, který se začal snášet a připomínal liják sazí, jimiž se v několika okamžicích pokryly ulice města a střechy domů. V něm se karmín, barvířská červeň, růžová a nachová mísily s načernalou železitou barvou.
Všichni obyvatelé už byli vzhůru, kromě Athanáse Doréma, který nikdy nevstával dříve než v jedenáct, i když uléhal v osm večer. Čtyřlístek samozřejmě rychle vyskočil z postelí a spěchal na observatoř, kde se kommodore, jeho důstojníci a hvězdáři, včetně jejich královského kolegy, snažili vypátrat příčinu.
„Škoda, že červená látka není tekutá a že ta tekutina není šampaňské odrůdy Pomard nebo Chateau-Lafitte,“ podotkl Pinchinat.
„Opilče za cizí peníze!“ odpověděl Sebastian Zorn.
Co tedy vyvolalo onen jev? Bylo známo mnoho případů podobných dešti červeného prachu, složeného z kyseliny křemičité, bílkoviny, kysličníku chromového a kysličníku železitého. Na počátku století byla takovým deštěm zaplavena Kalabrie a v Abruzzách v něm pověrčiví lidé viděli kapky krve, ačkoli to byl chlorid kobaltový podobně jako v Blanceberghe roku 1819. Stejně putovaly saze a uhlí ze vzdálených požárů. Nebyl snad zaznamenán roku 1820 ve Fernambuku déšť sazí, roku 1829 žlutý déšť v Orleansu a roku 1836 v Nízkých Pyrenejích déšť pylu z kvetoucích jedlí? Co však způsobilo padání tohoto prachu s příměsí kovových částic, který se na Standard Island a moře okolo něj Snášel v tak obrovských načervenalých oblacích a dusil ho?
Král Malécarlie vyslovil domněnku, že látky pocházejí ze sopečného výbuchu na některém ostrově na západě. Kolegové na observatoři s jeho názorem souhlasili. Zjistili, že teplota prachu je vyšší než teplota okolního prostředí a to znamenalo, že se neochladil ani při své cestě vzduchem. Stále se ozývající nepravidelné rány vysvětlili velmi silným

výbuchem. Zdejší oblast byla totiž přímo posetá činnými i vyhaslými krátery, které se však v důsledku pochodů uvnitř země mohou aktivovat. Existují dokonce i krátery na dně moře a jejich výbuchy jsou ještě mohutnější.
Na souostroví, kam se Standard Island blížil, před několika lety hora Tufua pokryla sopečnými látkami plochu sta kilometrů. Výbuchy sopky trvaly pouze několik hodin a bylo je.slyšet do vzdálenosti dvou set kilometrů.
V srpnu 1883 výbuch sopky Krakatoa, ležící poblíž Pondské úžiny, zpustošil část Jávy a Sumatry. Při tom přišly nazmar celé vesnice a mnoho lidských životů. Výbuch doprovázelo zemětřesení, země se pokryla hustým bahnem, ve vodě vznikaly nebezpečné víry, které vrhaly lodi do záhuby a ovzduší bylo otrávené sirnými výpary….
Nabízela se otázka, zda ostrov na šroubu není ohrožen nějakým podobným nebezpečím. .
Kommodor Simcoe znervózněl, protože plavba začínala být obtížná. Vydal rozkaz, aby se snížila rychlost Standard Island postupoval kupředu co nejpomaleji. Milliardského obyvatelstva se zmocnily obavy. Vyplní se snad špatné proroctví Sebastiana Zorna o výsledku výpravy?
Kolem poledne se setmělo úplně. Obyvatelé opustili své domy. Kdyby totiž plutonické síly nadzvedly kovový korpus, nebyly by budovy vydržely. Také hrozilo nebezpečí, že se moře přelije přes kovové pobřeží a vychrlí na ostrov záplavy vody.
Guvernér Cyrus Bikerstaff a kommodore Simcoe odešli k Přední baterii a část obyvatel je následovala. Do obou přístavů byli vysláni důstojníci s rozkazem být neustále v pohotovosti. Strojníci byli připraveni otočit ostrov, kdyby bylo potřeba prchat na opačnou stranu. Plavba se však bohužel s tím, jak se obloha zatahovala hustými mraky, stávala stále obtížnější.
Okolo třetí hodiny nebylo vidět ani na deset kroků. Všechny sluneční paprsky pohltila oblaka popele. Vyskytly se obavy z toho, že se Standard Island pod váhou snášejícího se sopečného prachu nedokáže udržet na hladině. Nebyla to loď, které by se dalo odlehčit vyhozením nákladu do moře, a zbavit se tak nadměrné zátěže. Nezbylo, než se spolehnout na pevnou konstrukci umělého ostrova. Nastal večer, nebo spíše noc, což se dalo poznat jenom podle bití věžních hodin. Byla úplná tma. V dešti sopečného prachu ve vzduchu se nedaly udržet elektrické měsíce, protože byly sraženy k zemi.
Osvětlení domů a ulic, které fungovalo bez poruch jako obvykle, bude samozřejmě v provozu, dokud bude potřeba.
Ani v noci se však situace nezměnila. Zdálo se jenom, že rány jsou slabší a méně časté a déšť popele hnaný k jilm poměrně silným větrem, přestával.
Milliarďané, již poněkud klidnější, se začali vracet do svých domovů s nadějí, že nazítří už zase na Standard Islandu bude všechno v pořádku. Pak se bude muset přikročit k důkladnému a pečlivému čištění celého ostrova. Ale to nevadí!
Pro Klenot Pacifiku to byl velmi smutný první den v novém roce a scházelo málo a Milliard City by stihl osud Pompejí a Herkulánea. Ještě dobře, že neleželo na úpatí nějakého Vesuvu. I tak se při plavbě mohlo snadno setkat s mnoha sopkami, jichž bylo dno Tichého oceánu plné.
Guvernér, jeho zástupci a rada notáblů zůstali v pohotovosti na radnici. Hlídky na věži oznamovaly každou změnu, která se odehrála na obzoru nebo na obloze. Ostrov na šroubu musel pokračovat v plavbě, aby dokázal udržet jihozápadní směr, ale pohyboval se rychlostí nanejvýš dvou až tří mil za hodinu. Až se rozední, nebo se rozptýlí mraky prachu, zamíří k souostroví Tonga. Tam se jistě dozví, na kterém z ostrovů v okolí došlo k takovému výbuchu. V každém případě bylo zřejmé, že s přibývající nocí se jeho následky začaly zmírňovat.
Okolo třetí hodiny po půlnoci se stalo něco, co vyvolalo nové zděšení obyvatel Milliard City.
Standard Island dostal ránu, která otřásla každou jeho součástkou. Náraz naštěstí nebyl tak silný, aby ohrozil životy a zdraví obyvatel nebo poškodil stroje. Šrouby pracovat nepřestaly. Nebylo však pochyb, že došlo k nějaké srážce.
Co se stalo? Utrpěl Standard Island nějakou trhlinu? Asi ne, protože se nepřestal pohybovat. Narazil na nějakou skálu? Došlo ve tmě k srážce s nějakou lodí, která mu zkřížila cestu a neviděla jeho světla? Není následkem srážky ostrov těžce poškozen tak, že by to ohrozilo jeho bezpečnost a při nejbližší zastávce by byla nutná oprava?
Cyrus Bikerstaff a kommodore Simcoe se nikoli bez obtíží přebrodili silnou vrstvou sopečného prachu a popela k Přední baterii.
Tam jim celníci oznámili, že náraz skutečně způsobila srážka s lodí s velkým ponorem, parníkem plujícím od západu k východu, který přední část Standard Islandu prorazila. Ostrovu na šroubu náraz mnoho škody nezpůsobil, ale jistě hodně ublížil parníku. Jeho obrysy uviděli až v okamžiku srážky. Bylo slyšet výkřiky, které však trvaly jen několik okamžiků. Když velitel hlídky a jeho lidé přiběhli ke špici baterie, už neviděli ani neslyšeli nic. Loď se asi na místě potopila. Taková hypotéza byla bohužel velmi pravděpodobná.
Pokud jde o Standard Island, zjistilo se, že žádné vážné škody neutrpěl. Jeho trup byl tak mohutný, že i malá rychlost stačila, aby rozdrtil a naprosto zničil jakoukoli loď, i kdyby to byl obrněnec první třídy. A to se také bezpochyby stalo.
Pokud jde o příslušnost lodi, velitel hlídky se domníval, že slyšel rozkazy udělované drsným hlasem, řvaním, typickým pro anglické loďstvo. Později to snad bude možné zjistit přesně.
Byla to velmi vážná situace, která by v zápětí mohla mít neméně vážné následky. Co tomu řekne Spojené království? Anglická loď je součástí Anglie a Velká Británie jistě nestrpí, aby se do ní beztrestně naráželo… Co nyní může Standard Island čekat?
Tak začal nový rok. Toho dne nemohl kommodore Simcoe až do deseti hodin dopoledne vůbec pátrat v okolních vodách. Hladina byla stále pokrytá mlhou, přestože vítr, který začal foukat silněji, déšť popele rozptyloval. Konečně slunce prorazilo hustou mořskou mlhu na obzoru. Milliard City, park, okolí, továrny i přístavy byly v hrozném stavu. Jenom než se to všechno vyčistí! To měla na starosti Správa čištění ulic a byla to pouze otázka času a peněz. Na Standard Islandu nescházelo ani jedno ani druhé.
Pracovalo se největším nasazením. Inženýři spěchali nejdříve k Přední baterii, na tu stranu pobřeží, kde došlo ke srážce. Ostrov utrpěl škodu jenom nepatrnou. Pro pevnou ocelovou plochu to neznamenalo víc, než když kýl narazí na kus

dřeva, ale po lodi nebylo ani stopy.
Na mořské hladině nebylo vidět ani trosky, ani vrak, a to ani z věže observatoře nejsilnějšími dalekohledy, třebaže Standard Island od té doby urazil sotva dvě míle. Ve jménu lidskosti bylo nutno pokračovat v pátrání.
Guvernér se radil s kommodorem Simcoe. Vydali rozkaz, aby strojníci zastavili stroje a aby se na hladinu spustily elektrické čluny.
Pátrání v okruhu pěti či šesti mil nepřineslo žádné výsledky. Bylo už naprosto jisté, že loď, proražená na nejcitlivějším místě, se potopila a nenechala po sobě žádné stopy.
Ostrov na šroubu na kommodorův příkaz zase nabral obvyklou rychlost. Kolem poledne observatoř oznámila, že Standard Island se nachází sto padesát mil jihozápadně od Samojských ostrovů. Hlídky mezitím dostaly pokyn dávat velmi bedlivý pozor.
Asi v pět hodin odpoledne zpozorovaly na jihovýchodě hustý kouř. Jedná se snad o kouř z nedávných výbuchů sopky, které tolik znepokojily tyto končiny? Určitě ne, protože podle toho, co bylo znázorněno na mapách, nenacházel se v okolí ani jediný ostrov nebo ostrůvek. Nebo se snad z hlubin oceánu vynořil nový kráter?
Ne. Kouř se ke Standard Islandu blížil. O hodinu později bylo zřejmé, že to jsou tři lodě plující blízko u sebe, ženoucí se plnou parou vpřed. O půl hodiny později už bylo možné určit, že to jsou lodě válečné. A za další hodinu nebylo pochyb o jejich příslušnosti. Byla to divise anglického loďstva, které se před pěti týdny zdráhalo pozdravit vlajku Standard Islandu.
K večeru byly lodi vzdálené od Přední baterie pouhé čtyři míle. Pustí se na širé moře a vydají se v jejich stopách? To se nedalo předpokládat, protože podle polohy jejich světel to byly lodě staniční.
„Ty lodi by s námi patrně chtěly navázat spojení," řekl kommodore Simcoe guvernérovi.
„Uvidíme," odpověděl Cyrus Bikerstaff.
Co odpoví guvernér veliteli divise, až se bude ptát na nedávnou srážku? Možná, že to skutečně má v úmyslu a možná se ujal posádky potopené lodi, která se mohla zachránit na člunech. Bude muset všechno dobře promyslet, až se dozví, o co se jedná.
Dozvěděli se to hned v prvních hodinách nového dne.
Jakmile vyšlo slunce, na zadním stožáru prvního křižníku, který se držel stále ve stejné vzdálenosti dvou mil od Bâbord Harboru, vlála kontraadmirálská vlajka. Po čtvrt hodině obdržel kommodore Simcoe následující telegrafickou zprávu:
„Kapitán Turner z křižníku „Herald", náčelník generálního štábu admirála Sira Edwarda Collinsona, žádá o okamžité přijetí u guvernéra Standard Islandu."
Cyrus Bikerstaff nařídil přístavnímu důstojníkovi, aby umožnil člunu zakotvit a kapitánu Turnerovi odpověděl, že ho očekává na radnici.
Po deseti minutách vagón, který dostal náčelník generálního štábu v doprovodu námořního poručíka k dispozici, vyložil obě osoby před radnicí.
Guvernér ho přijal v sále sousedícím s jeho pracovnou.
Obě strany si vyměnily obvyklé pozdravy - velmi odměřené z jedné i z druhé strany.
Poté kapitán Turner vážně, s důrazem na každém slově, jako by předčítal úryvek z nějaké knihy, pronesl jedinou velmi dlouhou větu:
„Mám čest oznámit Vaší Excellenci, guvernéru Standard Islandu, který se v tomto okamžiku nachází sto sedmdesát sedm stupňů a třináct minut na východ od greenwichského poledníku a šestnáct stupňů padesát čtyři minuty jižní šířky, že v noci z 31. prosince na 1. ledna parník „Glen" z glasgowského přístavu o třech tisících pěti stech tunách s nákladem obilí, indiga, rýže a vína značné hodnoty, byl proražen Standard Islandem v majetku Standard Island Company Limited, jejímž stálým sídlem je záliv Sv. Magdaleny v Dolní Kalifornii ve Spojených státech amerických, ačkoliv zmíněný parník byl opatřen obvyklým osvětlením, a to bílým světlem na předním stožáru, zeleným na pravé straně lodi a červeným na levé, přičemž parm'k byl po srážce ponechán napospas a druhého dne nalezen potápějící se s proraženým bokem ve vzdálenosti třiceti pěti mil od místa nehody, a posléze se skutečně potopil, když však předtím jeho kapitán, důstojníci a mužstvo byli naštěstí zachráněni a přijati na palubu „Heraldu", křižníku první třídy Jeho Veličenstva Alberta Edwarda I., krále Spojeného království a císaře Indie, plujícího pod vlajkou kontra admirála Síra Edwarda Collinsona, který tímto oznamuje tento čin Jeho Excellenci guvernéru Cyru Bikerstaffovi, a žádá jej, aby uznal zodpovědnost Standard Island Company pod zárukou obyvatelstva zmíněného Standard Islandu vůči majitelům „Glenu", jehož cena s kostrou, stroji a nákladem činí sto dvacet tisíc liber šterlinků čili deset milionů dolarů a tato částka má být vyplacena zmíněnému admirálu Siru Edwardu Collinsonovi, a kdyby vyplacena nebyla, admirál proti Standard Islandu použije donucovací prostředky."
Byla to jediná věta obsahující dvě stě čtyřicet tři slova, rozdělená čárkami, ale bez tečky. Celou ji pronesl způsobem nepřipouštějícím žádné připomínky. Guvernér musí v každém případě přistoupit na požadavky Sira Edwarda Collinsona. Jednalo se jednak o zodpovědnost Společnosti a jednak o cenu dvanácti set tisíc liber šterlinků, stanovenou za parník „Glen" z Glasgowa.
Cyrus Bikerstaff v odpovědi vysvětlil příčiny srážky:
„V důsledku sopečného vy1mchu, ke kterému došlo na západě, byla velmi špatná viditelnost. Stejně jako Glen měl svá světla i Standard Island. Z jedné ani z druhé strany je však vůbec nebylo vidět. Stalo se to zásahem vyšší moci a podle námořních pravidel má každý dávat pozor sám na sebe, a není proto žádný důvod ke stížnostem a pohánění k zodpovědnosti."
Kapitán Turner odpověděl: „Jeho Excellence guvernér by nepochybně měl pravdu v případě, že by se jednalo o dvě lodi, které plují za normálních okolností. Jestliže Glen pravidla dodržel a je zřejmé, že Standard Island jim nedostál, protože není obyčejnou lodí a tvoří trvalé nebezpečí tím, že se jeho obrovská masa velikostí připomínající ostrov

pohybuje po námořních cestách, avšak na rozdíl od ostrovu, ostrůvku nebo skály nemůže být jeho poloha pevně určená a zanesená na mapách, Anglie vždy protestovala proti takové překážce plavby a Standard Island by proto měl být jednou pro vždy zodpovědný za všechna neštěstí, která budou zaviněna jeho povahou…“
Důvody kapitána Turnera zjevně nepostrádaly určitou logiku a Cyrus Bikestaff uznal jejich oprávněnost. On sám však nic rozhodnout nemohl. Vše bude předloženo k soudu a on sám se stanoviskem admirála Sira Edwarda Collinsona souhlasí. Naštěstí si nehoda nevyžádala lidské životy…
„Na štěstí,“ odpověděl kapitán Turner, „ale byla zničena loď a vinou Standard Islandu přišly nazmar miliony. Guvernér má dohlédnout na to, aby byla k rukám admirála Sira Edwarda Collinsona složena částka, odpovídající ceně Glenu a jeho nákladu.“
Jak měl guvernér dohlédnout na zaplacení? Standard Island sám o sobě ostatně dává dostatečné záruky. Je ochoten způsobenou škodu nahradit, pokud soud na základě dobrozdání znalců rozhodne, že je za ni zodpovědný.
„To je poslední slovo Vaší Excellence?“ zeptal se kapitán Turner.
„To je moje poslední slovo,“ odpověděl Cyrus Bikerstaff, „protože nemám žádnou pravomoc se jménem Společnosti k něčemu zavazovat.“
Guvernér a anglický kapitán se rozloučili nanejvýš odměřeně. Kapitán se nechal vagónem odvézt do Bâbord Harboru a odtud parním člunem na palubu křižníku „Herald“.
Cyrus Bikerstaff svou odpověď sdělil radě notáblů a ti ji jednohlasně schválili a totéž učinilo také veškeré obyvatelstvo Standard Islandu. Není možné se přece jen tak podrobit nestydatému a autoritativnímu požadavku, přednesenému zástupci Jeho Veličenstva, anglického krále.
A co když divise admirála Collinsona vyrazí za nimi? Dokázali by jí uniknout? Nejsou její lodi mnohem rychlejší? Co když ke svým nárokům připojí několik melinitových střel, budou schopni se jí postavit? Baterie na ostrově byly jistě schopné odpovědět Armstrongovým dělům, kterými byly křižníky vyzbrojené, ale velká rozloha ostrova by pro anglickou palbu byla obrovským terčem. Co bude se ženami a dětmi, když se nebudou moci nikde ukrýt. Všechny nepřátelské střely zasáhnou cíl, zatímco Přední a Zadní baterie přijde nejméně o polovinu střel tím, že bude pálit do poměrně malého a pohyblivého terče. Lépe bude vyčkat, co udělá admirál Collinson.
Nečekali dlouho.
V devět hodin čtyřicet pět minut se rozlehla první rána z děla vystřelená nazdařbůh z prostřední věže Heraldu. V témže okamžiku se na stožáru objevila vlajka Spojeného království.
V zasedacím sále na radnici se sešla rada notáblů pod předsednictvím guvernéra a jeho dvou zástupců. Tentokrát byli Nat Coverley a Jem Tankerdon úplně zajedno. Jako praktičtí Američané nechtěli dále pokračovat v rozepři, která by v zápětí mohla přinést zkázu Standard Islandu a celého jeho bohatství.
Ozval se druhý výstřel. Tentokrát byla syčící střela odpálená tak, aby dopadla do moře ve vzdálenosti půl míle od ostrova. Tam prudce vybuchla a zvedla za sebou obrovský gejzír vody.
Jako odpověď Heraldu dal kommodore Simcoe na guvernérův rozkaz vztyčit vlajku. Kapitán Turner se vrátil do Bâbord Harboru, kde obdržel směnku na dvanáct set tisíc liber šterlinků s podpisem Cyra Bikerstaffa a potvrzenou nejvýznamnějšími notábly.
O tři hodiny později zmizel poslední obláček kouře anglické divise za východním obzorem a Standard Island dále pokračoval ve své cestě směrem k souostroví Tonga.

V. Zábavy na Tonga-Tabou

„Takže se zastavíme u nejvýznamnějších ostrovů archipalagu Tonga-Tabou?“ řekl Yvernes.
„Ano, můj skvělý příteli,“ odpověděl Kalixt Munbar. „Budete mít tu čest, seznámit se se souostrovím, které můžete nazývat souostroví Hapai nebo i Přátelské ostrovy, jak je nazval kapitán Cook, čímž vyjádřil své uznání za dobré přijetí, kterého se mu tam dostalo.“
„Bude se tam s námi jistě zacházet lépe, než jak se s námi jednalo na Cookových ostrovech,“ podotkl Pinchinat.
„Nepochybně.“
„Navštívíme všechny ostrovy souostroví?“ zeptal se Frascolin.
„Všechny ne, protože jich je dohromady asi stopadesát.“
„A pak?“
„Potom poplujeme k ostrovům Fidži a pak k Novým Hebridám. Tam vysadíme naše Malajce a vrátíme se do zálivu Sv. Magdaleny, kde naše putování skončí.“ „Navštíví tedy Standard Island několik míst na souostroví Tonga?“
„Ne, jenom Vavao a Tonga-Tabou,“ odpověděl intendant, „ale ani tam nenajdete skutečné divochy, o nichž stále sníte, drahý Pinchinate.“
„Cožpak na západě Tichého oceánu už žádní nejsou?“ zeptala se Jeho výsost. „Promiňte, jsou ještě v oblasti Nových Hebrid a Šalamounových ostrovů. Ale na Tonga jsou na to poddaní krále Jiřího I. poněkud příliš vzdělaní. Podotýkám, že jsou velmi milí, ale neradil bych vám se s některou z okouzlujících Tongianek oženit.“
„Proč pak?“
„Protože sňatky mezi Evropany a domorodci nikdy nebývají šťastné. Jejich povahy se obvykle neshodnou.“
„Skvělé!“ zvolal Pinchinat. „Náš přítel Zorn zrovna pomýšlel na to, že by se na Tonga-Tabou oženil!“
„Já?“ odporoval violoncellista a krčil při tom rameny. „Neožením se ani na Tonga-Tabou ani nikde jinde, je ti to jasné, ty starý šašku?“
„Náčelník našeho orchestru je tedy filosof,“ prohlásil Pinchinat. „Uvidíte, drahý Kalixte - dovolíte, abych vás směl oslovovat Eucalistus, protože vzbuzujete mé sympatie.“

„Smíte, Pinchinate.“
„Dobře, drahý Eucaliste, člověk nemůže čtyřicet let nedělat nic jiného, než jen dřít struny violoncella a nestát se při tom filosofem. A filosofie učí, že jediný způsob, jak být šťastný v manželství, je, vůbec se neženit.“
Ráno 6. ledna se na obzoru objevily výšiny Vavaa, hlavního ostrova severního souostroví.
Svým sopečným útvarem se souostroví od dalších dvou - Hapai a Tonga- Tabou - velmi lišilo. Všechny tři se rozkládaly mezi sedmnáctým a dvacátým druhým stupňem jižní šířky a stým šedesátým a stým šedesátým osmým stupňem západní délky a na této ploše dvou tisíc pěti set čtverečních kilometrů bylo roztroušeno sto padesát ostrovů s šedesáti tisíci obyvateli.
Tudy roku 1643 pluly lodi Tasmana a roku 1773 flotila Cookovy na druhé výzkumné cestě Tichým oceánem. Po svržení dynastie Finare-Finare a vytvoření federativního státu roku 1797 vypukla občanská válka. V té době sem přišli methodističtí misionáři a vytvořili tu ctižádostivou sektu anglikánské církve. V současné době je král Jiří I. nesporně suverénním panovníkem této země v područí anglického protektorátu a podle očekávání… Takové snažení má za cíl zajistit její budoucnost, což bývá v případě chráněnců anglického protektorátu v zámoří velmi časté.
V takovém bludišti ostrůvků a ostrovů s kokosovými palmami, byla plavba velmi obtížná. Ale když se chtěli dostat do Nu-Ofy, hlavního města souostroví Vavao, museli ji podstoupit.
Vavao je sopečného původu a jako takové často bývá vystaveno zemětřesení. Tomu byla přizpůsobena i obydlí, při jejichž výstavbě se zpravidla nepoužil ani jediný hřebík. Stěny byly spletené z proutí a latí z kokosové palmy a na pilířích nebo kmenech stromů byla položená oválná střecha. Celek působil svěže a čistě. Když Standard Island proplouval průplavy, vroubenými kanackými vesnicemi, jejich skupiny poutaly pozornost našich umělců stojících u Přední baterie. Tu a tam vlály na některých domech v evropském stylu prapory Německa a Anglie.
Ačkoli souostroví bylo sopečné, onen hrozný výbuch vulkanických látek a popele, kterými byly zdejší kraje zasypány, nebyl způsoben ani jednou z místních sopek. Dokonce ani nebyli Tongiané postiženi dva dny trvající tmou, protože západní větry hnaly oblaka popele k protějšímu obzoru. Bylo velmi pravděpodobné, že kráter, který je vychrlil, ležel na některém osamoceném ostrově na východě a jistě to nebyl žádný nový sopečný útvar mezi ostrovy Samoa a Tonga.
Zastávka ve Vavau trvala pouze osm dní. Ostrov rozhodně stál za pozornost. Před několika lety ho zpustošil obrovský cyklón a mimo jiné zničil kostelík francouzských Maristů a zabil mnoho domorodých obyvatel. Plavba byla i nadále velmi zajímavá viděli mnoho vesnic uprostřed pomerančových hájů, úrodné nivy, plantáže yamsu a cukrové třtiny, velké banánovníky, moruše, chlebovníky a sandalové stromy. Z domácích zvířat se na ostrovech vyskytovala jen drůbež a vepři a z ptactva především tisíce holubů a nádherně zbarvených ukřičených papoušků. Plazy zastupovalo jen několik neškodných hadů a hezkých zelených ještěrek, které splývaly s listím spadaným ze stromů.
Intendat nepřeháněl, když líčil krásu domorodců. Byl to ostatně rys společný všem Malajcům na různých souostrovích střední části Tichého oceánu. Muži byli krásní, vysocí, snad jen trochu příliš mohutní, ale neuvěřitelně souměrní, ušlechtilého držení těla a pyšného vzezření. Jejich pleť měla různý odstín, přecházející od měděné k olivové. Ženy byly hezké a urostlé, jejich ruce a nohy měly ušlechtilé tvary a byly tak drobné, že se daly srovnávat s rukama Němek a Angličanek z evropských osad. Podle místní tradice se věnovaly pouze výrobě rohožek, košíků a látek, které se podobaly látkám tahitským. Těžkou prací se totiž ruce deformují. Jediný pohled stačil k tomu, aby si udělali úsudek o dokonalosti krásy Tongianů. Nenosili ani odporné kalhoty, ani směšné šaty s vlečkami. Jejich oděv tvořila jednoduchá zástěra nebo pás pro muže a kazajka a krátká jupka s ozdobami z jemné stromové kůry pro ženy, které byly velmi zdrženlivé i koketní. Obě pohlaví měla vždy pečlivě upravený účes. Mladé dívky si vlasy nad čelem roztomile natáčely, přičemž účes byl vždy pečlivě upevněn jemnými vlákny kokosové palmy.
Přes všechny své přednosti na Sebastiana Zorn a vůbec nezapůsobily. Neožení se ani ve Vavao, ani na Tanga-Tabou, ani v žádné jiné zemi.
On i jeho přátelé měli pokaždé radost, když na některém souostroví mohli vystoupit. Standard Island se jim samozřejmě líbil, ale byli rádi, když mohli vstoupit na pevnou zem. Tam byly skutečné hory a opravdové louky a řeky a to bylo daleko lepší než umělé řeky a břehy. Nato člověk musel být Kalixtem Munbarem, aby Klenotu Pacifiku dával přednost před dílem přírody.
I když král Jiří trvale nesídlil na Vavao, přesto tu měl v Nu-Ofa palác, nebo spíše pěkný dům a velmi často v něm pobýval. Teprve na ostrově Tonga-Tabou stál královský palác a budovy anglického vyslance.
Tam, téměř na obratníku Kozoroha, na krajním bodě své cesty po jižní polokouli Standard Island udělá zastávku.
Když Milliarďané opustili Vavao, následovaly dva dny velmi pestré plavby.
Jakmile se jim ztratil z obzoru jeden ostrov, hned se objevil druhý. Všechny byly sopečného původu a byly dílem plutonických sil. Severní skupina byla úplně stejná jako skupina střední Hapaiská. S pomocí hydrografických map, zpracovaných s největší přesností mohl kommodor Simcoe bez obav proplouvat tímto bludištěm, a to od Hapai až k Tonga-Tabou. Po ruce byli i lodivodové, kdyby se k nim chtěl obrátit o pomoc. Kolem ostrovů kroužila spousta lodí. Byly to většinou čluny pod německou vlajkou, určené k pobřežnímu obchodu, zatímco velké obchodní lodi dopravovaly nejdůležitější produkty souostroví - bavlnu, kokosové ořechy, kávu a kukuřici napříč Tichým oceánem.
Ethelu Simcoemu by v případě potřeby ochotně přispěchali na pomoc nejen lodivodové, ale také domorodé posádky dvojitých loděk, které byly k sobě připojené pomocí zvláštní příčky a vešlo se na ně až dvě stě osob. Ano! Na první znamení by tu v okamžiku byly stovky domorodců, aby předvedli Standard Islandu o hmotnosti dvou set padesáti devíti milionu tun své lodivodské umění. Ale kommodore, který tyto končiny dobře znal, se bez jejich služeb obešel. Důvěřoval jen sám sobě a spoléhal na své důstojníky, kteří naprosto přesně vykonávali jeho příkazy.
Tonga-Tabou uviděli ráno 9. ledna, přestože Standard Island byl od něj vzdálen ještě tři nebo čtyři míle. Souostroví bylo velmi nízké, protože nevzniklo tektonickou činností a nevystoupilo z podmořských hlubin jako jiné ostrovy, které byly vyvrženy z nitra země a teprve na vodní hladině si oddechly. Ostrovy byly produktem nálevníku, pozvolna si

budujících svá madreporická poschodí.
To byla práce! Sto kilometru v obvodu, plocha sedm až osm set kilometru a dvacet tisíc obyvatel!
Kommodore Simcoe zastavil u přístavu Maofaga. Spojení mezi pevným a pohyblivým ostrovem bylo navázáno ihned. Toto souostroví se velmi lišilo od ostrovu Markýzských, Pomotu i Společenských ostrovu. Převládal zde anglický vliv, což způsobilo, že král Jiří I. Milliarďany amerického původu neuvítal příliš přívětivě.
V Maofuga čtyřlístek našel malou francouzskou osadu, kde měl sídlo biskup Oceánie, který však byl právě na okružní cestě po různých souostrovích. Byla tam katolická misie, klášterní budova a škola pro chlapce a dívky. Není třeba připomínat, že krajané naše Pařížany uvítali velmi srdečně. Představený misie jim nabídl nocleh, a tak ani nemuseli hledat „dům pro cizince“. Na svých výletech, mohli navštívit jen dvě nejdůležitější místa, Nakualofu, hlavní město říše krále Jiřího a městečko Mua, kde se čtyři sta obyvatel hlásilo ke katolickému vyznání.
Když Tasman objevil Tonga-Tabou, pojmenoval ho Amsterdam, ale ten svým vzhledem vůbec nepřipomínalo, jeho domy totiž byly postavené z listu pandami a vláken kokosové palmy. Byly tam samozřejmě také příbytky evropského typu, ale domácí jméno ostrovu slušelo mnohem lépe.
Přístav Maofaga ležel na severní straně. Kdyby byl Standard Island zastavil k odpočinku o několik mil dále na západ, nebyl by se před zraky jeho obyvatel objevil Nukuoalofa s královskými zahradami a královským palácem. Kdyby však kommodore Simcoe zamířil dále na východ, narazil by na záliv, který se zařezával velmi hluboko do pobřeží a na jeho krajním výběžku ležela vesnice Mua. Ale neudělal to, protože by tam mezi sty ostrovu a ostrůvku, kam se mohou odvážit jen středně velké lodě, umělému ostrovu hrozilo ztroskotání. Ostrov na šroubu tedy musel po celou dobu zůstat u Maofuga.
Ačkoli v tomto přístavu část Milliarďanu vystoupila, přece jen bylo poměrně málo těch, kdo se chtěli pustit do vnitrozemí ostrova. Ostrov však byl okouzlující a chválu, kterou o něm pěl Elisée Reclus, si zasluhoval. Měl však poměrně horké klima, s bouřlivým ovzduším a velmi prudkými lijáky, které dokázaly hodně zmírnit výletnickou horlivost. Člověk by musel být úplný blázen do cestování, aby se tam vydal. Ale Frascolin, Yvernes a Pinchinat to udělali, jenom violoncellistu nedokázali nijak přimět k tomu, aby opustil pohodlný pokoj Kasina dříve než večer, kdy nízké břehy Maofugy osvěžoval mořský vánek. Intendant se omluvil, že čtyřlístek na výlet nedoprovodí.
„Cestou bych se horkem rozpustil!“ řekl jim.
„To by nevadilo, přinesli bychom vás zpátky v láhvi,“ odpověděla Jeho výsost. Taková vyhlídka Kalixta Munbara nijak nepřesvědčila a raději chtěl zůstat v pevném stavu.
Naštěstí pro Milliarďany se slunce již tři týdny vracelo k severní polokouli a Standard Island, držící se od rozpáleného kotouče co nejdále, se snažil si zachovat normální teplotu.
Druhý den časně ráno naši tři přátelé opustili Maofugu a zamířili k hlavnímu městu ostrova. Bylo sice hrozné horko, ale pod střechami kokosových palem leki-leki a toui-toui, což jsou citroníky a stromy koka, jejichž černé a červené plody tvoří okouzlující svůdné hrozny, se dalo vydržet.
Bylo již téměř poledne, když se jim hlavní město ukázalo v celé své nádheře. V této roční době to byl výraz zcela oprávněný. Královský palác připomínal obrovskou zelenou kytici. Mezi domky domorodců, obrostlými kvítím, a domy anglického vzhledu, z nichž některé patřily protestantským misionářům, byl nápadný rozdíl. Ostatně vliv hlasatelů wesleyánství byl značný, přestože Tongiané jich nejdříve hodně povraždili, nakonec jejich náboženství přijali. Je však třeba připomenout, že ve svém každodenním praktickém životě se svého kanackého bájesloví dosud úplně nezřekli. Pro ně nejvyšší kněz znamenal více než král. V učení jejich zvláštní kosmogonie hráli velkou úlohu dobří a zlí duchové. Křesťanství „tabou“ nikdy nevykoření. To stále požívá vážnosti, a kdyby se je někdo odvážil porušit, neobešlo by se to bez smiřovacích obřadů, které často vyžadují lidskou oběť.
Podle vypravování mnoha cestovatelů, mezi nimiž zaujímá významné místo M. Ayive Marin, který tu pobýval roku 1882, je Nakualofa místem stále polodivošským.
Frascolin, Pinchinat a Yvernes nikdy nepocítili touhu složit poklonu k nohám krále Jiřího, a to doslova, protože zde panoval zvyk líbat králi nohy. Naši Pařížané měli velkou radost, když na náměstí Nakualofy uviděli „tuia“, jak se Jeho Veličenstvo nazývalo v místním jazyce, v doprovodu svých královen, oblečeného do jakési bílé košile a kazajky z místní látky. Líbání nohou pak jistě zařadili mezi své nejnepříjemnější zážitky z cesty.
„Je vidět, že v této zemi nejsou řeky příliš vydatné,“ podotkl Pinchinat.
Byla to pravda. V Tonga-Tabou, Vavau ani na ostatních ostrovech archipelagu, nebyl zaznamenán ani jediný potok, ani jedno jezírko. Dešťová voda zachytávaná do nádrží, bylo vše, co příroda domorodcům poskytovala, a poddaní krále Jiřího jí museli šetřit stejně jako jejich panovník.
Toho dne se naši tři turisté do přístavu Maofuga vrátili velmi unaveni a s obrovským zadostiučiněním vyhledali své pohodlné pokoje v Kasinu. Nevěřícímu Sebastianu Zornovi vyprávěli o tom, jak byl jejich výlet zajímavý, ale ani Yvernesovo poutavé líčení nedokázalo přimět violoncellistu, aby se s nimi druhý den vypravil do vesnice Mua.
Cesta byla velmi dlouhá a únavná. Mohli by si ji bývali ušetřit, kdyby použili elektrický člun, který jim Cyrus Bikerstaff ochotně nabízel. Ale prozkoumat vnitrozemí této zvláštní země byl neopakovatelný zážitek, a tak šli vyletníci do zálivu Mua raději pěšky. Cesta vedla kolem korálového pobřeží, lemovaného ostrůvky, na nichž si daly schůzku, jak se zdálo, všechny kokosové palmy v Oceánii.
Do Mua dorazili až odpoledne. Sídlo katolických misionářů bylo to správné místo k uvítání Francouzů. Převor své hosty přijal s nelíčenou radostí, což u nich vyvolalo vzpomínky na setkání s Maristy na Samojských ostrovech. V příjemném zajímavém rozhovoru strávili uvolněný večer. Hovořilo se převážně o Francii, spíše než o tongijské osadě. Řeholníci s lítostí vzpomínali na vzdálenou rodnou zemi. Touha po vlasti však u nich byla vyvážena dobrými skutky, které konali na ostrovech. Nebylo již snad útěchou, jak si jich vážil jejich malý hlouček, který vymanili z vlivu anglikánských misionářů a obrátili na katolickou víru? Nebyl to špatný výsledek jejich snažení, třebaže ve vesnici Mua

se methodistům podařilo založit kostel, a tak učinit něco pro další rozkvět wesleyánského proselytismu.
Převor svým hostům ukazoval budovy misie s nemalou pýchou. Budovu postavili domorodci v Mua zadarmo, a pěkný kostel, vybudovaný tongijskými architekty by nedělal hanbu ani jejich bratřím ve Francii.
Večer se při procházce v okolí vesnice dostali až ke starým hrobům Tui- Tonga, kde se primitivním způsobem kouzelně střídala břidlice s korály. Také navštívili sad starých meaů, banianů a obrovských fíků, jejichž kořeny se vinuly jako hadi a jejich obvod někdy dosahoval dokonce i šedesáti metrů. Frascolin je zkoušel změřit a když si výsledek zapsal do svého deníku, požádal ještě převora, aby je přeměřil. Kdekdo by totiž mohl snadno pochybovat, že něco podobného je v říši rostlin vůbec možné.
Pak následovala chutná večeře a příjemný nocleh v nejlepších pokojích misie. Druhého dne dobře posnídali, rozloučili se s misionáři, žijícími v Mua a vrátili se na Standard Island právě v okamžiku, kdy na radniční věži tlouklo pět.
Tentokrát se nemuseli uchylovat k metaforám, aby Sebastiana Zorn a ujistili, že tento výlet v nich zanechal nesmazatelnou vzpomínku.
Následujícího dne kapitán Sarol požádal Cyra Bikerstaffa o přijetí. Jaký byl důvod?
Na Tonga-Tabou najali určitý počet Malajců - asi sto - na zemědělské práce, a to kvůli nezájmu, či přesněji řečeno lenosti Tongianů, kteří žili jen ze dne na den. Práce byly již téměř hotové a Malajci čekali na vhodnou příležitost, jak se dostat zpátky na Nové Hebridy. Bude-li guvernér souhlasit, mohli by plout na Standard Islandu. Kapitán Sarol ho proto přišel požádat o dovolení. Za pět šest týdnů budou v Erromanga, takže jejich pobyt by pro obecní rozpočet snad nebyl přílišným břemenem. Nebylo by bývalo šlechetné takovou drobnou službu odmítnout. Guvernér souhlasil, čímž si vysloužil výtky kapitána Sarola i Maristů na Tonga-Tabou, jejichž prostřednictvím byli Malajci najati.
Kdo mohl tušit, že tím kapitán Sarol získá pomocníky a že Novohebriďané se ve vhodném okamžiku stanou jeho pomahači a Milliarďané pak budou litovat, že se s nimi v Tonga-Tabou kdy setkali a vzali je na Standard Island.
Byl to poslední den, který Milliarďané strávili u souostroví a nazítří se mělo odjíždět.
Odpoledne se mohli zúčastnit občansko-náboženské slavnosti, které domorodci velmi často a rádi pořádali. Program slavností, po nichž Tongiané byli lační stejně jako jejich krajané na Samojských a Markýzských ostrovech, se sestával z několika různých tanců. A protože to naše Pařížany velmi zajímalo, ve tři hodiny vystoupili na pevninu.
Doprovázel je intendant a tentokrát se k nim chtěl připojit také Athanás Dorémus. Profesor tance a ušlechtilých mravů přece nemůže při takové slavnosti chybět. I Sebastian Zorn byl ochoten se ke svým přátelům přidat, ale chtěl asi spíše slyšet tongijskou hudbu, a ne účastnit se místních tanečních zábav.
Když dorazili na náměstí, byla slavnost v plném proudu. V tykvových lahvích koloval likér kava, připravený ze sušeného kořene pepřového stromu a jím si proplachovaly hrdla stovky tančících mužů a žen, mladíků a dívek s koketně ozdobenými dlouhými vlasy, které byly nuceny podle tradice nosit až do své svatby.
Orchestr byl úplně prostý. Skládal se z nosové flétny, zvané „fanghu-fanghu“, tuctu „nafaů“, což byly bubny, na které se tlouklo dvojitými údery, a ve stejném taktu, jak si všiml Pinchinat.
Rozumí se samo sebou, že vzorný Athanás Dorémus nemohl mít pro tanec nic než naprosté opovržení, protože nezapadal do kategorie čtverylek, polek, mazurek a valčíků francouzské školy. Proto se také nestyděl pokrčit rameny, když Yvernes tance označil za velmi bohaté na opravdovou originalitu.
Prováděli jednak tance sedací, které se skládaly z gest a pohybů těla ve volném a smutném rytmu v sedě, což jako celek vyvolávalo zvláštní dojem, a po tomto neobvyklém tanci přišly na řadu obyčejné tance. Tongiané a Tongianky se jim vášnivě oddávali celou svou bytostí. Hned to byly roztomilé krokové variace, hned zase tanečníci napodobovali válečnou vřavu a vydávali se na válečnou stezku.
Čtyřlístek se na toto představení díval z uměleckého hlediska a uvažoval, jak by asi domorodci reagovali na povznášející hudbu pařížských plesů.
V tom Pinchinat dostal nápad a navrhl svým přátelům, že pošlou do Kasina pro své hudební nástroje a zahrají jim nejdivočejší skladby z repertoáru Lecoqua, Audrana a Offenbacha. Ostatní s návrhem souhlasili a Kalixt Munbar byl přesvědčený, že výsledek bude neobyčejný.
Během půl hodiny tam byly nástroje a tančilo se dál.
Domorodci byli překvapeni, ale také pobaveni, když slyšeli violoncellistu a tři houslisty, hrající plnou silou svých smyčců výhradně francouzskou hudbu.
K podobným efektům nebyli v žádném případě necitliví a zcela nesporně se ukázalo, že jejich tradiční tance za zvuků píšťaly jsou čistě instinktivní a k jejich zvládnutí nepotřebují učitele, jak by se byl Athanás Dorémus domníval.
Tongiané a Tongianky spolu soutěžili ve skocích, volných krocích i v rychlém tempu, až nakonec Sebastian Zorn, Yvernes, Pinchinat a Frascolin spustili pekelnou hudbu z „Orfea v podsvětí“. lntendant to už déle nemohl vydržet a nedokázal se déle přemáhat a za divokých zvuků čtverylky se dal na útěk, zatímco profesor tance a ušlechtilých mravů si hrůzou zakrýval tvář. Když jejich hra, která se se zvuky nosové flétny a údery bubnů dohromady mísila v příšernou kočičinu, dosáhla vrcholu, také zuřivost tanečníků dosáhla nejvyššího stupně. Nikdo neví, jak by to skončilo, kdyby se nestalo něco, co tomuto pekelnému tanci učinilo přítrž.
Jistý Tongian - velký, silný a veselý chlapík - omámený zvuky viloncellistova nástroje, se k němu vrhnul, vytrhl mu violoncello a dal se na útěk s pokřikem: „Tabou… Tabou!“
Violoncello bylo očarováno! Nelze se ho dotknout, protože by to byla svatokrádež. Nejvyšší kněží, král Jiří, jeho dvorní hodnostáři i obyvatelstvo ostrova by se postavilo proti tomu, kdyby byl tento posvátný zvuk zneuctěn.
Sebastian Zorn byl celý bez sebe. Milova1 svůj nástroj - vzácné dílo Ganda a Bernadela. Tryskem vyrazil za zlodějem. Jeho přátelé okamžitě vyběhli za ním. Do toho všeho se vmísili domorodci a vypukl všeobecný zmatek. Tongian však utíkal tak rychle, že nebylo ani pomyšlení na to, že by ho dohonili. Během několika okamžiků byl už daleko…
Sebastian Zorn a jeho přátelé, protože nemohli dělat nic jiného, šli za Kalixtem Munbarem, který celý udýchaný zůstal

na náměstí. Nedá se ani popsat, jak violoncellista zuřil a soptil a vztekal se.
Kdo mu vrátí jeho nástroj? Jemu nezáleží na tom, že Standard Island bude muset vyhlásit Tonga-Tabou válku, aby violoce1lista dostal svůj majetek nazpátek. Války se už přece vyhlašovaly i z mnohem nepatrnějších příčin.
Naštěstí zakročila správa ostrova. Za hodinu se podařilo domorodce chytit a přimět ho, aby nástroj vrátil. Neobešlo se to však bez potíží a nechybělo mnoho a ultimátum Cyra Bikestaffa by kvůli očarovanému violoncellu rozbouřilo náboženské vášně snad na celém souostroví.
Přerušený náboženský obřad byl dokončen podle tradičních obyčejů „fata“, které se vykonávaly za takových okolností. Domorodci zabili poměrně velký počet vepřů a upekli je v jámě, naplněné rozpálenými kameny. K nim se pak přidávaly sladké brambory a ovoce makoré a Tongiané všechno spokojeně snědli.
Violoncello při tahanici trochu povolilo, a tak ho chtěl Sebastian Zorn vyzkoušet. Naštěstí zjistil, že ani přes zaklínání domorodců neztratilo nic ze svých kvalit.

VI. Smečka dravců

Když Standard Island opustil Tonga- Tabou, zamířil na severozápad k souostroví Fidži. Začal se od obratníku vzdalovat stejnou rychlostí, jakou slunce postupovalo k rovníku. Neměl důvod ke spěchu. Od souostroví Fidži ho dělilo pouhých dvě stě mil, a tak si kommodore Simcoe „vykračoval jako na procházce“.
Vál proměnlivý vítr, ale co záleží takovému obrovskému námořnímu stroji na větru? I kdyby se v oblastech třiadvacáté rovnoběžky rozzuřily prudké bouře, Klenot Pacifiku by stejně ani ve snu nenapadlo se tím znepokojovat. Elektřinu, kterou bylo ovzduší nabité, odváděly četné hromosvody umístěné na veřejných budovách i soukromých domech, a pokud jde o lijáky, kterých jsou bouřková mračna plná, ty všichni považovali za blahodárné.
Park i okolí se díky řídkým sprškám jen zelenaly. Život ubíhal v největší pohodě, samá slavnost, koncert a návštěva. Mezi oběma částmi byly nyní časté kontakty, a tak se zdálo, že bezpečnou budoucnost nemůže nic ohrozit.
Cyrus Bikerstaff neměl důvod litovat toho, že Novohebriďanům na žádost kapitána Sarola umožnil plavbu na palubě ostrova. Domorodci se snažili být užiteční. Pomáhali při práci na polích, podobně jako to dělali na ostrovech Tonga, a když se sešeřilo, vrátili se do přístavů, kde od obce dostali najíst. Kapitán Sarol a jeho Malajci se od nich celý den ani nehnuli. Nebyl s nimi jediný problém. Snad by nyní mohla být vhodná příležitost k pokusu obrátit tyto hodné lidi, na křesťanskou víru, k níž se většina obyvatel Nových Hebrid chová netečně k nelibosti anglikánských i katolických misionářů. Kněží na Standard Islandu by se o to byli velmi rádi pokusili, ale guvernér jim k tomu nechtěl dát povolení.
Novohebriďané, kterým bylo mezi dvaceti až čtyřiceti lety, byli střední postavy. Měli mnohem tmavší pleť než Malajci, a nebyli vůbec tak hezcí jako domorodci na Tonga nebo Samojských ostrovech, ale zdálo se, že jsou vytrvalejší. Tu trochu peněz, které vydělali ve službě u Maristů na Tonga-Tabou, si bedlivě střežili a odmítali je utrácet za alkoholické nápoje, které by jim ostatně byly prodávány jen s největší opatrností. A protože tu byli vydržováni, jistě nebyli tak šťastní jako ve své divočině.
Přičiněním kapitána Sarola a ve spojení se svými krajany z Nových Hebrid přesto chtěli napomoci zničení plovoucího ostrova, jehož poslední hodina se už blížila, a při tom se projeví celá vrozená krutost. Vždyť jsou potomky hromadných vrahů, kteří mezi obyvatelstvem této části Tichého oceánu stále mají pochybnou pověst.
Milliarďané mezitím žili v domění, že jejich živobytí ve všech ohledech tak logicky a moudře zorganizované nemůže nic ohrozit.
Koncertní čtyřlístek znovu a znovu zaznamenával úspěchy. Obecenstvo stále ještě neomrzelo je poslouchat a tleskat jim. Stále byly na programu skladby Mozarta, Beethovena, Haydna a Mendelssolma. Kromě pravidelných koncertů v Kasinu se u paní Coverleyové pravidelně konaly hojně navštěvované zábavné hudební večery. Svou účastí je několikrát poctili i král a královna Maléearlie.
Tankerdonovi sice zatím ještě palác na Patnácté třídě nenavštívili, ale Walter se koncertů horlivě účastnil. Nebylo přece možné, aby jednoho dne nedošlo k jeho sňatku se slečnou Dianou… Mluvilo se o tom ve všech Bâbordských i tribordských salónech… Dokonce už padla i jména svědků… Chyběl jen souhlas hlav obou rodin… Co to bude za událost, která přiměje Jema Tankerdona a a Nata Coverleye se vyjádřit?
Tak netrpělivě očekávaná příležitost měla už brzy nastat. Konečně přišla, ale jaké s ní bylo spojené nebezpečí pro Standard Island!
Odpoledne 16. ledna, někde mezi ostrovy Tonga a Fidži byla v jihovýchodním směru oznámena loď. Zdálo se, že pluje k Tribord Harboru a že to je parník na sedm až osm set tun. Na jeho přídi nevlála žádná vlajka a nebyla vztyčena ani, když byla od ostrova vzdálená jen jednu míli.
Komu patřil ten parník? Hlídka na observatoři to podle konstrukce nedokázala určit. A protože parník ani Standard Island nepoctil pozdravem, mohla to být jedině loď anglická.
Loď se navíc ani nepokusila vplout do některého přístavu. Vypadalo to, že chce pokračovat na širé moře a druhého dne už ji také skutečně nebylo vidět.
Blížila se temná bezměsíčná noc. Obloha byla pokrytá hustými oblaky, jako by potažená naprosto neprůhlednou plyšovou látkou, pohlcující veškeré světlo. Bylo naprosté bezvětří. Voda i vzduch byly nehybné. V neproniknutelné temnotě panovalo úplné ticho. Okolo jedenácté hodiny se počasí začalo měnit a rozpoutala se bouře. Skoro až do půlnoci oblohu křižovaly blesky. Burácení hromu trvalo až do rána, ale nespadla jediná kapka.
Možná, že hromobití vzdálené bouřky způsobilo, že celníci ve službě u Zadní baterie neslyšeli mezi druhou a třetí hodinou ranní záhadné syčení a podivné bručení. Nebylo to ani syčení blesku, ani burácení hromu, ale skutečnou příčinu nikdo zatím neznal.
Druhého dne vypukla v nejvzdálenějších částech města panika. Hlídači stád, pasoucích se v okolí, byli překvapeni

nenadálou pohromou a rozprchli se po okolí. Jedni běželi až do přístavu, druzí až k mříži Milliard City.
Stalo se něco velmi vážného - v noci bylo rozsápáno asi padesát ovcí a jejich zkrvavená těla zůstala ležet kolem Zadní baterie. Stejný osud stihl několik tuctů krav na uzavřené pastvině a asi dvacet koní… Nebylo pochyb, že zvířata byla napadena dravými šelmami. Ale jaké? Lvy, tygry, pardály nebo hyenami? Jeto vůbec možné? Kde by se na Standard Islandu vzaly? Mohly se sem snad dostat po moři? To by snad možná přicházelo v úvahu, kdyby se Klenot Pacifiku pohyboval kolem Indie, Afriky nebo Malajsie, kde jich žije velké množství. Ale Standard Island nebyl ani u ústí Maragnonu ani Nilu, a přesto v sedm hodin ráno dvě ženy, které se měly dostavit na nábřeží u radnice, napadl obrovský krokodýl, který, jakmile se dostal ke břehu Hadí řeky, zmizel ve vodě. Pohyb rostlin na březích dával tušit, že tam jsou ještě i další.
Můžeme si domyslet, jaký poprask taková zpráva vyvolala. O hodinu později stráže zjistily, že se po okolí potulují lvi, tygři a pardáli. Několik ovcí, které utíkaly směrem k Přední baterii, roztrhali mohutní tygři. Z různých stran přibíhala domácí zvířata, vyděšená řevem šelem. Stejně jako jindy také toho rána museli někteří lidé za zaměstnáním do okolí. První tramvajový vagón, určený pro Bâbord Harbor se na své stanoviště málem nevrátil. Pronásledovali ho totiž tři lvi. Unikl jim jen o vlásek.
Na Standard Island v noci vpadlo stádo dravých šelem a jestli se rychle něco nestane, Milliard City čeká zkáza.
Umělci se o této události dozvěděli od Athanáse Doréma. Profesor tance a ušlechtilých mravů se ani nemohl ze své obvyklé ranní procházky dostat do svého bytu, a tak utekl do Kasina, odkud by ho živá duše nedostala ven.
„Jdeme!“ zvolal Pinchinat. „Vaši lvi a tygři jsou ve skutečnosti kachny a vaši krokodýlové jenom aprílové žertíky!“
Nemohli se však o tom jít přesvědčit. Obecní správa nařídila uzavřít všechny brány a zatarasit vchod do obou přístavů a ke hlídkám pobřežní celnice. Zároveň byla přerušena tramvajová doprava a bylo zakázáno vycházet do parku nebo do okolí, aby se předešlo možným následkům tohoto nevysvětlitelného vpádu.
Když zřízenci zavírali brány na nejvzdálenějším místě První třídy na konci u observatoře, ve vzdálenosti padesáti kroků se objevil párek tygrů se svítícíma očima a zakrvácenu tlamou. Ještě několik okamžiků a dravci by byli vtrhli dovnitř.
Na straně u radnice byla učiněna tatáž opatření, takže Millirad City se už útoku nemuselo obávat.
To byla událost! Místní noviny Standard Chronicle a New-Herald i ostatní časopisy na Standard Islandu měly o čem psát!
Všichni měli strach. Hotely i jednotlivé domy byly zajištěné. Sklady v obchodní čtvrti uzavřely své obchody. Ani jediné dveře nezůstaly nezamčené. V oknech ve vyšších poschodích se objevovaly vyděšené tváře. V ulicích bylo vidět jen oddíly milice pod velením plukovníka Stewarta a policejní hlídky, jimž veleli jejich důstojníci.
Cyrus Bikerstaff, jeho zástupci Bartoloměj Ruge a Hubley Harcourt, kteří přiběhli hned v první chví1i, se zdržovali v sále Správy. Telefonem přicházely z obou přístavů, baterií a od pobřežní hlídky velmi znepokojivé zprávy.
Dravci byli všude. Podle údajů v telegramech jich bylo nejméně sto, ale strach jich možná trochu přidal. Jisté však bylo, že po okolí se pohybovali lvi, tygři, pardáli a krokodýli.
Jak se to mohlo stát? Rozbili šelmy své klece ve zvěřinci a utekli na Standard Island? Ale kde se vzal ten zvěřinec? Která loď jej přivezla? Mohl to být onen parník ze včerejšího večera? Mohli dravci, i kdyby uměli plavat, vylézt na břeh v místě, kde vytéká Hadí řeka? Nebo snad loď ztroskotala? Ale nikde, kam stráže a kommodorův dalekohled dohlédly, se na mořské hladině neobjevil žádný vrak a Standard Island se od včerejška téměř nehnul z místa. Jestliže loď ztroskotala, proč její posádka nepožádala Standard Islandu o útočiště, když se na něj mohly uchýlit šelmy?
Radnice se dotazovala všech hlídek, ale ty oznamovaly, že nikde žádná srážka ani ztroskotání lodi nebylo zaznamenáno. Byly by si toho všimly, přestože byla úplná tma. Ze všech možností byla tato nejméně pravděpodobná.
„To je záhada. To je záhada,“ opakoval Yvernes dokola. On i jeho přátelé zůstali v Kasinu. Pozvali Athanáse Doréma ke společné snídani, případně i v poledne k obědu a večer v šest hodin na večeři, když bude potřeba.
„Pokud jde o mě,“ poznamenal Pinchinat a vzal si čokoládovou sušenku, kterou namáčel do kouřícího koflíku, „nabízím svůj jazyk psům a tělo dravcům… Ať je to jak chce, najíme se, pane Doréme, a pak budeme sami snědeni…“
„Kdo ví,“ řekl Sebastian Zorn, „snad už je to jedno, jestli to udělají lvi, tygři nebo lidožrouti…“
„Dal bych přednost lidožroutům,“ odpověděla Jeho výsost. „Proti gustu žádný dišputát, že?“
Tento neúnavný šprýmař se smál. Profesorovi tance a ušlechtilých mravů to však k smíchu nebylo a žádný důvod k smíchu nemělo ani Milliard City, vystavené takové hrozné zkoušce.
V osm hodin ráno se rada notáblů svolaná do radnice ihned odebrala ke guvernérovi. V ulicích nebylo kromě milice a policistů, odcházejících na vyhrazená stanoviště, ani živáčka.
Rada, které předsedal Cyrus Bikerstaff, začala neprodleně jednat.
„Pánové,“ řekl guvernér, „jistě už víte o tom, že obyvatelstva Standard Islandu se zmocnil oprávněný strach. Dnes v noci byl totiž ostrov napaden stádem šelem a ještěrů. Nejdůležitější je, aby toto stádo bylo co nejdříve zneškodněno, k čemuž, jak nepochybuji dojde. Naši zaměstnanci se musí řídit našimi pokyny. V Milliard City, jehož brány jsou uzavřeny, je doprava dosud povolena, ale v parku a okolí není možná. Proto až do dalšího rozhodnutí je dopravní spojení mezi městem, oběma přístavy a Přední a Zadní baterií zakázáno.“
Když bylo toto opatření schváleno, začala rada uvažovat o tom, jakým způsobem se těch nebezpečných šelem, které ohrožují Standard Island, zbavit.
„Vojáci a námořníci,“ začal guvernér, „uspořádají na různých místech ostrova hon a my, kdo dovedeme zacházet se zbraněmi, se k nim připojíme, budeme řídit jejich postup a budeme se snažit pokud možno předejít neštěstí.“
„Já jsem lovil v Indii a v Americe,“ řekl Jem Tankerdon, „takže tohle pro mě nebude poprvé. Jsem připraven a můj syn půjde se mnou.“
„Děkujeme ctihodnému panu Tankedronovi,“ odpověděl Cyrus Bikerstaff, „a pokud jde o mě, budu následovat jeho příkladu. Vojáci plukovníka Stewarda a oddíl námořníků bude operovat pod velením kommodora Simcoea. Jejich řady

jsou vám otevřené, pánové.“
Nat Coverley se přidal a nakonec své služby nabídli všichni notáblové, pokud jim to věk dovolil.
O rychlopalné a dalekonosné střelné zbraně v Milliard City nikdy nebyla nouze. Nebylo tedy pochyb, že díky obětavosti a odvaze každého z nich bude Standard Island brzy osvobozen. Avšak, jak Cyrus Bikerstaff několikrát zdůraznil, je potřeba dát pozor, aby nepřišel nazmar žádný lidský život.
„Počet šelem se dosud nepodařilo zjistit,“ pokračoval, „ale lze předpokládat, že jich nebude mnoho. Musí však být vyhubeny velmi brzy, aby neměly čas si tu zvyknout a rozmnožit, čímž by bezpečnost obyvatel byla ohrožena.“
„Z čeho soudíte,“ zeptal se jeden z notáblů, „že počet šelem není velký?“
„Protože mohou pocházet jen z lodi se zvěřincem,“ odpověděl guvernér, „z lodi vypravené z Indie, z Filipín nebo ze Sundských ostrovů, financované některou společností v Hamburgu, kde je soustředěn obchod s takovými zvířaty.“
Tam opravdu byl hlavní trh se šelmami. Slon se tam dal koupit za dvanáct tisíc franků, žirafa stála dvacet sedm tisíc, hroch dvacet pět tisíc, lev pět tisíc, tygr čtyři tisíce a jaguár dva tisíce franků. Byly to tedy poměrně slušné ceny, ale bylo je možné ještě zvýšit, zatímco u plazů se snižovaly.
Jeden z členů rady podotkl, že ve zvěřinci mohlo být i několik hadů, ale guvernér mu odpověděl, že se zatím žádný neobjevil. Ostatně, pokud se lvům, tygrům a krokodýlům podařilo přeplavat do ústí Hadí řeky, hadi by to nedokázali.
„Myslím,“ řekl dále Cyrus Bikerstaff, „že hroznýšů, korálů, chřestýšů, najů, zmijí ani jiných podobných druhů se nemusíme nikterak obávat. V každém případě uděláme všechno potřebné k zajištění bezpečnosti obyvatel. Neztrácejme čas, pánové. Dříve než začneme pátrat po příčině tohoto nenadálého vpádu dravých šelem, dejme se do jejich hubení. Jsou tady, ale není nutné, aby tu zůstávaly.“
Nikdo by to nedokázal lépe promyslet, ani formulovat, a tak s guvernérem všichni bez dalších výhrad souhlasili. Rada notáblů se již chystala rozejít a vydat se v doprovodu nejlepších střelců na lov, když Hubley Harcourt ještě požádalo dovolení pronést několik slov.
Když dostal svolení, považoval vážený tajemník za svou povinnost sdělit radě následující:
„Páni notáblové, nechci zdržovat stanovené operace, protože nyní je ze všeho nejnaléhavější pustit se na lov. Dovolte však, abych se vám svěřil s tím, co mě právě napadlo. Snad to pomůže vysvětlit, jak se sem šelmy dostaly…“
Hubley Harcourt, pocházející ze staré francouzské rodiny na Antilách, poameričtělý během svého pobytu v Lousianě požíval v Milliard City velké vážnosti. Byl to muž velmi vážný a odměřený a nepouštěl se do malicherností. Byl skoupý na slovo, a tak si všichni jeho mínění vážili, když něco pronesl.
„Páni notáblové, včera odpoledne byla v blízkosti našeho ostrova spatřena loď, která neoznámila svoji příslušnost, protože jí zřejmě záleželo na tom, aby zůstala nepoznaná. Podle mého mínění vezla velký náklad dravých šelem,“ shrnul v několika naprosto logických větách.
„To je zcela zřejmé,“ odvětil Nat Coverley.
„Dobře, páni notáblové. Pokud si někdo z vás myslí, že k jejich vpádu došlo v důsledku námořního neštěstí,… já si to nemyslím.“
„Takže,“ zvolal Jem Tankerdon, který se snažil blýsknout slovy Hubleye Harcourta, „se to stalo úmyslně a podle předem stanoveného plánu?“
Rada vzdychla.
„Jsem o tom přesvědčen,“ řekl tajemník pevným hlasem, „Něco takového může být dílem jedině našeho stálého nepřítele Johna Bulla, kterému jsou všechny prostředky proti Standard Islandu dobré.“
Rada vzdychla znovu.
„Když už nemá právo náš ostrov zničit, chtěl ho alespoň udělat neobyvatelný. K tomu mu měla posloužit smečka lvů, jaguárů, tygrů, pardálů a krokodýlů, které tu parník v noci vysadil.“
Rada vzdychla potřetí.
Ale „Oh“, které se na začátku zdálo pochybovačné, se nyní proměnilo v souhlasné. Ano! To je pomsta krvežíznivých Angličanů, kteří se neohlížejí na nic, když se jedná o udržení jejich nadvlády na moři. Ano, vyslali svou loď, aby provedla takový hanebný čin a po vykonaném atentátu pak zmizela. Ano! Vláda Spojeného království neváhala obětovat několik tisíc liber šterlinků, aby na Standard Islandu znemožnila pobyt.
„Na takovou myšlenku mě, pánové přivedlo to - pokud se podezření, které jsem pojal ukáže jako pravdivé - že jsem si vzpomněl na podobný kousek. Z takového skutku, vykonaného za téměř shodných podmínek, se Angličané nebudou moci nikdy očistit…“ pokračoval Hubley Harcourt.
„Vody přece mají dost,“ podotkl jeden z notáblů.
„Slaná voda nemyje,“ poznamenal druhý.
„Zvláště, když ani moře nedokázalo smýt krvavé skvrny na rukou lady Macbeth!“ zvolal třetí.
Důstojní radové takto pokračovali, dokud jim Hubley Harcourt neobjasnil, co měl na mysli:
„Páni notáblové,“ pokračoval dále, „když Anglie byla nucena Francii postoupit Antilly, chtěla jí tam po sobě něco zanechat! Až do té doby se ani na ostrově Guade-loupe, ani na Martinique nevyskytoval ani jediný had, ale po odchodu anglosaských osadníků byl tento ostrov hady přímo zamořen. Byl to John Bun, který ještě před tím, než se odstěhoval, nasadil na území, o které přišel, několik set hadů. Od té doby se tam k nesmírné škodě francouzských osadníků jedovatá havěť rychle rozmnožila.“
Toto obvinění Anglie, které nikdy nebylo úplně vyvrácené, mohlo být od Hubley Harcourta považováno za dostatečné vysvětlení. Snad bylo možno připustit, že John Bull měl v úmyslu způsobit, aby ostrov na šroubu přestal být obyvatelný, když se o něco podobného pokusil již dříve na jednom z ostrovů francouzských Antill. První ani druhý kousek mu však nikdy nemohl být dokázán. V případě Standard Islandu o tom bylo milliardské obyvatelstvo přesvědčeno.

„Dobře!“ zvolal Jem Tankerdon. „Jestliže Francouzi nemohli Martinique zbavit hadů, které tam po sobě zanechali Angličané…“
Větu přerušila bouřlivá pochval a za takové vynikající přirovnání.
„Milliarďané se dravých šelem, které tu Anglie vysadila místo sebe, dokáží zbavit!“
Následoval bouřlivý jásot, který se utišil teprve, když Jem Tankerdon dodal:
„Vzhůru, pánové, a nezapomínejte, že při honu na lvy, jaguáry, tygry a krokodýly vlastně pronásledujete Angličany!“
S tím se rada rozešla.
O hodinu později, hlavní časopisy zveřejnily stenografický protokol ze zasedání a bylo známo, které nepřátelské ruce otevřely klece plovoucího zvěřince, čímž došlo k vpádu dravých šelem, a ze všech prsou vyrazil rozhořčený výkřik.
Anglie byla proklínána až ke svým vnukům a pravnukům, až do posledního pokolení, které kdy její jméno spatří konečně vyhasínat z lidské paměti!

VII. Hony

Všechna dravá zvířata, dopravená na Standard Island, měla být vyhubena. Kdyby unikl jediný pár ještěrů či šelem, znamenalo by to ohrožení bezpečnosti celého ostrova. Párek by se tu zabydlil, rozmnožil by se a chtěl by žít tak, jak byl zvyklý v indických nebo afrických lesích. Tento celoocelový přístroj, umístěný na širou hladinu Tichého oceánu, dosud ještě nikdy nepřišel do styku s nebezpečnými ostrovy nebo zeměmi, byla přijata veškerá opatření, aby se chránil před nakažlivými nemocemi a nepřátelskými vpády, a najednou… během jediné noci…
Standard Island Company samozřejmě nebude váhat hnát Spojené království před mezinárodní tribunál a žádat náhradu za způsobené škody! Vždyť takovým činem bylo nejhorším způsobem porušeno mezinárodní právo! Ano, je to tak. Nic podobného se ještě nikdy nestalo…
Rada notáblů se rozešla.
Několik rodin, které zachvátila panika, žádalo, aby se všichni nalodili v přístavech na oba parníky a opustili Standard Island. Nebylo však možné tomu vyhovět prostě proto, že na to parníky svou kapacitou nestačily.
Na dravce bude uspořádán hon. Všichni budou postříleni a na Klenotu Pacifiku bude bezpečno jako dřív.
Milliarďané se bez otálení pustili do díla. Někteří dokonce navrhovali taková krajní opatření, jako nechat, aby se moře přelilo přes ostrov na šroubu, nebo aby se v parku i na polích v okolí podpálili stromy, čímž by se celá ta neplecha utopila nebo spálila.
V každém případě by takový postup byl značně nedokonalý, zvláště pokud jde o obojživelníky, takže se jistě mnohem lepšího výsledku dosáhne přesně mířenou střelbou.
A to se také stalo.
Své služby nabídli také kapitán Sarol, Malajci a Novohebriďané, což guvernér ochotně přijal. Byli totiž velmi vděční za to, co pro ně na ostrově udělali. Ve skutečnosti se však kapitán Sarol obával, že událost bude mít za následek přerušení cesty, protože Milliard’ané a jejich rodiny budou chtít opustit Standard Island a donutí správu ostrova, aby plula přímo do zálivu Sv. Magdaleny, a jeho plány by tak byly zmařeny.
Koncertní čtyřlístek zachovával rozvahu a dělal čest své vlasti. Rozhodně se nedá .říct, že by se čtyři Francouzi chovali zbaběle. Postavili se po boku Kalixta Munbara, který při pohledu na horlivou snahu ostatních pouze krčil rameny. Dával tím najevo své opovržení všemi lvy, tygry, pardály a dalšími neškodnými zvířaty. Snad tento Barnumův pravnuk kdysi býval krotitelem nebo přinejmenším ředitelem kočovného zvěřince…
Hon začal ještě téhož dne ráno a hned zaznamenal úspěch.
Dva krokodýli byli tak neopatrní, že vylezli u Hadí řeky. Ve svém živlu jsou velmi nebezpeční, ale na souši jsou poměrně neškodní. Kapitán Sarol a jeho Malajci na ně statečně zaútočili, a přestože jeden z nich utrpěl zranění, z parku je odstranili.
Mezitím se jich objevilo ještě asi dvanáct a dohromady jistě tvořili jedno stádo. Byla to velká zvířata, dlouhá čtyři až pět metrů, čímž nahánělа strach. Když vylézali z vody, byli námořníci připraveni poslat jim několik koulí, které by dokázaly prorazit i ten nejsilnější krunýř.
Kromě toho se oddíl střelců vypravil do okolí. Jednoho lva skolil Jem Tankerdon, který tak dokázal, že to asi opravdu nebyla jeho první zkušenost, protože si zachoval naprosto chladnou hlavu jako ostřílený lovec na Dalekém západě v Americe. Zvíře bylo nádherné a určitě by za něj bylo kolem pěti až šesti tisíc franků.
Ocelová kule zasáhla lva přímo do srdce, a to právě v okamžiku, kdy se vrhl na koncertní čtyřlístek. Pinchinat tvrdil, že cítil „vítr od jeho oháňky, když skákal“.
Odpoledne byl při lovu zraněn jeden z vojáků - jedno zvíře ho kouslo do ramene. Guvernérovi se pak podařilo zastřelit nádhernou lvici. Pokud John Bull čekal, že ta ukrutná zvířata vyvedou potomstvo, přepočítal se.
Na sklonku dne kommodore Simcoe v čele svých námořníků skolil párek tygrů. Jeden z jeho mužů však musel být s hlubokou ránou drápem odnesen do Tribord Harboru. Podle dostupných zpráv byli právě tygři nejpočetnější ze skupiny kočkovitých šelem vysazených na ostrov na šroubu.
Když nastala noc, dravci zahnaní vytrvalým pronásledováním ustoupili mezi stromy u Přední baterie. Bylo rozhodnuto, že v jejich stíhání se bude pokračovat hned na druhý den.
Od rána až do večera děsil obyvatele Milliard City, zvláště ženy a děti, hrozivý řev. Nebylo možné je nijak uklidnit a hned tak to ostatně asi nepůjde. Vždyť se stále ještě nedalo tvrdit, že by se Standard Island s tímto předvojem anglické armády už vyrovnal.
Druhého dne se pokračovalo v lovu. Podle informací kommodora Simcoea, se plukovník Steward na guvernérův rozkaz chystal na stádo šelem vypálit z děla, aby je vyhnal z úkrytu. K Přední baterii byla z Tribord Harboru dopravena dvě

děla se zásobou kartáčových nábojů, která jsou stejně účinná jako děla Hotchissova.
Na tomto místě tramvajová trať, končící u observatoře, vedla pod celtovými stromy, v jejichž úkrytu strávilo noc několik dravců. Mezi nízkými větvemi se ukázalo několik hlav lvů a tygrů se svítícíma očima. Námořníci, vojáci a střelci vedení Jemem a Walterem Tankerdonem, Natem Coverleyem a Hubleyem Harcourtem se rozestoupili na levé straně lesíka a čekali na dravce, které by kartáče nezasáhli.
Ale právě v tom okamžiku se na skupinu vrhl tygr, zasadil Frascolinovi hroznou ránu a srazil ho k zemi o deset kroků dál.
Jeho přátelé mu hned přiskočili na pomoc. Zvedli ho skoro v bezvědomí, ale brzy se vzpamatoval. Dostal jenom ránu, ale jakou!
Ostatní se mezitím snažili postřílet také krokodýly, ukryté v Hadí řece, protože se těch nebezpečných zvířat chtěli zbavit co nejdříve. Naštěstí zástupce Hubley Harcourta dostal dobrý nápad vyzvednout umělé řečiště, takže ještěry bylo možno lépe zabíjet.
Jedinou skutečnou obětí byl krásný pes Nata Coverleye. Krokodýl to ubohé zvíře chytil a jediným stiskem ho překousl napůl. Kulkami vojáků byl zabit asi tucet krokodýlů, a tím se Standard Island těchto nebezpečných obojživelníků zbavil patrně nadobro. Celkový výsledek dne byl příznivý. Bylo zabito šest lvů, osm tygrů, pět jaguárů, devět pardálů, samců i samic.
Večer se čtyřlístek i s Frascolinem, který se mezitím vzpamatoval ze svého leknutí, usadil v restauraci Kasina.
„Myslím, že už jsme z nejhoršího venku," řekl Yvernes.
„Jenom jestli na tom parníku nebyla všechna zvířata jako na Noemově arše!" odpověděl Pinchinat.
To ale nebylo pravděpodobné. Athanás Dorémus se dokonce cítil už natolik bezpečně, že se odvážil vrátit do svého bytu na Dvacáté páté třídě. Svoji starou službu tam našel zabarikádovanou v domě, k smrti vyděšenou, že jejího pána už něco rozsápalo.
Noc byla poměrně klidná, přestože na Bâbord-harbourské straně bylo slyšet vzdálený řev. Dalo se přepokládat, že při včerejším honu v polích, byli všichni dravci úplně pobiti.
Oddíly střelců byly stále v pohotovosti. Rozumí se samo sebou, že Standard Island zůstal stát celých čtyřiadvacet hodin na jednom místě, protože všichni zaměstnanci obsluhy strojů se společně účastnili lovu.
Oddíl dvaceti střelců, ozbrojených rychlopalnými ručnicemi, dostal rozkaz prohledat celé okolí. Plukovník Steward nepovažoval za nutné postavit proti dravcům děla, protože z největší části již byli zničeni. Třináct šelem vyštvaných u Zadní Baterie bylo zabito kulemi. Bylo však nutné vyprostit, a to nikoli bez námahy, dva celníky ze sousední hlídky, kteří byli těžce zraněni při srážce s tygrem a pardálem.
Tímto posledním lovem dosáhl celkový počet zabitých šelem třiceti čtyř.
Byly asi čtyři hodiny. Cyrus Bikerstaff, kommodore Simcoe, Jem Tankerdon se synem, Nat Coverley, oba guvernérovi zástupci a několik notáblů v doprovodu oddílu milice, se ubírali k radnici, kde rada očekávala zprávy z obou přístavů a ze Zadní a Přední baterie.
Když byli od budovy vzdáleni asi sto kroků, uslyšeli zděšený křik. Po První třídě běžel zástup mužů, žen i dětí, zachvácených panickým strachem.
Guvernér, kommodore Simcoe i všichni ostatní honem vyběhli směrem k nábřeží, jehož mříž měla být zavřená… Ale nějakou nevysvětlitelnou nedbalostí byla otevřená a nebylo pochyb, že se sem dostal jeden z dravců - snad už poslední.
Walter Tankerdon s Natem Coverleyem, kteří sem dorazili první, se hnali přes nábřeží. V tom okamžiku se na Waltera, vzdáleného od Nata Coverleye pouhé čtyři kroky, vrhl obrovský tygr a srazil ho k zemi.
Nat Coverley neměl ani tolik času, aby mohl do pušky zasunout náboj, a tak vytáhl lovecký tesák zavěšený u pasu a vyrazil na pomoc Walterovi. Drápy šelmy se už už chystaly zatnout se mu do prsou.
Walter byl mimo nebezpečí, ale tygr se otočil a vrhl se na Nata Coverleye. Ten se proti tygrovi rozehnal tesákem a padl na znak, ale tygra do srdce nezasáhl.
Tygr tam stál s otevřenu tlamou a krvavým jazykem a divoce řval.
Zazněl první výstřel.. Byl to Jem Tankerdon.
Následoval druhý… Kule z jeho pušky vybuchla tygrovi v těle.
Walter měl natržené rameno.
Nat Coverley sice zraněn nebyl, ale ještě nikdy nebyl tak blízko smrti, jako v tomto okamžiku.
Vstal a vykročil k Jemu Tankerdonovi.
„Zachránil jste mi život… děkuji!" řekl mu vážným hlasem.
„Vy jste mi zachránil syna… děkuji!" odpověděl Jem Tankerdon.
Jako poděkování si podali ruce, což by mohlo znamenat konec nepřátelství. Waltera okamžitě odnesli do paláce na Devatenácté třídě, zatímco Nat Coverley odcházel domů podpíraný Cyrem Bikerstaffem.
Pokud jde o tygra, intendant se rozhodl, že jeho nádhernou kůži patřičně využije.
Zvíře mělo být vycpáno a vystaveno v přírodovědeckém muzeu Milliard City s nápisem:

„Dar Spojeného království Velké Británie a Irska Standard Islandu z neskonalé vděčnosti"

Nebylo pochyb o tom, že atentátu se dopustila Anglie. Takový byl alespoň názor Jeho Výsosti Pinchinata, a to byl dobrý znalec poměrů.
Nelze se divit, že druhý den paní Tankerdonová navštívila paní Coverleyovou a poděkovala jí za služby prokázané Walterovi a paní Coverleyová zase přišla na návštěvu k paní Tankerdonové, aby jí poděkovala za služby prokázané

jejímu manželovi. Diana chtěla svou matku doprovodit. Je přece naprosto přirozené, že se chtěly na zdravotní stav drahého raněného přeptat obě ženy.
Všechno se tedy nakonec v dobré obrátilo. Standard Island se zbavil svých nebezpečných hostů a mohl se vydat k ostrovům Fidži.

VIII. Fidži a Fidžijané

„Kolik že jich je?“ zeptal se Pinchinat.
„Dvě stě padesát pět, přátelé,“ odpověděl Frascolin. „Ano… souostroví Fidži se skutečně skládá z dvou set padesáti pěti ostrovů a ostrůvků.“
„Zajímá nás to proto,“ řekl Pinchinat, „že by tam Klenot Pacifiku mohl udělat dvě stě padesát pět zastávek.“
„Ty se zeměpis nikdy nenaučíš!“ prohlásil Frascolin.
„Zato ty ho znáš až moc dobře!“ odpověděla Jeho výsost.
Takovým výpadům musel druhý houslista čelit, když chtěl své umírněné přátele trochu poučit. Sebastian Zorn, který ho poslouchal docela ochotně, se dokonce nechal dovést k mapě v Kasinu, kde bylo každý den označováno místo, kde se právě nacházeli. Pozorně sledoval cestu Standard Islandu. Od jeho vyplutí ze zálivu Sv. Magdaleny trasa cesty tvořila jakési velké S, jehož spodní oblouk sahal k souostroví Fidži.
Frascolin viloncellistovi ukázal shluk ostrovů, objevených roku 1643 Tasmanem. Jedna skupina ležela mezi šestnáctou a dvacátou rovnoběžkou jižní šířky a druhá mezi stým sedmdesátým čtvrtým poledníkem západní délky a stým sedmdesátým devátým poledníkem východní délky.
„A náš neohrabaný ostrov bude mezi těmi stovkami ostrůvků rozsypanými po cestě kličkovat?“ zeptal se Sebastian Zorn.
„Ano, drahý kolego muzikante,“ odpověděl Frascolin, „a když se budeš pozorně dívat…“
„A s otevřenými ústy,“ podotkl Pinchinat.
„Proč?“
„Protože přísloví praví, že do zavřených úst mouchy nelétají.“
„O jakých mouchách to mluvíš?“
„O těch, které tě štípnou, až zase začneš spílat Standard Islandu.“
Sebastian Zorn znechuceně pokrčil rameny a obrátil se k Frascolinovi: „Cos říkal?“ „Říkal jsem, že dříve, než se dostaneme k dvěma velkým ostrovům Viti-Levu a Vynua-Levu, musíme překonat tři průplavy, které oddělují východní skupinu: průplav Nanuku, Lakemba a Onéata…“
„Jenže to se dřív rozbijeme na tisíc kusů!“ vykřikl Sebastian Zorn. „Cožpak se vůbec dá plout v takovém moři, s takovým městem a s takovými obyvateli toho města? Ne! To je prostě proti přírodním zákonům!“
„Hele, moucha,“ poznamenal Pinchinat. „Vida, moucha sedí na Zornovi! No vida!“
Umíněný violoncellista se takových škodolibých poznámek prostě nikdy nezbaví. První skupina ostrovů Fidži vyčnívala v této části Tichého oceánu jako nějaká hradba a tvořila tak přirozenou hráz pro lodi připlouvající od východu. Ale jak se mohli přesvědčit, byly průplavy mezi nimi naštěstí dost široké, aby jimi kommodore Simcoe bez potíží se svým plovoucím strojem proplul, o průplavech, o nichž se zmiňoval Frascolin, nemluvě. K nejvýznamnějším patřily kromě dvou ostrovů Levu na západě, Ono, Ngaloa a Kandabu.
Mezi vrcholy vynořenými z hlubin oceánu bylo uzavřeno rozlehlé moře Koro. Souostroví objevil Cook, roku 1789 je navštívil Bligh a po něm roku 1792 Wilson, avšak podrobně prozkoumáno bylo především zásluhou Dumonta ďUrvilla v letech 1828 a 1833, Američana Wilkese roku 1839 a Angličana Erskina roku 1853. Také výprava Heraldu pod velením kapitána anglického loďstva Durhama, umožnila sestavit velmi podrobné mapy, které byly inženýrům hydrografie ke cti.
Kommodore Simcoe nezaváhal ani na okamžik. Blížil se od jihovýchodu a mířil kolem stejnojmenného ostrova na levé straně do průplavu Vulanga. Vypadalo to jako koláč položený na korálovém podkladu. Druhého dne se Standard Island dostal do vnitřního moře, které bylo podmořskými hřebeny chráněno proti obrovským vlnám, ženoucím se z otevřeného oceánu.
Je samozřejmé, že strach z dravých šelem, které se pod ochranou anglické vlajky objevily na ostrově, dosud úplně nepolevil. Milliarďané byli stále ve střehu. V lesích, na polích i ve vodě se pořádaly další hony, ale žádný dravec se už neobjevil. Ani řev už nebylo slyšet. Někteří ustrašenci se přesto zpočátku báli opustit město a vyjít do parku a okolí. Vždyť parník tu mohl vysadil také hady, jako na ostrově Martinique a zamořit jimi lesy. Byla vypsána odměna pro každého, kdo by našel nějakého hada. Byl by vyvážen zlatem nebo vyplacen podle délky. Kdyby byl dlouhý třeba jako boa, byla by to opravdu slušná suma. Protože pátrání bylo bezvýsledné, postupně se všechny obavy rozptýlily. Na Standard Islandu bylo zase bezpečno. Zosnovatelé toho kousku, ať to byl kdokoli, přišli o svá zvířata.
Nejlepším výsledkem však bylo smíření obou částí města. Od událostí, jejímiž hlavními aktéry byli otec a syn Tankerodnové a Nat Coverley, se Bâbordské a tribordské rodiny začaly zvát na návštěvy. Pozvání střídalo pozvání, jedna slavnost šla za druhou. Každého večera se konal ples nebo koncert u některého z významných notáblů, nejčastěji v palácích na Devatenácté avenue a na Patnácté třídě. Koncertní čtyřlístek to sotva všechno stihl. Nadšení neutuchalo, naopak ještě vzrůstalo.
Konečně se jednoho dne ráno, když Standard Island svými mohutnými šrouby brázdil klidnou hladinu moře Koro, roznesla důležitá zpráva. Jem Tankerdon se oficiálně odebral do paláce Nata Coverleye, aby pro svého syna Waltera Tankerdon a požádal o ruku jeho dcery slečny Diany. A Nat Coverley ruku své dcery Walteru Tankerdonovi, synovi Jema Tankerdona, přislíbil. O otázce věna se nejednalo, a tak se nevyskytly žádné potíže. Každý z mladých manželů

dostane dvě stě milionů.
„Budou mít z čeho žít - třeba v Evropě!“ podotkl vážně Pinchinat.
Blahopřání ze všech stran oběma rodinám se jen sypala. Guvernér Cyrus Bikerstaff se ani nesnažil zakrýt svoji spokojenost. Tímto sňatkem se odstraní všechna rivalita, která by v budoucnu mohla ohrozit Standard Island. Mezi prvními, kdo mladým snoubencům vzkázali svůj pozdrav a blahopřání, byli král a královna Malécarlie. Dopisní schránky obou paláců se plnily navštívenkami psanými zlatým písmem na aluminiu, časopisy přinášely stále nové a nové zprávy o připravovaných skvělých slavnostech, jaké Milliard City, ani žádné jiné místo na zeměkouli, dosud nezažilo. Byly odeslány kabelogramy do Francie s objednávkami na zhotovení svatebních darů. Sklady módních věcí, velké modistické salóny, ateliéry vynikajících umělců, šperkařské a umělecké ill1ny byly zahrnovány velkorysými objednávkami. Všechny ty zázračné francouzské výtvory přiveze přes Suez a Indický oceán zvláštní parník, vypravený z Marseille. Svatba se měla konat za pět neděl, a to 27. února. Nakonec je třeba také poznamenat, že ani obchodníci v Milliard City nepřijdou při této příležitosti zkrátka. Také oni svým dílem přispějí ke svatebním darům, a to těmi dary, které věnují nabobové Standard Islandu.
Organizátorem všech připravovaných slavností se stal intendant Kalixt Munbar. Jeho radost z ohlášeného sňatku Waltera Tankerdon a se slečnou Dianou Coverleyovou nelze ani popsat. Každý ví, jak o něj usiloval, jak se snažil. Znamenal pro něj uskutečnění jeho snu, a protože obecní správa mu ponechala naprosto volnou ruku i pokud se týká výloh, lze předpokládat, že své úlohy se beze zbytku zhostí a připraví nezapomenutelnou slavnost.
Kommodore Simcoe oznámil v tisku, že v den konání svatebních obřadu, se ostrov na šroubu bude nacházet mezi souostrovím Fidži a Novými Hebridami. Před tím se ještě zastaví u Viti-Levu a zdrží se tam dvanáct dní. Bude to jediná zastávka, která byla v celém tomto rozlehlém souostroví naplánovaná.
Plavba byla nádherná. Na mořské hladině se prohánělа hejna velryb. Nozdrami vyfukovaly gejzíry vody a připomínaly tak obrovské vodní Neptunovy nádrže. V porovnání s nimi fontána ve Versailles byla jen nepatrnou hračkou, podotkl Yvernes.
Také se však ve velkém počtu objevili žraloci a doprovázeli Standard Island jako
by pluli za nějakou lodí.
Tato část Tichého oceánu hraničila s Polynésií, která zase přiléhala k Melanésii, a tam leží souostroví Nové Hebridy. Prochází jí stý osmdesátý poledník ,který tento obrovský oceán dělí na dvě části. Námořníci, kteří přicházejí od východu, vypouštějí ze svého kalendáře jeden den a naopak ti, kteří přicházejí od západu, jeden den přidávají. Bez takového opatření by nebylo možné sjednotit datum. V minulém roce Standard Island nic takového nemusel dělat, protože tento poledník směrem na západ nepřekročil, tentokrát se ho to však týkalo, protože připlouval od východu, a tak namísto 22. ledna začal psát 23. ledna.
Z celkového počtu dvou set padesáti pěti ostrovů, které tvořily souostroví Fidži, jich byla obydlena pouze asi stovka. Počet obyvatel nepřesahoval sto dvacet osm tisíc, což na rozloze jedenadvaceti tisíc kilometrů čtverečních byla velmi malá hustota.
Mezi ostrůvky, obyčejnými skalisky nebo vrcholky podmořských hor, vroubenými korálovým prstencem byly i takové, které měly nanejvýš sto padesát kilometrů v obvodu. Tato ostrovní říše, abychom se přesně vyjádřili, je pouze politickou součástí Austrálie, od roku 1874 závislou na anglické koruně, což znamená, že si ji Anglie připojila ke svým koloniím. Fidžijané souhlasili s tím se podvolit anglickému protektorátu, protože roku 1859 byli ohroženi vpádem Tongianů, které však Spojené království předešlo zásahem svého pověstného Pritcharda z Tahiti.
Souostroví bylo rozděleno do sedmnácti okresů, spravovaných domorodými náčelníky, více či méně spřízněnými s rodinou posledního krále Thakumbana.
„To je následek anglického zřízení,“ řekl kommodore Simcoe, který si o tom povídal s Frascolinem, „a na Fidži to asi dopadne úplně stejně jako v Tasmanii. Přinejmenším je jisté to, že domorodci vymírají. Tyhle državy neslibují žádný užitek, a tak počet obyvatel neporoste. Na škodu je také velmi malý počet žen ve srovnání s muži.“
„Takže je opravdu čeká vymření,“ odpověděl Frascolin, „i v Evropě je konec konců několik států, kterým hrozí podobná pohroma.“
„Tady navíc jsou domorodci vlastně otroky,“ pokračoval kommodore, „podobně jako obyvatelstvo na sousedních ostrovech, které sem přivezli plantážníci, aby vykonávalo zemědělské práce. Kromě toho je ničí nemoci, například jenom roku 1875 na neštovice zemřelo přes třicet tisíc lidí. Ale ostrovy Fidži přece jen stojí za pozornost, jak se můžete přesvědčit. Teplota je sice na ostrovech poměrně vysoká, ale pobřeží má velmi mírné podnebí, ostrovy jsou velmi úrodné a daří se na nich zelenině, ovoci, různým stromům, kokosovým palmám i banánům. Námahu vyžaduje pouze pěstování yamsového kořene, tara a výživné dřeně palmy, která poskytuje ságo…“
„Ságo!“ vykřikl Frascolin. „To mi připomíná našeho švýcarského Robinsona!“
„Vepři a slepice se tu od té doby, co sem byli přivezeni také velmi rozmnožili,“ pokračoval dále kommodore Simcoe. „Je tam dostatek prostředků ke snadnému uspokojení všech životních potřeb. Domorodci jsou však bohužel zahálčiví, oddávají se sladkému ‚far niente’, přestože jsou velmi schopní a nadaní.“
„Když jsou tak nadaní…“ podotkl Frascolin.
„Děti mnoho nepotřebují,“ odpověděl kommodore Simcoe.
Nejsou vlastně všichni Polynésané a Melanésané ve skutečnosti dětmi?
Když se blížili k Viti-Levu, Standard Island objevil několik vnitřních ostrovů, jako Vanua-Vatu, Moala a Ngan, ale nezastavil se u nich.
Od břehů se k nim ze všech stran hrnuly spousty dlouhých člunů s bambusovou příčkou sloužící k udržení rovnováhy lodi a usnadnění manipulace s nákladem. Obratně kroužily kolem Standard Islandu, ale přistát v některém z jeho přístavů se nepokusily. Nebylo by jim to samozřejmě ani umožněno, protože Fidžijané měli velmi špatnou pověst a nic

na tom neměnilo ani to, že domorodci v té době už přijali křesťanství. Od té doby, co se roku 1835 v Lakemhě usadili křesťanští misionáři, stali se téměř všichni wesleyánskými protestanty, ale kromě toho také bylo několik tisíc katolíků. Dříve bývali horlivými kanibaly a chuť na lidské maso dosud neztratili. Lidožroutství však pro ně bylo náboženským obřadem. Jejich bohové milovali krev. Mírnost byla pokládána za slabost, či dokonce za hřích. Sníst člověka považovali za poctu. Muž, kterým se pohrdalo byl upečen, ale nesnědli ho. Hlavním jídlem při hostinách byly děti a král Thakumhan ještě zcela nedávno se zalíbením sedával pod stromem, na jehož každé větvi visela část lidského těla připravená pro královskou tabuli. Často se stávalo, že byl sněden celý kmen. To se stalo například Nulocaům na Viti-Levu u Namosi, kde kromě několika žen, z nichž jedna žila až do roku 1880, nezůstal nikdo.
Na žádném z ostrovů Pinchinat mezi potomky lidožroutů nenašel dochované zvyky, takže se bude muset smířit s tím, že místní kolorit na těchto souostrovích Tichého oceánu už zcela vymizel.
Západní skupina Fidži se skládá ze dvou velkých ostrovů Viti-Levu a Vanua-Levu a ze dvou ostrovll střední velikosti Kandavu a Tavuini. Poněkud dále na severozápad se rozkládaly ostrovy Wassava. Tam u ostrova Ronde ležel průliv a tím měl kommodore Simcoe v úmyslu proplout na své cestě k Novým Hebridám.
Odpoledne 25. ledna se na obzoru objevily výšiny Viti-Levu. Tento hornatý ostrov byl z celého souostroví nejvýznamnější. Byl mnohem větší než například Korsika, protože měl rozlohu deset tisíc šest set čtyřicet pět kilometrů čtverečních. Jeho vrcholky se tyčily do výše dvanácti až patnácti set metrů nad mořem. Byly to vyhaslé nebo nečinné sopky, jejichž probuzení bývá dost hrozné. Viti-Levu o rozloze šesti tisíc čtyř set sedmdesáti pěti kilometrů čtverečních byl od svého severního souseda Vanua-Levu oddělen hradbou podmořských skal, které patrně vznikly v geologickém období telluru. Za touto překážkou se Standard Island už může pohybovat bez nejmenších obav. Z druhé strany, severně od Viti-Levu, totiž hloubka dosahuje čtyř až pěti set metrů a na jihu dokonce pěti set až dvou tisíc metrů.
Dříve bylo hlavním městem souostroví Leonka na ostrově Ovalon, východně od Viti-Levu. Filiálky, které tam založily anglické obchodní společnosti, byly mnohem významnější než filiálky v Suvě, současném hlavním městě na Viti-Levu, ale jako přístav měl mnoho výhod. Ležel na jihovýchodním výběžku ostrova mezi dvěma deltami, jejichž vody hojně zavlažují pobřeží. Přístav pro poštovní lodi, zajišťující spojení s Fidži, se rozkládal v zadní části zálivu Ngalo, na jihu ostrova Kandava, svou polohou nejbližšího k Novému Zélandu, Austrálii a francouzským ostrovům Nové Kaledonň a Loyauté.
Standard Island měl v úmyslu zakotvit u přístavu Suva. Formality včetně povolení volného přistání byly vyřízeny ještě téhož dne. Protože návštěvy byly dobrým zdrojem příjmů pro osadníky i pro domorodce, mohli si být Milliarďané jisti, že budou vlídně přijati, a to především kvůli hmotnému prospěchu, spíše než sympatiím. Nesmíme však zapomínat, že Fidži byly závislé na anglické koruně a že bylo neustále udržováno spojení mezi Foreign Office a Standard Island Company, která tak žárlivě střežila svou nezávislost.
Druhého dne, 26. ledna, hned mezi prvními na pevninu vystoupili obchodníci Standard Islandu, kteří chtěli něco nakoupit nebo prodat, ale ani turisté, mezi nimiž nesměli chybět naši Pařížané, nemeškali. Pinchinat a Yvernes se Frascolinovi, pilnému žáku kommodora Simcoea, samozřejmě kvůli jeho „potulně-etnograficko-zeměpisným“ studiím, jak je nazývala Jeho výsost, posmívali, přestože z jeho vědomostí měli užitek všichni. Na otázky svých přátel týkající se Viti-Levu, zvyků a způsobu života druhý houslista vždy dovedl dát vyčerpávající odpověď. Sebastian Zorn se nezdráhal vyptávat na různé věci. Když se Pinchinat dozvěděl, že v těchto krajích bylo ještě nedávno běžné lidožroutství, povzdechl si a řekl:
„Jdeme pozdě. Uvidíte, že Fidžijané se zcivilizovali a vrhli se na drůbeží sekanou a vepřové nožičky a la Sainte-Menehould!“
„Kanibal!“ vykřikl Frascolin. „Zasloužil bys, abys byl jedním z chodů na hostině krále Thakumbana.“
„Haha! Žebírko z Pinchinata a la Bordelaise!“
„Nebudeme přece ztrácet čas zbytečnými hádkami,“ řekl Sebastian Zorn.
„K pokroku nepřispějeme postupem vpřed!“ zvolal Pinchinat. „To je přece jedna z tvých oblíbených vět, drahý violoncellisto! Tak tedy vpřed!“
Domky v Suvě po pravé straně malé zátoky, byly roztroušené na svahu zeleného pahorku. Nábřeží bylo upraveno pro kotvení lodí, ulice byly lemované prkennými chodníky, zhruba stejně širokými jako ve francouzských lázeňských městech. Dřevěné přízemní domky, jenom zřídkakdy poschoďové, byly veselé a svěží. V okolí města stály chatrče domorodců, zdobené lasturami. Jejich střechy byly důkladné, aby odolaly zimním dešťům v období od května do října. Frascolin, zběhlý ve statistice, vypravoval, že v březnu 1871 spadlo v Mbua na východě ostrova za jediný den třicet osm centimetrů srážek.
Viti-Levu, stejně jako ostatní ostrovy v souostroví má různé klimatické zvláštnosti, takže květena je na každém pobřeží jiná. Na straně jihovýchodních passátů je ovzduší vlhké a krajina porostlá nádhernými lesy. Na druhé straně se rozkládají rozsáhlé úrodné roviny, a přesto tam některé druhy stromů, například sandal, dakua, typický strom na ostrovech Fidži, hynou úplným vysílením.
Na svých procházkách čtyřlístek zjistil, že tropická flóra je bohatá. Všude byly kokosové a palmové lesy s kmeny stromů porostlými cizopasnými orchidejemi, obrovské kasuarie, pandany a akáty. V bažinatých oblastech rostly manglie, jejichž kořeny se plazily po zemi jako hadi. Ale pěstování bavlny a čaje tady nepřineslo očekávané výsledky. Půda na Viti-Levu, stejně jako na celém souostroví, byla hlinitá, měla nažloutlou barvu a vznikla z vulkanického popele, který svým rozkladem poskytoval živiny.
Zvířena se od ostatních oblastí Tichého oceánu příliš nelišila: žilo tam asi čtyřicet druhů ptáků, především papoušci a aklimatizovaní kanáři, dále netopýři, celé zástupy krys, nejedovatí hadi, kterých si domorodci vážili, protože se dali jíst, neškodné ještěrky a odporní krabi, kteří byli žraví stejně jako lidožrouti.
Jenom šelmy tam nežily, a tak Pinchinat poznamenal:

„Náš guvernér, Cyrus Bikerstaff měl několik párů lvů, tygrů, pardálů a krokodýlů nechat a pak je vysadit na ostrovech Fidži. Patří k Anglii, takže by to byla jen půjčka za oplátku.“
Domorodci, míšenci Polynésanů a Melanésanů, byli krásným, i když ne příliš výrazným, typem, na rozdíl od Samoa a Markýzských ostrovů. Muži měli měděnou skoro černou pleť, na hlavě kudrnaté vlasy a bylo mezi nimi mnoho míšenců domorodců s bělochy. Měli vysokou statnou postavu. Oblékali se poměrně primitivně, nejčastěji nosili jednoduchou zástěrku, zhotovenou z domácí látky, zvané „masi“, vyráběné z jednoho druhu moruší, ze které se také dělá papír. V první fázi výroby je látka naprosto bílá, ale Fidžijané ji uměli pestře barvit, takže po ní byla poptávka na všech ostrovech východního Tichého oceánu. Muži se ovšem také rádi oblékali i do evropských šatů, které pocházely z vetešnictví ve Spojeném království nebo v Německu. Pařížané z toho měli velkou zábavu, když viděli domorodce v širokých kalhotech, starém kabátě nebo v černém obleku, který postupným úpadkem nakonec skončil svou pozemskou pouť na těle některého muže na Viti-Levu.
„O historii takového obleku by se dal napsat román,“ podotkl Yvernes. „Román, který by skončil vestou!“ dodal Pinchinat.
Ženy nosily jupku nebo kazajku z „masi“, které je k velké mrzutosti wesleyánských kazatelů oblékaly spíše méně než více. Byly urostlé a v rozpuku mládí mohly být některé z nich dokonce pokládány za hezké. Měly však podobně jako muži jeden zlozvyk - natírat si své černé vlasy vápnem, které je mělo chránit před slunečními paprsky. Kromě toho stejně jako jejich manželé a bratři kouřily domácí tabák, páchnoucí po spáleném seně, a cigaretu, dokud ještě nebyla rozžmoulaná mezi rty, si zastrkovaly do ušního lalůčku tam, kde Evropané nosí diamantové nebo perlové náušnice.
Ženy vlastně vedly život otroků. Byly odsouzeny vykonávat nejtěžší domácí práce a doba, kdy úplně podlehnou lenosti svých manželů, nebyla daleko.
Během tří dnů, kdy podnikali výlety do okolí Suvy, se naši turisté pokusili také navštívit chýše domorodců. Byli však odpuzeni, ne snad nepohostinností jejich majitelů, ale odporným zápachem, který z nich vycházel. Všichni domorodci, kteří se navíc natírali kokosovým olejem, žili společně s kuřaty, vepři, psy a kočkami v odporných chatrčích, v nichž se svítilo tak, že se spalovala dusivá pryskyřičnatá gumma dammana, takže se uvnitř nedalo vůbec vydržet. A kdyby se snad přece jen posadili k místnímu krbu, což klidně mohli bez porušení pravidel slušnosti odmítnout, smočili by své rty v šálku kávy, nejlepšího domorodého nápoje? Káva se připravovala ze sušeného kořene pepřovníku, ale způsob její přípravy byl pro evropské domácnosti zcela nemyslitelný a nemohl než vzbudit nepřekonatelný odpor. Pepř se totiž nemlel, ale žvýkal. Třel se mezi zuby a pak se vyplivl do nádoby s vodou. Podával se s vytrvalostí, která nesnesla odporu, a to pak nezbývalo než poděkovat slovy, která byla běžná na celém souostroví: „E mana ndina.“, což znamená: amen.
Navíc se to uvnitř chatrčí jenom hemžilo kraby a bílými mravenci, kteří je pustošili, moskyty - a těch byly miliardy, lezoucími po zdech, po podlaze i po šatech domorodců v obrovských hejnech.
Nelze se tedy divit, že Jeho výsost, když uviděla ten odporný hemžící se hmyz, zvolala s komickým přízvukem anglických klaunů:
„Miustik!… Miustik!“
A tak on, ani jeho přátelé neměli odvahu vstoupit do některé chýše. Proto jejich etnografické výzkumy zůstaly neúplné. Moudrý Frascolin musel dokonce přiznat, že bude mít ve vzpomínkách mezeru.

IX. Casus belli

Zatímco se naši umělci procházeli po okolí a studovali místní zvyky, několik notáblů Standard Islandu neprodleně začalo jednat se zástupci domorodců na souostroví. „Papa-langiové“, jak se tady říkalo cizincům, neměli žádný důvod k obavám, že nebudou dobře přijati.
Evropany zastupoval generální guvernér, který byl zároveň také jakýmsi anglickým generálním konsulem pro západní souostroví, která více méně uznávala protektorát Spojeného království. Cyrus Bikerstaff však nepovažoval za nutné u něj vykonat oficiální návštěvu.
Pokud jde o německého konsula, byl současně také jedním z největších obchodníků v zemi. Veškeré styky s ním se omezily na výměnu navštívenek.
Během zastávky Tankerdonova i Coverleyova rodina pořádaly výlety do okolí Suvy a do lesů pokrývajících hory až k vrcholkům.
Při této příležitosti intendant svým přáteh“tm hudebníkům řekl:
„Jestliže Milliarďané projevili zájem o procházky ve vysokých kopcích,“ řekl, „je to proto, že náš Standard Island není dostatečně hornatý. Je příliš plochý, příliš rovný… příliš jednotvárný. Doufám ale, že jednoho dne na něm vybudujeme umělou horu, která se vyrovná nejvyšším vrcholům Tichého oceánu. Jakmile to bude možné, dostanou naši měšťané příležitost si oddychnout na čistém svěžím vzduchu, přicházejícím ze širého moře, ve výšce několika set stop… Tak je to pro člověka přirozené…“
„Výborně!“ řekl Pinchinat. „Ale dám vám jednu radu, drahý Eucaliste. Až budete stavět svou ocelovou nebo aluminiovou horu, nezapomeňte jí dovnitř udělat pěknou sopku… s jasnými plameny a vybuchujícími raketami…“
„A proč ne, pane posměváčku?“ odpáčil Kalixt Munbar.
„Já se ptám: proč ne!“ odpověděla Jeho výsost.
Walter Tankerdon a slečna Diana se samozřejmě účastnili výletů ruku v ruce.
Na Viti-Levu nevynechali žádnou pozoruhodnost hlavního města, jeho „mburékalsu“, chrámy duchů i budovy určené pro politické schůze. Tyto stavby byly vybudované tak, že na cihlových podstavcích byla vytvořená jakási rostlinná posamentýra z pleteného bambusu, z trámů a z latí, důvtipně poskládaných tak, aby mohly nést slaměnou střechu.

Turisté navštívili také nemocnici, která se vyznačovala vynikajícími zdravotními podmínkami, a botanickou zahradu v amfiteátru za městem. Procházky se často protáhly až do večera, a to se pak vraceli jako za starých časů s lucernou v ruce. Na ostrovech Fidži totiž dosud nebyl zaveden ani plyn, ani Auerovy hořáky nebo obloukové lampy či acetylový plyn, ale k tomu všemu jistě díky „osvícenému britskému protektorátu“ brzy dojde, zavtipkoval Kalixt Munbar.
Co však během zastávky dělal kapitán Sarol se svými Malajci a Novohebriďané, kteří na Standard Island přišli na ostrovech Samoa? Nic, co by nebylo k užitku. Na pevninu ani nevystoupili, protože Viti-Levu i jeho sousedy znali. Některé navštívili při obchodních cestách, jiné při práci na plantážích. Zůstali raději na Standard Islandu a ustavičně dopodrobna zkoumali město, přístavy, park, okolí i Přední a Zadní baterii. Ještě pár týdnů a díky ochotě Společnosti a guvernéra Cyra Bikerstaffa se po pětiměsíčním pobytu na ostrově na šroubu dostanou zpátky do své rodné země.
Kapitán Sarol byl velmi inteligentní a mluvil velmi dobrou angličtinou. Naši umělci si s ním často povídali a on jim nadšeně vypravovalo Nových Hebridách, o jejich obyvatelích, jejich způsobu života i o kuchyni, což zajímalo především Jeho výsost. Pinchinatovým tajným přáním totiž bylo objevit tam nějaké neznámé jídlo a jeho recept pak dát gastronomickým společnostem ve staré Evropě.
Dne 30. ledna se Sebastian Zorn se svými přáteli, jimž dal guvernér k dispozici elektrický člun z Trihord Harboru, vypravili prozkoumat tok Rewy, jedné z největších řek na ostrově. Naloď nastoupil velitel člunu, strojník a dva námořníci s místním lodivodem. Pozvali také Athanáse Doréma, aby si s nimi vyjel. Ale profesora tance a ušlechtilých mravů opustila veškerá zvědavost. Kromě toho by se v době jeho nepřítomnosti mohl dostavit některý žák, a tak se rozhodl, že taneční sál Kasina raději neopustí.
V šest hodin ráno vypluli v člunu Suvským zálivem a podél pobřeží se pak dostali až do zátoky Rewy. S sebou měli velkou zásobu jídla, protože se měli vrátit až večer.
V těchto končinách se často objevovala nejen skaliska, ale i žraloci, a tak bylo potřeba mít se na pozoru před jedněmi i před druhými.
„Pcha! Tihle žraloci nejsou nic jiného než lidožrouti ve slané vodě… Angličtí misionáři by je měli obrátit na křesťanství, jako místní domorodce. Vsaďte se, že by je pak přešla chuť na lidské maso!“ prohlásil Pinchinat.
„Na to se nespoléhejte,“ řekl lodivod. „Domorodcům ve vnitrozemí se vůbec nedá věřit.“
Pinchinat jenom pokrčil rameny. Ať mu s těmi rádoby lidožrouty, kteří kanibalismus neprovozují ani při největších svátcích, dají pokoj!
Lodivod dobře znal záliv i řeku. Na této důležité řece, zvané též Wai-Levu, se projevoval příliv, takže lodi do ní mohly vplouvat dvakrát za čtyřiadvacet hodin a to až do vzdálenosti čtyřiceti pěti kilometrů.
Rewa byla u ústí široká sto sáhů. Protékala mezi písčitými břehy. Na levé straně byly nízké, na pravé strmé a vysoké a na nich se na zeleném pozadí tyčily mohutné banánovníky a kokosové palmy. Řeka se vlastně jmenovala Rewa-Rewa. Taková zdvojená slova tichomořské národy používaly často. Jak správně podotkl Yvernes, silně to připomínalo dětskou řeč ve slovech „táta, máma, bonbon“. A domorodci jako by opravdu dětské střevíce zuli teprve nedávno.
Rewu tvořil soutok Wai-Levu (Velká voda) a Wai-Manu. Jejich hlavní ústí se jmenovalo Wai-Ni-Ki.
Za ohybem delty se elektrický člun dostal k vesnici Kamba, napolo ukryté v zeleném květinovém koši. Ani tady, ani později u vesnice Naitasiri se nezastavili, aby neztratili příliv. Celá vesnice i s domy, stromy a obyvateli byla tehdy prohlášena za posvátnou a to až ke břehům Rewy, která zavlažovala nízký břeh. Domorodci tam nikomu nedovolili vystoupit. Byl to úctyhodný zvyk, váženější než náboženský obřad „tabou“, který Sebastian Zorn tak dobře poznal na vlastní kůži, a tak ho ctili.
Když výletníci pluli kolem Naitasiri, lodivod jim ukázal hodně vysoký strom na břehu, zvaný „tavala“.
„Co je na tom stromě pozoruhodného?“ zeptal se Frascolin.
„Celkem nic,“ odpověděl lodivod, „snad jen to, že jeho kůra od kořenů až ke koruně má v sobě zářezy označující počet lidských těl, která pod ním byla upečena a snědena. „
„To je jako preclíky na holích u pekaře,“ podotkl Pinchinat a nedůvěřivě pokrčil rameny.
Bylo to opravdu tak. Na ostrovech Fidži byl kanibalismus rozšířen nejvíce a je potřeba podotknout, že dosud úplně nevymizel. U kmenů ve vnitrozemí tento druh labužnictví dlouho přetrvával. Ano, labužnictví, protože podle Fidžijanů se lidskému masu, pokud jde o chuť a lahodnost, nic vyrovná a je prý lepší než maso hovězí. Pokud lze lodivodovi věřit, žil zde jistý náčelník, jménem Ra-Undrenudu, který na svém území nechal vršit na hromadu kameny. Když zemřel, bylo jich osm set dvacet dva.
„A víte, co ty kameny znamenaly?“
„To neuhádneme,“ odpověděl Yvernes, „i kdybychom napnuli celé své hudební nadání.“
„Označovaly lidská těla, která ten náčelník snědl!“ „On sám?“
„On sám!“
„To byl tedy velký jedlík!“ odpověděl Pinehinat, který si už názor na obyvatele Fidži vytvořil.
V jedenáct hodin se na levém břehu rozezněl zvon. Mezi zelení, ve stínu kokosových palem a banánovníků se objevila vesnice Naielii, skládající se z několika chatrčí. Zde také byla zřízena katolická misie.
Turisté by se tu byli rádi na hodinu či na dvě zastavili, aby se mohli setkat se svými krajany misionáři. Lodivod proti tomu nic nenamítal, a tak člun přivázali k suchému stromu.
Sebastian Zorn a jeho přátelé vystoupili na pevninu. Neuplynuly ani dvě minuty a setkali se s převorem.
Byl to muž asi padesátiletý, přívětivé tváře a rázné postavy. Velmi ho potěšilo, že může dobré ráno popřát Francouzům a doprovodil je až k domku uprostřed vesnice, kde žilo asi sto Fidžijanů. Jako občerstvení jim nabídl místní osvěžující nápoj. Nebyla to samozřejmě ona odporná káva, ale poměrně chutný nápoj nebo spíše bujón, který se připravuje vařením „cyrey“, což je lastura, hojně se vyskytující na březích Rewy.
Misionář se katolické propagandě oddal tělem i duší, což se samozřejmě neobešlo bez jistých potíží, protože musel

zápolit s wesleyánským pastorem, který mu v sousedství dělal vážnou konkurenci. Vcelku však byl s dosaženými výsledky spokojen, ale přiznal se, že mu dává hodně práce, aby své osadníky odnaučil jíst „bukalo“, tedy lidské maso.
„Když už se odvažujete do vnitrozemí, přátelé,“ řekl, „buďte moudří a mějte se na pozoru.
„Slyšíš to, Pinchinate!“ řekl Sebastian Zorn.
Vrátili se chvilku před dvanáctou, ještě než v malém kostelíku zvonilo poledne.
Při další plavbě se elektrický člun potkal s několika loďkami s nákladem banánů. Bylo to obvyklé platidlo, které výběrčí daní předkládali úřadům. Na březích rostly akáty, vavříny, citroníky a kaktusy s krvavými květy. Nad nimi své mohutné haluze rozpínaly banánovníky a kokosové palmy, ověnčené hrozny svých plodů. Zeleň se táhla ažk prvním horským hřbetům, nad nimiž se vypínal vrchol Mbugge-Levu.
Mezi stromy byly také ukryté jedna nebo dvě evropské továrny, které byly určitým způsobem v kontaktu s divokou přírodou. Byly to továrny na cukr, vybavené veškerým moderním zařízením a jejich produkce, jak pravil cestovatel Verschnur, „mohla směle soutěžit s cukrem z Antill a dalších kolonií.“
Kolem jedné hodiny se elektrický člun dostal k cíli své cesty po Rewě. Za dvě hodiny bude patrný odliv, a toho využijí ke zpáteční cestě, která v důsledku toho, že bývá velmi prudký, proběhne rychle. Výletníci se vrátí do Tribord Harboru ještě před desátou hodinou večer.
Měli ještě trochu času a jak lépe by ho mohli využít, než návštěvou vesnice Tampoo, jejíž první chýše byla vidět asi půl míle daleko. Strojník a oba námořníci samozřejmě zůstali na hlídce u elektrického člunu. Lodivod doprovázel cestující do vesnice, kde se staré domorodé tradice dochovaly v původní podobě. V této části ostrova nepřineslo kazatelské úsilí misionářů žádné výsledky. Tam dosud vládli šamani a prováděli svá kouzla se složitým názvem „Vaka-Ndran-ni-Kan-Tacka“, což znamená „zaklínání pomocí listů. Tam byli vzýváni Katoavouové, bohové, jejichž život nemá počátek ani konec a kteří nepohrdají zvláštními oběťmi, kterým guvernér nedokázal zabránit, ani je potrestat. Snad by bývalo mnohem rozumnější mezi ně vůbec nechodit. Ale naši umělci zvědaví stejně jako všichni Pařížané velmi naléhali, takže lodivod se nakonec uvolil je doprovodit, ale kladl jim na srdce, aby se drželi všichni pohromadě.
Hned na začátku, sotva vešli do Tampoo, kterou tvořila asi stovka chatrčí, se setkali se skutečnými divoškami. Jediným jejich oděvem byla jednoduchá zástěra, uvázaná kolem beder. Vůbec se však nedivily, když spatřily cizince, kteří je přišli vyrušit od práce. Od té doby, co se souostroví stalo součástí anglického protektorátu, se takovým návštěvám nemohly vyhnout.
Ženy právě připravovaly kurkumu. Byl to jistý druh kořenů, které se uchovávaly v jámách, vystlaných nějakými rostlinami a banánovým listím. Když se ty kořeny vyndaly, upražily se, oškrábaly a napěchovaly do košů vyložených listím, prýštila z nich šťáva a ta se chytala do bambusových holí a sloužila k jídlu nebo jako pomáda. V obou podobách bylo její používání hojně rozšířené.
Skupina vešla do vesnice. Ze strany domorodců se nedočkali ničeho. Neuvítali je, ani nespěchali se jim poklonit, nebo jim nabídnout pohostinství. Ostatně chatrče už svým zevnějškem nenabízely nic lákavého. Vyvalil se z nich zápach, v němž převažoval puch kokosového oleje, a proto čtyřlístek jen uvítal, že pohostinnost tam tak málo ctili.
Ale když došli před obydlí náčelníka, muže vysoké postavy, divokého vzezření a kruté tváře, vyšel proti nim v průvodu domorodců. Měl kudrnatou hlavu celou od vápna. Vzal si na sebe slavnostní oděv, skládající se z pruhované košile a bederního pásu. Na levé noze měl starou vyšívanou trepku. Pinchinat se smíchy sotva udržel, když na něm uviděl starý modrý oblek se zlatými knoflíky a záplatou na pravém rukávu, jehož šosy, každý jinak dlouhý, mu plandaly kolem nohou.
Náčelník cestou vstříc společnosti „papalangiů“, zakoplo kmen, ztratil rovnováhu a svalil se.
Podle etikety „bale muri“ celý jeho průvod úctyplně následoval jeho příkladu a zůstal ležet.
Lodivod jim k tomu podal potřebné vysvětlení a Pinchinat takovou formalitu, která dle jeho názoru nebyla o nic směšnější než formality obvyklé u evropských dvorů, schválil.
Když všichni zase vstali, vyměnil si náčelník s lodivodem několik vět v místním jazyce, z nichž čtyřlístek nerozuměl ani jedinému slovu. Lodivod jim přeložil, že náčelník se ptá cizinců, co mají v úmyslu ve vesnici Tampoo dělat. Odpověď zněla, že si jen chtějí prohlédnout vesnici a okolí, k čemuž jim bylo, po několika dalších otázkách a odpovědích, uděleno svolení.
Náčelník nad příchodem turistů do Tampoo neprojevil ani radost ani rozladění.
Domorodci na jeho pokyn zašli do svých příbytků.
„Nezdá se, že by na nás byli zlí,“ podotkl Pinchinat.
„Přesto by však bylo velmi pošetilé, kdybychom se dopustili nějaké neopatrnosti,“ odpověděl Frascolin.
Umělci se po vesnici procházeli celou hodinu, aniž by to domorodce nějak vzrušovalo. Náčelník v modrém obleku se vrátil do své chýše a bylo zřejmé, že na něj neudělali žádný dojem.
Když se procházeli ulicemi v Tampoo, neotevřelo se ani jediné obydlí, a nikdo jim nenabídl své přístřeší. Potom Sebastian Zorn, Yvernes, Pinchinat, Frascolin i lodivod zamířili ke zříceninám chrámu, zbytkům jakéhosi opuštěného domu, stojícímu nedaleko chatrče, kde bydlel jeden z místních kouzelníků.
Kouzelník stál u dveří a vrhal na ně nepřátelské pohledy. Podle jeho gestikulace se dalo soudit, že je zahrnuje vybranými nadávkami.
Frascolin se pokoušel s ním za pomoci lodivodova překladu navázat rozhovor, ale kouzelník se tvářil tak nepřístupně a choval se tak výhružně, že se Frascolin musel vzdát všech nadějí, že by se s tímto místním morousem domluvil.
Mezitím se Pinchinat celý rozmrzelý přijetím, kterého se jim dostalo, poněkud vzdálil od ostatních a zabočil do hustého banánového háje na úbočí pahorku. Když se Sebastian Zorn, Yvernes a Frascolin znepokojeni kouzelníkovým nepřátelským chováním, rozhodli z Tampoo odejít, už svého přítele neviděli.
Mezitím nadešel čas návratu k elektrickému člunu. Každou chvíli měl nastat odliv trvající jen několik hodin, který bylo

nutno využít a vydat se po řece Rewe na zpáteční cestu.
Frascolin Pinchinatovým zmizením znervózněl. Hlasitě ho volal, ale nikdo na jeho volání neodpovídal.
„Kde může být?“ ptal se Sebastian Zorn.
„Nevím,“ odpověděl Yvernes.
„Viděl někdo z vás vašeho přítele odcházet?“ zeptal se lodivod.
Nikdo ho neviděl!
„Určitě se stezkou přes vesnici vrátil k elektrickému člunu,“ řekl Frascolin. „To by nebylo příliš rozumné,“ řekl lodivod.
„Nemůžeme dále ztrácet čas.
Pospěšme si.“
Vraceli se nazpátek poněkud zneklidnění. Pinchinat udělal velkou chybu, když podcenil divokost domorodců. Mohlo by to mít vážné následky.
Když procházeli přes Tampoo, lodivod nervózně poznamenal, že se neukázal ani jediný vesničan. Všechny dveře byly zavřené a před náčelníkovou chatrčí už také nikdo nebyl. Zmizely i ženy připravující kurkumu. Vypadalo to, jako by vesnici před hodinou všichni opustili.
Skupina přidala do kroku. Několikrát se zastavili a volali zmizelého, ale bezvýsledně. Nedostal se snad ke břehu ze strany, kde byl přivázaný člun? Člun byl na místě pod ochranou strojníka a dvou námořníků.
Zbývalo jim ještě několik set kroků. Zrychlili a když zmizel okraj lesa, uviděli elektrický člun i tři muže na svém místě.
„Kde je náš kamarád?“ volal Frascolin.
„Copak on není s vámi?“ odpověděl strojník.
„Ne… už půl hodiny…“
„Nepřišel sem?“ zeptal se Yvernes.
„Ne.“
Kam se poděl ten blázen? Lodivod neskrýval krajní rozrušení.
„Musíme se vrátit do vsi,“ řekl Sebastian Zorn. „Nemůžeme tu přece Pinchinata nechat.“
Elektrický člun dali na starosti jednomu z námořníků, přestože to bylo nebezpečné. Tentokrát se však do Tampoo nemohli vrátit jinak než s posilou a dobře ozbrojeni. Musí prohledat všechny chatrče a neopustí vesnici a nevrátí se na Standard Island, dokud Pinchinata nenajdou.
Tampoo i jeho okolí bylo stejně opuštěné jako před tím. Kde mohli všichni být? Nikde se neozval ani hlásek a chatrče byly prázdné.
Nebylo pochyb… Pinchinat zašel do banánového háje… chytili ho a odvlekli… ale kam? Osud, který mu chystají lidožrouti, jimž se tak posmíval, byl zpečetěn! Pátrání v Tampoo a okolí bylo bezvýsledné. Najít stopu v takových houštinách, které znají jenom domorodci, nebylo možné. Nezmocní se mezitím divoši člunu, střeženého pouze jedním námořníkem? Kdyby k takovému neštěstí došlo, všechny naděje na vysvobození Pinchinata by byly marné a záchrana jeho přátel by byla ohrožená.
Zoufalství Frascolin a Yvernese a Sebastiana Zorna nelze ani popsat. Co dál?
Lodivod, ani strojník si už nevěděli rady.
Nakonec Frascolin, který si zachoval chladnou hlavu, řekl: „Vrátíme se na Standard Island…“
„A Pinchinata necháme tady?“ vykřikl Yvernes.
„Co si myslíš?“ dodal Sebastian Zorn.
„Nevidím jinou možnost,“ odpověděl Frascolin. „Musíme za guvernérem Standard Islandu, aby donutil úřady na Viti-Levu zasáhnout…“
„Ano… vydáme se na cestu,“ přitakal lodivod. „Nesmíme ztrácet už ani minutu, abychom nezmeškali odliv.“
„To je jediný způsob, jak Pinchinata zachránit,“ dodal Frascolin. „Pokud už není pozdě!“
Skutečně to byl jediný způsob.
Ve strachu, že elektrický člun už nebude na svém místě, opustili Tampoo. Všichni hlasitě volali Pinchinata. Možná, že divoši ze křoví pozorují lodivoda a jeho rozčilené přátele a sledují jejich odjezd.
Elektrický člun naštěstí nikdo nenapadl. Námořník na březích Rewy také nikoho neviděl.
Sebastianu Zornovi, Frascolinovi i Yvernesovi se svíralo srdce, když se chystali nastoupit do člunu… Chvíli váhali… volali… znovu… Frascolin je upozornil, že je nejvyšší čas vydat se na cestu, a měl pravdu. Bylo moudré, že to udělali.
Strojník spustil dynamoelektrický stroj a člun poháněný navíc ještě odlivem vyrazil obrovskou rychlostí po Rewě. V šest hodin večer obepluli západní stranu delty. Za půl hodiny už byli u doku Tribord Harboru. Během čtvrt hodiny se Frascolin a jeho dva přátelé dostali tramvají do Milliard City a okamžitě se odebrali na radnici.
Jakmile se Cyrus Bikerstaff dozvěděl, co se stalo, nechal se dopravit do Suvy a požádal generálního guvernéra souostroví o schůzku.
Když zástupci anglické královny sdělil, co ho k němu přivádí, ten se netajil tím, že jde o velmi vážnou věc. Francouz je však v rukou vnitrozemského kmene, který se vymyká jakékoli poslušnosti.
„Bohužel až do zítřka nemůžeme nic dělat,“ dodal. „Při odlivu se naše čluny do Tampoo nedostanou. Kromě toho není možné, abychom tam šli najednou. Nejlepší bude vydat se tam pěšky přes les.“
„Budiž,“ odpověděl Cyrus Bikerstaff, „ale vypravit se musíme ne zítra, ne dnes, ale okamžitě…“
„Nemám k dispozici dost lidí,“ odpověděl guvernér.
„Ale my je máme,“ odvětil Cyrus Bikerstaff. „Udělejte tedy všechno potřebné, abyste k našim lidem mohl připojit vojáky své milice a pod velením jednoho z vašich důstojníků, který zná ono území…“
„Promiňte, pane,“ odpověděla suše Jeho Excellence, „nemám ve zvyku…“
„I vy promiňte,“ odvětil Cyrus Bikerstaff, „upozorňuji vás však, že nebudete-li neprodleně jednat a náš přítel a host se

nevrátí, ponesete za to odpovědnost a…“
„A?“ zeptal se guvernér pyšně.
„Baterie Standard Islandu obrátí Suvu, vaše hlavní město a všechna cizí zastoupení, ať jsou anglická nebo německá, a v prach a popel!“
Ultimátum bylo na světě a nezbývalo nic jiného, než se podrobit. Několik děl na ostrově by se dělostřelectvu Standard Islandu nedokázalo ubránit. Guvernér se podřídil síle, ale bylo by bývalo mnohem lepší, kdyby to byl udělal dobrovolně, ve jménu lidskosti.
Za půl hodiny v Suvě pod velením kommodora Simcoea, který chtěl výpravu osobně řídit, vystoupila stovka mužů, námořníků a milice. Intendant, Sebastian Zorn, Yvernes a Frascolin byli po jeho boku. Na pomoc jim přispěl oddíl četníků Viti-Levu.
Výprava vedená lodivodem, který dobře znal neschůdné vnitrozemí, zabočila kolem zátoky Rewy a zamířila přímo doprostřed hlubokého lesa. Rychle postupovali svižným krokem nejkratší cestou, aby se co nejdříve dostali do Tampoo…
Do vesnice však nedošli. Asi hodinu po půlnoci byl vydán rozkaz zastavit. Téměř neprostupnou houštinou probleskovala záře ohně. Nebylo pochyb, že se tu shromáždili domorodci z Tampoo, protože vesnice odtud nebyla vzdálená ani půl hodiny cesty.
Kommodore Simcoe, lodivod, Kalixt Munbar a tři Pařížané hned vyrazili. Ušli sotva sto kroků, když se zarazili a zůstali zděšeně stát…
Kolem plápolajícího ohně křepčil hučící dav mužů a žen. Tam uviděli Pinchinata, svlečeného do půl těla a přivázaného ke stromu. Náčelník se k němu blížil s napřaženou palicí v ruce…
„Pochodem vchod!“ zavelel kommodore Simcoe svým námořníkům a vojákům. Divoši byli překvapení a zděšení, když na ně oddíl vojáků začal střílet a bít je pažbami ručnic.
V okamžiku bylo prostranství prázdné a celá tlupa zmizela v lese. Když Pinchinata odvázali, vrhl se do náruče svého přítele Frascolina. Nelze snad ani vylíčit radost umělců, téměř bratří, ke které se přidalo také několik slz a oprávněných výčitek.
„Ty blázne!“ řekl violoncellista, „Co tě to napadlo jít pryč!“
„Ty jsi starý blázen, Sebastiane,“ odpověděl Pinchinat, „Nevidíš, že nejsem zrovna vhodně oblečený? Přineste mi šaty, abych se před společností mohl objevit jako slušný člověk.“
Jeho šaty našli u kořene stromu. Pinchinat se naprosto nevzrušeně oblékl. Když zase nabyl „slušnější podoby“, šel stisknout ruku kommodoru Simcoemu a intendantovi.
„Tak už jste se přesvědčil o lidožroutství na Fidži?“ zeptal se Kalixt Munbar. „To přece nejsou žádní lidožrouti,“ odpověděla Jeho výsost, „vždyť mi nechybí ani jediná končetina.“
„Ty snad nikdy nedostaneš rozum!“ vykřikl Frascolin.
„Víte, co mě jako lidskou zvěřinu, která má být položená na rošt, trápilo nejvíc?“ zeptal se Pinchinat.
„Dám se poddat!“ odpověděl Yvernes.
„Ani mě nemrzelo, že mě budou divoši jíst rukama, ale že mě povečeří divoch v modrém obleku se zlatými knoflíky a s deštníkem v podpaží… Tomu se říká anglická bomba!“

X. Změna majitelů

Standard Island měl odplout 2. února. V před večer se všichni turisté vrátili ze svých výletů do Milliard City. Pinchinatovo dobrodružství vyvolalo ohromný poprask. Celý Klenot Pacifiku s Jeho Výsostí cítil, protože koncertní čtyřlístek se těšil všeobecné sympatii. Rada notáblů také dodatečně schválila rázné jednání guvernéra Cyra Bikerstaffa a časopisy mu vyslovily své srdečné blahopřání. Pinchinat se stal hrdinou dne. Jaký by to byl violista, kdyby skončil svou uměleckou kariéru v žaludku lidožrouta. Nyní konečně uznal, že domorodci na Viti-Levu neztratili nic ze svých kanibalských choutek. Podle jejich tvrzení je lidské maso velká pochoutka a ten Pinchinat vypadal po čertech lákavě!
Za ranních červánků zdvihl Standard Island kotvy a zamířil k Novým Hebridám. Taková zajížďka obnášela asi dvanáct stupňů, tedy dvě stě mil směrem na západ. Nic jiného se dělat nedalo, protože na Nových Hebridách měl být vysazen kapitán Sarol a jeho muži. Ostatně nebyl důvod toho litovat. Všichni byli šťastni, že jim mohli prokázat nějakou službu, když v boji s dravci projevili takovou odvahu. A pak, zdálo se, že jsou spokojeni, že se po tak dlouhé době a za tak výhodných podmínek dostanou zpátky do své vlasti. Milliarďané zase budou mít příležitost poznat souostroví, které dosud nenavštívili.
Plavba probíhala podle plánu. V této oblasti, mezi ostrovy Fidži a Novými Hebridami, na stém sedmdesátém stupni třicáté páté minutě východní délky a devatenáctém stupni třináctém minutě jižní šířky měl ke Standard Islandu dorazit parník vypravený z Marseille na náklady Tankerdonovy a Coverleyovy rodiny.
Svatba Waltera se slečnou Dianou byla samozřejmě ve středu všeobecného zájmu. Nikdo na nic jiného nemyslel. Kalixt Munbar neměl ani chvilku volnou. Připravoval program slavnosti, která se nesmazatelně zapíše do letopisů ostrova na šroubu. A kdyby se při takovém úkolu zhroutil vyčerpáním, nikdo by se nedivil.
Standard Island plul rychlostí dvacet až pětadvacet kilometrů za čtyřiadvacet hodin. Dostal se až k ostrovu Viti, jehož břehy lemovaly nádherné tmavozelené lesy. V těchto poklidných vodách mezi ostrovy Wanara a Ronde stráví tři dny. Průliv stejného jména - Ronde - poskytoval Klenotu Pacifiku pěkný rozhled a snadnou plavbu. Množství vyplašených a neklidných velryb naráželo hlavou do ocelového plechu, až to dunělo. Ale mohli být klidní, železný plech jednotlivých částí byl pevný, takže ztroskotání ostrovu nehrozilo.
Odpoledne 6. února za obzorem zmizely i poslední vrcholy Fidži. V tom okamžiku kommodore Simcoe opouštěl

polynéskou oblast Tichého oceánu a vplouval do Melanésie.
V následujících třech dnech Standard Island pokračoval ve své cestě dále na západ, až se dostal k devatenáctému stupni šířky. Dne 10. února se nacházel v místech, kde se měl setkat s tolik očekávaným parníkem z Evropy. Bod označený na tabulích v Milliard City už všichni dobře znali. Hlídky na observatoři byly v pohotovosti. Obzor střežila stovka dalekohledů… všichni napjatě čekali… Připomínalo to prolog představení se šťastným koncem: sňatkem Waltera Tankerdona se slečnou Dianou Coverleyovou, které obecenstvo napjatě očekává.
Standard Islandu nezbývalo než setrvat na místě a postavit se proti mořským proudům mezi souostrovími. Kommodore Simcoe vydal příslušné rozkazy.
„Situace je opravdu velmi zajímavá," řekl toho dne Yvernes během dvouhodinového odpočinku, kterému se po obědě s přáteli pravidelně oddávali.
„Ano," přikývl Frascolin. „Doufám, že nebudeme mít žádný důvod litovat, že jsme plavbu na palubě Standard Islandu podnikli… záleží ještě, co si o tom myslí náš přítel Zorn…"
„To už je obehraná písnička," řekl nenapravitelný Pinchinat.
„Ano… uvidíme, až plavba skončí," prohlásil viloncellista, „až budeme mít v kapse čtvrtý plat."
„No, první tři nám Společnost za tu dobu už řádně zaplatila," řekl Yvernes, „a musím pochválit našeho přísného pokladníka Frascolin a za to, že tu obrovskou sumu poslal do banky v New Yorku!"
Pokladník se totiž domníval, že nejlepší bude, když peníze prostřednictvím bankéřů v Milliard City pošle do některé z významných bank Unie. Nebyla to otázka nedůvěry, ale pouze opatrnost, protože banka na pevnině je poněkud jistější než banka plovoucí, zvláště nad hloubkou pět až šest tisíc metrů, jakou Tichý oceán průměrně dosahuje.
Během této rozmluvy ve vonných kotoučích dýmu z cigaret a dýmek Yvernes řekl: „Nepochybuji o tom, přátelé, že svatební slavnosti budou velkolepé. Intendant nešetří ani důvtipem, ani námahou. Určitě připraví dolarový déšť a z kašen nejspíš poteče nejlepší víno. Ale víte, co bude na slavnosti chybět?"
„Vodopád tekutého zlata, ženoucí se přes diamantové skály!" řekl Pinchinat. „Ne. Kantáta," odpověděl Yvernes.
„Kantáta?" opakoval Frascolin.
„Ovšem," řekl Yvernes. „Hudba nebude chybět, budeme hrát nejlepší kusy, připravené pro tuhle příležitost, ale nebude tam kantáta, svatební píseň… na počest novomanželů…"
„A proč ne, Yvernese?" odpověděl Frascolin. „Jestli chceš napsat rýmovačku, něco jako s plamen - kámen a láska - páska s tuctem různě dlouhých veršů, Sebastian Zorn se už jako skadatel osvědčil a tvoji poezii určitě zhudební…"
„Skvělý nápad!" zvolal Pinchinat. „SouhlasÍŠ s tím, Medvěde Brumlo? Musí to být hodně svatební, samé spiccato, allegro a molto agitato… vášnivá coda… nota za pět dolarů…"
„Ne, nic takového… tentokrát to bude zadarmo," odpověděl Frascolin. „Bude to dárek koncertního čtyřlístku největším boháčům Standard Islandu."
Návrh byl přijat a violoncellista oznámil, že očekává vnuknutí boha hudby, pokud bůh poesie vleje svou inspiraci do Yvernesova srdce.
Z takové vznešené spolupráce měla na počest spojení Tankerdonů a Coverleyů vzniknout „kantáta kantát", něco jako Píseň písní.
Odpoledne 10. února se roznesla zpráva, že se na obzoru objevil obrovský parník, připlouvající od severovýchodu. Jeho příslušnost se zatím nedala určit, protože byl vzdálený ještě asi dvanáct mil a nad mořem se navíc začínalo šeřit. Zdálo se, že parník zrychluje a bylo nesporné, že pluje ke Standard Islandu.
K ostrovu pravděpodobně dorazí teprve druhého dne za úsvitu.
Zpráva vyvolala nepopsatelný rozruch. Veškerá ženská fantazie byla v rozechvění při představě klenotnických, krejčovských a kloboučnických zázraků a uměleckých děl přivážených na lodi, připomínající obrovský koš se svatebními dary, o síle pěti až šesti set koňských sil.
Nemýlili se. Loď skutečně měla namířeno ke Standard Islandu. Druhého dne zatočila kolem hráze Tribord Harboru, a na své přídi vztyčila vlajku Standard Island Company.
Všechny telefony najednou oznámily novinku do Milliard City. Kdo přišel?.. Stalo se snad nějaké neštěstí… nějaké úmrtí na lodi? To by bylo špatné znamení pro svatbu, která měla zajistit budoucnost Standard Islandu.Ale všechno bylo jinak. Tento parník nebyl ten očekávaný, připlouvající z Evropy. Přicházel od amerického pobřeží, ze zálivu Sv. Magdaleny. Parník se svatebními dary se však zatím neopozdil, protože svatební den byl stanoven na 27. února a bylo teprve 11. února, měl tedy ještě dost času.
Co však znamená ta loď? Jakou zprávu přináší? Proč vztyčili vlajku? Proč ji Společnost poslala až ke břehům Nových Hebrid, kde čekali, že se bude Standard Island pohybovat? Měla snad Milliarďanům sdělit nějakou naléhavou, velmi důležitou zprávu? - Ano. A všechno se brzy dozvědí.
Když parník přirazil k nábřeží, chystal se na něm vystoupit pouze jediný cestující, jeden z hlavních jednatelů Společnosti. Na otázky četných netrpělivých zvědavců, kteří se seběhli k doku Tribord Harboru, však odmítal odpovídat.
Tramvaj byla připravena k odjezdu a agent, aniž by ztrácel čas, okamžitě nastoupil do jednoho z vagónů. Když se po deseti minutách dostal na radnici, požádal guvernéra o slyšení v „naléhavé záležitosti", což mu bylo neprodleně umožněno.
Cyrus Bikerstaff přijal agenta ve své pracovně za zavřenými dveřmi.
Během čtvrt hodiny bylo každému z členů rady telefonicky oznámeno, aby se urychleně dostavil do zasedacího sálu.
Mezitím v přístavech i ve městě stále vzrůstala zvědavost, obavy a strach. Dvacet minut před osmou hodinou guvernér za asistence obou svých zástupců, zahájil jednání rady. Slova se ujal agent Společnosti a sdělil jim následující:
Dne 23. ledna Standard Island Company Limited zkrachovala a likvidátorem s plnou mocí co nejlépe hájit zájmy zmíněné

Společnosti byl ustanoven pan William T. Pomering, který zde byl přítomen v agentově osobě.
Zpráva se rozšířila rychlostí blesku, ale zdaleka nevyvolala takový poprask jako kdyby to bylo v Evropě. Není divu. Standard Island byl přece pouze „kusem utrženým z velkého celku Spojených států“, jak se vyjádřil Pinchinat. Bankrot není pro Američany nic mimořádného a vůbec je nemůže překvapit. V obchodní sféře je to naprosto běžná a obvyklá věc. Milliarďané tento fakt přijali vcelku netečně. Společnost zbankrotovala… co na tom. To se snadno může stát i největším obchodním firmám. Jak velká jsou pasiva? To se dalo čekat. Podle bilance předložené likvidátorem činila pět set milionů dolarů, čili dvě a půl miliardy franků. Co bylo příčinou úpadku? Spekulace - pravděpodobně neuvážená, když dopadla špatně - ale mohla se také vydařit. Byl to obrovský podnik - založení nového města v Arkansasu, který však překazily nepředvídatelné geologické pohyby. Vlastně za to Společnost ani nemohla, že se půda propadla. Nelze se pak tedy divit, že akcionáři se propadli také… Něco podobného se může stát kdykoli… Toho se v případě Standard Islandu nebylo nutno obávat, což ostatně svědčilo o jeho vynikající pozici mezi ostrovy pevninami.
Bylo však třeba jednat. Aktiva Společnosti byla hic et nunc v ceně ostrova na šroubu, jeho kostře, továrnách, hotelech, domech, okolí a lodích, prostě ve všem, co bylo plovoucím ostrovem inženýra Williama Tersena a ze závodu v zálivu Sv. Magdaleny. Existuje již nějaká nová společnost, která by jej koupila celý z volné ruky nebo ve veřejné dražbě? Ano… v tomto směru není proč otálet. Z výtěžku prodeje budou uhrazeny dluhy Společnosti. Bude vytvoření nové Společnosti vyžadovat cizí kapitál? Vždyť Milliarďané jsou dost bohatí, aby mohli z vlastních prostředků Standard Island odkoupit. Nebylo by lepší, kdyby se z nájemníků stali majitelé Klenotu Pacifiku? Správa ostrova by pak mohla zůstat stejná.
Bylo známo, že ve svých měšcích měli členové rady notáblů miliard dost. Dospěli tedy k názoru, že je potřeba Standard Island koupit a to bez okolků. Je likvidátor zmocněn k prodeji ostrova?… Ano. Ostatně chtěla-li Společnost v krátké době získat potřebnou částku, mohlo to být jedině v kapsách notáblů Milliard City, z nichž někteří patřili mezi její největší akcionáře. Nyní, když už mezi dvěma nejvýznamnějšími rodinami a oběma částmi města zmizela všechna rivalita, mohlo by jít všechno hladce. Anglosasové ze Spojených států s obchody obvykle neotálejí. Potřebnou částku našli hned během zasedání.
Rada notáblů se domnívala, že není potřeba vypisovat veřejnou soutěž. Jem Tankerdon, Nat Coverley a někteří další nabídli čtyři sta milionů dolarů. Pokud jde o sumu, nebylo o čem hovořit… Likvidátor návrh buď přijme, nebo zamítne. A on ho přijal.
Zasedání rady v sále radnice začalo v osm hodin třináct minut a když se rozcházela, bylo devět čtyřicet sedm. Během té krátké doby přešlo vlastnictví Standard Islandu do rukou dvou „nejbohatších“ Milliarďanů a několika jejich přátel, sdružených v obchodní firmě „Jem Tankerdon, Nat Coverley and Co.“
Dá se říct, že zpráva o bankrotu Společnosti mezi obyvateli ostrova na šroubu žádné velké vzrušení nevyvolala, a ani zpráva, že plovoucí ostrov koupili nejvýznamnější notáblové, neudělala žádný dojem. Bylo to považováno za naprosto přirozené a i kdyby byla potřeba částka mnohem větší, dokázali by ji shromáždit obratem ruky. Pro Milliarďany to bylo obrovské zadostiučinění, když se tam mohli najednou cítit jako doma, nebo přinejmenším nezávislí na cizí společnosti. Klenot Pacifiku, zastoupený všemi svými vrstvami, zřízenci, agenty, úřední'ky, důstojníky, vojáky, námořníky poděkoval oběma hlavám rodin, které dobře pochopily obecný zájem.
Toho dne se v parku konalo shromáždění, kde byl přednesen návrh, po němž následovalo trojnásobné provolání „hurrá“, a byla zvolena delegace, která se odebrala do paláců Coverleyových a Tankerdonových, kde byla vlídně přijata. Vrátila se s ujištěním, že na pravidlech, zvycích a obyčejích Standard Islandu se nic nezmění. I správa zůstane stejná jako doposud. Všichni úředníci zůstanou na svých místech, všichni zaměstnanci ve své službě.
Jak jinak by to také mělo být?
Rozumí se samo sebou, že námořní služba a dohled nad plavbou ostrova podle cestovního plánu, stanoveného radou notáblů, zůstaly v rukou kommodora Simcoea. Stejně tomu bylo v případě velení milice plukovníka Stewarta. Také u služby na observatoři zůstalo všechno při starém, takže o své místo hvězdáře král Malécarlie nepřišel. Ani v přístavech, ani v továrnách na výrobu elektřiny, ani v obecní správě nebyl nikdo sesazen z funkce, kterou zastával. Dokonce ani Athanás Dorémus nedostal výpověď, ačkoli jeho kursy tance, dobrého chování a ušlechtilých mravů nikdo nenavštěvoval.
Nedošlo samozřejmě ani k žádné změně ve smlouvě s koncertním čtyřlístkem. Až do konce plavby bude požívat všech zvláštních výsad, které mu byly poskytnuty, když byl angažován.
„To jsou zvláštní lidé,“ řekl Frascolin, když se dozvěděl, jak rychle se všechno vyřešilo ke všeobecné spokojenosti.
„To je proto, že mají lehkou miliardu,“ odpověděl Pinchinat.
„Měli jsme využít, že se měnili majitelé, a odstoupit od smlouvy,“ podotkl Sebastian Zorn, který se stále nemohl smířit se svým pobytem na Standard Islandu.
„Odstoupit od smlouvy!“ zvolala Jeho výsost. „Tak to zkus!“
Levou rukou, jejíž prsty se otvíraly a svíraly, jako by jezdily po čtvrté struně, hrozil violoncellistovi, že by od něj mohl dostat ránu pěstí rychlostí osmi a půl metru za vteřinu.
Jenom guvernérovo postavení mělo doznat jisté změny. Cyrus Bikerstaff, který byl přímým zástupcem Standard Island Company, se vzdal své funkce. To ostatně bylo za dané situace naprosto logické. Jeho demise byla za velmi čestných podmínek přijata. Oba jeho zástupci Bartoloměj Rudge a Hubley Harcourt, v důsledku bankrotu Společnosti, jejímiž byli hlavními podílníky, se nyní ocitli na pokraji chudoby a měli v úmyslu ostrov na šroubu opustit některým z nejbližších parníků.
Nicméně bylo rozhodnuto, že Cyrus Bikerstaff zůstane v čele obecní správy až do konce plavby. Stejně tak bez hluku, bez hádek, bez potíží a nesrovnalostí byly vyřešeny finanční otázky vyrovnání vlastnictví Standard Islandu. Záležitost byla urovnána tak rychle a moudře, že se likvidátor mohl ještě téhož dne vrátit na loď s podpisy hlavních kupců a

zárukami rady notáblů.
Pokud jde o velmi důležitou osobu intendanta krásných umění a zábav na kouzelném Klenotu Pacifiku, Kalixta Munbara, prostě byly všechny jeho výsady, výhody a plat potvrzeny. Těžko by mohli za tohoto nenahraditelného muže najít nějakého zástupce?
„Takže všechno dobře dopadlo," podotkl Frascolin, „budoucnost Standard Islandu je zajištěna, a není se tedy čeho bát…"
„Uvidíme," bručel umíněný violoncellista.
A co sňatek Waltera Tankerdon a se slečnou Dianou? Obě rodiny nyní budou spojeny finančními zájmy, které v Americe, stejně jako kdekoli jinde, tvoří základ nejlepších vztahů. To byla záruka občanům Standard Islandu! Od té doby co plovoucí ostrov patřil nejvýznamnějším Milliarďanům, zdál se být ještě nezávislejším než dřív, svrchovaným pánem svého osudu. Lano jej přesto poutalo se zálivem Sv. Magdaleny ve Spojených státech a hrozilo, že se každou chvíli přetrhne.
Pozornost všech se nyní upírala ke slavnosti.
Není potřeba zdůrazňovat radost na obou stranách, vyjadřovat to, co slovy vyjádřit nelze a líčit štěstí, které ze všech vyzařovalo. Snoubenci se od sebe nehnuli ani na krok. Někomu by se mohlo zdát, že je to sňatek z vypočítavosti, ale pro Waltera Tankerdon a i slečnu Dianu byl opravdu z lásky. Oba dva se milovali tak, že všechny hmotné zájmy ustupovaly do pozadí. Mladý muž i dívka měli takové vlastnosti, které jim mohly zajistit šťastný život. Walter byl zlatá duše a duše slečny Diany byla zcela jistě ze stejného kovu ve smyslu ušlechtilosti, nikoli hmotném, jak by se dalo soudit z jejich milionů. Byli stvořeni jeden pro druhého a toto běžně užívané rčení snad ještě nikdy nebylo příléhavější.
Počítali dny a hodiny, které je dělí od kýženého 27. února a litovali, že Standard Island nepluje směrem ke sto osmdesátému poledníku, protože by pak při plavbě od západu vypustil z kalendáře dvacet čtyři hodin a jejich příští štěstí by bylo o den blíž. Obřad se však měl konat až u Nových Hebrid a nezbývalo tedy, než trpělivě čekat.
Mějme však také na paměti, že loď z Evropy se svým zázračným nákladem, onen „plovoucí koš" , dosud nedorazila. Té nádhery by se snoubenci byli rádi vzdali. K čemu jim byly slavnosti takřka královské? Tiše se oddávali své lásce a nic víc jim nescházelo.
Ale rodiny, přátelé a obyvatelé Standard Islandu chtěli, aby slavnost proběhla s veškerým přepychem. Dalekohledy proto byly neustále upřeny k východnímu obzoru. Jem Tankerdon a Nat Coverley dokonce vypsali velkou odměnu pro toho, kdo první uvidí parník, jehož šroub ne a ne dost rychle ukojit všeobecnou zvědavost.
Mezitím byl pečlivě vypracován program slavnosti. Zahrnoval hry, audience, dvojí církevní obřad v protestantském kostele a v katolické katedrále, slavnostní hostinu večer na radnici a slavnost v parku.
Kalixt Munbar měl všechno pod kontrolou. Vynakládal nesmírné úsilí a málem si při tom zničil zdraví. Jeho horkokrevná povaha ho strhla a vlak uhánějící plnou parou se už nedal zastavit.
I kantáta už byla hotová. Yvernes a Sebastian Zorn jako básník a skladatel dokázali, že k sobě patří. Kantáta měla být přednesena mnohohlasým pěveckým sborem, při této příležitosti teprve nedávno založeným. Dojem z kantáty, až se rozezní večer na nábřeží u osvětlené observatoře, bude velkolepý. Pak snoubenci uzavřou sňatek před občanským zástupcem, načež bude okamžitě následovat sňatek církevní, a to za všeobecně slavnostní nálady.
Konečně se tak dlouho očekávaná loď objevila. Jedna z hlídek v Tribord Harboru dostala cenu, která činila velmi slušný obnos v dolarech.
Parník zatočil kolem přístavní hráze v devět hodin ráno 19. února a bezodkladně se začalo s vykládáním zboží.
Bylo by zbytečné vypočítávat všechny předměty, šperky, šaty, klobouky a umělecká díla, které obsahoval svatební náklad. Nám postačí, že jeho výstava, uspořádaná v prázdných pokojích Coverleyova paláce, zaznamenala nebývalý úspěch. Všichni obyvatelé Milliard City chtěli ty zázraky spatřit na vlastní oči. Mnoho pohádkově bohatých lidí si samozřejmě mohlo podobné věci také opatřit, když za ně zaplatí příslušnou cenu, ale je potřeba mít také na paměti vkus a umělecké cítění, které byly potřeba při jejich výběru, a tak se tomu nelze divit. Ostatně všichni, kdo se budou chtít seznámit s přesným výčtem předmětů, je najdou ve Starboard Chronicle a New Herald ve dnech 21. a 22. února. A pokud ani s tím nebudou spokojeni, pak není v lidských silách je uspokojit.
„U všech čertů!" řekl prostomyslně Yvernes, když v doprovodu svých tří přátel odcházel z paláce na Patnácté třídě.
„U všech čertů, mám báječný nápad!" prohlásil Pinchinat. „Chci ve vás vyvolat chuť oženit se se slečnou Dianou Coverleyovou bez věna… jen kvůli ní samotné."
Mladí snoubenci si všech těch skvělých uměleckých předmětů a módních výrobků vůbec nevšímali.
Poté Standard Island zamířil na západ k Novým Hebridám a pokud se k některému z jejich ostrovů dostane ještě před 27. únorem, vysadí kapitána Sarola a jeho muže a vydá se na zpáteční cestu.
V těchto končinách západního Tichého oceánu jim mohly být těsné vztahy s malajským kapitánem užitečné. Kommodore Simcoe ho požádalo pomoc, a tak kapitán Sarol trávil většinu času na věži observatoře. Jakmile se objeví první vrcholy, nic už nebude bránit tomu, připlout k ostrovu Erromango, který má v souostroví velmi výhodnou polohu, čímž by se vyhnuli mnohým skaliskům.
Snad to byla náhoda, že kapitán Sarol, který se chtěl také zúčastnit svatebního veselí, dostal příkaz, aby manévroval jen lehce. Přesto se první ostrovy objevily teprve 27. února ráno, právě v den stanovený pro svatbu.
Nikomu to nijak zvlášť nevadilo. Sňatek Waltera Tankerdon a a slečny Diany Coverleyové nebude o nic méně šťastný, jen proto, že bude uzavřen tak blízko Nových Hebrid. A pokud to statečným Malajcům udělá radost - a ta byla opravdu upřímná budou se moci slavností na Standard Islandu účastnit.
Když se kommodore dostal k několika osamoceným ostrůvkům, podle pokynů kapitána Sarola se jim vyhnul a zamířil k Erromangu. Na jihu za sebou zanechal vrcholky ostrova Tanna.
Sebastian Zorn, Frascolin, Pinchinat a Yvernes nebyli v těchto končinách příliš daleko, něco přes tři sta mil, od

francouzských osad, ostrovů Loyalty a Nové Kaledonie, sloužící coby trestnice, která se nacházela přímo na protilehlé straně zeměkoule než Francie.
Vnitrozemí Erromanga bylo hustě zalesněné, poseté mnoha kopci, na jejichž úpatí se rozkládaly široké úrodné roviny.
Kommodore Simcoe zastavil míli od Cookovy zátoky na východní straně. Nebylo moudré se více přibližovat, jelikož se v mořské úžině půl míle daleko do moře táhly korálové útesy. Guvernér Cyrus Bikerstaff konec konců ani neměl v úmyslu se u tohoto ostrova, ani u žádného jiného ostrova v souostroví zastavovat. Po slavnosti Malajci vystoupí a Standard Island se vydá před rovník zpátky do zálivu Sv. Magdaleny.
Když se Standard Island zastavil, byla jedna hodina odpoledne.
Na příkaz nejvyšších představitelů měli všichni zaměstnanci, úředníci, námořníci i vojáci volno, kromě stráží na pobřežní celnici, které musely být stále v pohotovosti.
Není potřeba zdůrazňovat, že počasí bylo nádherné. Od moře vál svěží vánek a slunce podle mínění všech plnilo svoji povinnost.
„Opravdu se zdá, že i ta pyšná koule miliardáře poslouchá," řekl Pinchinat. „Přikáží jí, jako kdysi Josua, aby prodloužila den, a ona to udělá!… Taková je moc zlata!"
Nemusíme se zastavovat u jednotlivých bodů slavnostního programu, protože ten intendant zábav v Milliard City dobře a pečlivě připravil. Ve tři hodiny se všichni obyvatelé z okolí, z města i přístavů nahrnuli do parku k Hadí řece. Notáblové se vmísili mezi lid. Hrály se veselé hry a lákadlo získat cenu za vítězství nezůstalo bez účinku. Na volném prostranství se konaly plesy. Nejskvělejší však probíhal ve velkém sále Kasina, kde mladí muži, mladé ženy a dívky zářili radostí a dobrou náladou. Yvernes a Pinchinat se také účastnili tance a neustoupili nikomu, když se jednalo o to dělat kavalíra nejkrásnějším Milliarďankám. Ani Jeho výsost dosud nikdy nebyla tak milá a tak vtipná a nikdy ještě nezaznamenala takový úspěch jako nyní. Není se ani co divit, že v jedné chvíli při vířivém valčíku mu jedna z tanečnic řekla: „Ach pane, jsem celá zpocená!" A on se odvážil odpovědět: „Potem valčíku, slečno, potem valčíku!"
Frascolin, když to uslyšel, se začervenal až po uši a Yvernes, který to zaslechl také, se v duchu ptal proč se ještě na hlavu provinilce nesesypaly blesky z nebes.
Coverleyova a Tankerdonova rodina byly pohromadě a Dianiny sestry měly z jejího štěstí upřímnou radost. Nevěsta se procházela ruku v ruce s Walterem, aby neporušovali dobré mravy, protože se jednalo o občany svobodné Ameriky. Všichni pár mile vítali a podávali mu květiny a skládali poklony, což mladí lidé přijímali s nádhernou roztomilostí.
O stále dobrou náladu obecenstva se později staraly také různé pochoutky, podávané v hojné míře. Když nastal večer a park se rozzářil proudem elektrického světla aluminiového měsíce, bylo slunce tak moudré, že se skrylo za obzorem. Možná by bylo umělým světlem, které noci přeměnilo v jasný den, pokořeno.
Kantáta byla na programu mezi devátou a desátou hodinou. Byla přednesena tak, že básník i skladatel byli naprosto spokojeni. V tomto okamžiku violoncellista pocítil, že se jeho neoprávněné předsudky vůči Klenotu Pacifiku začínají rozptylovat.
Když odbilo jedenáct, vydal se dlouhý svatební průvod na radnici. Ženich a nevěsta se ubírali v kruhu svých rodin. Při průvodu První třídou je doprovázelo všechno obyvatelstvo.
Guvernér Cyrus Bikerstaff čekal ve velkém sále městské radnice. Bude to nejlepší sňatek, jaký během své administrativní služby vykoná…
Najednou se na okraji Bâbordské čtvrti rozlehl ohlušující výkřik.
Průvod se zastavil v půli cesty. Současně s křikem, který sílil, bylo slyšet vzdálené výstřely.
Za okamžik se několik celníků, z nichž většina byla zraněna úprkem hnalo prostranstvím u radnice.
Panika rostla. Zástupu se zmocnilo zděšení a hrůza, vyvolaná neznámým nebezpečím…
Na schodech k radnici se objevil Cyrus Bikerstaff v doprovodu kommodora Simcoea, plukovníka Stewarda a notáblů, kteří se k nim připojili. Od celníků se dozvěděli, že Standard Island přepadlo asi tři nebo čtyři tisíce Novohebriďanů, vedených - kapitánem Sarolem.

XI. Útok a obrana

Tak vypuklo spiknutí, připravené kapitánem Sarolem. K němu se připojili jeho Malajci, Novohebriďané, kteří nastoupili na ostrovech Samoa, a domorodci z Erromanga a sousedních ostrovů. Jak to všechno dopadne? To vůbec nikdo netušil, protože se nevědělo, za jakých okolností k neočekávanému hroznému útoku došlo.
Souostroví Nové Hebridy se skládalo ze sto padesáti ostrovů pod anglickým protektorátem, geograficky tvořících součást Austrálie. Zde však, stejně jako na Šalamounových ostrovech, ležících dále na severozápad, byla otázka protektorátu jablkem sváru mezi Francií a Spojeným královstvím. Kromě toho Spojené státy na zakládání evropských osad uprostřed oceánu nijak příznivě nenazíraly a snažily se tu samy získat převahu. Velká Británie už vztyčila vlajku na různých souostrovích a zde hodlala založit zásobovací stanici, ze které by měla nemalý prospěch, kdyby se její australské kolonie pokoušely vymanit z Foreign Office.
Obyvatelstvo Nových Hebrid tvořili černoši a Malajci kanackého původu. Svou povahou a schopnostmi se domorodé obyvatelstvo na severních a jižních ostrovech lišilo, což umožňovalo rozdělit souostroví na dvě skupiny.
V severní skupině, na ostrově Santo, v zálivu Sv. Filipa se bylo možné setkat s typem vyšším, světlejší pleti a méně kučeravých vlasů. Muži byli silní, zavalití, mírní a klidní a nikdy neútočili na evropské obchodníky a lodi. Podobné vlastnosti vykazoval také ostrov Vaté čili Sandwich, kde bylo několik prosperujících tržišť, např. hlavní město souostroví Port-Villa, někdy také nazývané Franceville, kde si francouzští kolonizátoři přivlastnili obdivuhodné množství půdy, bohatých pastvin, úrodných polí vhodných k pěstování kávovníku a kokosové palmy, a dokonce i výnosný průmysl „coprahmakent". V této oblasti se zvyky domorodého obyvatelstva po příchodu Evropanů radikálně

změnily.
Jejich mravní a intelektuálů úroveň vzrostla. Zásluhou misionářů se dříve tak časté lidožroutství přestalo vyskytovat. Bohužel kanacká rasa je na pokraji vymření a je zcela zřejmé, že k velké smůle pro severní skupinu, kde se obyvatelstvo působením evropské vzdělanosti naprosto změnilo, skončí naprostým vymizením.
Takové politováníhodné neštěstí by bylo mnohem více na místě na ostrovech jižních. Nebylo to ostatně nijak neuvážené, že si kapitán Sarol k přípravě zločinného útoku na Standard Island vybral právě jižní skupinu. Domorodci tam zůstali stále stejně primitivními Papuánci v Tanně i v Erromangu. O posledně jmenovaném ostrovu jednou jeden starý výrobce sandálů řekl doktoru Hayenovi: „Kdyby ostrov mohl mluvit, vypravoval by věci, že hy vlasy vstávaly hrůzou na hlavě!“
Kanacká rasa inferiorního původu totiž nebyla osvěžena polynésskou krví, jako na severních ostrovech. V Erromangu žilo dva a půl tisíce obyvatel. Z nich se anglikánským misionářům, jichž bylo od roku 1839 pět zavražděno, podařilo na křesťanství obrátit pouze asi polovinu, ta druhá zůstala pohanská. Ostatně, ať se stali křesťany nebo ne, zůstali neblaze proslulými divochy. Byli nižší postavy a jejich tělo nebylo tak svalnaté jako těla domorodců na ostrově Santo nebo Sandwichských ostrovech. Tady cestovatelům, putujícím jižní částí archipelagu, hrozilo vážné nebezpečí, na které museli být připraveni.
Asi před padesáti lety tady například námořní lupiči přepadli brygu „Aurora“, což Francie posléze krutě ztrestala. Roku 1869 zase byl ranami válečné sekery zavražděn misionář Gordon, roku 1875 byla posádka jedné anglické lodi zákeřně přepadena, pobita a snědena lidožrouty. Na sousedním souostroví Lousiady, na ostrově Rossel roku 1894 zahynul ranami stejných lidožroutů jistý francouzský obchodník, jeho zaměstnanci, kapitán čínské lodi a jeho mužstvo. Anglický křižník „Royalist“ podnikl trestnou výpravu proti divochům za to kolik povraždili Evropanů. Pinchinat, který nedávno sotva unikl lidožroutům na Fidži, nyní už rameny nekrčil, když se o těchto událostech mluvilo.
Takoví tedy byli lidé, mezi nimiž si kapitán Sarol vybíral své pomocníky. Slíbil jim drancování bohatého Klenotu Pacifiku, kde neměl zůstat ušetřen ani jediný jeho obyvatel. Divoši, kteří u Erromanga čekali, až se objeví, pocházeli ze sousedních ostrovů, oddělených mořskými úžinami, především z Tanny, která ležela na jihu ve vzdálenosti pouhých pětatřiceti mil. Téměř pustý ostrov vyslal z okresu Wanissi své svalnaté domorodce, divoké vyznavače boha Teapolo, domorodce z Plage-Noir a ze Sangali, kteří byli nejkrutější a nejobávanější z celého souostroví.
I když severní skupina byla méně divoká, nelze z toho usuzovat, že kapitánu Sarolovi žádnou pomoc neposkytla. Na sever od ostrova Sandwiche ležel ostrov Api s osmnácti tisíci obyvatel. Tam zajatce pojídali tak, že trup dostali mladí muži, končetiny dospělí muži a vnitřnosti psi a vepři.
S ním sousedil ostrov Paama, jehož obyvatelé se divokostí vyrovnali domorodcům na Api, a dále ostrov Mallicolo s lidožroutskými Kanaky a konečně ostrov Aurora, jeden z nejhorších v souostroví, kde se dosud neusadil ani jediný běloch a kde před několika lety bylo pobito mužstvo francouzského kuttru. Ze všech těchto ostrovů přišly kapitánu Sarolovi posily.
Jakmile se Standard Island přiblížil k Erromangu na vzdálenost pouhých několika nití, dal kapitán Sarol smluvené znamení.
V několika minutách se na skaliskách v mořské úžině objevily téměř čtyři tisíce divochů.
Hrozilo obrovské nebezpečí, protože Novohebriďané, poštvaní proti Milliard City, se nebudou zdráhat žádného útoku a žádného násilí. Na své straně měli výhodu nečekaného přepadení a kromě dlouhých kopí s kostěnými hroty, která způsobují velmi těžká zranění, a šípů napuštěných jakýmsi rostlinným jedem, byli vyzbrojeni také Snyderovými ručnicemi, které byly na souostroví hojně užívané.
Jakmile byl zahájen dlouho připravovaný útok s kapitánem Sarolem včele, nezbývalo na ostrově na šroubu než povolat do zbraně vojáky, námořníky, zaměstnance a všechny bojeschopné muže.
Cyrus Bikerstaff, kommodore Simcoe a plukovník Steward si zachovali naprosto chladnou hlavu. Své služby nabídl i král Malécarlie a přestože již nebyl žádný mladík, měl alespoň dost odvahy. Domorodci byli od Bâbord Harboru, kde se přístavní důstojníci snažili zorganizovat obranu, ještě daleko, ale nebylo pochyb, že se útočníci co nejdříve pokusí vtrhnout do města. Byl vydán rozkaz ihned uzavřít všechny brány kolem Milliard City, kde se většina obyvatel věnovala svatebním slavnostem. Park a okolí budou pravděpodobně zpustošeny a také se nedalo nijak zabránit zničení Přední a Zadní baterie. Největší pohromou však bude, až se děla Standard Islandu otočí proti městu, protože nikdo nemohl vyloučit, že s nimi Malajci dovedou zacházet.
Na návrh krále Malécarlie byla v sále radnice shromážděna většina žen a dětí.
Rozlehlá radnice byla zahalena do naprosté tmy, stejně jako celý ostrov, protože elektrické stroje přestaly pracovat, když strojníci museli prchat před útočníky.
Pod dohledem kommodora Simcoea byly vojákům a námořníkům rozdány zbraně uložené na radnici. Střeliva bylo dostatek. Walter opustil slečnu Dianu s paní Tankerdonovou a paní Coverleyovou a připojil se ke skupině, kde už byli Jem Tankerdon, Nat Coverley, Kalixt Munbar, Pinchinat, Yvernes, Frascolin a Sebastian Zorn.
„To jsem tedy zvědav, jak tohle dopadne!“ bručel Sebastian Zorn. „Zatím ještě není ničemu konec!“ zvolal intendant. „Ještě se nic nerozhodlo a náš drahý Standard Island do rukou Kanaků zatím nepadl!“
„To jste řekl hezky, Kalixte Munbare! Dokážeme si představit, jak to ve vás vře, když si vzpomenete, že ti lotři Novohebriďané vám zkazili tak skvěle připravenou slavnost. Můžeme doufat, že budou odraženi… Bohužel, i když nemají početní převahu, mají výhodu, že nás překvapili.“
Mezitím se v dálce v místech, kde byly oba přístavy, rozléhaly výbuchy. Kapitán Sarol se snažil vyřadit z provozu šrouby, aby se Standard Island nemohl vzdálit od Erromanga, kde měl příhodnou půdu pro své operace.
Guvernér, král Malécarlie, kommodore Simcoe a plukovník Steward, tvořící obranný výbor, měli zpočátku v úmyslu udělat protiútok. Ale upustili od něj, protože to by znamenalo odvelet mnoho obránců, které naléhavě potřebovali. Od

těch divochů se nedalo čekat nic lepšího, než od dravců, kteří Standard Island přepadli před dvěma týdny. Pokusí se rozbít ostrov o skály Erromanga a pak ho vyplenit?
Za hodinu už byli útočníci u mříží Milliard City. Pokusili se je překonat, ale neúspěšně. Chtěli je vylomit, ale uvítali je výstřely z ručnic.
Milliard City nemohl náhlý útok překvapit a také bylo obtížné překonat za naprosté tmy zeď okolo. Kapitán Sarol proto odvedl domorodce k parku a okolí, aby tam počkali, až se rozední.
Mezi čtvrtou a pátou hodinou ranní se na východním obzoru začaly objevovat první známky dne. Vojáky a námořníky, jichž polovina zůstala na radnici, chtěli kommodor Simcoe a plukovnfk Stewart odvést na nábřeží u observatoře v domnění, že tam kapitán Sarol zaútočí na mříže. Protože se odnikud nedala očekávat žádná pomoc, bylo potřeba za každou cenu zabránit domorodcům proniknout do města.
Čtyřlístek následoval obránce vedené důstojníky až na kraj První třídy. „Lidožroutům na Fidži jsem unikl a teď abych si své kotlety bránil zase před lidožrouty na Nových Hebridách!“ prohlásil Pinchinat.
„Snad nás, u všech čertu, všechny nesnědí!“ odpověděl Yvernes.
„Já se budu bránit do posledního kousku jako hrdina z Labiche!“ dodal Yvernes.
Sebastian Zorn na to neřekl nic. Nebylo mu samozřejmě jedno, co se děje a neváhal plnit svoji povinnost.
Za úsvitu zazněla u mříže na nábřeží střelba z ručnic. U observatoře se statečně bránili. Na jedné i na druhé straně už byly první oběti. Jem Tankerdon byl zraněn do ramene, naštěstí jen lehce a své místo odmítal opustit. Nat Coverley a Walter bojovali v první řadě, zatímco král Malécarlie, pohrdající kulkami snyderovek, se vydal hledat kapitána Sarola, který se mezi domorodci neobjevil.
Útočníku bylo opravdu mnoho. Všechno, co Erromango, Tanna a sousední ostrovy mohly poskytnout, se hnalo proti Milliard City. Naštěstí kommodore Simcoe zjistil, že Standard Island, místo aby se k Erromangu blížil, je odnášen lehkým mořským proudem směrem k severní skupině.
Čas běžel. Domorodci zesílili útok, a obránci přes všechen hrdinný odpor ho nebudou schopni dlouho odrážet. V deset hodin mříže povolily. Kommodore Simcoe byl před řvoucím davem, který vtrhl na nábřeží, nucen ustoupit směrem k radnici, kde se budou moci bránit jako v tvrzi.
Námořníci a vojáci ustupovali jen velmi pomalu. Možná, že Novohebriďané, právě útočící na město, zachváceni touhou plenit, se rozptýlí v jeho ulicích, což by pro Milliarďany znamenalo určitou výhodu.
Škoda! Kapitán Sarol svým lidem zakázal se rozcházet po První třídě. Dorazí k radnici a přemůžou poslední odpor obležených. Až ji kapitán Sarol obsadí a jeho vítězství bude završeno, oznámí, že nastal čas loupení a vraždění.
„Opravdu… je jich mnoho,“ opakoval Frascolin, kterého šíp lehce škrábl do ramene.
Šípy i kule jen sršely a prudkost útoku se stále zvyšovala.
Okolo druhé hodiny byli obránci zatlačeni až na prostranství před radnicí.
Mrtvých bylo na obou stranách asi padesát, raněných dvakrát až třikrát tolik. Dříve než domorodci stačili zaútočit na radnici, obránci vběhli dovnitř, zavřeli vrata a přiměli ženy a děti skrýt se ve vnitřních pokojích, kde budou před kulkami v bezpečí. Cyrus Bikerstaff, král Malécarlie, kommodore Simcoe, plukovník Stewart, Jem Tankerdon, Nat Coverley, jejich přátelé, vojáci a námořníci se neprodleně rozestoupili k oknům a s dvojnásobnou silou obnovili palbu.
„Tady už musíme zůstat,“ řekl guvernér, „toto je naše poslední hradba. Kéž Bůh učiní zázrak a zachrání nás.“
Kapitán Sarol vydal rozkaz k dalšímu útoku, protože předpokládal jistý výsledek, ačkoli útok byl nesnadný. Vrata byla opravdu pevná a bez dělostřelectva bylo těžké je překonat. Domorodci na ně pod palbou z oken útočili sekerami, což v jejich řadách způsobilo četné ztráty. To však jejich náčelníka nemohlo nikterak zadržet, snad jen jeho smrt by znamenala obrat…
Uběhly dvě hodiny a radnice stále vzdorovala. Přestože střely útočníky vytrvale porážely, jejich množství stále narůstalo. Nejobratnější střelci Jem Tankderdon a plukovník Steward se snažili zasáhnout kapitána Sarola. Jeho lidé kolem něj padali, ale on jako by byl nezranitelný.
Uprostřed palby z ručnic přilétla na balkón kule ze snyderovky a našla svůj cíl. Byl to Cyrus Bikerstaff. Byl zasažen do prsou. Klesl k zemi a sotva stačil pronést několik přerývaných slov, krev se mu řinula hrdlem. Odnesli ho do předního salónu a tam zakrátko vydechl naposledy. Tak zahynul první guvernér Standard Islandu, obratný administrátor, čestný muž a velký člověk.
Útok se i nadále stupňoval. Vrata pod ranami seker začala povolovat. Jak zabránit dobytí poslední bašty Standard Islandu? Jak zachránit ženy, děti a všechny ostatní, kdo tam právě byli, před vražděním krutých domorodců?
Král Malécarlie, Ethel Simcoe a plukovník Stewart uvažovali, nemají-li se stáhnout do zadní části paláce. Kde však hledat záchranu? V Zadní baterii? Dostanou se k nim v některém z přístavů? Nemají je domorodci pod kontrolou? Mohou vůbec opustit raněné, kterých byl velký počet?
V tom okamžiku zazněl výstřel, který by mohl změnit situaci.
Král Malécarlie bez ohledu na šípy, které kolem něj svištěly, vyšel na balkón. Vzal svoji ručnici a namířil na kapitána Sarola. A to právě v okamžiku, kdy jedna z bran už už povolovala.
Kapitán Sarol klesl mrtev k zemi.
Malajci, zaskočeni jeho smrtí, ustoupili a odnášeli tělo svého náčelníka. Mnozí z nich se vrhli zpět k mřížím na nábřeží.
Téměř ve stejném okamžiku se na okraji První třídy rozlehl výkřik a střelba z ručnic začala znovu a s plnou vervou.
Co se tam stalo?.. Zaznamenali obránci přístavů a baterií nějaký úspěch?… Přiběhli na pomoc městu?.. Chtějí snad i při svém nepatrném počtu zaútočit na domorodce zezadu?
„Na straně u observatoře zesílila střelba z ručnic!“ řekl plukovník Steward. „Těm ničemům snad přišla nějaká posila!“ odpověděl kommodore Simcoe. „To nemyslím,“ podotkl král Malécarlie, „ale nevím, jak výstřely vysvětlit.“ „Ano… Došlo k obratu!“ zvolal Pinchinat. „Obrat v náš prospěch!“

„Pozor, pozor!“ volal Kalixt Munbar. „Všichni ti ničemové se dávají na útěk…“ „Nuže, přátelé,“ řekl král Malécarlie, „vyžeňme ty bídáky z města!… Kupředu!“ Všichni důstojníci, vojáci i námořníci seběhli do přízemí a vyhrnuli se hlavní branou!…
Divoši opouštěli prostranství před radnicí a prchali První třídou, a jiní se snažili uniknout postranními ulicemi.
Co bylo příčinou takového neočekávaného obratu?… Došlo k němu následkem smrti kapitána Sarola… a nedostatečného velení?.. Útočníci by asi sotva ztratili smrtí svého náčelníka odvahu, navíc právě v okamžiku, kdy měli radnici na dosah…
Po První třídě postupovaly asi dvě stovky vojáků a námořníků pod vedením kommodora Simcoea a plukovníka Stewarta, doprovázených Jemem a Walterem Tankerdonovými, Natem Coverleyem, Frascolinem a jeho přáteli, a pronásledovaly prchající útočníky, kteří se ani neotočili, aby jim poslali ještě poslední kulku nebo šíp, a odhazovali své pušky, luky a oštěpy.
„Kupředu! Kupředu!“ volal kommodore Simcoe zvučným hlasem.
Střelba u paty observatoře zesílila. Bylo jisté, že se bojovalo velmi zuřivě… Že by Standard Islandu přišla pomoc?.. Ale jaká?.. Odkud by mohla přijít?
Ať to bylo, jak chtělo, útočníci zachvácení hrůzou, prchali všemi směry. Zaútočila na ně posila přicházející z Bâbord Harboru?
Ano!… Na Standard Island vtrhlo pod vedením francouzských osadníků tisíc Novohebriďanů z ostrova Sandwich! Není divu, že čtyřlístek se při setkání se statečnými krajany zdravil mateřským jazykem.
Jak došlo k takovému neočekávanému zákroku, který bylo možno doslova nazvat zázrakem? - V průběhu minulé noci a před východem slunce Standard Island neustále postupoval směrem k ostrovu Sandwich, kde se nacházela francouzská osada. Když se osadníci dozvěděli o útoku, který chystal kapitán Sarol, rozhodli se, že spolu s tisícovkou domorodců, kteří byli pod jejich vlivem, přispějí ostrovu na šroubu na pomoc. Jenomže na ostrově Sandwich nebylo dost lodí, které by je tam dopravily…
Můžeme si představit, jakou radost měli osadníci, když se ráno Standard Island, hnaný mořským proudem, ocitl na dosah u ostrova Sandwich. Všichni hned naskákali do rybářských člunů a následováni domorodci, z nichž většina vzdálenost přeplavala, vystoupili v Bâbord Harboru.
V jediném okamžiku se k nim připojilo mužstvo Přední a Zadní baterie, stejně jako ti, kdo zůstali v přístavech, a parkem i okolím se hnali k Milliard City. Díky jejich zásahu radnice nepadla do rukou útočníků, vyděšených smrtí kapitána Sarola. o dvě hodiny později hledaly skupiny Novohebriďanů obklíčených ze všech stran svou záchranu v tom, že se po hlavě vrhaly do moře, aby přeplavaly na ostrov Sandwich, přičemž jich velký počet padl kulkami vojáků.
Nyní se už Standard Island nemusel ničeho obávat, drancování ani vraždění a ničení mu už nehrozilo.
Mohlo by se zdát, že šťastný konec takového strašného dobrodružství bude důvodem k všeobecnému veselí. Vůbec ne! Američané jsou tak zvláštní! Říkali, že je výsledek příliš nepřekvapil… že jej dokonce očekávali! Komu však mohli děkovat za to, že útok kapitána Sarola neskončil strašlivou katastrofou?
Nicméně můžeme věřit, že hlavní majitelé Standard Islandu se radovali, že se jim podařilo zachránit majetek v hodnotě dvou miliard, a to právě v okamžiku, kdy jeho budoucnost měl zajistit sňatek Waltera Tankerdona a slečny Diany Coverleyové. Je potřeba také podotknout, že oba snoubenci, sotva se uviděli, vrhli se jeden druhému do náručí. Nikdo se tomu nedivil a nehledal v tom nedostatek slušného vychování. Vždyť měli být oddáni už před čtyřiadvaceti hodinami.
Ultraamerická zdrženlivost chyběla i v přijetí, jehož se našim pařížským umělcům dostalo od francouzských osadníků na ostrově Sandwich. Jak si navzájem tiskli ruce! Jak koncertnímu čtyřlístku jeho krajané blahopřáli! A když sami vyvázli bez zranění, nezapomněli dva houslisté, jeden violosta a jeden violoncellista na svou povinnost. Pokud jde o skvělého Athanáse Doréma, ten naprosto klidně zůstal v sále Kasina a čekal na žáka, který nikdy nepřijde… Kdo by mu to však mohl mít za zlé?
Zvláštní výjimkou byl intendant, který jako ultra-yankee dával najevo šílenou radost. Vždyť v jeho žilách kolovala krev slavného Barnuma. Je tedy nasnadě, že potomek takového předka nemohl být jiný, právě tak jako jeho krajané ze Severní Ameriky.
Po ukončení bojů se král Malécarlie s královnou po boku, vrátil do svého bytu na Třicáté sedmé třídě. Rada notáblů mu přišla poděkovat, což si za svou obětavost a oddanost společné věci plně zasloužil.
Standard Island byl tedy živý a zdravý, ale jeho záchrana přišla draho: Cyrus Bikerstaff byl zabit v nejprudším boji, kulkami a šípy přišlo o život asi šedesát vojáků a námořníků, několik obětí bylo také mezi úředníky, zaměstnanci a obchodníky, kteří se všichni statečně bili. Klenot Pacifiku na ně nikdy nezapomene. Všeobecný smutek sdílelo všechno obyvatelstvo.
Chtěli dát všechno do pořádku s rychlostí, která byla Milliarďanům vlastní. Během několikadenního odpočinku u ostrova Sandwich byly všechny stopy po krvavém boji odstraněny.
Pokud jde o vojenskou moc, propůjčenou kommodoru Simcoemu, zavládla naprostá shoda. Ani Jem Tankerdon ani Nat Coverley si v tomto ohledu žádné nároky nečinili. Naléhavá otázka nového guvernéra Standard Islandu bude později vyřešena volbou.
Druhého dne se na nábřeží Tribord Harboru konaly velkolepé obřady. Mrtvá těla Malajců a domorodců byla pohřbena do moře, zatímco občané, kteří padli při obraně ostrova na šroubu, museli být všichni převezeni do kostela a katedrály, kde jim byly prokázány zasloužené pocty. Za každého, za Cyra Bikerstaffa stejně jako za ty nejprostší, se sloužily stejné mše a truchlilo se stejnou bolestí.
Posléze pohřební náklad svěřili rychlému parníku Standard Islandu a ten drahé zesnulé dopravil do křesťanské země, do zálivu Sv. Magdaleny.

XII. Bâbord'ané a Tribord'ané. Překážka.

Standard Island opustil břehy ostrova Sandwich dne 3. března. Před svým odchodem Milliarďané projevili francouzským osadníkům a jejich domorodým spojencům upřímnou vděčnost. Stali se z nich přátelé, s nimiž se opět sejdou, bratři, které Sebastian Zorn se svými přáteli zanechají na Nových Hebridách. Ostrovy pak budou zahrnuty do příštího ročního plánu cesty Standard Islandu.
Pod vedením kommodora Simcoea proběhly veškeré opravy rychle. Ostatně škody nebyly značné. Stroje v továrně na výrobu elektřiny zůstaly nedotčené. Petroleje zbylo ještě tolik, že chod dynamických s!rojů byl zajištěn na několik týdnů a Standard Island si pospíší, aby se brzy dostal do té části Tichého oceánu, kde mu podmořská lana umožní se spojit se zálivem Sv. Magdaleny. Všichni si byli naprosto jisti, že plavba už proběhne bez dalších nehod. Neuplynou ani čtyři měsíce a Standard Island dorazí k americkým břehům.
„Doufejme," řekl Sebastian Zorn, když intendant jako obvykle básnil o budoucnosti zázračného námořního stroje.
„To byla lekce!" podotkl Kalixt Munbar. „Malajci i kapitán Sarol byli tak úslužní, že nikoho ani nenapadlo pojmout podezření. Ostatně bylo to poprvé a naposled, co Standard Island poskytl útočiště cizím lidem…"
„I kdyby vám je nějaké námořní neštěstí přivedlo přímo do cesty?" zeptal se Pinchinat.
„Můj drahý… já už teď nevěřím ani na troskotající lodi, ani na tonoucí námořníky."
Správa ostrova na šroubu byla znovu svěřena kommodoru Simcoemu, ale správu obecních záležitostí ve svých rukou neměl. Od smrti Cyra Bikerstaffa už Milliard City nemělo starostu a jeho dřívější zástupci se, jak víme, vzdali svých funkcí. Proto bylo potřeba jmenovat nového guvernéra Standard Islandu.
Dokud nebude jmenován nějaký občanský představitel, nebude ani možné uzavřít sňatek Waltera Tankerdona a slečny Diany Coverleyové. Další obtíž, které by bez ničemného kousku kapitána Sarola nebylo. A nejen snoubenci, ale i všichni notáblové a veškeré obyvatelstvo Milliard City, ho netrpělivě očekávali. To byla nejlepší záruka jejich budoucnosti. Nikdo nechtěl už déle otálet a Walter Tankerdon dokonce mluvil o tom, že nastoupí v Tribord Harboru na parník a nechá se i s oběma rodinami odvést na nejbližší souostroví, kde je některý starosta oddá.
U všech čertů! Starostové jsou na ostrovech Samoa, Tonga i na Markýzských ostrovech a popluje-li se plnou parou, budou na místě za necelý týden.
Rozumní lidé netrpělivost mladého muže chápali. Začaly přípravy k volbám… Během několika dnů bude jmenován nový guvernér a prvním aktem v jeho úřadu bude v plném lesku vykonat tak vroucně očekávaný sňatek.
Svatební slavnosti budou prvním bodem jeho programu… Starostu… Starostu!… Takové volání se ozývalo ze všech úst.
„Jenom aby volby znovu nevyvolaly rivalitu, která zatím ještě asi úplně neuhasla!" podotkl Frascolin.
Asi ne, protože Kalixt Munbar se „dal do práce", aby věci dospěly ke zdárnému konci.
„A konec konců," řekl, „jsou tu ještě zamilovaní! Doufám, že se sami přesvědčíte, že sobectví si s láskou tak snadno neporadí!"
Standard Island plul dále k severovýchodu a to k bodu, kde dvanáctá rovnoběžka jižní šířky protíná stý sedmdesátý pátý poledník západní délky. Bylo to v oblasti, kam byly posledními kabelogramy před zastávkou u Nových Hebrid objednané zásobovací lodi ze zálivu Sv. Magdaleny. Ostatně se zásobováním si nemusí kommodor Simcoem dělat žádné starosti. Byly zajištěny na víc než měsíc dopředu a v tomto ohledu nehrozily žádné nepříjemnosti. Jenom neměli žádné zprávy ze zahraničí. Politická rubrika byla chudá, Starboard Chronicle si naříkal a New Herald zoufal… Nevadí! Standard Island byl přece sám o sobě dokonalým světem a proč by se tedy měl starat o zbytek zeměkoule?.. Proč by si měli lámat hlavu s politikou?.. Ale brzy s ní budou mít co dočinění, a snad až příliš!
Vypukla předvolební kampaň. Třicet členl rady notáblů se dalo do práce. Bâbord'ané i Tribord'ané měli v radě stejný počet zástupců, a bylo jisté, že volba nového guvernéra zavdá podnět ke sporům, protože Jem Tankerdon a Nat Coverley proti sobě vystoupí jako sokové.
Přípravy probíhaly již několik dní. Hned z počátku bylo zřejmé, že kvůli sobectví obou kandidátů ke shodě nedojde, a nebo jen velmi těžko. Nezřízená agitace pobouřila město i přístavy. Agenti obou částí se všemožně snažili způsobit nějaký rozruch, což mělo vyvolat nátlak na notábly. Čas běžel a nezdálo se, že dojde ke shodě. Teď teprve se bylo co obávat, že Jem Tankerdon a nejvýznamnější Bâborďané se budou snažit uskutečnit svou ideu přeměnit Standard Island v obchodní a průmyslový ostrov, čemuž se významní Triborďané doposud vzpírali. Prostě - jak byla Coverleyova strana umíněná, tak byla Tankerdonova strana tvrdohlavá. To vyvolávalo zlověstné neshody a mrzutosti mezi oběma tábory a zřejmé ochladnutí vztahů mezi oběma rodinami, což Walter a Diana nechtěli připustit. Cožpak politické malichernosti vůbec stojí za pozornost?
A přece, zvláště z hlediska organizačního existoval velmi jednoduchý prostředek, jak věci urovnat. Stačilo se jen dohodnout, že oba uchazeči budou úřad guvernéra vykonávat střídavě, každý šest měsíců, a tím by se celá záležitost elegantně vyřešila. Pak už by mezi nimi nebyla rivalita, protože obě strany by se dohodly. Ale jak už to bývá, dobrá myšlenka nemá naději být na tomto světě přijata, a Standard Island ve snaze zachovat si svou nezávislost na pozemských pevninách, nebyl schopen vášně tohoto světa překonat.
„A jsou tu potíže, kterých jsem se obával," řekl jednoho dne Frascolin svým přátelům.
„Co je nám do jejich nesvárů!" odpověděl Pinchinat. „Co by se nám mohlo stát? Za pár měsíců se vrátíme do zálivu Sv. Magdaleny, naše angažmá skončí, všichni vystoupíme na pevninu, každý se svým milionkem v kapse."
„Jen aby se ještě něco nestalo," odporoval nepolepšitelný Sebastian Zorn. „Takový plovoucí stroj nemá žádnu jistou budoucnost. Zažili jsme už ztroskotání anglické lodi a vysazení dravců, po nich následoval vpád Novohebriďanů, pak přišli domorodci a…"

„Mlč, sýčku!“ zvolal Yvernes. „Mlč, nebo ti dáme zámek na zobák!“
Všichni litovali, že se sňatek Waltera Tankerdon a se slečnou Dianou Coverleyovou nekonal ve stanovený den. Kdyby byly obě rodiny spojeny takovým poutem, snad by situace nebyla tak složitá. Oba manželé by jistě účinně zasáhli. Ostatně kampaň už nebude trvat dlouho, volby se měly konat 15. března.
Kommodore se ze všech sil pokoušel sblížit obě části města, ale řekli mu, aby se nepletl do věcí, do kterých mu nic není. Má řídit ostrov, tak ať jej tedy řídí. Má se vyhýbat úskalím, a proto ať se jim vyhýbá. Politika do jeho pravomocí nespadá.
Kommodore Simcoe proto raději mlčel.
Při tom všem se ještě navíc rozpoutaly náboženské vášně a kněží, což jistě ničemu nepřispělo, se do všeho míchali víc, než bylo zdrávo. Až dosud kostel i katedrála, pastor i farář žili ve shodě.
Do bitvy se samozřejmě zapojily i časopisy. New Herald bojoval za Tankerdonovce a Starboard Chronicle byl na straně Coverleyovců. Inkoust tekl proudem a bylo by jenom chvályhodné, aby se do inkoustu nepřimíchala také krev. Pane Bože! Vždyť panenská půda Standard Islandu jí byla skropena již dost v boji proti novohebridským divochům!
Většina obyvatel se zajímala především o snoubence, jejichž román byl přerušen hned po první kapitole. Jak ale napomoci jejich štěstí? Mezi oběma částmi města už dokonce byly přerušeny kontakty. Už se nepřijímaly návštěvy a nezvali se hosté, přestaly i hudební večery. Jestli to tak půjde dál, nástroje koncertního čtyřlístku zplesniví v pouzdrech a umělci dostanou svůj obrovský plat, aniž by museli pohnout rukou.
Intendant, ačkoli se k tomu nechtěl přiznat, si nedopřál ani chvilku oddychu. Jeho postavení bylo choulostivé a on to cítil, a tak veškerá jeho snaha směřovala k tomu, aby se neznelíbil ani jedněm ani druhým, což je nejjistější způsob, jak se znelíbit všem.
Dne 12. března byl Standard Island hodně blízko u rovníku, ale ne tak moc, aby se mohl setkat s loděmi vyslanými ze zálivu. To však nemělo trvat dlouho. Volhy se bezpochyby uskuteční dřív, protože byly stanoveny na 15. března.
Mezitím se Bâborďané i Triborďané snažili ze všech sil, ale všechno nasvědčovalo tomu, že počet hlasů na obou stranách bude shodný. Vítězství nebylo možné. Nebylo možné strhnout ani jediný hlas na tu nebo onu stranu. Hlasy prostě držely pevně jako tesáky v tygrově čelisti.
Objevil se však geniální nápad a zdálo se, že se zrodil v témže okamžiku v myslích všech, kterých se dosud nikdo na radu neptal. Myšlenka byla naprosto jednoduchá, ale důstojná a zamezila by další rivalitě. Oba kandidáti by jistě na takové spravedlivé řešení přistoupili.
Proč nenabídnout guvernérství Standard Islandu králi Malécarlie. Jeto bývalý panovník a vědec s hlubokou a otevřenou duší. Jeho snášenlivost a moudrost by byly tou nejlepší zárukou vůči různým překvapením v budoucnosti. Na základě svých velkých zkušeností dobře znal lidské povahy. Věděl, že je nutno počítat s jejich slabostí a nevděčností. Ctižádost neznal a nikdy by ho ani nenapadlo demokratické zřízení ostrova na šroubu nahradit samovládou. A navíc by zastával pouze funkci předsedy administrativní správy Společnosti „Tankerdon-Coverley and Co.“
Část obchodníků a úředníků v Milliard City, k nimž se připojil také určitý počet důstojníků a námořníků z obou přístavů, se rozhodl, že tento návrh předloží svému královskému spoluobčanovi.
Setkání se uskutečnilo v salónu bytu na Třicáté deváté třídě, kde Jejich královská Veličenstva delegaci přijala, ale po neobyčejně milém přijetí a vyslechnutí, vyslanci narazili na nečekaný odpor. Svržení panovníci se odvolávali na minulost, a král poctěn takovou důvěrou řekl:
„Děkuji vám, pánové. Vaše žádost mi neobyčejně lichotí, jsme však se současným stavem věcí spokojeni a doufáme, že naši budoucnost již nic nezkalí. Věřte mi! Skončili jsme s iluzemi, souvisejícími s jakýmkoli panováním! Jsem obyčejný hvězdář na observatoři Standard Islandu a nechci být ničím jiným!“
Na takovou jasně formulovanou odpověď se nedalo nic namítnout, a tak delegace odešla s nepořízenou.
V posledních dnech před volbami se napětí zvyšovalo. Dohoda nebyla možná. Stoupenci Jema Tankerdona a Nata Coverleye se zdaleka vyhýbali, když se potkali na ulici. Už se nechodilo na návštěvy z jedné části města do druhé. Ani Bâborďané ani Triborďané nepřekročili První třídu. Milliard City se proměnilo ve dvě nepřátelská města. Jediná osoba, která běhala z jedné strany na druhou, přesvědčovala, přemlouvala a domlouvala, potila krev a vyčerpávala se dobrými radami, a byla na jedné i na druhé straně odmítána, byl zoufalý Kalixt Munbar. Třikrát nebo čtyřikrát denně se jako velká voda přihnal do Kasina, kde se ho čtyřlístek marně snažil utěšit.
Pokud jde o kommodora Simcoea, ten se plně věnoval povinnostem, které mu byly svěřeny. Řídil ostrov na šroubu podle stanoveného cestovního programu. Protože měl z politiky téměř posvátnou hrůzu, přijal by guvernéra, ať by to byl kdokoli. Jeho důstojníci, stejně jako důstojníci plukovníka Stewarta, byli k problému lhostejní tak, že to všechny rozčilovalo. Na Standard Islandu se tedy nebylo nutno obávat, že by někdo uchopil moc násilím.
Mezitím rada notáblů, nepřetržitě zasedající na radnici, stále rokovala. Jednalo se o osobnostech. Policie byla nucena učinit některá opatření, protože před radnicí byl od rána do večera shromážděný zástup lidí, bouřlivě cosi provolávajících.
Městem se šířila smutná zpráva. Walter Tankerdon šel včera večer na návštěvu do paláce Coverleyových a nebyl přijat. Snoubencům bylo zakázáno se stýkat, a protože sňatek nebyl uzavřen před vpádem Novohebriďanů, nyní už by se nikdo neodvážil tvrdit, že k němu dojde.
Konečně přišel 15.březen. Volby se měly konat v sále radnice. Nespokojené obecenstvo zaplnilo volné prostranství a hučelo jako kdysi římské obyvatelstvo před Kvirinálským palácem, když se konkláve chystalo na trůn Sv. Petra dosadit svého papeže.
Jaký výsledek přinese porada? Počet hlasů při volbě zůstával stále stejný. Jaké by to mohlo mít důsledky, když Triboďané zůstanou věrni Natu Coverleyovi a Bâborďané budou pro Jema Tankerdona?

Slavnostní den nadešel. Život na Standard Islandu od jedné do tří hodin odpoledne jakoby usnul. Pod okny radnice se mačkalo pět či šest tisíc lidí, očekávajících výsledek hlasování notáblů. Výsledek, který bude neprodleně telefonicky sdělen do obou částí města, i oběma přístavům.
První hlasování proběhlo v jednu třicet pět.
Hodinu poté se hlasovalo podruhé a výsledek byl stejný jako předtím.
Ve tři hodiny třicet pět minut se hlasovalo potřetí a naposledy. I tentokrát byly hlasy pro každého z kandidátů rozděleny naprosto stejně.
Rada se rozešla a dobře udělala. Kdyby byla bývala pokračovala v zasedání, její členové by se jistě rozčílili a pustili by se do křížku. Vyběhli na prostranství před radnicí. Jedni spěchali do Tankerdonova paláce a druzí do Coverleyova. Zástup je vyprovázel nespokojeným bručením.
Z této situace, která může vydržet nanejvýš několik hodin a velmi poškozuje zájmy Standard Islandu, bylo třeba se dostat co nejdříve.
„Mezi námi," řekl Pinchinat, když se s přáteli dozvěděli od intendanta výsledek trojího hlasování, „myslím, že k vyřešení celého problému existuje velmi jednoduchý prostředek."
„Jaký?" zeptal se Kalixt Munbar a zoufale zdvihl ruce k nebesům. „Jaký?"
„Rozříznout ostrov uprostřed… rozdělit ho na dvě stejné poloviny jako by to byl koláč. Každá půlka by si pak svobodně plavala svou cestou s s vlastním guvernérem…"
„Rozříznout náš ostrov!" vykřikl intendant, jako by mu Pinchinat navrhl, aby si nechal amputovat některou končetinu.
„Nůžkami, kladivem a anglickým klíčem," dodala Jeho výsost. „Rozříznutím by se problém vyřešil a na hladině Tichého oceánu by místo jednoho byly ostrovy dva!" Ten Pinchinat snad v životě nebude mluvit vážně!
Ať už to bylo jak chtělo, jeho rady sice neuposlechli - samozřejmě, že ne doslova - nezasáhlo se kladivem a anglickým klíčem a ostrov nebyl rozdělen podél osy První třídy, od Přední baterie k Zadní, ale k rozdělení došlo mravně.
Bâborďané a Triborďané se sobě navzájem natolik odcizili, jako by je dělilo sto námořních mil. A na rozdělení moci se také usnesla rada třiceti notáblů. Jedna strana jmenovala guvernérem své části Jema Tankerdona, který ji bude spravovat dle svého uvážení a druhá zase zvolila za guvernéra své části Nata Coverleye, kterou bude spravovat zase on podle svého. Každá část si ponechá svůj přístav, své lodi, své důstojníky, své námořníky, své zaměstnance, své obchodníky, svou továrnu na výrobu elektřiny, své motory, své strojníky a topiče a každá z nich si bez té druhé vystačí sama.
Výborně! Ale jak se rozdělí kommodore Simcoe a jak bude konat své povinnosti ke všeobecné spokojenosti intendant Kalixt Munbar?
V případě toho druhého to nebylo podstatné. Jeho místo se stalo pouhou sinekurou. Co záleželo na zábavách a slavnostech, když jakákoli dohoda byla nemožná a Standard Islandu hrozila občanská válka?
Za všechno hovořila jediná zpráva: Dne 17. dubna časopisy oznámily definitivní zrušení sňatku Waltera Tankerdon a se slečnou Dianou Coverleyovou.
Opravdu! Zasnoubení bylo zrušeno a všechny prosby byly marné, všechno jejich naléhání, ačkoli se onehdy Kalixt Munbar tak vyjádřil, láska nakonec nebyla nejsilnější zbraní. To přece není možné! Walter a Diana se od sebe neodloučí… Opustí své rodiny… vezmou se v cizině a snad někde na světě najdou kout, kde budou moci být šťastni, i bez všech těch milionů.
Ostatně v plánu cesty Standard Islandu se po jmenování Jema Tankerdona a Nata Coverleye nic nezměnilo. Kommodore Simcoe plul stále na severovýchod. Bylo pravděpodobné, že až se dostanou do zálivu Sv. Magdaleny, mnoho Milliarďanů znechuceně odejde na pevninu, aby tam našlo klid, který jim Klenot Pacifiku není schopen už poskytnout. Možná, že ostrov na šroubu zůstane úplně opuštěný. Půjde do likvidace, bude se dražit, a nakonec ho prodají na váhu jako staré nepotřebné železo a roztaví ho!
Budiž! Ale dříve musí urazit pět tisíc mil a to znamená pět měsíců plavby. Nehrozí během té doby nebezpečí vrtochů nebo trvdohlavosti obou guvernérů? Ostatně duch vzpoury posedl i duše obyvatel. Nakonec by snad pustili do sebe i Bâborďané a Triborďané, stříleli by na sebe z ručnic a svou krví by zkropili ocelové cesty Milliard City…
Ne, nebudou přece zacházet do takových krajností! To je jisté. Ostrov se přece nestane svědkem občanské války, ani mezi severem a jihem, tím méně mezi pravou a levou částí Standard Islandu… Ale to, co je osudem předurčeno, se stane, i kdyby to mělo přivodit naprostou katastrofu.
Ráno 19. března byl kommodore Simcoe ve své pracovně na observatoři, kde očekával, až dostane první zprávu o tom, co se děje na moři. Podle jeho názoru Standard Island nemohl být příliš daleko od místa, kam měly připlout zásobovací lodě. Hlídky na věži měly rozhled na velký kus moře, aby mohly včas oznámit parníky, které by se v dálce objevily. S kommodorem tam byli král Malécarlie, plukovník Stewart, Sebastian Zorn, Pinchinat, Yvernes, Frascolin a část důstojníků a zaměstnanců, které bylo všechny možno označit jako nestranné, protože se až doposud vnitřních rozbrojů neúčastnili. Všichni by jenom uvítali co nejrychleji se dostat do zálivu Sv. Magdaleny a ukončit tento smutný příběh.
V tom okamžiku dvakrát zazněl zvon a kommodore telegraficky obdržel dva rozkazy z radnice, kde Jem Tankerdon a jeho přívrženci obsadili pravé křídlo a Nat Coverley křídlo levé. Odtud řídili Standard Island a nebylo divu, že jejich rozkazy si někdy odporovaly.
Když si kommodore Simcoe na observatoři přečetl ony dva rozkazy, poznamenal:
„A je to tady…"
„V obecném zájmu to tak přece nemůže dlouho vydržet," dodal král Maléearlie. „Jak se rozhodnete?" zeptal se Frascolin.
„To bych rád věděl, jak z toho vymanévrujete, pane Simcoe!" zvolal Pinchinat. „Špatně," podotkl Sebastian Zorn.
„Nejdřív oznámím Jemu Tankerdonovi i Natu Coverleyovi, že jejich rozkazy nelze splnit, protože si odporují,"

odpověděl kommodore. „V každém případě bude lépe, když Standard Island zůstane stát na místě a bude čekat na zásobovací lodi.“
A hned také tuto moudrou odpověď zatelefonoval na radnici. Uplynula hodina, aniž by na observatoř došla jakákoli zpráva. Bylo velmi pravděpodobné, že oba guvernéři si umínili upravit cestovní program podle vlastní vůle.
Najednou v základně Standard Islandu začal zvláštní pohyb. Co to znamená?
Jem Tankerdon a Nat Coverley se rozhodli svou umíněnost hnát až do krajnosti.
Všechny přítomné osoby na sebe navzájem vrhly tázavé pohledy. „Co se stalo?
Co se stalo?“
„Co se stalo?“ odpověděl kommodore Simcoe a pokrčil rameny. „Jem Tankerdon poslal své rozkazy přímo panu Watsonovi, vrchnímu inženýru Bâbord Harboru a Nat Coverley poslal přesně opačný příkaz panu Somwahovi, vrchnímu inženýru Tribord Harboru. Jeden z nich nařídil, aby se plulo k severovýchodu a druhý, aby se plulo opačným směrem, tedy k jihozápadu. Výsledek je ten, že Standard Island se otáčí na svém místě a bude to dělat tak dlouho, dokud ti dva paličáci nedostanou rozum.
„Tak to tedy skončí valčíkem!“ zvolal Pinchinat. „Valčík paličáků… Athanásu Dorémovi nezbyde, než se odporoučet. Milliarďané už jeho hodiny potřebovat nebudou!“
Taková absurdní situace byla vlastně do jisté míry směšná. Jenomže protichůdné manévrování bylo také bohužel velmi nebezpečné, jak podotkl kommodore. Standard Islandu hrozilo, že bude-li na něj nadále takto působeno silou deseti milionů koňských sil, roztrhne se.
Stroje opravdu běžely na plný výkon a šrouby pracovaly naplno, což se dalo poznat z chvění spodního ocelového podloží. Představme si to jako povoz, kde jeden kůň táhne čehý a druhý hot. Pak teprve budeme schopni pochopit, co se vlastně dělo. Mezitím se rychlost otáčení Standard Islandu kolem vlastní osy zvyšovala. Park a okolí opisovaly soustředné kružnice a jednotlivá místa na pobřeží, se otáčela rychlostí deseti až dvanácti mil za hodinu.
Nebylo ani pomyšlení na to, že by si strojníci, kteří ten otáčivý pohyb měli na svědomí, dali říct. Kommodore Simcoe nad nimi neměl žádnou moc. Podléhali stejným vášním, jako Bâborďané a Triborďané. Byli věrnými sluhy svých pánů a pánové Watsonm a Somwah vytrvají až do konce - stroj proti stroji, dynamická síla proti dynamické síle…
Tak došlo k jevu.. který by snad tím, jak nepříjemné měl účinky, mohl zchladit jejich hlavy a obměkčit srdce.
Následkem otáčení Standard Islandu se mnoha Milliarďanům i Milliarďankám začalo dělat nevolno a zvedal se jim žaludek, a to zvláště těm, kdo byli dále od středu a podléhali pohybu „valčíku“.
Když to Yvernes, Pinchinat a Frascolin zjistili, mohli se potrhat smíchy, ačkoli situace byla na pováženou. Existence Klenotu Pacifiku byla skutečně ohrožená tím, že jeho těleso se mohlo roztrhnout, což by se vyrovnalo, ne-li ještě předčilo, roztržení mravní.
Sebastian Zorn z toho neustálého otáčení zbledl, hodně zbledl… „Mění barvu,“ řekl Pinchinat, „a srdce mu vyskočí do krku.“ Copak ten špatný vtip nikdy neskončí? Být zajatcem na točící se desce, která navíc ani nemá dar odhalit tajemství budoucnosti, bylo velmi nepříjemné.
Standard Island se kolem své osy, kterou bylo Milliard City, nepřestal otáčet celý nekonečný týden. Ulice města stále naplňoval dav lidí, kteří tam hledali záchranu před zvracením, protože tam otáčení nebylo tak citelné. Král Malécarlie, kommodore Simcoe a plukovník Stewart se marně pokoušeli intervenovat u obou mocností, které vládly na radnici. Žádná z nich nechtěla svěsit svou vlajku… Cyrus Bikerstaff by se musel v hrobě obracet, kdyby viděl, jak veškeré jeho úsilí přichází nazmar kvůli ultra-americké umíněnosti.
Ke vší smůle byla obloha celých těch osm dnů zatažená, takže nebylo možné zjistit výšku poledního slunce… Kommodore Simcoe už ani nevěděl, jakou má Standard Island polohu. Protože šrouby táhly každý na jinou stranu, bylo cítit, jak se všechny součástky chvějí. Nikoho ani nenapadlo, aby se vrátil domů. Park byl plný lidí. Tábořili pod širým nebem. Z jedné strany se ozývalo: „Sláva Tankerdonovi!“ a z druhé: „Sláva Coverleyovi!“ Z očí sršely blesky, pěsti se zatínaly. Neschyluje se k občanské válce jako následku nejhorších výtržností a to právě v okamžiku, kdy se obyvatelstvo dostalo na vrchol šílenství?
Ať to bylo jakkoli, jedni ani druzí nechtěli o blížícím se nebezpečí nic slyšet. Neustoupí, i kdyby se Klenot Pacifiku měl rozletět na tisíc kusů a kdyby se měl otáčet dokud dynamo elektrické stroje budou pohybovat šrouby…
Uprostřed všeobecného zmatku začal Walter Tankerdon, který se držel stranou všeho dění, pociťovat úzkost. V případě nenadálé záhuby, která hrozila Milliard City, se nebál o sebe, ale o Dianu. Už dlouhých osm dnů mu nebylo dopřáno spatřit svou nevěstu, svou budoucí ženu. Naprosto zoufalý bezpočtukrát prosil otce, aby upustil od své tvrdošíjné zatvrzelosti. Ten ho však odmítl a o ničem nechtěl ani slyšet.
Krátce před rozedněním otřásl vzduchem až do nejvyšších vrstev atmosféry hrozný výbuch. Parní kotle na levé straně ostrova, přetopené více, než mohly vydržet, se roztrhly a zároveň s budovami strojovny vyletěly do vzduchu. Tím se přerušila i dodávka elektrické energie a polovina Standard Islandu se ponořila do naprosté tmy.

XIII. Pinchinatovo slovo o situaci

Bâbordské stroje nyní v důsledku výbuchu parních kotlů nemohly pracovat, ale stroje Triliord Harboru zůstaly nepoškozené. Přesto to bylo jako by Standard Island neměl již žádný hnací motor. Byl odkázán pouze na šrouby na pravé straně a mohl se tedy pouze otáčet kolem vlastní osy, ale dopředu postupovat nemohl.
Událost situaci ještě zhoršila. Předtím, když Standard Island měl ještě oba stroje, stačilo by kdyby se Tankerdon a Coverley umoudřili a celá věc by se vyřešila. Motory by pracovaly jako dřív a Plovoucí ostrov by do zálivu Sv. Magdaleny dorazil jen s několikadenním zpožděním.
Ale nyní to již nebylo možné. Rovnováha byla porušená a plavba se stala nemožná. Kommodore Simcoe už neměl

žádný pohon, který by ostrov dostal z těchto vzdálených končin.
Alespoň kdyby Standard Island v minulém týdnu zůstal stát na místě a kdyby k němu mohly dorazit očekávané parníky, snad by se jim nakonec podařilo vrátit se na severní polokouli.
Bohužel. Astronomickým pozorováním zjistili, že Standard Island se posunul k jihu a z dvanácté jižní rovnoběžky se dostal na sedmnáctou.
Mezi souostrovími Nové Hebridy a Fidži existují jakési mořské proudy směřující k jihovýchodu, způsobené tím, že souostroví leží blízko u sebe. Dokud pracovaly oba stroje, mohl Standard Island těmto proudům snadno uniknout, ale od okamžiku, kdy se začal nekontrolovatelně otáčet, byl bez nejmenšího odporu hnán k obratníku Kozoroha. Když to kommodore Simcoe zjistil, okamžitě všem statečným mužům, které můžeme označit slovem nestranný, sdělil, jak vážná je situace.
„Dostali jsme se o pět stupňů na jih. To, co lze udělat na palubě parníku, kterému vysadil motor, se na Standard Islandu udělat nedá. Náš ostrov nemá plachty, které by umožnily využít sílu větru, a tak jsme vydáni na milost a nemilost proudům. Kam se dostaneme, to opravdu nevím. Parníky ze zálivu Sv. Magdaleny nás na smluvených místech budou marně hledat a navíc jsme se ocitli v málo frekventované oblasti Tichého oceánu, kde se pohybujeme rychlostí osmi až deseti mil za hodinu.“
Ethel Simcoe několika slovy objasnil situaci, kterou nemohl změnit. Ostrov na šroubu byl obrovským vrakem vydaným napospas mořským proudům. Kdyby jej nesly na sever, plul by na sever, a kdyby jej unášely k jilm, popluje k jihu - třeba až k Jižnímu ledovému oceánu a pak…
Obytelstvo Milliard City i v obou přístavech se o všem brzy dozvědělo. Fakt, že se octlo v největším ohrožení, přijalo klidně. Následovalo - což je naprosto pochopitelné - určité uklidnění myslí od strachu před neznámým nebezpečím. Nikdo už neměl v úmyslu pustit se do bratrovražedného boje a pokud nepřátelství přetrvávalo, neprojevovalo se násilnostmi. Všichni se postupně vrátili do své části, do své čtvrti, do svého domu. Jem Tankerdon a Nat Coverley upustili od veškerých sporů. Na návrh obou guvernérů udělala rada notáblů jedinou rozumnou věc. Okolnosti si vynutily, aby veškerou moc složila do rukou jediného velitele kommodora Simcoea, kterému byl osud Standard Islandu svěřen bez dalších podmínek.
Ethel Simcoe přijal bez váhání. Spoléhal na podporu a oddanost svých přátel, svých důstojníků a svých zaměstnanců. Co však teď zmůže na palubě obrovského plujícího ostrova o rozloze dvaceti sedmi kilometrů čtverečních, který se stal neovladatelný od okamžiku, kdy ztratil své stroje?
Není tím Standard Island, až dosud považovaný za mistrovské dílo námořního strojírenství, odsouzen k zániku, když takové události z něj udělaly hříčku větrů a vln? Takový stav ovšem nebyl způsoben přírodními živly, protože Klenot Pacifiku od svého založení sváděl s uragány, bouřemi a cyklóny jen vítězné bitvy. Bylo to zaviněno vnitřními nesváry, rivalitou miliardářů a zarputilostí, s jakou jedni chtěli plout na jih a druzí na sever. Výbuch parních kotlů na levé straně ostrova způsobila jenom nesmírná lidská hloupost!…
Co by teď byly platné výčitky? Především bylo potřeba zjistit škody na Bâbordské straně. Kommodore Simcoe svolal své důstojníky a inženýry, a král Malécarlie se k nim připojil. Král filosof se jistě nedivil, že lidské vášně způsobily katastrofu.
Komise se odebrala na místo, kde stávaly továrny na výrobu elektřiny a strojírny.
Výbuch přetopených parních kotlů všechno zničil a způsobil i smrt dvou strojníků a šesti topičů. Stejné škody byly na této polovině Standard Islandu v továrně na výrobu elektřiny pro různé účely. Ještě štěstí, že na pravé straně ostrova dynamické stroje nadále pracovaly, jak podotkl Pinchinat.
„Budeme se ale muset dívat jen jedním okem!“
„Ovšem,“ odpověděl Frascolin, „ale ztratili jsme jednu nohu, ale s tou, která nám zůstala, toho moc nenachodíme.“
Jednoocí a chromí, to už bylo příliš.
Při prohlídce se zjistilo, že napáchané škody nelze odstranit a postup k jihu nebude možné zastavit. Nezbývalo, než sledovat, jak Standard Island unášený proudem pokračuje až za obratník.
Škoda byla tedy známá, a bylo potřeba ještě zjistit, v jakém stavu jsou jednotlivé součásti ocelové půdy. Nepoškodil je otáčivý pohyb, který jimi tak mohutně otřásal celých osm dní? Nepovolily ocelové plechy, nevyviklalo se nýtování? A pokud se objevily nějaké trhliny, bude možné je ucpat?
Inženýři začali s prohlídkou a jejich zpráva pro kommodora Simcoea nebyla nikterak uspokojivá. Zjistili, že v důsledku nepřetržitého škubání popraskaly desky a příčné trámy. Vylámalo se tisíce rozpěr a objevily se štěrbiny. Do některých částí již natekla voda. Ale protože čára ponoru dosud zůstala beze změny, nebyla zatím pevnost kovové půdy vážně ohrožena a noví majitelé Standard Islandu se o svůj majetek nemusí obávat. Nejvíce prasklin bylo v Zadní baterii.
Jeden z doků v Bâbord Harboru výbuch zničil… avšak Tribord Harbor byl v pořádku a v jeho přístavu byly lodě před vlnami v naprostém bezpečí.
Byl vydán rozkaz, aby bylo neprodleně opraveno všechno, co se opravit dá. Nejdůležitější bylo obyvatelům poskytnout hmotné zabezpečení. Stačilo už jenom to, že kvůli nefunkčním motorům na levé straně ostrova, nemůže Standard Island zamířit k nejbližší pevnině. V tomto ohledu nebylo pomoci.
Zbývala ještě jedna důležitá otázka - utišení hladu a žízně… Jak dlouho vydrží zásoby? Měsíc… dva?
Kommodore Simcoe zjistil, že: „Pokud jde o vodu, není nutno se obávat. Jedna z destilačních továren byla sice zničena výbuchem, ale druhá, která stále funguje, stačí pokrýt všechny potřeby.“ Pokud jde o potraviny, byl stav méně uspokojivý. Zásoby vydrží celkem asi dva týdny, pokud by nebyly všem deseti tisícům obyvatel stanoveny denní příděly. Kromě ovoce a zeleniny se, jak známo, všechno dováželo… ale odkud se to má dovézt? Jak daleko je nejbližší země a jak se k ní dostat?
Kommodore Simcoe, ačkoli to vůbec nedělal rád, musel ohledně rozdělování potravin učinit potřebná opatření. Ještě

téhož večera přinesly tuto smutnou zprávu telegrafické a telótografické dráty.
V Milliard City a v obou přístavech okamžitě vypukl poplach a katastrofa se zdála neodvratná. Vždyť na obzoru se objevil přízrak hladu, abychom použili obvyklého, i když hrozného výrazu, a neexistovaly žádné prostředky, jak zásoby doplnit. Kommodore Simcoe skutečně neměl ani jedinou loď, kterou by mohl poslat k americké pevnině. Poslední bohužel odplula před třemi týdny s ostatky Cyra Bikersaffa a obránců, padlých v boji proti Erromangu. Nebylo pochyb, že sobectví přivedlo Standard Island do situace mnohem horší, než byl vpád novohebridských band.
K čemu jsou člověku miliardy a bohatství srovnatelné s Rottschildy, Mackayi, Astory, Vanderbilty a Gouldy, když jím hlad nezažene. Nabobové měli převážnou část svého majetku uloženou v bezpečí bank Starého a Nového světa. Kdo ví, zda se neblíží den, kdy si libru masa nebudou moci opatřit ani za milion!…
Chyba byla v jejich nesmyslných nesvárech, v jejich hloupém sobectví, v jejich touze po moci. Tankerdonové a Coverleyové jsou ti skuteční viníci, kteří mají neštěstí na svědomí. Měli by si dát pozor před násilím, před hněvem důstojníků, úředníků, zaměstnanců, obchodníků a vůbec všech, které vystavili takovému nebezpečí. Když se dostaví pocit hladu, dá se čekat cokoli!
Tyto výčitky a kritika, které zaslouží jejich rodiny, se však netýkaly ani Waltera Tankerdon a ani Diany Coverleyové ani v nejmenším. Mladý muž a dívka nebyli za nic zodpovědni! Byli poutem, které mělo zajistit budoucnost obou částí, a nebyli to oni, kdo je přetrhli.
Obloha byla za posledních osmačtyřicet hodin zatažená, a tak se nedala uskutečnit žádná pozorování a stanovit přesná poloha Standard Islandu. Teprve 31. března za svítání se obzor vyjasnil a mlha nad mořem se rozplynula. Všichni doufali, že za příznivých okolností bude možné změřit polední výšku.
Pozorování bylo očekáváno se zimničnou netrpělivostí. Několik obyvatel, mezi nimi i Walter Tankerdon, se odebralo k Přední baterii. Ale ani jeho otec, ani Nat Coverley, ani žádný z notáblů, které by bylo možné spravedlivě obvinit, že všechno zavinili, své paláce neopustili. Tam se cítili v bezpečí před rozhořčenou veřejností.
Krátce před polednem se pozorovatelé začali připravovat, že zjistí polohu slunce v okamžiku jeho nejvyššího bodu. Zaměřili k obzoru dva sextanty, jeden měl král Malécralie, druhý kommodor Simcoe. Jakmile byla zjištěna polední výška, přikročilo se k výpočtům s příslušnými opravami. Výsledek měření byl následující: 29°17’ jižní šířky. Ve dvě hodiny se za stejně příznivých podmínek uskutečnilo další měření, a bylo zjištěno, že se nacházejí na 179°32’ východní délky.
Od té doby, co se Standard Island začal tak divoce otáčet, odnesl jej proud asi tisíc mil na jihovýchod.
Místo, kde se právě nacházel, bylo zaneseno na mapě. Co se zjistilo?
Nebližší ostrovy Kermadeck, téměř neobydlená, neúrodná pustá skaliska, byly vzdálené nejméně sto mil. Tři sta mil ještě dále na jih se rozkládal Nový Zéland, ale jak se k němu dostat, když je proud odnáší daleko na širé moře? Patnáct set mil na západ ležela Austrálie a několik tisíc mil na východ Jižní Amerika a její chilské pobřeží. Za Novým Zélandem se rozkládal Ledový oceán a arktická pustina. Co když se Standard Island rozbije o země kolem pólu? Jednoho dne tam pak mořeplavci narazí na pozůstatky všech, kteří zahynuli hlady a vyčerpáním.
Kommodore Simcoe se chtěl s mořskými proudy seznámit co nejpodrobněji. Co se stane, když proudy nezmění směr? Když se nenajde žádný, který by šel na opačnou stranu a co když se rozzuří jedna z těch hrozných bouří, které jsou v oblastech kolem pólu obvyklé?
Takové zprávy mohly vyvolat zděšení. Úvahy se zvolna stále více a více obracely proti původcům neštěstí, samolibým nabobům Milliard City, kteří všechno zavinili. Král Malécarlie musel vynaložit všechen svůj vliv, kommodore Simcoe svojí ráznost a plukovník Stewart oddanost svých důstojníků a všechnu autoritu, kterou měl u námořníků a vojáků milice, aby zabránili vzpouře.
Den plynul beze změny. Každý se musel smířit s přesně odměřenou denní dávkou potravin a spokojit se s nejnutnějším, bez ohledu na to, kdo byl jak bohatý.
Hlídky velmi pečlivě a pozorně sledovaly obzor. Jakmile by se objevila nějaká loď, dají potřebné znamení a pak snad by bylo možné obnovit přerušené spojení. Ostrov na šroubu se bohužel dostal mimo námořní cesty a tyto končiny sousedící s Antarktickým mořem brázdilo jen málo lodí. Dole na jihu zatím zjitřená fantasie vytvářela přízraky točny osvětlené sopečnou září Erebu a Terroru.
V noci z 3. na 4. dubna došlo k obratu. Severní vítr, již několik dní velmi silný, se najednou utišil. Pak se uklidnilo i moře a k jihovýchodu za neustálých změn v atmosféře obvyklých v období rovnodennosti vál slabý vítr.
Kommodoru Simcoemu svitla naděje. Stačilo by, kdyby byl Standard Island zahnán asi sto mil k západu a odtud by ho protichůdný proud zanesl k Austrálii nebo k Novému Zélandu. V každém případě se zdálo, že postup směrem k polárnímu moři se zastavil a bylo možné, že někde poblíž Austrálie potkají nějakou loď.
Za východu slunce vítr zesílil a Standard Island ho dost citelně zaznamenal. Vysoké budovy, observatoř, radnice, kostel a katedrála mu poskytly oporu. Začaly plnit funkci plachet na palubě této obrovské lodi o hmotnosti čtyř set třiceti dvou milionů tun.
Oblohu brázdily rychle plující mraky a chvílemi se ukazovala jasná obloha, takže bylo možné provádět řádné měření. Měli štěstí, sotva se uskutečnilo obojí měření, slunce se skrylo za mraky.
Vypočítali, že od včerejška urazili dva stupně na severozápad. Těžko by se dalo uvěřit, že by ostrov na šroubu byl hnán jenom větrem. Domnívali se, že se dostal do některého z mořských proudů, které přetínají hlavní tichomořské proudy.
Měli obrovské štěstí, že narazili na ten, který je nesl na severozápad, takže mohli začít doufat ve svou záchranu. Ale ať to proboha netrvá příliš dlouho, nebo se denní příděly budou muset ještě zmenšit. Zásoby se tenčily tak rychle, že o výživu deseti tisíc lidí začínaly panovat obavy.
Když do obou přístavů a do města sdělili výsledky posledního astronomického pozorování, všichni se poněkud uklidnili. Je dobře známo, jak rychle mohou davy měnit názor, jak rychle může přejít od zoufalství k naději. To se také

nyní stalo i když toto obyvatelstvo, tak velmi se lišící od lidových mas, tísnících se ve velkých městech na kontinentech, náhlým přechodům podléhalo méně, bylo vážnější, trpělivější, ale vzhledem k hrozícímu hladu se bylo možno obávat čehokoli.
Během dopoledne vítr naznačil, že ještě zesílí. Teploměr pomalu klesal. Moře se vzdouvalo v mohutných vlnách, na důkaz, že na jihovýchodě má v úmyslu rozpoutat velkou bouři. Ale Standard Island dříve k něčemu takovému netečný, již nesnesl ty obrovské nerovnosti mořské hladiny. Hrozivými otřesy se několik domů zachvělo v základech a věci uvnitř se daly do pohybu. Bylo to jako zemětřesení. Něco takového Milliarďané vůbec neznali a mohlo by je to vyděsit.
Kommodore Simcoe a jeho personál byli v pohotovosti na observatoři, kde se soustředila veškerá služba. Otřesy, které budova zakoušela, jim nebyly lhostejné a také si uvědomovali, jaké nebezpečí může hrozit.
„Je více než zřejmé," řekl kommodore, „že Standard Island se otřásá v základech… Jeho jednotlivé díly se uvolnily. Jeho korpus už nemá svou dřívější odolnost…"
„A když Bůh dopustí a musel by odolávat prudké bouři, chyběla by mu náležitá opora," podotkl král Malécarlie.
Už ani obyvatelstvo nemělo důvěru v jeho umělou půdu. Cítilo, že brzy přestane být bezpečný. Bylo by stokrát lepší, kdyby ztroskotalo antarktická skaliska! Obávat se, že Standard Island se každým okamžikem rozpadne a bude pohlcen bezednými propastmi Tichého oceánu, kde žádné měřidlo nebylo dost dlouhé, aby dosáhlo až na dno. To je věc, se kterou se ani nejsilnější povaha nedokáže chladnokrevně vyrovnat.
V některých částech se nepochybně objevily nové trhliny. Příčné stěny povolily a nýtování na ocelovém plechu se uvolnilo. V parku, podél Hadí řeky a na ulicích města vedoucích k okrajům bylo možné pozorovat podivné prohlubně, které vznikly rozestupováním půdy. Několik budov se již naklánělo a kdyby se zřítily, vážně by ohrozily podloží ostrova! Na ucpání trhlin nebylo ani pomyšlení. Bylo také úplně jisté, že do různých částí podloží trupu ostrova natekla voda, protože čára ponoru klesla pod hladinu moře. Po celém obvodu, v obou přístavech i v Přední a Zadní baterii, čára klesla o jednu stopu a kdyby se snížila ještě víc, vlny by zaplavily pobřeží. Osud Standard Islandu by pak byl zpečetěn a jeho potopení by bylo otázkou pouze několika hodin.
Kommodore Simcoe chtěl tento stav zatajit, protože se obával, že vyvolá obrovskou paniku. Co by to však vyvovalo, jakou odplatu by mohli čekat původci takového neštěstí, kteří se nemohou zachránit útěkem, ani nemohou naskákat do záchranných člunů jako cestující na lodi, nebo postavit vor, kam by se uchýlili s nadějí, že je na moři někdo zachrání. Standard Island sám byl takovým vorem a hrozilo mu, že se potopí!
Toho dne kommodore Simcoe pravidelně každou hodinu sledoval změny na čáře ponoru. Standard Island stále klesal, voda pronikala do všech dílů, sice pomalu, zato stále a vytrvale.
Mezitím se zhoršilo počasí. Obloha se zbarvila bledými, načervenalými a měďnatými barvami. Rtuť teploměru stále klesala. Ve vzduchu bylo cítit přicházející bouři. Obzor byl zamlžený tak, že téměř splýval s pobřežím Standard Islandu.
Když přišel večer, nastalo mohutné burácení vichru. Pod tlakem vln, které do něho narážely zespodu, jednotlivé části ostrova praskaly, příčky se lámaly, ocelový plech se trhal. Odevšad bylo slyšet praskání. Hrozilo, že ulice a trávníky v parku se propadnou… sotva se setmělo, obyvatelé opustili Milliard City a odešli do okolí, kde se cítili bezpečněji, protože ho nezatěžovaly mohutné budovy. Obyvatelstvo se rozešlo k oběma přístavům a k Přední a Zadní baterii.
V devět hodin se Standard Island otřásl v základech. Továrna na elektřinu v Tribord Harboru začala klesat do hlubin. Byla naprostá tma a nebylo vidět ani moře, ani nebe.
Nový otřes způsobil, že se domy začaly kácet, jako by byly z karet. Za několik hodin nezbyde z budov na Standard Islandu nic!
„Pánové," řekl kommodore Simcoe, „na věži observatoře už déle zůstat nemůžeme, protože se může každou chvíli zbořit. Pospěšme do okolí, tam počkáme, až se bouře utiší…"
„To je cyklón," upřesnil král Malécarlie, „teploměr klesl pod 713 milimetrů." Ostrov na šroubu skutečně zachvátil mohutný cyklón, který působil jako silný kondenzátor. Víry smrští, tvořených obrovskými spoustami vody, se točily kolem téměř svislé osy a hnaly se napříč jižní polokoulí od západu k východu. Cyklón jako takový vždycky přináší mnoho neštěstí, a aby bylo možné se mu ubránit, je potřeba se dostat do jeho poměrně klidného středu, nebo alespoň na pravou stranu jeho dráhy, do „bezpečného polokruhu", kde nejsou obrovské vlny. Tento manévr však nebyl možný, protože jim chyběly motory. Tentokrát tedy záhubu ostrova nebude mít na svědomí lidská pošetilost, ani trestuhodná zatvrzelost představitelů Standard Islandu, ale meteorologický jev.
Král Malécarlie, kommodore Simcoe, plukovník Stewart, Sebastian Zorn a jeho přátelé, hvězdáři a důstojníci opustili observatoř, kde přestalo být bezpečno. Byl nejvyšší čas! Sotva ušli dvě stě kroků, věž se za hrozného rachotu zřítila, prorazila půdu pod sebou a zmizela v hlubinách.
V jediném okamžiku se budova proměnila v hromadu sutin.
Čtyřlístek napadlo dostat se na První třídu a jít do Kasina, kde zůstaly hudební nástroje a bude-li to možné, zachránit je. Kasino bylo zatím celé. Muzikanti vešli dovnitř, ze svých pokojů vynesli dvoje housle, violu a violoncello a vydali se do parku.
Tam se sešlo několik tisíc lidí z obou částí ostrova. Byly tam i rodiny Tankerdonova a Coverleyova a možná to bylo tak lépe, že se ve tmě neviděly a nepoznaly se.
Walter však objevil Dianu a byl neskonale šťastný, že se k ní může přiblížit. Pokusí se ji zachránit před hrozící katastrofou. Pokusí se s ní dostat na nějakou trosku…
Dívka si všimla, že mladý muž stojí vedle ní, a vykřikla: „Waltře!" „Diano… Drahá… tady jsem! Teď už tě neopustím…"
Pokud jde o naše Pařížany, ti se od sebe nechtěli odtrhnout. Drželi se stále pohromadě… Frascolin neztratil nic ze své duchapřítomnosti. Yvernes byl velmi nervózní. Pinchinatovi zůstala jeho ironická odevzdanost a Sebastian Zorn stále jen opakoval Athanási Dorémovi, který se připojil ke svým krajanům:
„Vždyť jsem říkal, že to špatně dopadne!… Tušil jsem to!"

„Toho trémola už bylo dost, Isaiáši!“ vykřikla Jeho výsost. „Nech si své kajícné žalmy.“
Kolem půlnoci se síla cyklónu ještě znásobila. Vichřice v mohutných nárazech zvedala obrovské vlny a hnala je proti Standard Islandu. Kam ho souboj živlů odnese?.. Rozbije se o skálu nebo se roztrhne uprostřed oceánu?
Jeho korpus praskal na všech stranách a rozpadal se na tisíc kusů. Hrozilo, že domy, chrám Panny Marie, protestantský kostel i radnice už každým okamžikem klesnou do otevřených ran, kterými moře vyskakovalo ve vysokých gejzírech. Z velkolepých budov nezbylo nic. Jaké bohatství, jaké poklady, obrazy, sochy, umělecká díla bylo navždy ztraceno! Za svítání nezbyde z hrdého Milliard City nic, pokud ovšem pro něj vůbec nějaké svítání nastane, a nebude pohřbeno ještě dříve než Standard Island.
Moře se začalo rozlévat už i v parku a okolí, kde podloží dosud vzdorovala. Čára ponoru klesla ještě víc. Povrch ostrova na šroubu se snížil k mořské hladině a přelévaly se přes něj vlny, které cyklón přihnal ze širého moře.
Nebylo kde se skrýt, kde najít ochranu. Přední baterie se dosud držela, ale neskýtala žádnou oporu proti příboji vln, ani proti poryvům větru, připomínajícím dělové rány. Jednotlivé části ostrova s rachotem povolovaly a hlomoz překonával nejsilnější burácení vichřice. Schylovalo se k nejstrašnější katastrofě…
Okolo třetí hodiny ráno se park podél Hadí řeky roztrhl v délce dvou kilometrů. Průrvou se sem plným proudem dralo moře. Museli co nejrychleji utéct. Všichni se rozprchli po okolí. Jedni běželi k bateriím, druzí k přístavům. Rodiny se rozdělily a matky marně hledaly své děti. Divoké vlny se hnaly přes Standard Islandu jako obrovský příval.
Walter Tankerdon Dianu neopustil. Chtěl se dostat k Tribord Harboru, ale ona neměla tolik sil, aby mohla jít s ním. Téměř v bezvědomí ji vzal do náruče a nesl ji hrozným křikem zástupu lidí, v hrozivé tmě… V pět hodin ráno se na východě ozývalo další praskání oceli.
Ze Standard Islandu se ulomil kus o objemu půl čtvereční míle.
Byl to Tribord Harbor, jeho továrny, jeho stroje a skladiště…
Standard Island se v zesílených nárazech cyklónu, v jeho největším zuření zmítal jako nějaká kocábka… Začal se rozpadávat na kusy… Některé zmizely pod přívalem vln v hlubinách oceánu.
„To je krach Společnosti, krach Plovoucího ostrova!“ zvolal Pinchinat.
To vysvětlilo situaci.
V tom okamžiku zbyly ze zázračného Standard Islandu jenom trosky, podobné kusům roztříštěné komety, plující na hladině nesmírného Tichého oceánu!

XIV. Závěr

Když se rozednilo, divák, který by mohl sledovat výjev z výše několika set stop, by uviděl tři kusy Standard Islandu, každý o velikosti dva až tři hektary a asi tucet menších ve vzdálenosti dvanácti set nití od nich.
S prvními záblesky dne cyklón začal ztrácet sílu. Jeho střed se přesunulo třicet mil na východ s rychlostí vlastní těmto obrovským vzdušným vírům. Nicméně rozbouřené moře bylo dosud stále hrozivé a trosky, malé i velké, se zmítaly a zuřivě sebou házely na hladině jako malé loďky.
Nejvíc utrpěla ta část Standard Islandu, která sloužila jako podklad pro Milliard City. Pod tíhou svých budov se úplně propadla. Marně bychom hledali zbytky budov a hotelů, které předtím vroubily hlavní třídy obou částí. O tak naprostém rozdělení se Triborďanům a Bâborďanům jistě nikdy ani nesnilo.
Kolik bylo obětí?… Ačkoli obyvatelstvo stačilo ještě včas utéci do středu okolí, kde půda dávala určitou naději, museli se obávat nejhoršího.
Dobře, tedy! Snad jsou Tankerdonové a Coverleyové konečně spokojeni s tím, co jejich trestuhodná rivalita zavinila. Ani jeden ani druhý už nebude vládnout sám bez toho druhého… Milliard City bylo pohřbeno a s ním i ohromná suma, kterou zaplatili!… Nad jejich osudem se nemusí nikdo rmoutit! V pokladnách evropských i amerických bank jim zbývá ještě dost milionů.
Největší kus zůstal z té části, která se prostírala mezi observatoří a Přední baterií. Měl asi tři hektary, na nichž se tísnilo asi tři tisíce trosečníků.
Na kusu o něco menším zůstaly dokonce stát některé budovy, které sousedily s Bâbord Harborem, přístav s několika skladišti potravin a jedna cisterna na pitnou vodu. Továrny na výrobu elektřiny a strojovny s vytápěcími pecemi však zmizely už při výbuchu parních kotlů. Na něm nalezlo útočiště dva tisíce obyvatel. Pokud nebyly všechny čluny Bâbord Harboru zničeny, budou se snad moci s prvním vrakem spojit.
Pokud jde o Tribord Harbor, nesmíme zapomínat, že tato část Standard Islandu se s rachotem utrhla ve tři hodiny po půlnoci. Zcela jistě se potopil, protože kam oko dohlédlo, nebylo ho nikde vidět.
Kromě zmíněných dvou kusů plaval ještě třetí, o ploše čtyř až pěti hektarů, a byla to ta část okolí, která přiléhala k Zadní baterii a na ní byly asi čtyři tisíce nešťastníků.
Ještě asi tucet dalších trosek mělo rozlohu sotva sto čtverečních metrů a tam našel útočiště zbytek obyvatelstva.
To bylo všechno, co z Klenotu Pacifiku zbylo!
Katastrofa si pravděpodobně vyžádala několik set obětí. Jenom Boží prozřetelností se Standard Island do Tichého oceánu nepotopil celý!
Trosky se nacházely daleko od jakékoli pevniny. Dostanou se někdy k nějaké?.. Budou nešťastníci odsouzeni k smrti hladem?.. Zůstane z nich naživu alespoň jediný svědek neštěstí, které nemá v námořních análech obdoby?
Ne. Není třeba si zoufat. Na rozervaných kusech pluli odhodlaní lidé, kteří pro záchranu udělají, co bude v jejich silách.
Na části sousedící s Přední baterií byl kommodore Simcoe, král a královna Malécarlie, personál observatoře, plukovník Stewart, někteří jeho důstojníci, určitý počet notáblů Milliard City, duchovenstvo a konečně velká část obyvatelstva.
Tam se také ocitli členové Tankerdonovy a Coverleyovy rodiny, sklíčení pocitem viny, ležící na jejich bedrech. Trest je

zasáhl na nejcitlivějším místě, protože Walter a Diana… Našli útočiště na některém jiném kusu?.. Mohou doufat, že je ještě někdy spatří?
Koncertní čtyřlístek byl pohromadě i se svými skvělými hudebními nástroji. Jako by se mělo vyplnit známé pořekadlo: „Jen smrt je může rozdělit!“ Frascolin na všechno hleděl s chladnou hlavou a neztrácel naději. Yvernes, který měl ve zvyku posuzovat věci z poněkud zvláštního pohledu, při takovém neštěstí vykřikl: „Stěží si lze představit velkolepější finále!“ Sebastian Zoru byl celý bez sebe. On byl prorokem a hlásal záhubu Standard Islandu, jako Jeremiáš neštěstí Sionu, a nebyl k utišení. Měl hlad, byla mu zima, byl nachlazen a ustavičně naříkal.
A co Kalixt Munbar?… Intendant byl prostě nade vším povznesený… ano, povznesený! Nechce si lámat hlavu záchranou tonoucích ani spásou Standard Islandu… Všichni se smíří… ostrov na šroubu se opraví… Jednotlivé kusy samy o sobě jsou dobré, takže se vlastně ani nedá říct, že by mistrovské dílo námořního stavitelství živly přemohly. Jisté je, že nehrozí bezprostřední nebezpečí! Během cyklónu se s Milliard City potopily všechny velmi těžké budovy - hotely, soukromé domy, továrny, baterie. V tomto okamžiku byly všechny vraky v dobrém stavu, jejich čára ponoru zase o poznání stoupla a vlny se přes ně již nepřelévají. Zase získali čas. Zlepšení bylo znatelné a protože se tím vyloučilo nebezpečí utonutí, trosečníci se zase trochu uklidnili. Jenom ženy a děti, které nebylo možné nijak přivést k rozumu, nedokázaly ovládnout své zděšení.
Co se stalo s Athanásem Dorémem? Když se ostrov začal rozpadávat, profesora tance, ušlechtilých mravů a pěkného chování odnesla jeho stará služka na jednu z trosek. Proud je potom zanesl ke kusu, kde byli jeho krajané z koncertního čtyřlístku.
Mezitím se kommodore Simcoe, jako kapitán bezmocné lodi pustil za podpory svého oddaného personálu do práce. Především se pokusí spojit jednotlivé kusy, plující každý zvlášť. Pokud to nebude možné, snad se podaří mezi nimi navázat spojení. Naštěstí v Bilbord Harboru zůstalo několik neporušených člunů. Kommodore Simcoe je poslal, aby pluly od jednoho vraku ke druhému a zjistily, jaké zásoby jsou k dispozici. Kolik je pitné vody a potravin.
Bude ale schopen zjistit polohu flotily trosek pokud jde o zeměpisnou šířku a délku?
Ne! To se zjistit nedalo, protože jim chyběly přístroje na měření výšky slunce.
Takže se nedozví, jestli se zmíněná flotila nachází blízko nějaké pevniny nebo ostrova.
V devět hodin ráno nastoupil kommodore Simcoe s dvěma důstojníky do člunu, který vyrazil do Bilbord Harboru. S člunem navštívil různé kusy trosek a zjistil, že destilační přístroje v Bâbord Harboru jsou zničené, ale zásoba vody v cisterně vystačí ještě na čtrnáct dní, když se spotřeba co nejvíce omezí, a sklady potravin v přístavu mohou zajistit živobytí tonoucích na téměř stejnou dobu.
Je tedy naprosto nezbytné, aby se trosečníci během dvou týdnů dostali k některému pobřeží.
Taková zpráva byla do jisté míry uspokojivá. Kommodore Simcoe dále také zjistil, že ona osudná noc si vyžádala několik set obětí. Bolest rodin Tankerdon a a Coverleye nelze slovy popsat. Walter ani slečna Diana na troskách, které člun navštívil, nebyli. V okamžiku katastrofy odnášel mladý muž svou nevěstu v bezvědomí směrem k Tribord Harboru a z té části Standard Islandu nezbylo na hladině Tichého oceánu nic…
Odpoledne, když se vítr uklidňoval každým okamžikem, bylo vlnění moře na troskách znát jen nepatrně. Kommodore Simcoe mohl s pomocí člunů zajistit výživu obyvatel, přičemž jim vyměřil jen tolik, aby nezemřeli hladem.
Ukázalo se, že spojení je velmi snadné a rychlé. Jednotlivé kusy jako kousky korku na hladině vody v poháru se ve shodě se zákony přitažlivosti přibližovaly jeden ke druhému. Proč se to nezdálo důvěřivému Kalixtu Munbarovi jako dobré znamení, když doufal v obnovení svého Klenotu Pacifiku?
Noc uplynula za naprosté tmy. Čas, kdy třídy v Milliard City, ulice jednotlivých obchodních čtvrtí, trávníky parku, pole a louky byly ozářeny elektrickým světlem, kdy aluminiové měsíce vrhaly nadbytek oslnivého světla na povrch Standard Islandu, byly dávno pryč. Uprostřed panující tmy došlo ke srážce několika kusů, kterým se nebylo možné vyhnout. Naštěstí nebyly příliš prudké, a tak nezpůsobily vážnější škody.
Když se rozednilo, zjistilo se, že trosky jsou velmi blízko u sebe a klidně plují na hladině, aniž by do sebe narážely. Z jedné na druhou se bylo možné dostat několika záběry vesel. Kommodore Simcoe velmi snadno upravil příděly potravin a pitné vody. Byla to otázka života a smrti a trosečníci to věděli, takže se všemu bez odporu podřídili.
Čluny převezly několik rodin pátrajících po svých členech, které dosud nenašly. Jaká byla radost těch, kteří se setkali, bez ohledu na nebezpečí, které jim hrozilo. A jaká byla bolest těch, kteří své ztracené marně volali.
Bylo opravdu velké štěstí, že se moře uklidnilo. Byla jen škoda, že vítr už nevál jihovýchodním směrem, a tím podporoval proud, který v této části oceánu směřoval k Austrálii.
Na rozkaz kommodora Simcoea byly rozestaveny hlídky, aby po celém obvodu pozorovaly obzor. Když se objeví nějaká loď, budou jí okamžitě signalizovat. V těchto odlehlých končinách a v této roční době, kdy často burácejí bouře se to však stávalo jen velmi zřídka. Byla tedy velmi malá naděje, že zpozorují kouř, vystupující na čáře, kde se obloha a moře dotýkají, nebo že by se na obzoru objevila nějaká plachetnice. A přece, ve dvě hodiny odpoledne dostal kommodore Simcoe od hlídek zprávu, že od severovýchodu se blíží nějaký bod a přestože zatím nelze těleso rozeznat, je jisté, že se jedná o loď.
Zpráva vyvolala velký rozruch. Král Malécarlie, kommodore Simcoe, důstojníci, inženýři, zkrátka všichni se hnali na tu stranu, kde byla zpozorována loď. Byl dán rozkaz upozornit na sebe vztyčením vlajky a střelbou z ručnic, které jim ještě zbyly. Jestliže přijde noc, než si jejich signálů všimne, zapálí na jedné z trosek hranici a v noci, protože ji bude daleko vidět, ji loď nebude moci přehlédnout.
Nemuseli ale čekat až do večera. Záhadný předmět se nesporně blížil. Vyvalil se velký oblak dýmu a nebylo nejmenších pochyb, že se ta loď snaží přiblížit ke zbytkům Standard Islandu. Nespouštěli ji z očí, ačkoli její trup vyčníval z vody jen málo a neměla žádný stožár ani plachtu.
„Přátelé!“ zvolal kommodore Simcoe, „To je přece… kus našeho ostrova… To může být jedině Tribord Harbor, který

proud zahnal na širé moře!… Panu Somwahovi se nepochybně podařilo stroj opravit a teď pluje k nám!“ Nadšení, s nímž byla zpráva uvítána, hraničilo se šílenstvím. Zdálo se, že jejich záchrana je už jistá. Standard Islandu se v podobě Tribord Harboru vracela životně důležitá součást.
Bylo to opravdu tak, jak se domníval kommodore Simcoe. Po roztržení ostrova byl Tribord Harbor uchvácen opačným proudem a odnášen na severovýchod. Když se rozednilo, pan Somwah, přístavní důstojník, udělal na stroji, který byl jen lehce poškozen, několik oprava vrátil se k místu ztroskotání, kde vzal k sobě několik set lidí, kteří zůstali naživu.
O tři hodiny později byl Tribord Harbor od flotily vraků vzdálený jen jednu jedinou míli… To bylo radosti! Jejich příjezd doprovázelo nadšené volání. Walter Tankerdon a Diana Coverleyová tam stáli vedle sebe živí a zdraví.
Po příchodu Tribord Harboru se zásobami potravin a pitné vody měli trosečníci novou naději na záchranu. Ve skladišti také bylo dostatečné množství paliva k pohonu strojů, zachování dynamoelektrických proudů a k otáčení šroubů po několik dní. Síla pěti milionů koňských sil mu umožňovala se dostat k nejbližší pevnině, kterou byl podle pozorování provedených přístavním důstojníkem Nový Zéland.
Potíž však byla v tom, že všichni se na Tribord Harbor nevešli, protože jeho plocha činila pouze šest až sedm tisíc čtverečních metrů. Snad by se mohl vydat hledat pomoc až do vzdálenosti padesáti mil.
Ne! Taková plavba by si trvala příliš dlouho a jejich hodiny byly sečteny. Pokud měli být trosečníci ušetřeni útrap hladovění, nesměli ztratit ani jediný den.
„Víte, co bychom mohli udělat?“ řekl král Malécarlie. „Zbytky Tribord Harboru, Přední a Zadní baterie by byly schopné pojmout všechny obyvatele Standard Islandu, kteří zůstali naživu. Spojíme ty vraky silnými řetězy a povlečeme je jako bárky za parníkem. Tribord Harbor se postaví do čela se svými pěti miliony koňských sil a dopraví nás na Nový Zéland.“ Byl to skvělý nápad, praktická myšlenka, která dávala naději, že povede k cíli zvláště proto, že Tribord Harbor měl tak mohutnou hybnou sílu. Do srdcí obyvatel se opět vrátila důvěra, stejně jako by přístav už byl na dohled.
Po zbytek dne se konaly nezbytné přípravy a upevňovaly se řetězy, které našli ve skladišti Tribord Harboru.
Kommodore Simcoe usoudil, že takových okolností může plovoucí vor urazit během čtyřiadvacet hodin osm až deset mil. Za pět dní s podporou mořského proud urazí padesát mil, které je dělí od Nového Zélandu. Dalo se předpokládat, že zásoby vystačí, ale z opatrnosti, kdyby snad došlo k nějakému zpoždění, byly denní dávky zmenšeny na minimum.
Když bylo všechno hotovo, postavil sec v sedm hodin večer Tribord Harbor do čela přivázaných trosek. Ostatní dva vraky připoutané řetězem se pomalu pohybovaly za ním po tiché vodní hladině.
Poslední zbytky Standard Islandu se hlídkám ztratily z dohledu druhého dne ráno.
Během4., 5., 6., 7. a 8. dubna se nic zvláštního nepřihodilo. Počasí bylo příznivé, vlny nepatrné a plavba probíhala bez potíží.
V osm hodin ráno 9. dubna byla na levé straně oznámena země. Byla vysoká a bylo ji možno zpozorovat už z velké dálky.
Pomocí přístrojů, které se uchovaly v Tribord Harboru, se zjistilo, že se jedná o výběžek Ika-Na-Mawi, velkého ostrova severně od Nového Zélandu.
Uplynul ještě jeden den a jedna noc. Dalšího dne ráno, tedy 10. dubna Tribord Harbor zastavil ve vzdálenosti sto dvaceti nití od pobřeží zálivu Ravaraki.
Jak si všichni oddechli, jaká tíha z nich spadla, když pod nohama ucítili pevnou zem a ne umělou půdu Standard Islandu! Jak dlouho však mohl tento dokonalý námořní stroj existovat, kdyby lidské vášně, mocnější než vítr a moře, nezpůsobily jeho zničení?
Novozélanďané ztroskotance přijali velmi pohostinně a poskytli jim všechno, co bylo potřeba.
Když se dostali do Aucklandu, hlavního města ostrova, byl s veškerou pompou, kterou okolnosti dovolovaly, uzavřen sňatek Waltera Tankerdona a slečny Diany Coverleyové. Koncertní čtyřlístek při tomto obřadu, kterého se chtěli zúčastnit všichni Milliarďané, hrál naposledy. Byl to šťastný sňatek a bylo jenom škoda, že se pro blaho všech neuskutečnil dříve. Mladí manželé teď měli každý sotva po jednom milionu renty…
„Ale všechno nasvědčuje tomu, že i ve skromnějších poměrech naleznou štěstí,“ podotkl Pinchinat.
Tankerdon, Coverley a ostatní notáblové měli v úmyslu se vrátit do Ameriky, kde už se nebudou přít o guvernérství ostrova na šroubu. Totéž chtěli udělat kommodore Simcoe, plukovník Stewart a jeho důstojníci, personál observatoře a dokonce i intendant Kalixt Munbar, který se však v žádném případě nechtěl vzdát myšlenky vytvořit nějaký jiný umělý ostrov.
Král a královna Malécarlie se nijak netajili tím, že Standard Islandu litují, protože doufali, že tam v klidu dožijí svůj život… Doufejme, že tito bývalí panovníci někde na zemi najdou koutek, kde své poslední dny stráví v úkrytu před politickými bouřemi.
A co koncertní čtyřlístek?
Podle Sebastiana Zorn a vlastně ani neudělali tak špatný obchod, a byla by to od nich velká nevděčnost, kdyby se chtěli na Kalixta Munbara zlobit, že je proti jejich vůli dostal na umělý ostrov. Od 25. května minulého roku do 10. dubna roku letošního, tedy něco málo přes jedenáct měsíců, skutečně trávili sladký život, jaký si vůbec dovedli představit. Dostali čtyři čtvrtletní honoráře, z nichž tři uložili v bankách v San Franciscu a New Yorku, a nechají si je vyplatit poukázkami, až uznají za vhodné.
Po svatebních slavnostech v Aucklandu se Sebastian Zorn, Yvernes, Pinchinat a Frascolin šli rozloučit se svými přáteli. Nezapomněli ani na Athanáse Doréma. Pak nastoupili na parník do San Diega.
Když se 3. května dostali do hlavního města Dolní Kalifornie, bylo jejich první starostí nejdříve se omluvit v časopisech, že nedostáli svému slovu, danému před jedenácti měsíci, a vyslovili své hluboké politování, že na sebe nechali tak dlouho čekat.
„Pánové, byli bychom na vás čekali třeba dvacet let!“

Taková byla odpověď, kterou dostali od ředitele hudebních večerů v San Diegu. Ochotnější a milejší už snad ani být nemohl. Takovou velkorysou zdvořilost bylo třeba ocenit, když se měl konat koncert, ohlášený před tak dlouhou dobou.
Před početným nadšeným obecenstvem při Mozartově kvartetu f-dur virtuosové, zachránění při zániku Standard Islandu, dosáhli jednoho z nejlepších výsledků své umělecké kariéry.
Tak tedy skončila historie tohoto devátého divu světa, nedostižného Klenotu Pacifiku. Říká se konec dobrý, všechno dobré, ale všechno je špatné, když to špatně skončí. Nebyl to případ Standard Islandu?
Je mu konec? - Nikoli! Jednoho krásného dne bude znovu vybudován, alespoň podle tvrzení Kalixta Munbara.
A přece - a to se nemusí často opakovat - není vytvoření umělého ostrova, který se pohupuje po mořské hladině, snad přestoupení hranic, stanovených lidskému urnu a není člověku, který nemůže poroučet větru ani vlnám, zapovězeno drze se vypínat nad Stvořitele?..